Juriidilist nõuannet

PÕLLUMAJANDUSLIKELE ARTELLIDELE

RK „POLIITILINE KIRJANDUS"

A- 18117

Sundeksemplar

JURIIDILIST NÕUANNET PÕLLUMAJANDUSLIKELE ARTELLIDELE

RK
POLIITILINE KIRJANDUS
TALLINN 1949

V

Bibliotheca
Universitatis
Tartuensis
1949: 01281

15194
A- 1811

TARTU
ÕLIKOOL

Käesolevasse väljaandesse on koondatud küsimuste ja vastuste näol juriidilist nõuannet kolhooside majandusliku ja organisatsioonilise tegevuse alal. See nõuanne baseerub esijoones kolhoosnikute-lööktööliste teisel üleliidulisel kongressil vastuvõetud ja NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee poolt 17. veebruaril 1935. a. kinnitatud põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja sätetel, samuti ka seaduste, seadluste, valitsuse määruste ja korralduste sätetel, mis kehtisid Eesti NSV kohta 5. augustil 1949. aastal. Nõuande tekstis on enamikul juhtudel näidatud alus — seaduslik norm, millele nõuanne põhineb, et vastava küsimuse laiemal või detailsemal käsitamisel saaks pöörduda algallika juurde.

Väljaande sisu on grupeeritud ja paigutatud üldiselt vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja sisu paigutusele. Erandiks on väljaande esimene osa, kuhu on paigutatud küsimused ja vastused põllumajandusliku artelli asutamise ja juriidiliseks isikuks vormistamise korra kohta. Teine osa käsitab artelli maakasutust, kolmas — tootmisvahendeid, neljas — artelli ja tema juhatuse tegevust, viies — artelli liikmeid, kuues — artelli ainelisi vahendeid, seitsmes — töökorraldust, töötasu ja töödistsipliini ning kaheksas — artelli juhtimist ja asjaajamist.

Käesolev väljaanne on koostatud ja antakse välja Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ülesandel ning selle eesmärgiks on abistada Eesti NSV põllumajanduslike artellide ja põllumajandusorganite töötajaid kolhooside organisatsioonilise ja majandusliku tegevuse alal kerkivate juriidiliste küsimuste lahendamisel. Väljaande on koostanud H. Kerma.

I. PÕLLUMAJANDUSLIKU ARTELLI ORGANISEERIMISE JA VORMISTAMISE KORD

Kuidas algatada põllumajandusliku artelli asutamist?

Kehv-, kesk- ja maata taluinimestel, kes soovivad ühineda kolhoosi, tuleb esitada selle kohta sooviavaldus kohalikule valla täitevkomiteele või külanõukogule ja taotleda põllumajandusliku artelli asutamiseks koosoleku kokkukutsumist.

Põllumajandusliku artelli asutamiskoosoleku kutsuvad kokku kohalikud nõukogude ja parteiorganid. Asutamiskoosolekust võtavad osa need kehv-, kesk- ja maata taluinimesed, kes esitasid sooviavalduse antud asutatavasse artelli ühinemiseks.

Missugused küsimused tulevad arutada ja otsustada põllumajandusliku artelli asutamiskoosolekul?

Et otsustada põllumajandusliku artelli asutamist ja seejärel vormistada ta juriidiliseks isikuks, tuleb artelli asutamiskoosoleku päevakorda võtta, koosolekul läbi arutada ja otsustada järgmised küsimused:

1. artelli ühinejate sooviavalduste läbivaatamine (vaadatakse läbi enne asutajate liikmete fikseerimist ja nende hulgast koosoleku juhatuse valimist);
2. põllumajandusliku artelli põhikirja kavaga tutvumine, selle läbiarutamine ning vastuvõtmine;
3. artellile nime andmine;
4. artelli esimehe ja juhatuse liikmete valimine;
5. artelli revisjonikomisjoni valimine.

Asutamiskoosolekul artelli asutajateks liikmeteks tunnistatud liikmed registreeritakse koosolekust osavõtjate nimekirjas.

Päevakorrapunktide arutamisel ja otsustamisel võetakse

arvesse ja aluseks põllumajanduslike artellide elu ja töö kohta kehtivad seaduslikud eeskirjad, nendest esijoones kolhoosnikute-lööktööliste teisel üleliidulisel kongressil vastuvõetud ning NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee poolt 17. veebruaril 1935. a. kinnitatud põllumajandusliku artelli tüüp-põhikiri.

Küsimused otsustatakse koosolekust osavõtjate lahtisel hääletamisel. Põllumajandusliku artelli põhikirja vastuvõtmiseks, samuti artelli juhatuse ja esimehe valimiseks on nõutav, et koosolekust võtaks osa vähemalt $^2/_3$ artelli asutajate liikmete üldarvust.

Asutamiskoosoleku kohta koostatakse protokoll kahes eksemplaris. Protokollis tuleb tingimata näidata ka artelli asutajate liikmete üldarv ja koosolekust osavõtnute arv.

Asutamiskoosoleku protokollile ja koosolekul vastuvõetud artelli põhikirjale (kahes eksemplaris) kirjutavad alla kolhoosi esimees ja juhatuse liikmed. Allkirjad põhikirjal ja protokollil kinnitatakse artelli pitsati puudumise tõttu külanõukogu või valla täitevkomitee pitseriga.

Kuidas toimub põllumajandusliku artelli põhikirja registreerimiseks esitamine ja registreerimine?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja EK(b)P Keskkomitee 16. juuni 1949. a. määrusega nr. 16 kinnitatud juhendile tuleb põllumajanduslikul artellil oma põhikirja registreerimiseks esitada kohalikule maakonna täitevkomiteele: a) asutamiskoosolekul vastuvõetud artelli põhikiri kahes eksemplaris, mis on varustatud artelli esimehe ja juhatuse liikmete allkirjadega ja pitseriga ja b) asutamiskoosoleku protokoll (originaal), mis on samuti varustatud allkirjade ja pitseriga.

Põllumajandusliku artelli põhikirja registreerimise otsustab artelli asukoha maakonna täitevkomitee oma istungil. Sellele istungile kutsutakse ja viibib ka vastava kolhoosi esimees ja kohaliku valla täitevkomitee ning külanõukogu esimees.

Artellil tuleb oma põhikiri esitada maakonna täitevkomiteele kinnitamiseks hiljemalt kolme päeva vältel pärast selle vastuvõtmist üldkoosoleku poolt; maakondade täitevkomiteed on kohustatud registreerimiseks esitatud põhikirjad läbi vaatama ja registreerimise otsustama hiljemalt 15 päeva vältel, arvates nende saamisest.

Maakondade täitevkomiteedes peetakse põllumajanduslike

artellide registreerimise raamatut. Sellesse tehakse registreerimise kanne kõigi registreerida otsustatud artellide põhikirjade kohta. Samal ajal tehakse põhikirja mõlematele eksemplaridele märge nende registreerimise kohta. Nii registreerimise kandele kui ka märkele põhikirjal selle registreerimise kohta kirjutavad alla maakonna täitevkomitee esimees ja põllumajandusosakonna juhataja.

Registreerimise momendist alates omab põllumajanduslik artell juriidilise isiku õigused.

Üks eksemplar registreeritud põhikirjast antakse allkirja vastu välja kolhoosile, teine eksemplar säilitatakse maakonna täitevkomitees.

Kas ja mis juhtudel on maakonna täitevkomitee õigustatud tagasi lükkama põllumajandusliku artelli põhikirja registreerimise?

Maakonna täitevkomitee lükkab tagasi põllumajandusliku artelli põhikirja registreerimise juhtudel: kui põhikirjas esinevad punktid, mis on vastuolus põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirjaga või teiste kehtivate seaduste või määrustega, kui põhikirja arutamise ja vastuvõtmise üldkoosolekul oli vähem kui $^2/_3$ liikmete üldarvust, kui registreerimiseks esitatud põhikirjale ei ole lisandatud üldkoosoleku protokolli põhikirja vastuvõtmise kohta või kui esinevad teised põhikirja registreerimiseks esitamise korra rikkumised.

Maakonna täitevkomitee poolt registreerimata jäetud põhikiri antakse artellile tagasi liikmete üldkoosolekul uueks arutamiseks ja vajalike paranduste vastuvõtmiseks.

Artelli üldkoosoleku poolt teistkordselt vastuvõetud põhikiri esitatakse registreerimiseks ja registreeritakse üldises põhikirjade registreerimiseks ettenähtud korras (Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja EK(b)P Keskkomitee 16. juuni 1949. a. määrus nr. 16).

Kas võib teha muudatusi põllumajandusliku artelli põhikirjas, mis on juba registreeritud maakonna täitevkomitees?

Muudatuste tegemine põllumajandusliku artelli põhikirjas on lubatav, kui selles on punkte, mis on vastuolus põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirjaga või kehtivate seaduste või määrustega, kui tuleb teha põhikirjas muudatusi kooskõlas kolhoosi majandussuuna muutumisega jt. Muudatused peab vastu võetama artelli liikmete üldkoosolekul analoogiliselt

põhikirja vastuvõtmisele, s. o. üldkoosolekust peab osa võtma vähemalt $^2/_3$ artelli liikmete üldarvust.

Tehtud muudatuste jõustumiseks on nõutav, et need oleksid registreeritud maakonna täitevkomitees. Muudetud põhikirjade eksemplarid (2 eks.) ja üldkoosoleku protokoll (kõik originaalis) tuleb esitada registreerimiseks maakonna täitevkomiteele, kus need registreeritakse põllumajanduslike artellide põhikirjade registreerimiseks ettenähtud üldkorras.

Kuidas tuleb säilitada põllumajandusliku artelli põhikirja?

Põllumajandusliku artelli põhikirja üks eksemplar antakse pärast põhikirja registreerimist kolhoosile ja see säilitatakse kolhoosis koos riikliku aktiga kolhoosi maa põlise kasutamise kohta kas tulekindlas või eraldi lukustatud kapis. Kolhoosi jooksval asjaajamisel käsitamiseks valmistatakse põhikirja originaalist ärakiri.

Põhikirja originaali kaotsiminekul (tuleõnnetuse või muul põhjusel) taastatakse see eksemplari alusel, mis säilitatakse maakonna täitevkomitees.

II. MAA

1. KOLHOOSIDE ÜHISMAA

Missugused on kolhoosile kinnistatud maa kasutamise tingimused?

Vastavalt Stalinliku Konstitutsiooni § 8 kinnistatakse kolhooside käes olev maa neile tasuta ning tähtajata kasutamiseks, s. o. igaveseks.

Artelli käes olev maa (nagu kõik muugi maa NSV Liidus) on riigi omand, s. o. kogu rahva vara. Seda ei saa osta ega müüa, samuti ei või artell seda anda rendile.

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b) Partei Keskkomitee 27. mai 1939. a. määruses «Kaitseabinõudest kolhooside ühismaade jagamise vastu» rõhutatakse, et kolhooside ühise majapidamise aluseks on kolhooside ühismaa.

Kuidas toimub riikliku akti kolhooside maa põlise kasutamise kohta koostamine ja kolhoosidele väljaandmine?

Vastavalt Põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 2. punktile, NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu 7. juuli 1935. a. määrusele ja selle määrusega kinnitatud juhendile — maade kasutamise riiklike aktide koostamise ja nende põllumajanduslikele artellidele väljaandmise korra kohta — antakse igale kolhoosile riiklik akt kolhooside maa põlise kasutamise kohta vormis, mis on kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt ja on ühine kogu NSV Liidu kohta.

Akti koostamisele eelneb kolhoosi maakorraldus, et määrata looduses kindlaks põllumajandusliku artelli kasutuses oleva maa täpne suurus ja piirid, likvideerida lapimaasus ja teised puudused, mis takistavad või raskendavad maa otstarbekat kasutamist.

Kolhooside maade välised piirid tähistatakse kindlakujuliste piirimärkidega (tulpadega).

Riikliku akti kolhooside maa põlise kasutamise kohta koostab maakonna põllumajandusosakond kahes eksemplaris maakonna täitevkomitee poolt kinnitatud maa täpse suuruse ja piiride andmete alusel. Viimased tuleb kohustuslikult näidata riiklikus aktis. Samuti tuuakse aktis põllumajanduslikule artellile põliseks kasutamiseks antud maade plaan.

Aktile kirjutavad alla maakonna täitevkomitee esimees, maakonna põllumajandusosakonna juhataja ja vanem maakorraldaja ning see kinnitatakse lakipitseriga.

Akt registreeritakse maakonna täitevkomitees peetavas sellekohases nöörraamatus.

Üks eksemplar aktist antakse põllumajanduslikule artellile, teine eksemplar säilitatakse maakonna täitevkomitee toimikutes.

Kas võib vähendada kolhoosile kinnistatud maa suurust?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 2. punktile ei või põllumajanduslikule artellile põliseks kasutamiseks kinnistatud maa suurust vähendada, seda võib ainult suurendada.

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee 27. mai 1939. a. määrus «Kaitseabinõudest kolhoosi ühismaade jagamise vastu» määrab, et kolhoosi ühismaad on puutumatud ja NSV Liidu valitsuse erilise loata ei tohi neid mingil tingimusel vähendada.

Iga katset kärpida kolhoosi ühismaad kolhoosiperede isiklike majapidamiste kasuks, samuti ka iga kolhoosiperede aiamaade suurendamist üle põllumajandusliku artelli põhikirjaga määratud suuruse käsitatakse kriminaalkuriteona ja süüdlased võetakse kohtulikule vastutusele.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee 19. septembri 1946. a. määruses «Abinõudest põllumajandusliku artelli põhikirja rikkumiste likvideerimiseks kolhoosides» tähendatakse, et nõukogude, partei- ja maaorganite töötajad ning kolhooside esimehed, kes on süüdi kolhoosi ühismaa jagamises või seadusevastases käsutamises, tagandatakse oma kohalt ja antakse kui seaduserikkujad ja kolhoosikorra vaenlased kohtu alla.

Missugustel juhtudel võidakse eraldada maid kolhoosile põliseks kasutamiseks antud ühismaadest?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 14. veebruari 1949. a. määrusele «Maade eraldamise küsimuste läbivaata-

mise korrast» võib kolhooside ühismaadest eraldada maid ainult erilise vajaduse korral: riiklike ja ühiskondlike ehituste ehitamiseks ja muudeks vajadusteks, kui selleks ei ole võimalik eraldada maid riigi maafondi, riigi metsafondi ja linnade ning asulate maadest; samuti ka ehituste jaoks, mis on seotud kolhooside teenindamisega (masina-traktorijaamad, ravi- ja kultuur-olustikulised asutused jt.).

Kolhooside ühismaadest maade eraldamise küsimused otsustab Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja esitab need läbivaatamiseks NSV Liidu Ministrite Nõukogule.

On keelatud asuda kolhoosidelt eraldamiseks ettenähtud maade kasutamisele enne selleks loa saamist NSV Liidu Ministrite Nõukogult.

Milline on kolhoosi maamassiivi koostis?

Kolhoosi maamassiiv jaguneb kahte ossa: kolhoosi ühismaad ja kolhoosiperede õue-aiamaad.

Kolhoosiperede aiamaa tuleb igas kolhoosis täpselt ja selgelt piiritulpadega eraldada kolhoosi ühismaast. Igas kolhoosis tuleb kohustuslikult pidada nii kolhoosi ühismaa kui ka kolhoosiperede aiamaade arvestust vastavas maa-nöörraamatus.

Kolhoosi ühismaad jagunevad kõlvikuteks: põllumaa, heinamaa, karjamaa, mets, veed jne. Kolhoosi põllumaa jaotatakse külvikorra-väljadeks vastavalt kinnitatud külvikorrale.

Milline on külvikordade väljatöötamise ja rakendamise kord kolhoosides?

Vastavalt NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu 1945. a. 21. juuni määrusele «Abinõudest külvikordade rakendamise ja sisseviimise parandamise alal kolhoosides» on külvikordade väljatöötamisel ja rakendamisel kolhoosides kehtestatud järgnev kord:

Külvikordade rakendamist ja sisseviimist masina-traktorijaamade poolt teenindatavais kolhoosides juhivad ja organiseerivad masina-traktorijaamad; masina-traktorijaamade poolt mitteteenindatavais kolhoosides ja kogu rajooni (maakonna) ulatuses juhivad ja organiseerivad seda tööd rajooni (maakonna) põllumajandusosakonnad.

Külvikordade rakendamise projektid (külvikordade põhjendamine, põldude asetuse plaan, külvikordade ülemineku plaan jne.) koostab kolhoosi juhatus agronoomi juhtimisel koos

maakorraldaja, zootehniku ja teiste põllumajanduse eriteadlastega.

Pärast külvikordade rakendamise projekti kontrollimist rajooni (maakonna) põllumajandusosakonnas arutatakse see läbi kolhoosnikute üldkoosolekul ja kinnitatakse rajooni (maakonna) täitevkomitee poolt projekti väljatöötamisest osa võtnud kolhoosi esimehe, agronoomi ja maakorraldaja, samuti rajooni (maakonna) põllumajandusosakonna peaagronoomi juuresolekul.

Rajooni (maakonna) täitevkomitee poolt kinnitatud projekti kohaselt teostatakse looduses põldude piiritlemine, brigaadide põlluosade tähistamine jne., mille järele rajooni (maakonna) täitevkomitee annab kolhoosile järgmised dokumendid: külvikordade kinnitamise protokolli, külvikordade sisseviimise plaani ja põldude asetuse plaani.

Põldude tegelikku väljamõõtmist teostavad maakorraldajad ja vastava ettevalmistuse saanud kolhoosi-maamõõtjad agronoomi ja maakorraldaja juhtimisel.

Kas kolhoosidel on lubatud anda osa heinamaid, mida nad ise ei kasuta, heinategemiseks teistele kolhoosidele?

Heinamaa ülejääki omavaile kolhoosidele soovitati anda nende poolt kasutamata jääv heinamaa 1949. a. heinategemiseks nendele kolhoosidele, kel oli puudus heinamaast, tingimusel, et riiklikud müügikohustused sellele heinamaale langevas osas tasub see kolhoos, kes koristab heina.

Heinamaa sellist väljaandmist teostab kolhoosi juhatus pärast küsimuse otsustamist artelli liikmete üldkoosolekul ja maakonna täitevkomitee kinnitust.

Kas kolhoos võib lubada kolhoosiperel üles harida endale aiamaaks kolhoosi kasutamata ühismaad?

Kui kolhoosiperede aiamaafondi suurus on juba kindlaks määratud, siis ei või seda enam suurendada kolhoosi ühismaade arvel NSV Liidu valitsuse vastava eri loata (NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee 27. mai 1939. a. määrus «Kaitseabinõudest kolhooside ühismaade jagamise vastu»). Seetõttu ei või kolhoosi juhatus sellisel juhul anda kolhoosiperele luba ka seni kolhoosi poolt ülesharimata ühismaade võtmiseks kolhoosipere aiamaa alla, sest see oleks kolhoosi ühismaa seadusevastane vähendamine ja võiks takistada ümbruses asuva maa ülesharimisel selle kasutamist.

Kas kolhoosil on õigus sõlmida lepingut viljapuuaia saagi müümiseks puudelt ja anda koos sellega kasutada puudealune ja -vaheline maa-ala köögiviljade jt. kultuuride kasvatamiseks?

Viljapuuaia saagi müümist puudelt koos õigusega kasutada viljapuude ridadevahelist maa-ala köögiviljaaiana või teiste kultuuride kasvatamiseks tuleb vaadelda kui maa kasutamisele andmist ning kui osa kolhoosi tööde väljaandmist tegemiseks teistele. Seega oleks selline leping seadusevastane (Kriminaalkoodeksi § 87a) ja vastuolus põllumajandusliku artelli põhikirja sätetega (punkt 13) ning kuuluks tühistamisele.

Kelle korralduses on veekogud (järved, tiigid, ojad), mis asuvad kolhoosile põliseks kasutamiseks kinnistatud maa-ala piires?

Riikliku aktiga kolhoosile põliseks kasutamiseks kinnistatud maa-ala piires asuvad vähemad veekogud (järved, tiigid, ojad) on kolhooside korralduses ja majandada.

Kohalikel nõukogude ja põllumajandusorganeil ning teistel asutustel ja ettevõtetel on keelatud nende veekogude haaramine oma kasutusse või andmine teiste kasutusse. NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt on tunnistatud mitteõigeks kohalike nõukogude organite tegevus, kes võimaldasid mitmesugustel asutustel ja organisatsioonidel kolhooside maamassiivil asuvate veekogude (järved, ojad) kasutamist. Kolhoosidele tuleb anda tagasi veekogud, mis on nendelt NSV Liidu Ministrite Nõukogu loata ära võetud, välja arvatud tööndusliku tähtsusega veekogud, mida tegelikult kasutavad kalapüügitrustid kolhooside nõusolekul.

Kolhooside veekogude üleandmine teistele organisatsioonidele ja asutustele võib Eesti NSV-s toimuda vaid NSV Liidu Ministrite Nõukogu loal Eesti NSV Ministrite Nõukogu põhjendatud ettepanekul.

Isikud, kes on süüdi kolhooside veekogude omavolilises üleandmises teistele organisatsioonidele, kannavad selle eest vastutust seaduste alusel, mis on kehtestatud kolhooside ühismaade ärajagamise kaitseks.

Kui mõni organisatsioon või isik omavoliliselt võtab oma kasutusse kolhoosi maa ja külvab sellele, kas on siis kolhoos õigustatud koristama saagi või esitama hagi saagi saamiseks?

Kolhoos koristab saagi tasu maksmata, kui keegi omavoliliselt võtab oma kasutusse kolhoosi maa ja külvab sellele.

Juhul, kui saagi koristab ja viib põllult ära omavoliline kasutaja, siis esitab kolhoos rahvakohtule hagi temale saagi hinna väljamõistmiseks turuhinna alusel.

Kas kolhoosid ja teised vesiveskite omanikud maal on kohustatud alandama veepaisutust heinakoristamise ajaks?

Maakondade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedel on lubatud alandada heinakoristustööde paremaks ja takistamatuks läbiviimiseks vesiveskite veepaisutust igal aastal 15. juunist kuni 1. augustini määrani, mis ei takista normaalset heinakoristamist.

Kas kolhoosidel on õigus lubada karjatada kolhoosi karjamaal tööliste, teenistujate ja pensionäride loomi, kui need isikud ei ole kolhoosi liikmed?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 23. mai 1949. a. määrusega nr. 371 lubatakse riiklikel organisatsioonidel ja ettevõtetel anda maakondade täitevkomiteede otsuse kohaselt vajalikus ulatuses karjamaad tööliste ja teenistujate, maaõpetajate, agronoomide ja teiste kolhoosi liikmeks mitteolevate isikute individuaalloomade karjatamiseks vabadel riiklikel maadel, nagu riikliku ja kohaliku tähtsusega metsades, raudteedele ja maanteedele eraldatud piirkonnis ja mujal.

Juhul aga, kui ei ole vastavat riiklikku vaba maad, siis soovitatakse kolhoosidel lubada maal elunevatel töölistel, teenistujatel, agronoomidel ja teistel kolhoosi liikmeks mitteolevatel isikutel kasutada oma loomade karjatamiseks kolhooside karjamaid kokkuleppel kolhoosidega vastava tasu eest, mis katab kolhoosi kulud karjamaade, nende kuivendussüsteemi ja joogikohtade korrashoiu alal.

Sama määrusega ning Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1. märtsi 1948. a. määrusega nr. 171 soovitatakse kolhoosidel anda maaõpetajatele, õpetajatele-pensionäridele, direktoritele (juhatajatele) ja õppeala juhatajatele maad loomade karjatamiseks tasuta.

Samuti võib kolhoosi liikmete üldkoosolek oma otsusega vabastada Isamaasõja invaliide ja langenud sõjaväelaste perekondade puudustkannatavaid liikmeid tasu maksmisest kolhoosi karjamaa kasutamise eest.

Kehtivate eeskirjadega kohustatakse rajoonide (maakondade) täitevkomiteesid ja külanõukogusid kontrollima kolhoo-

side poolt töölistelt, teenistujatelt jt. karjamaade kasutamise eest võetava tasu õigsust.

Kas kolhoos on õigustatud nõudma karjamaa kasutada andmisel kolhoosi liikmeks mitteolevatele isikutele neilt riiklike liha-, piima-, villa- jt. müügikohustuste vastavas osas täitmist kolhoosi eest või kohustada neid maksma kolhoosile nende saaduste hinna?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 23. mai 1949. a. määrusele nr. 371 võivad kolhoosid võtta karjatamise eest tasu ainult selles ulatuses, mis katab kolhoosi kulud karjamaade, kuivendussüsteemi ja joogikohtade korrashoiu alal. Kolhoosile ei ole antud õigust nõuda selle eest muud tasu ükskõik mis kujul, sealhulgas ka panna töölistele, teenistujatele ja teistele kolhoosi liikmeks mitteolevatele isikutele riiklike müügikohustuste täitmist osas, mis langeb nendele loomade karjatamiseks antud karjamaale.

Missugune kord kehtib kolhoosi loomade riigimetsas karjatamise kohta?

Kolhoos võib karjatada oma loomi riigimetsas tasuta metskonna poolt väljaantava metsa kõrvalkasutuse pileti (orderi) alusel. Loomade karjatamine ilma kõrvalkasutuse piletita loetakse omavoliliseks.

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 27. oktoobri 1947. aasta määrusega nr. 812 kinnitatud «Eeskirjadele heinategemise ja karjatamise kohta Eesti NSV metsades» jaotavad valdade täitevkomiteed koos metskondadega metsa heina- ja karjamaade fondi tarbijate vahel, võttes esmajoones arvesse metsa põhivarujate, kolhooside jt. vajadused, arvestades majandite hobuste ja muude kariloomade arvu. Valdade poolt metsaülemaile antavate lõplike jaotamisnimekirjade alusel kirjutavad metskonnad välja kõrvalkasutuse piletid (orderid).

Metsas karjatamine on lubatud selleks ettenähtud kohtades 20. maist kuni 1. novembrini.

Karjatamisala suurus ühe karilooma kohta on normeeritud järgmiselt: hobusele või varsale — 6 ha, lehmale või mullikale — 4 ha, lambale või tallele — 1 ha.

Kolhoose, kes on süüdi omavolilises (ilma kõrvalkasutuse piletita) karjatamises riigimetsades, trahvitakse kohtu korras igal eeskirjade rikkumise juhul järgmisel määral: karjatamiseks ettenähtud aladel karjatamisel — hobuse või üle 2 a. va-

nuse veise pealt — 20 rubla, alla 2 a. vanuse noorveise, noorhobuse või väikelooma pealt — 10 rubla, kitse pealt — 25 rubla; erilise kaitse alla eraldatud metsades aga vastavalt 30, 15 ja 30 rubla; omavolilisel karjatamisel heinamaadel ja karjatamiseks keelatud kohtadel — trahvi kahekordsel määral, metsakultuuridel ja -istandustes — kolmekordsel ja karjatamisel puukoolide maa-alal — viiekordsel määral.

Samuti on karistatav omavoliline heinategemine riigimetsa maa-alal.

Kas teedeorganid on õigustatud kasutama maanteede jaoks eraldatud maariba, kui see läbib kolhoosi maa?

Vastavalt NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu 7. juuli 1935. aasta määrusega nr. 1385 kinnitatud juhendile maa põlise kasutamise riiklike aktide koostamise ja põllumajanduslikele artellidele väljaandmise korra kohta näidatakse kolhooside maade plaanis ära need maaribad, mis on eraldatud kolhooside maadest liidulise, vabariikliku ja kohaliku tähtsusega teede alla. Nende maanteede maa-alade laiuseks on määratud: liidulise tähtsusega maanteedel — 38 kuni 65 m, vabariikliku tähtsusega ja juurdesõiduteedel — 20 kuni 48 m ning kohaliku tähtsusega maanteedel — 6 kuni 12 m. Neid maid ei arvestata kolhoosidele põliseks kasutamiseks kinnistatavate maade hulka. Need jäävad teedeorganite otsesesse käsutusse.

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu 3. oktoobri 1940. a. määruse nr. 1961. jt. alusel varustatakse maanteede töötajad (remonditöölised, teemeistrid jt.) maatükkidega ja need antakse teedeorganite korralduses olevatest teede jaoks eraldatud maaribadest, kui tähendatud töötajate perekondadel ei ole juba maad kasutada mujalt (ka mitte kolhoosidest).

Maakondade täitevkomiteed teostavad kontrolli nende maatükkide andmise ja kasutamise õigsuse üle.

Maanteede maa-alad, mida Maanteede Valitsus ei kasuta maanteede ehitamise või ekspluatatsiooni otstarbel, või elamumajanduslikeks ehitusteks, tuleb üle anda vastavate lepingute alusel valla- ja külanõukogudele nende organisatsioonide, asutuste ja üksikute kodanike kasutamiseks, kes neid maid kasutasid enne.

Missugune kord kehtib telefoni- ja telegraafiliinide ehitamisel läbi kolhooside maa?

Sideministeeriumil on õigus ehitada ja pidada telefoni-telegraafiliine kõigil maa-aladel. Telefoni- ja telegraafisidelii-

nide ehitamiseks eraldatakse ühe meetri laiused maatükid ümber õhuliini postide, lisaks postide all olevale pinnale. Nende liinide alla muid maaribasid ei eraldata, kuid maa-ala, mis kulgeb rööbiti õhu- ja maakaabliga ja mis on vajalik sideehituste kaitseks ja korrashoiuks, loetakse kaitsetsooniks. Selle tsooni laiuseks on: õhuliinidel kõige kaugemal asuvatest juhtmetest väljaspool asulaid — 2 meetrit kummalegi poole, maakaablil — 1 meeter kummalegi poole kaabli trassi. Selle maariba kasutamine toimub tavalises kolhoosi maa kasutamise korras (põllukultuuride külvid, heinakoristamine, karjatamine), välja arvatud alljärgnevad, õhuliini ja maakaabli kaitseks ning nende ülesande häireteta täitmiseks vajalikud kitsendused. Kaitsetsoonis on keelatud:

püstitada ehitusi ning teostada Sideministeeriumi organite vastava kirjaliku loata ehitus-, mulla- ja montaažitöid;

istutada puid ilma Sideministeeriumi organite nõusolekuta;

teistel asutustel ehitada side- või elektriliine, või panna kaableid või torustikku ilma Sideministeeriumi loata;

püstitada viljahakke, õle- ja heinakuhje ning aunu, turba- ja puuriitu jne., asutada loomade söötmise ja koondamise kohti, karjaaedu, lasipuid jne., teha lõkketuld, asutada prügiväljavedamiskohti.

Maakaabli trassile on keelatud maha panna suure raskusega esemeid (üle 5 tonni) ja kallata hapet, soola või leelist sisaldavat vedelikku.

Veealuste kaablite tsoonist (100 meetri ulatuses kummalgi pool) keelatakse ankrute heitmine, maandumissildade ja loomade joogikohtade ehitamine, kalapüügikohtade eraldamine, igasugused süvendustööd ilma Sideministeeriumi organite vastava loata.

Sideministeeriumi sideliini tehnilistel töötajatel on liinide perioodiliseks ülevaatuseks ja remondiks õigus takistamatult liikuda sideliinide kaitsetsooni maa-alal.

Missugune kord kehtib kolhooside maadele püstitatud alatiste geodeetiliste märkide kaitse kohta?

Eesti NSV territooriumil varem püstitatud alatised geodeetilised märgid (signaalid, püramiidid, triangulatsiooni- ja polügoonimeetriliste punktide keskused, nivelleerimismärgid ja reeperid), samuti igasuguste geodeetiliste (triangulatsiooni, nivelleerimise, polügoonimeetriliste) tööde puhul püstitatavad ja rajatavad geodeetilised märgid loetakse erilise riikliku kaitse

all olevateks riikliku tähtsusega ehitusteks ja esemeteks, ning platsid, kus asuvad geodeetilised märgid, loetakse eraldatuks üldisest maakasutusest.

Nende ehituste ja esemete sihilik rikkumine, hävitamine ja kõrvaldamine, samuti nende ümberehitamine ja ümberasetamine ilma nende organite nõusolekuta, kelle majandamisel need asuvad, kutsub esile kriminaalvastutuse.

Kolhooside juhatused on kohustatud maal ühiskondliku tähtsusega uute ehituste püstitamisel ehitama vähemalt ühele ehitusele teravatipulise osa, mis võimaldaks teostada geodeetilisi vaatlusi neile ehitustele.

2. KOLHOOSIDE METSAD

Missugused metsad loetakse kolhooside metsadeks?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 10. juuni 1948. a. määrusele nr. 562 loetakse kolhooside metsadeks kõik metsaalad, mis asuvad riiklike aktidega kolhoosidele põliseks kasutamiseks kinnistatud maadel.

Kolhoosid on kohustatud organiseerima oma metsades õiget metsamajandust.

Kolhooside metsade valitsemist teostavad kolhooside juhatused vahetult.

Järelevalve kolhooside metsade korraliku majandamise üle, samuti tehnilise abi andmine kolhoosidele metsamajandamise õigeks organiseerimiseks ja kolhooside metsade korraldustööde teostamine on pandud Metsamajanduse Ministeeriumile. Kolhooside metsade arvestamist ja nende metsade majandamise üldjuhtimist teostab Põllumajanduse Ministeerium ja tema kohalikud organid.

Kuidas toimub kolhooside metsade majandamine?

Vastavalt kolhooside metsade põhimäärusele, mis on kinnitatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 10. juuni 1948. a. määrusega nr. 562 toimub kolhooside metsade majandamine Eesti NSV-s vastavalt Eesti NSV Metsamajanduse Ministeeriumi ja Põllumajanduse Ministeeriumi poolt kinnitatud eeskirjadele.

Metsakorraldus ja kõik teised metsamajanduslikud tööd teostatakse kolhooside metsades kolhooside enda kulul.

Kolhooside metsade vahetul valitsemisel on kolhooside juhatuste kohuseks:

metsakorralduse läbiviimine majanduskava koostamisega;

metsauuendamine raiesmikel ja põlendikel;
metsakaitse tulekahju ja omavoliliste raiumiste vastu;
hooldus- ja sanitaarraiete teostamine, metsa puhastamine surnud ja roiskpuudest ning kaitse kahjulike putukate vastu;
metsamaa õige kasutamine karjatamiseks ja heinaniitmiseks, kahjustamata metsauuendust;
kasvava metsa väljaandmine;
metsamajandamise arvepidamine ja aruandlus;
plaanide ja aruannete esitamine maakonna täitevkomitee põllumajandusosakonnale kolhooside metsade üle.

Vastutus valve ja metsa majandamise eest kolhooside metsades on kolhooside juhatustel.

Kas kolhoosid on õigustatud teostama metsaraiumisi nendele kinnistatud maadel asuvates metsades?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 10. juuni 1948. a. määrusele nr. 562 on kolhoosid oma metsade täieõiguslikeks kasutajaiks. Metsa raiumine kolhooside metsades teiste kasutajate poolt ilma kolhoosi loata on keelatud.

Kolhooside metsades puidu tagavara kahanemise vältimiseks on lubatud iga-aastane metsakasutus mitte üle aasta keskmise juurdekasvu.

Kolhooside metsades, mis asuvad raudtee- ja maantee-äärsetes kaitseribades, linnade ja kuurortide rohelise vööndi piirkondades või täidavad pinnakaitse ülesandeid, on lubatud teostada vaid hooldus- ja sanitaarraieid ning üleiganud puude valikraiet. Nendes metsades on keelatud igasugused lageraied.

Mis tingimustel antakse puitu kolhooside metsadest?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 10. juuni 1948. a. määruse nr. 562 alusel võivad kolhoosid kasutada puitu oma metsadest kolhoosi ühiskondlikeks tarveteks tasuta. Metsa väljaandmine kolhoosnikutele isiklikeks vajadusteks ja teistele tarbijatele toimub tasu eest, vastavalt Eesti NSV-s kehtivatele metsataksidele.

Missugused sissetulekud kolhooside metsadest arvatakse kolhooside tuludeks?

Kolhooside metsade majandamisest saadud summad, nimelt: kännuraha puidu eest, mis on müüdud kolhoosnikutele isiklikeks vajadusteks ja teistele tarbijatele; tasu metsa kõrvalkasutuste eest; kõik kahjutasusummad, mis saadakse metsamajan-

duse eeskirjade rikkumisega metsa ülestöötamise, metsades loomade karjatamise ja heinategemise eest, samuti ka teised summad, välja arvatud trahvisummad omavolilisest metsaraiumisest — arvatakse kolhoosi tuludesse. Trahvisummad omavolilisest metsaraiumisest kuuluvad NSV Liidu rahandusministri 1. juuli 1948. a. käskkirja nr. 438 alusel ülekandmisele Liidu eelarve tuludesse.

Kolhoosi tuludesse laekunud summad kasutatakse esijoones metsamajanduslike tööde läbiviimiseks (metsakultuuride töödeks, metsakorralduse läbiviimiseks, võitluseks metsa-tulekahjude ja -kahjurite vastu jne.).

Kui tulud kolhooside metsadest ületavad metsamajapidamise kulud, siis kantakse ülejäänud summa kolhoosi jagamatusse fondi.

Missugune vastutus on kolhooside metsades metsamajanduse eeskirjade rikkumiste pärast?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 10. juuni 1948. a. määrusega nr. 562 kinnitatud kolhooside metsade põhimääruse järgi kannab kolhooside metsade valve korraldamise eest vastutust kolhoosi juhatus.

Metsa rikkumiste eest kolhooside metsades kannavad süüdlased, sealhulgas ka kolhoosid, kolhoosnikud ja teised isikud vastutust riiklike tähtsusega metsade kohta kehtivate seaduste kohaselt.

Metsade laastamise ja hävitamise vältimiseks antud eeskirjade rikkumise eest on ette nähtud kriminaalvastutus VNFSV Kriminaalkoodeksi § 85 järgi.

3. KOLHOOSIPEREDE ÕUE-AIAMAAD

Kelle üldises korralduses on kolhoosis kolhoosiperede õueaiamaa fond? Missugune on Eesti NSV kolhoosides kolhoosiperede õue-aiamaa suurus?

Kolhoosiperede õue-aiamaad on kolhoosi ühtse maamassiivi lahutamatud osad ja kolhoosi juhtimisorganite üldises korralduses. Kolhoosnikuid varustatakse aiamaadega kolhoosi üldkoosoleku otsusel vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja 2. punktile, põllumajanduslikuks kasutamiseks kõlvulisest ühistatud maast antakse iga kolhoosipere isiklikuks kasutamiseks hoonete juurest väike maatükk aiamaaks (köögivilja- ja viljapuuaed).

Kolhoosipere isiklikuks kasutamiseks antava aiamaa suurus määratakse antud kolhoosi põhikirja sätetega kooskõlas vabariigi ministrite nõukogu määrusega, oblasti, krai täitevkomitee otsusega.

Eesti NSV-s on Ministrite Nõukogu 24. veebruari 1948. a. määrusega nr. 159 soovitatud kolhoosidele määrata iga kolhoosipere isiklikus kasutuses oleva aiamaa (köögivilja-puuviljaaed) suuruseks (arvestamata eluhoonete all olevat maad) 0,25 — 0,60 ha.

Vastavalt NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee 27. mai 1939. a. määrusele «Kaitseabinõudest kolhoosi ühismaade jagamise vastu» kolhoosnikud, kes annavad aiamaa rendile või annavad selle üle teistele isikutele, kuuluvad kolhoosist väljaheitmisele ja nendelt võetakse ära aiamaa.

Kuidas tuleb artelli põhikirjas märkida kolhoosipere aiamaa suurus?

Vabariigi paljud kolhoosid määrasid põhikirjas kolhoosipere aiamaa suuruseks ühe normi, näiteks kas 0,5, 0,6 ha või mõne muu arvu. Selline aiamaa suuruse määramine võib hiljem raskendada artelli majanduslikku tegevust.

Arvestades seda, et põhikiri võetakse vastu mitte üheks aastaks, vaid pikema aja peale, on soovitav põhikirja võtta aiamaa suurus vastavalt määrusele, s. o. 0,25 kuni 0,60 ha.

Ühele või teisele kolhoosiperele kasutada antava õue-aiamaa täpse suuruse määrab, eeltähendatud suuruse piire arvesse võttes, põllumajandusliku artelli liikmete üldkoosolek.

Kolhoosipere aiamaa suurus ei tohi sõltuda kolhoosipere liikmete arvust. Vastasel korral tuleks aiamaa suurust pidevalt muuta, see aga segab aiamaa otstarbekat kasutamist (viljapuu-, köögiviljaaed jne.).

Kas arvatakse kolhoosipere õue-aiamaa hulka ka hoonete all olev maa?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 2. punktile ei arvata kolhoosipere isiklikus kasutuses oleva aiamaa pindalasse ainult elamu all olevat maad. Majanduslike hoonete all olev maa-ala arvatakse aiamaa pindalasse.

Missugused hooned loetakse eluhooneteks kolhoosiperede õue-aiamaa suuruse määramisel?

Eluhooneteks arvatakse ainult elumaja, kõik teised hooned aga — laut, ait, tall, karjaköök, kelder jt. loetakse majapida-

mishooneteks ja nende alune pindala loetakse õue-aiamaa suuruse sisse.

Kas kolhoosi liikmete üldkoosolek võib vähendada kolhoosipere aiamaa suurust juhul, kui kolhoosipere liikmetest töötab kolhoosis ainult üks töövõimeline isik, teised töötavad aga ettevõtetes?

Vastavalt NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee 27. mai 1939. aasta määrusele säilitatakse kolhoosis elunevate tööliste ja teenistujate perekondadele aiamaa kolhoosiperede kohta ettenähtud normides ainult juhul, kui nende perede töövõimelised liikmed töötavad kolhoosis ja täidavad ettenähtud miinimumarvu normipäevi.

Kui kohalolevad töövõimelised pere liikmed töötavad kolhoosis kohustusliku arvu normipäevi, siis ei ole alust nende jätmiseks aiamaata või aiamaa suuruse vähendamiseks.

Juhul aga, kui peresse kuuluvad kohalolevad töövõimelised kolhoosiliikmed ei tööta kohustuslikku arvu normipäevi, siis vastavalt eeltähendatud määruse sätetele tuleb nad lugeda kolhoosist lahkunuiks ja nad kaotavad kolhoosi liikmetele ettenähtud õigused.

Normipäevade miinimumarvu mõjuva põhjuseta mittetäitmise fakti määrab kindlaks kolhoosnikute üldkoosolek, kes ühtlasi otsustab kolhoosniku kolhoosist lahkunuks tunnistamise küsimuse.

Kas kolhoosiperel, kelle aiamaa on teistest väiksem, on õigus nõuda maa juurdeandmist?

Kui kolhoosipere aiamaa on põllumajandusliku artelli põhikirjas ettenähtud normist väiksem, siis võib seda aiamaad suurendada põhikirjas ettenähtud normini juhul, kui on vaba maad kolhoosi aiamaafondis. Vaba maa puudumisel aiamaafondis seda teha ei saa, sest kolhoosiperede aiamaade suurendamine kolhoosi ühismaade arvel on keelatud.

Kolhooside asutamise ajajärgul, kuni nende lõpliku väljakujunemiseni ja õue-aiamaafondi suuruse kindlaksmääramiseni ei ole õue-aiamaafondi täpset suuruse piiri ja siis toimub kolhoosi juurdetulevate talundite perede ja maata töötajate perede varustamine õue-aiamaaga artelli liikmete üldkoosoleku otsusel vastavalt perede tegelikule arvule, silmas pidades artelli põhikirjaga kehtestatud õue-aiamaa suuruse normi.

Kas kahe kolhoosipere ühinemisel (abiellumise jt. juhtudel) säilitab ühine pere kahe aiamaa kasutamise õiguse?

Kolhoosiperel, kes moodustus kahe pere liitumise tulemusena ja on registreeritud ühe perena valla täitevkomitees, on õigus ainult ühe aiamaa kasutamisele.

Kas kolhoosipere aiamaa jaotatakse kolhoosipere jagunemisel?

Kolhoosipere jagunemisel tekkinud uut kolhoosiperet, kui ta on registreeritud iseseisvaks pereks, võib varustada iseseisva aiamaaga juhul, kui on vaba maad aiamaafondis.

Kui aiamaafondis vaba maad ei ole, võivad uue kolhoosipere liikmed esineda üldkoosolekul ettepanekuga endise ühise kolhoosipere aiamaa jaotamiseks.

Kas on õigus aiamaale kolhoosnikute alaealistel lastel, kes on vanemateta ja on eestkoste või hoolduse all?

Juhtudel, kui kolhoosiperes jäävad alles ainult alaealised liikmed, peab nendele määratama vastavalt eestkostja või hooldaja. Selline kolhoosipere säilitab aiamaa kasutamise õiguse võrdselt teiste kolhoosiperedega ja teostab seda õigust eestkoste ja hoolekandeorganite (külanõukogud, valdade täitevkomiteed) järelevalvel.

Kas kolhoosnikud on õigustatud külvama aiamaale teravilja?

Vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja 2. punktile antakse iga kolhoosipere isiklikuks kasutamiseks väike maatükk aiamaaks (köögivilja- ja viljapuuaiaks). Seepärast ei ole teravilja külvamine aiamaale soovitav. Kolhoosi ülesanne on — saavutada viljakuse kõrge tase kolhoosi ühispõldudel ja rahuldada kolhoosnikute teravilja vajadused normipäevade alusel töö eest täies ulatuses selleks, et kolhoosipered kasutaksid oma aiamaad vastavalt selle otsesele ülesandele.

Missugusest maafondist varustatakse aiamaaga kolhoosi uued pered?

Kolhoosi uute perede varustamine peab samuti toimuma kolhoosi aiamaafondi vabade maade arvel artelli liikmete üldkoosoleku otsusel. Aiamaafondi suurendamist kolhoosi ühismaade arvel lubatakse vaid erandjuhtudel — NSV Liidu Ministrite Nõukogu igakordsel loal.

Juhtudel, kui kolhoosnikud külavavad aiamaale teravilja, rakendatakse nende suhtes Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. aprilli 1948. a. määruse nr. 366 alusel kohustuslik teraviljamüük riigile tegelikult külvipinnalt normide järgi, mis kehtivad kuni 10 ha maad omavate talundite kohta.

Sõltumata sellest tuleb kolhoosiperel täita riiklik kartulimüügikohustus.

Kas kolhoosist lahkunud endisel liikmel on õigus kasutada edasi viljapuuaeda, mis asub temalt äravõetud aiamaal?

Kolhoosiperelt aiamaa äravõtmisel seoses kolhoosipere liikmete väljaastumisega või väljaheitmisega kolhoosist ei või see pere enam kasutada ka viljapuuaeda. Viljapuuaed läheb üle selle kolhoosipere kasutusse, kellele artelli liikmete üldkoosolek annab kasutamiseks vabanenud aiamaa.

Seejuures tuleb kolhoosiperel, kes sai oma kasutusse aiamaa koos viljapuudega, maksta endisele aiaomanikule kompensatsiooni kasutamata kulutuste eest, mis tema kandis puude istutamisega ja hooldamisega. Kompensatsiooni suurus määratakse kindlaks kokkuleppel, kokkuleppe mittesaavutamisel aga — rahvakohtu poolt.

Kas töölised ja teenistujad — mitte kolhoosi liikmed — on õigustatud kasutama aiamaad kolhooside territooriumil?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 23. mai 1949. a. määrusele nr. 371 on töölised ja teenistujad, kes ei ole kolhoosi liikmed, kuid töötavad riiklikes ettevõtetes, raudteel, maanteel ja asutustes ning elunevad maal kolhooside territooriumil, samuti maal elunevad meditsiinilised töötajad õigustatud kasutama aiamaad.

Tööliste ja teenistujate aiamaa suurus ei või ületada 0,15 ha, kaasa arvatud hoonetealune maa-ala.

Kolhoosid võimaldavad nendele aiamaad ainult sel juhul, kui aiamaafondis on vaba maad.

Mis määral varustatakse aiamaaga kolhoosi aiamaafondist agronoomid, zootehnikud, maakorraldajad, veterinaararstid, masina-traktorijaamade mehaanikud ja õpetajad, kes elunevad ja töötavad maal?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 23. mai 1949. a. määrusega nr. 371 «Maal elunevate tööliste, teenistujate, maaõpetajate, agronoomide ja teiste kolhoosi liikmeks mitteolevate isikute õue-aiamaast» määratakse põllumajanduses töötavate ja maal

elunevate agronoomide, zootehnikute, veterinaararstide, maakorraldajate, masina-traktorijaamade mehaanikute ja õpetajate aiamaa suuruseks kuni 0,25 ha, kaasa arvatud hoonete all olev pindala.

Kolhoos varustab tähendatud töötajaid aiamaaga ainult sel juhul, kui kolhoosi õue-aiamaafondis on vaba maad.

Kas tuleb suurendada kolhoosipere aiamaad, mis ei ole väiksem kolhoosiperedele ettenähtud normist, kui kolhoosipere koosseisu kuulub õpetaja?

Kui maaõpetaja on kolhoosipere liige, kelle kasutuses on juba aiamaad mitte alla 0,25 ha, siis sellisel kolhoosiperel ei ole õigust aiamaa suurendamisele selle arvel ja põhjendusega, et pere koosseisu kuulub õpetaja, kellel on õigus aiamaale.

Kas kolhoosi vanadel ja töövõimetuil liikmetel on õigus aiamaakasutamisele ja missugusel määral?

Kolhoosi liikmed, kes on vanad või töövõimetud, säilitavad õiguse aiamaa kasutamisele nendes normides, mis on ette nähtud põllumajandusliku artelli põhikirjas kolhoosiperedele ka sel juhul, kui nad ei suuda enam töötada kolhoosis.

III. TOOTMISVAHENDID

Missugune erinevus on kolhoosiomandi ja riikliku omandi vahel?

Nii riiklik kui ka kolhoosi omand moodustavad ühiskondliku sotsialistliku omandi. Erinevalt riiklikust omandist, mis on kogu rahva vara, kuulub kolhoosi ühiskondlik omand üksikutele kolhoosidele.

Missuguseid tootmisvahendeid võivad kolhoosid omada?

Kolhooside ühiskondliku sotsialistliku omandi moodustavad kolhooside ühisettevõtted koos elusa ja eluta inventariga, kolhooside poolt toodetavad saadused, samuti ka nende ühised ehitused (Stalinliku Konstitutsiooni paragrahv 7).

Kolhoosidel ei või olla ettevõtteid, mis ei ole seotud põllumajandusliku tootmisega, sest kolhooside põhiliseks ülesandeks on põllumajanduslik tootmine.

Missugune vara kuulub põllumajanduslikku artelli astumisel ühistamisele ja missugune vara jääb kolhoosipere omandisse?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 4. punkti sätetele ühistatakse põllumajanduslikus artellis kõik tööloomad (hobused), põllumajanduslik inventar — adrad, külvimasinad, äkked, viljapeksu- ja niidumasinad, samuti seemnetagavarad kolhoosi liitunud talu põldude seemendamiseks vajalikus ulatuses, loomasööt, kuivõrd viimane on vajalik kolhoosi ühiskarja ülalpidamiseks, artelli majapidamiseks vajalikud majapidamishooned ja kõik põllumajandussaaduste ümbertöötamise ettevõtted.

Põllumajandusliku artelli liikmed otsustavad üldkoosolekul nende produktiivloomade ühistamise küsimuse, kes ületavad kolhoosiperede isiklikuks kasutamiseks jätta otsustatud loomade

määra. Senise praktika järgi on kolhooside liikmed need ühistanud kolhoosi ühiskarja rajamiseks.

Üksiktalunikud, kes kahe aasta jooksul enne artelli astumist müüsid oma hobused või kel ei ole anda seemet, tasuvad kuue aasta jooksul artellile oma tuludest hobuse hinna rahas ning annavad natuuras seemne.

Ühistamata ja kolhoosipere isiklikuks kasutamiseks jäävad: eluhooned, individuaalloomade pidamiseks vajalikud kõrvalhooned, kolhoosipere aiamaa harimiseks vajalik põllumajanduslik väikeinventar ning produktiivloomad ja linnud ulatuses, mille määrab artelli üldkoosolek põhikirja vastuvõtmisel kooskõlas vabariigi kohta kehtestatud normatiividega.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 24. veebruari 1948. a. määrusega nr. 159 nähakse ette, et kolhoosipere võib pidada isiklikus kasutuses 2 lehma, kuni 2 noorveist, 1 emise ühes põrsastega, kui aga kolhoosi juhatus leiab vajaliku olevat, siis 2 emist ühes põrsastega, kokku kuni 10 lammast ja kitse, piiramatul arvul kodulinde ja küülikuid ja kuni 20 mesipuud.

Enamik Eesti NSV kolhoose on otsustanud pidada kolhoosipere isiklikus kasutuses veistest 1 lehma ja 1 noorveise, et tugevdada kolhoosi ühiskarja ning vabastada rohkem töökäsi kolhoosi ühise majapidamise töödeks.

Kuidas ühistada era-karusloomakasvatajate astumisel kolhoosi nende kasvandused?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 25. juuni 1949. a. määrusega nr. 468 soovitatakse kolhoosidel era-karusloomakasvatajate astumisel kolhoosi ühistada nende kasvandused kolhoosifarmide organiseerimiseks koos vajalike hoonete ja puuridega, välja arvatud need loomad ja puurid, mis jäävad kolhoosnikutele isiklikuks pidamiseks.

Kolhoosnikutele isiklikuks pidamiseks lubatakse jätta 3 täiskasvanud hõbe-, sini- või plaatinarebast. koos noorrebaste ja vajalike puuridega.

Kui palju peab kolhoosil olema loomakasvatusfarme?

Kolhooside ja sovhooside produktiivse ühisloomakasvatuse kolme aasta plaan (1949—1951) näeb ette, et 1949. aastal asutatakse igas kolhoosis neli farmi: veise-, lamba-, sea- (peale rajoonide, kus olustikulised tingimused ei võimalda seakasvatuse arendamist) ja linnufarm (peale kolhooside, kus ei kasvatata teravilja). Seejuures võimaldatakse arendada kolhoosidel

rohkem neid loomaliike, mille jaoks on kohalikud tingimused soodsamad, silmas pidades, et loomakasvatuse niisugune arendamine võimaldaks kindlustada kõrgemat turutoodangut ja tulukust.

Missugune miinimumarv loomi peab olema kolhoosifarmides?

EK(b)P Keskkomitee III pleenumi otsusega 2. juunil 1949. a. ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. juuni 1949. a. määrusega nr. 423 on kehtestatud ühisloomade arvu miinimum kolhoosifarmides järgmiselt.

Veised:

Saaremaal, Läänemaal ja Hiiumaal ning Tõstamaa ja Seliste vallas Pärnumaal, kui kolhoosi kasutuses on maad (kaasa arvatud põllumaa, aiad, köögiviljamaa, heina- ja karjamaa) kuni 150 ha — 20 looma, 151—300 ha — 38 looma, 301—500 ha — 60 looma, 501—800 ha — 98 looma, 801—1000 ha — 131 looma, 1001—1500 ha — 171 looma, 1501—2000 ha — 225 looma, 2001—3000 ha — 300 looma, 3001—5000 ha — 450 looma.

Virumaal, Harjumaal, Valgamaal ja Jõhvimaal, Käru vallas Järvamaal ning Soontaga, Kaisma, Lelle, Häädemeeste ja Orajõe vallas Pärnumaal, kui on kasutada maad kuni 150 ha — 25 looma, 151—300 ha — 50 looma, 301—500 ha — 80 looma, 501—800 ha — 130 looma, 801—1000 ha — 175 looma, 1001—1500 ha — 220 looma, 1501—2000 ha — 300 looma, 2001—3000 ha — 400 looma, 3001—5000 ha — 600 looma.

Järvamaal, Viljandimaal, Tartumaal, Jõgevamaal, Pärnumaal, Võrumaal ning Vigala, Märjamaa ja Velise vallas Läänemaal, kui on kasutada maad kuni 150 ha — 29 looma, 151—300 ha — 53 looma, 301—500 ha — 83 looma, 501—800 ha — 141 looma, 801—1000 ha — 192 looma, 1001—1500 ha — 232 looma, 1501—2000 ha — 323 looma, 2001—3000 ha — 430 looma, 3001—5000 ha — 645 looma.

Veiste miinimumi täitmisel peab lehmade arv moodustama vähemalt 40% veiste üldarvust.

Sead:

Saaremaal, Läänemaal ja Hiiumaal põllumaa olemasolu korral kuni 200 ha peab olema 23 siga, 201—400 ha — 50 siga, 401—600 ha — 90 siga, 601—800 ha — 120 siga, 801—1000 ha

— 150 siga, 1001—1200 ha — 195 siga, 1201—1500 ha — 235 siga, 1501—1800 ha — 265 siga, 1801—2200 ha — 285 siga, 2201—2500 ha — 300 siga.

Virumaal, Harjumaal, Valgamaal ja Jõhvimaal põllumaa olemasolu korral kuni 200 ha — 30 siga, 201—400 ha — 65 siga, 401—600 ha — 120 siga, 601—800 ha — 160 siga, 801—1000 ha — 200 siga, 1001—1200 ha — 260 siga, 1201—1500 ha — 310 siga, 1501—1800 ha — 350 siga, 1801—2200 ha — 380 siga, 2201—2500 ha — 400 siga.

Järvamaal, Viljandimaal, Tartumaal, Jõgevamaal, Pärnumaal ja Võrumaal ning Vigala, Märjamaa ja Velise vallas Läänemaal põllumaa olemasolu korral kuni 200 ha — 32 siga, 201—400 ha — 67 siga, 401—600 ha — 126 siga, 601—800 ha — 168 siga, 801—1000 ha — 212 siga, 1001—1200 ha — 273 siga, 1201—1500 ha — 325 siga, 1501—1800 ha — 367 siga, 1801—2200 ha — 400 siga, 2201—2500 ha — 424 siga.

Lambad:

Määrata, et vabariigi kõigis kolhoosides kolhoosidele kinnistatud maa (põllumaa, aiad, köögiviljamaa, heina- ja karjamaa) kohta peab olema lambaid ja kitsi: kui maad on kuni 150 ha — 40, 151—300 ha — 45, 301—500 ha — 55, 501—800 ha — 80, 801—1000 ha — 100, 1001—1500 ha — 120, 1501—2000 ha — 145, 2001—3000 ha — 200 ja 3001—5000 ha — 280.

Kodulinnud:

Vabariigi kõigi kolhooside kohta määrata kindlaks alljärgnev täiskasvanud kodulindude arvu miinimum (kanad, pardid, haned, kalkunid, arvestades ümber kanadeks) teraviljakultuuride külvipinna olemasolu korral: kuni 100 ha — 200 lindu, 101—200 ha — 400 lindu, 201—400 ha — 750 lindu, 401—700 ha — 1400 lindu, 701—1000 ha — 2100 lindu, 1001—1500 ha — 3100 lindu, üle 1500 ha — 4500 lindu.

Kolhoosides kasvatatavaid kodulinde arvestada miinimumi täitmisel: üks part kahe kana eest, üks hani või üks kalkun nelja kana eest.

Eeltoodud ühiskarja ja kodulindude arvu miinimum kolhoosifarmides ei ole kehtiv kalurikolhooside kohta. Karja ja ko-

dulindude arvu suurendamise ülesanded määratakse nende jaoks kindlaks iga-aastaste riiklike loomakasvatuse arendamise plaanidega.

Missugused suunad on määratud Eesti NSV loomakasvatuses ja mis tõugu loomi on soovitatud kolhoosidel kasvatada?

Piima, või, munade, liha, villa, nahkade ja teiste loomakasvatussaaduste tootmise suurendamiseks kogusteni, mis rahuldaksid rahvamajanduse vajadused, ning Eesti NSV looduslike ja majanduslike tingimuste paremaks ärakasutamiseks on Eestimaa K(b)P Keskkomitee III pleenumi otsusega 2. juunist 1949. a. ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. juuni 1949. a. määrusega nr. 423 määratud Eesti NSV loomakasvatuses järgmised suunad:

veiste alal — arendada piimakarja pidamist või tootmise suunas, arendada veisekasvatust piimaanni suurendamise, piimas rasvasisalduse tõstmise, loomade eluskaalu suurendamise ja varavalmivuse suunas, soovitada kolhoosidel ja sovhoosidel kasvatada eesti punast tõugu, eesti hollandi-friisi, eesti kohalikku maatõugu suure produktiivsusega kariloomi ja parandada nende abil väheproduktiivset karja, samuti soovitada kasvatada nende tõugude abil parandatud suure produktiivsusega kariloomi.

Kolhoosidel, kus on mitut tõugu kariloomi, lubatakse ajutiselt kasvatada kaht tõugu veiseid, tingimusel, et suguloomi peetaks eraldi. Põhiliselt tuleb pidada otstarbekohaseks kolhoosides üht tõugu veiste kasvatamist;

sigade alal — liha-peki saamine, sigade eluskaalu tõstmine, liha kvaliteedi, sigade varavalmivuse ja sigivuse parandamine; soovitada kolhoosidele kasvatada suure produktiivsusega suurt valget tõugu ja kohalikke lontkõrvalisi maatõugu sigu; pidada otstarbekohaseks kasvatada liha-peekonisigu tapamajade ja peekonivabrikute tegevuse rajoonis.

Kus on olemas söödaressursse ja kui see on majanduslikult otstarbekohane, soovitatakse kolhoosidel kasvatada kaht tüüpi sigu, et oleks võimalik laialdaselt kasutada tõugudevahelist ristlust;

lambakasvatuse alal — poolkarevillaliste, kohalike oludega kohandatud, suure sigivusega, suure liha- ja villaproduktiivsusega lammaste kasvatamine; soovitada kolhoosidele kasvatada suure produktiivsusega poolkarevillalisi šropširi tõugu lambaid ja parandada nende abil kohalikke väbe-

produktiivseid lambaid; pidada tarvilikuks uue, Eesti NSV oludega kohandatud villa-lihalamba tõu aretamist.

Ühe kolhoosi piirides lubatakse sigade ja lammaste kahe tõu kasvatamist tingimusel, et mõlema tõu isas- ja emasloomad hoitaks lahus;

linnukasvatuse alal — kodulindude kasvatamine suurema munevuse ja lihaomaduste tõstmise suunas; soovitada kasvatada leghorni ja rhode-islandi tõugu kanu, tuluusi ja emdeni tõugu hanesid, pekingi tõugu parte ja pronkskalkuneid.

Kolhoosidele on antud loomatõugude valiku õigus soovitatud tõugude hulgast vastavalt maakondadele kindlaksmääratud loomakasvatuse suunale.

Kui suur peab olema piimatoodang kolhoosifarmides?

Vastavalt Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei Keskkomitee III pleenumi otsusele 2. juunist 1949. a. ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. juuni 1949. a. määrusele nr. 423 tuleb kolhoosides saavutada piimatoodanguks ühe aastalehma kohta keskmiselt — 1949. aastal Saaremaal ja Hiiumaal vähemalt 1500 kilogrammi, Läänemaal vähemalt 1600 kilogrammi ja vabariigi kõigis teistes maakondades vähemalt 1700 kilogrammi; 1950. aastal Saaremaal ja Hiiumaal 1700 kilogrammi, Läänemaal 1800 kilogrammi ja vabariigi teistes maakondades 2000 kilogrammi; 1951. aastal Saaremaal ja Hiiumaal 2000 kilogrammi, Läänemaal 2100 kilogrammi ja vabariigi teistes maakondades 2300 kilogrammi. Selleks:

tagada lehmade õige söötmine ja pidamine niihästi talvisel kui ka suvisel perioodil selleks, et piimatoodang oleks farmides suur kogu aasta kestel;

asuda igas piimatootmisfarmis karja söötma normide alusel vastavalt karja eluskaalule ja produktiivsusele mitmekesistest ja tootvuselt kõrgeväärtuslikest söötadest koostatud ratsioonide järgi;

söötade paremaks ärakasutamiseks ja loomade organismile nende omandamise kergendamiseks rakendada laiaulatuslikult söötade ettevalmistamist enne etteandmist — koresöötade hekseldamist ja aurutamist ning õlikookide peenendamist, söödavilja jahvatamist, söötade pärmistamist ja teisi ettevalmistamisviise;

kasutada kõigi loomade karjatamiseks häid karjamaid, milleks parandada looduslikke karja- ja heinamaid, võtta tarvitusele söödakultuuride külvikorrad, organiseerida kultuurrohu-

maade rajamist, suveperioodil karjatada loomi kogu öö-päeva kestel, milleks ehitada karjamaadel katusealused karja kaitsmiseks päikese ja halva ilma eest ning ühtlasi täiendavaks söötmiseks haljas- ja jõusöötadega, luua jootmiskohad, kultuurkarjamaadel organiseerida karjatamist koplite süsteemil.

Missugused söötade varumise normid on kehtestatud kolhooside kohta?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. juuni 1949. a. määrusega nr. 423 on kehtestatud kolhoosidele arvates 1949. aastast koresööda ning mahlaka sööda varumise keskmised normid aasta ja kolhoosi ühisloomakasvatuses oleva ühe looma kohta ning samuti soovitatakse kolhoosidel rakendada alljärgnevad söödavilja, söödakartuli ning karjamaa- ja haljassööda normid ühe looma kohta tsentnerites aastas:

	Karjamaa- ja haljassööta	Heina	Suvivilja-põhku	Silo	Juurvilju	Söödakartulit	Tera- ja kaunvilja
Hobustele	40	30	8	—	—	10	5
Lehmadele ja sugupullidele	60	18	8	20	20	10	3
Üle 1 a. noorveistele .	40	12	8	10	10	—	1
Alla 1 a. noorveistele .	20	10	2	5	5	—	3
Lammastele	10	3	2	2	2	—	0,15
Emistele põrsastega .	15	1	—	5	5	15	6
Nuumsigadele . . .	5	0,5	—	—	—	12	2,5
Lindudele	0,2	—	—	0,1	0,1	0,15	0,3

Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumile on maakondade kohta söödavarumisnormide kehtestamisel lubatud kalduda normide suurendamisele või vähendamisele koresööda osas kuni 20% ja mahlakate söötade osas kuni 25%, kuid selliselt, et kehtestatud kore- ja mahlakate söötade normid looma kohta aastas oleksid vabariigi ulatuses keskmiselt täielikult säilitatud.

Missugune kord kehtib tõuloomade tapmisel?

Tõuloomade kaitsmiseks tapmise vastu on Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. juuni 1949. a. määrusega nr. 423 kehtestatud kord, et tõuloomi võib välja praakida ja tappa alles pärast seda, kui maakonna põllumajandusosakond on kinnitanud praakimiskomisjoni akti looma praakimise kohta.

Mis korras ja tingimustel soovitatakse kolhoosidel osta noorloomi kolhoosnikutelt, üksiktalunikelt, töölistelt ja teenistujatelt?

NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee poolt 18. aprillil 1949. a. kehtestatud «Kolhooside ja sovhooside produktiivse ühisloomakasvatuse arendamise kolme aasta plaan (1949—1951)» näeb ette kolhooside ühisomandiks olevate veiste arvu suurendamise ühe abinõuna vajaliku hulga noorveiste ostmist, sõlmides selleks eelnevalt kolhoosnikutega, üksiktalunikega, tööliste ja teenistujatega lepingud.

Kolhoosi ja kolhoosniku, üksiktaluniku, töölise, teenistuja vahel noorlooma kontraheerimise kohta sõlmitava lepinguga võtab kolhoosnik, tööline, üksiktalunik, teenistuja endale kohustuse kasvatada korralikult üles noorloom ja anda see lepingus ettenähtud vanuses, tervena ja nõutavas toitumuses üle kolhoosile ühiskarja komplekteerimiseks. Kolhoos kohustub noorlooma vastu võtma ja õiendama lepingus ettenähtud tasu.

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee 13. aprilli 1943. a. määrusega soovitatakse kolhoosidel maksta kolhoosnikutele, töölistele ja teenistujatele nende poolt müüdud noorlooma hind vastavalt riiklikele kokkuostuhindadele ning täiendavalt sellele anda kolhoosnikute üldkoosoleku otsusel (pärast seda, kui kolhoosi poolt on täidetud teravilja riiklikud müügikohustused) müüdud vasika iga eluskaalu kilo kohta 1 kg vilja või 10 kg koresööta, ümberarvestatuna heintele, või siis võtta iga üle 6 kuu vanuse mullika kohta kolhoosi kanda riiklik lihamüügikohustus kuni kolhoosipere aasta müügikohustuse ulatuses.

Noorlooma kasvatamise, kaalu, üleandmise, samuti ka tasu üksikasjalised tingimused nähakse ette kontraheerimislepingus. Ostutingimused vaadatakse läbi ja kinnitatakse artelli liikmete üldkoosoleku poolt.

Kas kolhoos võib osta hobuseid teistelt kolhoosidelt ja mis tingimustel?

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee 4. aprilli 1945. a. määrusega nr. 674 on tunnistatud mitteõigeks kohtadel kujunenud praktika — keelata kolhoosidel müüa üle plaani olevaid hobuseid teistele kolhoosidele. Selle määrusega lubatakse kolhoosidel, kes on ületanud riikliku hobusekasvatuse plaani ja täitnud oma kohustused hobuste müügi alal riigile — müüa kolhoosnikute üldkoosoleku otsusel hobu-

seid üleplaanilisest kontingendist teistele kolhoosidele vastastikusel kokkuleppel määratud hinnaga ja tingimustel.

Kas kolhoosipere võib pidada oma juures teiste isikute loomi, kui loomade arv ületab seega artelli põhikirjas ettenähtud loomade arvu?

Selline loomapidamine tuleb tunnistada põllumajandusliku artelli põhikirja eeskirjadele mittevastavaks. Kolhoosipere isiklikus kasutuses olevate loomade arv ei või ületada artelli põhikirjas ettenähtud normi, sõltumata sellest, kellele loomad kuuluvad.

Kas on lubatud kolhoosnikule tööks kinnistatud hobuseid anda üle teistele kolhoosnikutele ja mis korras?

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee 4. aprilli 1945. a. määrusega nr. 674 soovitatakse kinnistada kõigis kolhooside brigaadides hobused koos rakmete ja transpordiinventariga nendele kolhoosnikutele töötamiseks, kellel on vilumust ja tahtmist hobustega töötada. Kõik hobutööd tuleb teostada ainult nendel kolhoosnikutel, kellele on kinnistatud hobused. Hobuseid võib teistele isikutele üle anda ainult mõjuvatel põhjustel (haigus, ajutine eemalviibimine) kolhoosi juhatuse loal.

Kolhoosides peab vastavalt sellele määrusele iga kolme kuu möödumisel toimuma riiklik kontroll hobusekasvatuse seisukorra üle kõigi hobuste ülevaatusega komisjoni poolt, kohaliku täitevkomitee esindaja ja zoo-veterinaartöötajate osavõtul. Riikliku kontrolli seisukoht tuleb läbi arutada kolhoosnikute üldkoosolekul ja rajooni (maakonna) täitevkomitees, võttes tarvitusele abinõud hobusekasvatuse seisukorra parandamiseks.

Missugused eeskirjad kehtivad kolhoosides hobuste tööst vabastamise kohta?

Hobuste arvu säilitamise ja kiirema suurendamise huvides on NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b) Partei Keskkomitee 12. mai 1943. a. määrusega nr. 510 ja Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu 4. novembri 1944. a. määrusega nr. 253 lubatud hobustepidajatel rakendada tiineid märasid kahe kuu jooksul enne varssamist ainult kergetele töödele, 2 nädalat enne ja 2 nädalat pärast varssamist tuleb vabastada märad igasugusest tööst. Noori, 3—4-aastasi hobuseid võib kasutada ainult kergeteks töödeks.

Kas kolhoosi liikmed võivad kasutada kolhoosi hobuseid isiklikeks vajadusteks, millistel juhtudel ja mis tingimustel?

Põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 4. punkt määrab, et ühistatud tööloomade hulgast eraldab artelli juhatus vajaduse korral mõned hobused, keda artelli liikmed võivad tasu eest kasutada isiklikeks vajadusteks.

Kolhoosi hobuste kasutamise kord kolhoosi liikmete isiklikeks vajadusteks nähakse ette kolhoosi sisekorra eeskirjades, mis kinnitatakse kolhoosi liikmete üldkoosoleku poolt. Hobune antakse tavaliselt kasutamiseks tasuta, kui kolhoosnik vajab hobust riigile müügikohustuste katteks saaduste viimiseks, omale puude vedamiseks või haiglasse sõiduks.

Kõigil teistel juhtudel antakse hobuseid kasutada kolhoosnikuile tasu eest, mille suuruse määrab artelli liikmete üldkoosolek.

Kuidas toimub tasu maksmine masina-traktorijaamade poolt kolhoosidelt ostetavate traktorite eest?

Kolhooside traktorite ja haake-põllutöömasinate õigemaks ja ratsionaalsemaks kasutamiseks ostavad masina-traktorijaamad nende tegevusrajoonis asuvailt kolhoosidelt traktoreid ja haake-põllutöömasinaid (Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 251, 22. märtsist 1948. a.).

Kolhoosidelt neile kuuluvate traktorite ja haakemasinate ostmine toimub nende bilansimaksumuse järgi, kuid mitte üle tehase väljalaskehinna, arvestades ka nende masinate kulumist.

Kas kolhoosid võivad pidada kinoseadeldisi või on kohustatud need üle andma Kinofikatsiooni Valitsusele?

Kolhoosidel on lubatud säilitada 1. novembril 1948. a. nendel olnud kinoseadeldised, samuti ka nende poolt uuelt ekspluateerimisele võetavad seadeldised.

Kolhooside ja masina-traktorijaamade kinoseadeldised ei kuulu üleandmisele Kinematograafia Ministeeriumile.

Kinematograafia Ministeeriumile on tehtud ülesandeks plaanida kolhoosidele kuuluvate kinoseadeldiste tööd, samuti ka varustada neid regulaarselt kinofilmidega, tagavaraosadega, optikaga jt. võrdselt riikliku kinovõrguga.

Kas kolhoosil on õigus vaibevaraks tunnistatud majale, mis asub kolhoosi territooriumil?

Vastavalt VNFSV Tsiviilkoodeksi 433. paragrahvile juhul, kui ükski pärija ei ilmu kuue kuu jooksul, arvates pärandi ava-

nemise päevast, pärandit vastu võtma, samuti ka pärijate loobumise korral pärandist — tunnistatakse vara vaibevaraks.

Vastavalt NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu poolt 17. aprillil 1943. a. kinnitatud määrustikule natsionaliseeritud, konfiskeeritud, vaibevara ja peremeheta vara arvestuse ja kasutuse korra kohta antakse vaibevara koosseisu kuuluvad hooned ja ehitused, mis asuvad maal, välja arvatud põllumajanduslikud hooned — tasuta kolhooside vastastikuse abistamise kassade omandiks.

Kohtades, kus sellised kassad puuduvad, antakse tähendatud vara tasuta kolhoosidele või külanõukogudele töövõimetute abistamiseks, samuti ka lasteaedade ja -sõimede vajadusteks.

Vaibevara selgitamine, hindamine, arvestamine ja realiseerimine toimub maal rahandusorganite poolt maakondade töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteede määramisel.

Kas artelli juhatusel on õigus võtta kolhoosi kasutusse kolhoosi territooriumil asuvad elu- ja majapidamishooned isikutelt, kes katkestasid oma sidemed põllumajandusega?

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee 28. juuli 1939. a. määrusega soovitatakse kolhoosidel osta kolhoosi ja kolhoosnikute vajaduseks elumajad ja kõrvalhooned nendelt isikutelt, kes tegelikult katkestasid oma sidemed põllumajandusega ning ei ela enam alatiselt maal, kasutades neid hooneid ainult 2—3 kuud aastas või andes need rendile kasusaamise sihiga.

Kas kolhoosi hooned võib külanõukogu või mõni teine organisatsioon võtta oma korraldusse ning keelduda tasumast üüri?

Kolhoosi hooneid ei või keegi võtta oma kasutusse ilma kolhoosi loata. See oleks omavoliline kasutamine ja kolhoosil on õigus pöörduda prokuröri või kohtu poole omavolilise kasutaja väljatõstmiseks. Kolhoosi enda poolt hoone kasutada andmisel tuleb sõlmida vastav kasutamisleping. Lepingus tuleb ette näha üürimaksu tähtajad, kasutamistingimused ja üüri suurus, arvelduste kord, kohustused ja vastutus ruumide korrashoiu kohta, remontimise ajad jne.

Selline leping tuleb koostada kohe kasutamise algul.

Kui hoonete majandajad keelduvad hoonete eest üüri tasumast, siis tuleb kolhoosil pöörduda vastava hagiga kohtu poole.

kaasa tõmbama naisi kolhoositöösse ja artelli ühiskondlikku ellu, edutades andekaid ja vilunud naiskolhoosnikuid juhtivale tööle, vabastades neid võimalust mööda kodustest töödest lastesõimede, laste-mängumurude jne. asutamisega.

Missuguse teravilja- ja suhkrupeedisaagi ning ristiku-, timuti- ja lutserniseemnete saagi puhul autasustatakse kolhooside töötajaid sotsialistliku töö kangelase nimetuse ning NSV Liidu ordenite ja medalite andmisega?

Vastavalt NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 24. aprilli 1948. a. seadlusele antakse Eesti NSV-s põllumajanduse eesrindlastele sotsialistliku töö kangelase nimetus ning neid autasustatakse NSV Liidu ordenite ja medalitega järgmiste saakide saamisel (tsentnerites hektaarilt):

	Antakse			
	sotsialistliku töö kangelase nimetus	Lenini orden	Tööpunalipu orden	medal „Töövapruse eest" või „Eeskujuliku töö eest"
Nisu ja rukist	29	23	21	18
Suhkrupeeti	550	450	370	260
Ristikuseemet	5	4,2	3,5	2,5
Timutiseemet	6	5,2	4,3	3,4
Lutserniseemet	5	4,5	3,5	2,5

tingimusel, et

a) eeltähendatud hektaarisaak oleks saadud vähemalt järgneva suurusega maa-alalt hektaarides:

	Kolhooside põllutööbrigaadide lülivanemaile	Kolhooside põllutööbrigaadide brigadiiridele	Kolhooside esimeestele ja agronoomidele
Nisu ja rukis (kokku) .	12	30	75
Suhkrupeet	3	10	20
Ristikuseeme	5	10	20
Timutiseeme	5	10	20
Lutserniseeme	5	15	30

b) sotsialistliku töö kangelase nimetuse andmiseks oleks üldine saakide plaan ületatud vähemalt 10% võrra ja NSV Liidu ordenite ja medalitega autasustamiseks oleks üldine saakide plaan täidetud 100%-liselt:

lülide poolt — kogu lülile kinnistatud kultuuride külvipinnal, kaasa arvatud selle kultuuri ülejäänud külvipind, mille eest toimub autasustamine,

põllutööbrigaadi ja kolhoosi poolt — kõigi teravilja- ja teiste kolhoosi kultuuride alal, kaasa arvatud selle kultuuri ülejäänud pindalal, mille järgi toimub autasustamine;

c) kolhoosi poolt oleksid täidetud kõik müüginormid ja kontraheerimislepingud ning täielikult õiendatud naturaaltasu masina-traktorijaama tööde eest;

d) kolhoos oleks kindlustatud kõigi kultuuride seemnetega täieliku vajaduse ulatuses tulevase aasta külviks.

Kui kolhoosi kogu nisu- ja rukkipõld on väiksem, kui eespool märgitud, kuid mitte alla 40 ha, esitatakse kolhooside esimehed autasustamiseks, kui on saavutatud ettenähtud saagid kolhoosi kogu nisu ja rukki külvipinnalt.

Kuidas toimub kolhoosnikute esitamine sotsialistliku töö kangelase nimetuse andmiseks ning NSV Liidu ordenite ja medalitega autasustamiseks põllumajanduskultuuride suurte saakide saamise eest?

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 15. novembri 1948. a. määrusele nr. 4258 esitavad kolhooside juhatused kolhooside põllutööbrigaadide brigadiire, lülivanemaid ja eriti väljapaistnud lüli ja brigaadi liikmeid, kes on täitnud kõik NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 24. aprilli 1948. a. seadluses ettenähtud tingimused, sotsialistliku töö kangelase nimetuse andmiseks või autasustamiseks NSV Liidu ordenite ja medalitega maakonna töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele.

Traktoribrigaadide brigadiiride ja traktoristide kandidatuurid esitatakse maakonna täitevkomiteele masina-traktorijaamade direktorite poolt.

Kolhooside esimeeste ja agronoomide, masina-traktorijaamade direktorite, vanem-agronoomide ja vanem-mehaanikute ning kolhooside ja masina-traktorijaamade eriti väljapaistnud töötajate kandidatuurid esitab maakonna täitevkomiteele maakonna põllumajandusosakonna juhataja.

Põllumajanduse eesrindlaste kandidatuuride esitamisel sotsialistliku töö kangelase nimetuse andmiseks või autasustamiseks NSV Liidu ordenite ja medalitega tuleb täita vastav vormikohane esitusleht koos järgmiste dokumentidega:

andmetega seadluses ettenähtud näitajate ja tingimuste täitmise kohta: aktidega põldude kinnistamise kohta lülidele ja

brigaadidele; aktidega suure saagiga külvipindalade mõõtmise kohta; aktidega saagi koristamise, kaalumise ja sissetulekuks kandmise kohta suure saagiga külvipinnalt ja vastava kultuuri ülejäänud külvipinnalt, samuti aktidega seadluses ettenähtud kultuuride saagi koristamise kohta; NSV Liidu Varumisministeeriumi maakondliku voliniku õiendustega selle kohta, et kolhoos on täitnud kõik põllumajandussaaduste müüginormid ja naturaaltasu masina-traktorijaama tööde eest, kultuuride osas aga, millede varumine toimub kontraheerimislepingute alusel — varumisorganisatsiooni õiendiga kontraheerimisplaani täitmise kohta; maakonna põllumajandusosakonna õienditega selle kohta, et kolhoos on kindlustatud kõigi kultuuride külviseemnetega tulevaseks aastaks, arvestuskaardiga iga autasustamiseks esitatu kohta ning nende tootmis-ühiskondliku iseloomustusega, ära näidates eesrindlase töömeetodeid ja tema poolt suure saagiga külvipinnal rakendatud agrotehnikat.

Traktoristide ja teiste traktoribrigaadi töötajate autasustamiseks esitamisel tuleb peale selle lisandada maakonna põllumajandusosakonna õiend traktoribrigaadi poolt traktoritööde plaani täitmise kohta.

Kolhooside esimehed on kohustatud hoolitsema selle eest, et koristataks, arvestataks ja akteeritaks eraldi selle saagi tegelik kogus, mis on kasvatatud lülide ja põllutööbrigaadide poolt, samuti kolhoosnikute — lüli liikmete — poolt suure saagiga külvipindadel ja eraldi vastava kultuuri kogu ülejäänud külvipinnal, mis on nendele kinnistatud.

Saagiplaani täitmine ja ületamine lüli või põllutööbrigaadi poolt tehakse kindlaks, lähtudes viljakuseplaanist, mis on kinnitatud vastavale lülile, brigaadile, samuti kolhoosnikule — lüli liikmele — kolhoosi juhatuse poolt kooskõlas riikliku viljakuse plaaniga, mis on antud kogu kolhoosi kohta.

Suure saagiga külvipind tuleb põllutööbrigaadide brigadiiride autasustamiseks määrata kindlaks lülide külvipindade kokkuarvutamise teel, juhul aga, kui töö ei ole organiseeritud lülidega, tuleb saagi koristamist, peksmist ja akteerimist teostada brigaadi ulatuses analoogiliselt lülile.

Suure saagiga külvipind tehakse kolhooside esimeeste ja agronoomide autasustamiseks kindlaks lülide või põllutööbrigaadide külvipindade liitmise teel.

Maakonna täitevkomitee, saades esildused kolhooside esimeestelt ja maakonna põllumajandusosakonna juhatajalt, kontrollib need hoolikalt, arutab läbi ja kinnitab kandidatuurid sot-

sialistliku töö kangelase nimetuse andmiseks ning autasustamiseks NSV Liidu ordenite ja medalitega ja esitab kinnitatud kandidatuurid kõigi dokumentidega Eesti NSV Ministrite Nõukogule.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu vaatab materjalid läbi, teeb otsuse kandidaatide esitamiseks ja annab kogu materjali esitatud kandidaatide kohta koos oma otsusega kontrollimiseks ja seisukoha võtmiseks riiklikule inspektorile viljakuse kindlaksmääramise alal.

Riiklik inspektor viljakuse kindlaksmääramise alal kontrollib kolhooside ja masina-traktorijaamade algdokumentide ning Varumisministeeriumi voliniku ja varumisorganisatsioonide andmete, samuti oma materjalide alusel, kas andmed esitatud kandidaatide kohta on õiged, ja annab oma seisukoha.

Saanud seisukoha riiklikult inspektorilt viljakuse kindlaksmääramise alal, esitab Eesti NSV Ministrite Nõukogu vastava vormi kohaselt kandidatuurid sotsialistliku töö kangelase nimetuse andmiseks ning autasustamiseks NSV Liidu ordenite ja medalitega NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumile hiljemalt suurtele saakidele järgneva aasta 1. aprilliks.

Kas kolhoosid on õigustatud muutma maakonna täitevkomitee poolt nendele antud plaaniülesandeid?

Maakondade täitevkomiteed annavad kolhoosidele plaaniülesanded külvipindade, ühisloomakasvatuse arendamise, põllumajanduskultuuride viljakuse, loomade produktiivsuse jt. alal valitsuse poolt kinnitatud riikliku põllumajanduse arendamise plaani alusel. Järelikult on maakonna täitevkomitee poolt kolhoosile antud plaaniülesanne riikliku plaaniülesande arendamine, on osa riiklikust plaanist. See plaaniülesanne kuulub kolhoosi poolt täpsele täitmisele.

Plaanide andmisel kolhoosidele tuleb arvestada kolhooside seisukorda ja iseärasusi. Plaanide viimisel kolhoosidesse on maakondade täitevkomiteed kohustatud kindlustama põllumajanduskultuuride külvide jaotuse täielikus kooskõlas kolhoosides kehtestatud külvikordadega ja üleminekuplaanidega nendele, arvestades seejuures töö- ja veojõu tegelikku seisukorda, mullastikku ja kliimalisi tingimusi.

Kui kolhoos leiab, et temale antud plaan ei vasta nendele tingimustele, võib tema täitevkomitee otsuse peale edasi kaevata Eesti NSV Ministrite Nõukogule, mitte peatades saadud plaaniülesande täitmist.

Kas maakonna täitevkomiteed on õigustatud külviplaani jaotamisel panema mahajäänud kolhooside teravilja ja teiste kultuuride külviplaanist osa eesrindlikele kolhoosidele?

Seda õigust maakondade täitevkomiteedel ei ole. NSV Liidu Ministrite Nõukogu kohustas täitevkomiteesid lõpetama sellise mitteõige ja kahjuliku praktika, kus mahajäänud kolhooside abistamise asemel nendele antud külvi- ja viljakuseplaani täitmiseks pannakse ülesandeid teravilja ja teiste kultuuride külvi alal mahajäänud kolhoosidelt eesrindlikele kolhoosidele.

Selline praktika viiks külvikordade rikkumisele, viljakuse langusele, teravilja ja teiste saaduste tootmise vähenemisele niihästi mahajäänud kui ka eesrindlikes kolhoosides, mis pidurdab kolhooside ühismajapidamiste arendamist.

Missugune on kolhoosi tootmisplaani koostamise kord?

Kolhoosid koostavad oma aastatootmisplaanid nendele maakonna täitevkomiteede poolt kooskõlas riikliku põllumajanduse arendamise plaaniga antud plaaniülesannetega. Seejuures ei ole kolhoosid õigustatud ühtki plaaniülesannet vähendama.

Kolhooside aastatootmisplaanid koostatakse tüüpvormi järgi, mis on kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt 25. veebruaril 1948. aastal määrusega nr. 458. Sama määrusega on kinnitatud ka brigaadide, lülide ja loomakasvatusfarmide tootmisülesannete vormid. NSV Liidu põllumajanduse ministri käskkirjaga nr. 1617 5. novembrist 1948. a. on kinnitatud mitmeaastaste istanduste ja katmikkultuuride brigaadide tootmisülesannete vormid.

Kolhoosi tootmisplaan ja tootmisülesanded brigaadidele, lülidele ja loomakasvatusfarmidele koostatakse kolhoosi juhatuse poolt agronoomide, zootehnikute ja teiste põllumajandusala spetsialistide osavõtul, tõmmates sellele tööle kaasa kolhoosi laialdase aktiivi. Tootmisplaan ja -ülesanded kinnitatakse üheaegselt kolhoosi tulude-kulude eelarvega kolhoosnikute üldkoosoleku poolt.

Kas on tarvis ümber teha kolhoosi tootmisplaan, kui kolhoosi on palju uusi liikmeid juurde tulnud?

Kui kolhoosi on astunud selline hulk uusi peresid, et põhjalikult muutuvad külvipindalad, loomakasvatuse ulatus ja tuludekulude eelarve, siis on tarvis aastatootmisplaan ja tuludekulude eelarve ümber teha. Sealjuures peavad vastavalt suurenema riiklikud ülesanded külvipindade alal, loomakasvatuse ja põllumajanduse teiste harude alal, rahalised sissetulekud jne.

Missugune on kolhoosi tulude-kulude eelarve koostamise kord?

Kolhoosi tulude-kulude eelarve koostatakse samuti nagu tootmisplaangi kolhoosi juhatuse poolt, tõmmates tööle kaasa kolhoosi laialdase aktiivi; tulude-kulude eelarve kinnitatakse artelli liikmete üldkoosoleku poolt.

Alates 1949. aastast koostatakse kolhooside tulude-kulude eelarved NSV Liidu põllumajanduse ministri poolt 27. oktoobril 1948. a. käskkirjaga nr. 1588 kinnitatud vormi kohaselt. Eelarve jaguneb järgmistesse osadesse: I. rahalised tulud ja nende jaotus, II. vahendid kapitalimahutusteks ja nende kulutamine, III. vahendid kultuurilisteks vajadusteks ja nende kulutamine, IV. vahendid arvelduste järgi, nende laekumine ja kulutamine.

Tulude-kulude eelarvele kirjutab alla kolhoosi esimees, arvepidaja (raamatupidaja) ja revisjonikomisjoni esimees.

Eelarve kontrollitakse maakonna põllumajandusosakonna poolt ja vaadatakse läbi maakonna täitevkomitees, mille järele kirjutatakse alla instruktor-raamatupidaja ja põllumajandusosakonna juhataja poolt.

2. MASINA-TRAKTORIJAAM JA KOLHOOSID

Mis alusel reguleeritakse kolhoosi ja masina-traktorijaama vahekorrad?

Vahekorrad kolhoosi ja masina-traktorijaama vahel reguleeritakse nende vahel sõlmitavate lepingutega, millel on seadusjõud ja mida on kohustatud täpselt ja tingimusteta täitma nii kolhoos kui ka masina-traktorijaam.

Masina-traktorijaama ja kolhoosi vahel põllumajanduslike tööde teostamiseks sõlmitava lepingu tüüpleping on kinnitatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu poolt 18. märtsil 1948. aastal määrusega nr. 238. Lepingus määratakse täpselt kummagi poole õigused ja kohustused, samuti ka nende vastutus lepingu mittetäitmise eest.

Kolhoosid, keda tuleb masina-traktorijaamal teenindada ja selleks sõlmida tööde leping, määrab kindlaks maakonna täitevkomitee. Lepingud sõlmitakse tingimata kohapeal kolhoosides kolhoosi juhatuse liikmete juuresolekul. Lepingule

kirjutavad alla kolhoosi esimees ja masina-traktorijaama direktor. Leping arutatakse pärast sõlmimist läbi ja võetakse vastu kolhoosi üldkoosoleku poolt ning registreeritakse kohaliku maakonna täitevkomitees.

Masina-traktorijaama direktor ja kolhoosi esimees on kohustatud vähemalt kaks korda aastas esinema kolhoosnikute üldkoosolekul aruandega lepingu täitmise kohta.

Määrusega nr. 238 nõutakse masina-traktorijaamade juhtkonnalt lepingu tingimusteta täitmist, tööde teostamist täpselt kindlaksmääratud tähtaegadel ja kõrgel agrotehnilisel tasemel. Ühtlasi on pandud masina-traktorijaamadele kolhooside agrotehniline teenindamine kõigi ürituste tingimusteta ja täpse täitmisega, mis kindlustavad kõrge ja püsiva viljakuse.

Mis otstarbel organiseeritakse masina-traktorijaama nõukogu ja kes kuuluvad nõukogu koosseisu?

Masina-traktorijaama nõukogu organiseeritakse kindla sideme loomiseks masina-traktorijaama ja kolhooside vahel järgmises koosseisus: masina-traktorijaama direktor (nõukogu esimees), direktori asetäitjad, vanem-agronoom, vanem-mehaanik, pearaamatupidaja ja kõigi masina-traktorijaama poolt teenindatavate kolhooside esimehed.

Masina-traktorijaama nõukogus arutatakse läbi kolhooside tööde plaanid, nende tööde käik sõlmitud lepingute täitmiseks, eriti põhiliste tööde tähtaegse täitmise ja kvaliteedi alal, naturaaltasu laekumine, samuti otsustatakse konkreetsed abinõud, mis on vajalikud masina-traktorijaama ja kolhooside vahel sõlmitud lepingute tähtajaliseks täitmiseks ja tööde kvaliteedi parandamiseks.

Masina-traktorijaama nõukogu tuleb kokku vajaduse järgi, kuid mitte harvem kui kolm korda aastas — kohustuslikult enne põllumajanduslike põhiliste tööde algust ja muul ajal vähemalt kahe kolhoosi nõudmisel.

Kas masina-traktorijaam võib keelduda kolhoosiga lepingut sõlmimast?

Masina-traktorijaam ei või keelduda kolhoosiga põllutööde lepingut sõlmimast, kui maakonna täitevkomitee on kolhoosi võtnud masina-traktorijaama poolt teenindatavate kolhooside nimekirja.

Exhibition ... Tart.

Kuidas toimub masina-traktorijaama poolt kolhoosile tehtud põllutööde vastuvõtmine?

Masina-traktorijaama poolt kolhoosile tehtud põllutööde vastuvõtmise kord on ette nähtud masina-traktorijaama ja kolhoosi tüüplepingus.

Iga töö lõpetamisel, kuid vähemalt üks kord viie päeva kestel peab masina-traktorijaam tehtud tööd üle andma ja kolhoos need vastu võtma. Akt koostatakse kahes eksemplaris ja kirjutatakse alla masina-traktorijaama direktori (või tema korraldusel agronoomi) ja kolhoosi esimehe poolt. Aktis tuleb tingimata näidata tehtud tööde hulk, kvaliteet ja tegemise aeg.

Tööde üleandmisest-vastuvõtmisest võtavad osa masina-traktorijaama traktoribrigaadi brigadiir ja kolhoosi põllutöö-brigaadi brigadiir.

Traktoristi, kombaineri ja masinisti vahetuse töö lõppemisel võetakse nende poolt tehtud töö vastu kolhoosi põllutööbrigaadi brigadiiri, traktoribrigaadi brigadiiri ja arvestaja-tankija poolt. Tööde vastuvõtmine toimub arvestuslehe järgi, milles tuleb tingimata näidata tehtud töö hulk, kvaliteet, tegemise aeg ja selle eest arvestatud normipäevade arv (viimane juhul, kui traktoristide tasustamine toimub kolhoosi poolt normipäevade alusel). Arvestuslehele kirjutavad alla kolhoosi põllutööbrigaadi ja masina-traktorijaama traktoribrigaadi brigadiirid ning arvestaja-tankija.

Töid, mis masina-traktorijaam teeb halvakvaliteediliselt, ei võeta vastu ja masina-traktorijaam on kohustatud need tasuta ümber tegema.

Kas võib masina-traktorijaam nõuda kolhoosilt või vastupidi kolhoos masina-traktorijaamalt kahjude tasumist?

Masina-traktorijaama ja kolhoosi tüüpleping näeb ette, et juhul, kui mõni lepingus ettenähtud töödest jääb masina-traktorijaama või kolhoosi süü tõttu tegemata, tasub süüdlane pool teisele asjaosalisele tekkinud kahju poolteisekordselt. Kahjude suurus määratakse kindlaks komisjoni poolt koosseisus: riiklik inspektor traktoritööde kontrolli alal (komisjoni esimees), masina-traktorijaama esindaja ja kolhoosi esimees. Komisjoni otsus kuulub kinnitamisele maakonna täitevkomitee poolt.

Kes on kohustatud ja kelle arvel toimetama masina-traktorijaamast kolhoosi töökohale traktorid ja muud masinad ning kütte- ja määrdeõlid?

Vastavalt masina-traktorijaama ja kolhoosi tüüplepingu 2. punktile on masina-traktorijaam kohustatud toimetama traktorid, kombainid, viljapeksumasinad ja muud komplitseeritud masinad masina-traktorijaama majandist kolhoosi töökohale ja tagasi oma vahenditega ja oma kulul.

Vastavalt lepingu 13. punktile on kolhoos kohustatud toimetama oma transpordivahenditega ja oma kulul masina-traktorijaama ladudest kolhoosi töökohale pidevalt vajaduse järgi kütte- ja määrdeaineid traktoritele, kombainidele ja jõumasinatele, samuti toimetama vee traktorite töökohale, määrates selleks kogu põllutööde ajaks kolhoosnikud, transpordivahendid ja veoloomad.

3. MAAPARANDUSED. MAAPARANDUSJAAM JA KOLHOOSID

Missugused alused on Nõukogude valitsus loonud Eesti NSV kolhooside põllumajanduslike maade parandamiseks?

Eesti NSV põllumajanduse kiireks arendamiseks — liigniiskuse all kannatavate põllumajanduslike maade ning madalsoode muutmiseks suure saagiga ja kultuurseiks kõlvikuiks, kindla söödabaasi loomiseks arenevale loomakasvatusele ja seega vabariigi töötava rahva materiaalse heaolu tõstmiseks otsustas Eesti NSV Ülemnõukogu 2. augusti 1949. a. seadusega «Soostunud maa-alade kuivendamise ja kasutuselevõtmise ning põldheina-külvikordade rakendamise plaani kohta Eesti NSV-s suurte ja püsivate saakide kindlustamiseks ning loomakasvatusele kindla söödabaasi rajamiseks»:

määrata Eesti NSV-s maaparandustööde läbiviimine 1 miljoni ha suurusel pindalal nende tööde plaanilise algamisega 1950. aastast;

organiseerida 1950. aastal vabariigis 5 maaparandusjaama töömahukate maaparandus- ja kultuurtehniliste tööde mehhaniseerimise igakülgseks arendamiseks;

panna maaparandusjaamadele tööde teostamine uute kuivendussüsteemide ehitamise ja olemasolevate taastamise ning remondi alal, samuti tööde teostamine kuivendatud maade kasutuselevõtmisel (kändude juurimine, võsa ja mätaste lõikamine,

kivide koristamine, uudismaa üleskündmine ja esialgne randaalimine);

komplekteerida maaparandusjaamad järgmiste põhiliste masinate ja seadmetega: ekskavaatoritega, maaimejatega, kraaviatradega, ketas-freesmasinatega, traktoribulldoseridega, raskete graderitega, õõsdrenaažatradega, uudismaa-atradega, raskete randaalidega, mullafreesidega võimsatele traktoritele, võsalõikajatega, traktori-juurimisvintsidega, võimsate traktoritega, kivikoristusmasinatega, autodega, diiselrammidega, võimsate veoplatvormidega jt.;

panna masina-traktorijaamadele lisaks nende põhiülesannetele tööd uudismaade kasutuselevõtmisel külvikordade alla ning kolhooside abistamine detailkuivendusvõrgu ehitamisel ja puhastamisel, kuivendatud maadelt kändude juurimisel, võsast puhastamisel ja kivide koristamisel, millega seoses varustada masina-traktorijaamad täiendavalt võimsate traktoritega, kraaviatradega, graderitega, mullafreesidega, võsalõikajatega, traktorijuurimismasinatega, uudismaa-atradega, raskete randaalidega, raskete soorullidega, õõsdrenaažatradega ja kivikoristusmasinatega;

võtta riigieelarve kanda kulud seoses projekteerimise ja uurimise töödega, mis tehakse kuivendussüsteemide ehitamiseks vabariigis;

määrata, et tööd peaveejuhtmete reguleerimise ja magistraalkraavide ehitamise alal, samuti maaparandustööd riikliku fondi maadel teostavad maaparandusjaamad riigi poolt veemajanduslike ürituste alal kapitalimahutusteks assigneeritavate summade arvel, kuna maaparandustööde eest detailkuivendusvõrgu alal ning tööde eest kuivendatud maade kasutuselevõtmisel, mida teostavad maaparandusjaamad kolhoosidele kinnistatud maadel, tasuvad kolhoosid rahas nende tööde plaanilise omahinna ulatuses;

määrata, et kolhoosidele, kes teostavad maakuivendamistöid, antakse krediiti kümneks aastaks drenaažikraavide kaevamise ja kinniajamisega seoses olevate mehhaniseeritud tööde ning drenaažimaterjalide eest tasumiseks, samuti kraavide lahtise võrgu ehitamise ja ümberkorraldamisega seoses olevate mehhaniseeritud tööde eest tasumiseks. Krediiti antakse 80% suuruses rahalistest kulutustest, kusjuures krediit kaetakse võrdsetes osades, alates neljandast aastast;

vabastada vabariigi kolhoosid kõigist põllumajandussaaduste riiklikest müügikohustustest savitoru-drenaažiga kuivendatud

uudismaadelt kaheks aastaks, arvates kuivendusvõrgu ehitamise lõpuleviimise momendist.

Kohustada kohalikke töörahva saadikute nõukogusid ja Põllumajanduse Ministeeriumi:

kindlustama, et kuivendatud maad võetaks õigeaegselt kasutamisele, vältides vaheaegu kuivendusvõrgu ehitamise ja kuivendatud maade külvipinna ja istandustena, samuti heina- ja karjamaadena kasutuselevõtmise vahel;

organiseerima kuivendussüsteemide ekspluateerimist ja kuivendatud maade õiget kasutamist kolhooside poolt, kindlustades kraavide ja ehituste jooksva ning kapitaalremondi õigeaegse teostamise;

kuivendussüsteemide ehitamise tehniliste projektide kinnitamisel ühtlasi kinnitama kuivendatud maade põllumajanduslikule kasutamisele võtmise plaanid;

organiseerima vabariigis plaanikindlat laiaulatuslikku hapude muldade lupjamist, selleks: välja selgitama ja kaardistama kõik hapude muldade rajoonid ning määrama kindlaks maade happesuse aste, välja selgitama kohaliku lubjatufi saamise võimalused ning põlevkivituha kasutamine hapude muldade lupjamiseks, lubama kolhoosidele laenu lubja soetamiseks hinna 100%-lises ulatuses;

organiseerima orgaaniliste ja mineraalväetiste hulga ning selle kaudu põllumajanduskultuuride viljakuse tõstmiseks turba massilist tootmist ja kasutamist alusturbana ning komposti valmistamiseks, samuti lugeda fosforväetiste tootmise kindlustamise üheks tähtsamaks ülesandeks vabariigis vastava tehase kiire käikulaskmine;

maaparandusprojektide koostamisel ette nägema:

põllukaitse-metsaribade jätmise suurtel maaparandusmassiividel;

põllumajandusele vähekõlblike maade metsastamise, andes suuremad massiivid riiklikku metsafondi;

kasutamata maade: võsastikkude, raiesmikkude ja madalsoomaade, mis on kõlblikud külvide alla võtmiseks ja karjamaadeks, samuti riiklikus metsafondis olevate ning põllumajanduslike maadega külgnevate metsaheinamaade seatud korras üleandmise kolhoosidele nende avalduste kohaselt.

Mis alusel luuakse maaparandustööde teostamiseks vahekord kolhoosi ja maaparandusjaama vahel?

Vahekord kolhoosi ja maaparandusjaama vahel maaparan-

dustööde läbiviimiseks kolhoosis luuakse kolhoosi ja maaparandusjaama vahel sõlmitava lepinguga. Leping sõlmitakse Eesti NSV Ministrite Nõukogu poolt 1. juulil 1949. a. heakskiidetud tüüplepingu alusel, mis omab seadusjõudu ja mida on kohustatud täpselt ning tingimusteta täitma nii kolhoos kui ka maaparandusjaam. Lepingule kirjutavad alla kolhoosi esimees ja maaparandusjaama direktor, see arutatakse läbi kolhoosis kolhoosi liikmete üldkoosolekul ning seejärele vaadatakse läbi ja registreeritakse maakonna töörahva saadikute nõukogu täitevkomitees.

Missugused kohustused tulenevad nii maaparandusjaama kui kolhoosi suhtes sõlmitavast maaparandustööde lepingust?

Vastavalt maaparandusjaama ja kolhoosi tüüplepingu tingimustele kohustuvad maaparandusjaam ja kolhoos ühiselt teostama kinnitatud projekti alusel kolhoosi kasutada olevatel maadel töid uute veemajandussüsteemide ja -ehituste ehitamise ja ekspluateerimise ning olemasolevate remondi alal, kusjuures maaparandusjaam rakendab selleks oma mullakaevamis- ja teised masinad ja mehhanismid, kolhoos aga annab inimtöö-jõu ning teeb ettevalmistamis- ja abitööd. Nii maaparandusjaama kui ka kolhoosi tööd maaparanduse alal määratakse täpselt kindlaks sõlmitava lepinguga.

Seejuures on maaparandusjaam vastavalt maaparandusjaama ja kolhoosi tüüplepingu 3. punktile kohustatud toimetama oma vahenditega ja oma kulul maaparandusjaamast kolhoosi töökohta ja tagasi ekskavaatorid, traktorid ja muud maakaevamis- ja ehitusmasinad ning teostama kogu masinate ja riistade remondi oma kulul. Samuti on maaparandusjaam kohustatud kindlustama ekskavaatorid, traktorid, autod ja muud ehitusmehhanismid oma arvel kütte- ja määrdeainetega, ning vedama kütte- ja määrdeained maaparandusjaama baasidesse.

Lepingu alusel on maaparandusjaam kohustatud ka pidevalt abistama kolhoosi niisutus- ja kuivendussüsteemide ehitamisel ja ekspluateerimisel, teostama oma jõududega kolhoosnikute ettevalmistamist ja nende kvalifikatsiooni tõstmist töötamiseks maaparandusjaama mullakaevamise ja ehitusmasinatel, abistama kolhoosi oma transpordiga ehitusmaterjalide vedamisel, kusjuures kolhoos tasub veokulud; tasuma oma arvel ekskavaatori masinistidele, nende abidele, traktoristidele, graderistidele, motoriseeritud rullide mehaanikutele, brigadiiridele, töölistele (kolhoosnikutele), traktorite haakemasinatel töötajatele,

samuti ka maaparandusjaama eriteadlastele ja teenindavale personaalile töötasu.

Kolhoos on kohustatud pidevalt toimetama oma veovahenditega ja oma kulul kütte- ja määrdeained ekskavaatoritele, traktoritele ja mootoritele maaparandusjaama baasidest töökohale kolhoosis, toimetama vett ekskavaatorite ja traktorite töökohale, kinnitades selleks vajalikud veokid ja hobused; teostama kolhoosnikute tööjõuga kõik inimtööd niisutus- ja kuivendussüsteemide, tiikide ja veekogude ehitamise ja ekspluateerimise alal, samuti teede ehitamise alal, varuma ja õigeaegselt töökohale vedama maaparanduse ehitus- ja monteerimismaterjalid ning -seadmed; organiseerima ehitus-montaažitööde hooajaks ekskavaatorite masinistidele, traktoristidele, haakemasinail töötajaile, maaparandustööde brigadiiridele ja töölistele toitlustamise hindadega, mis ei ületa ühtseid riiklikke jaehindu jt.

Maaparandusjaam ja kolhoos kohustuvad käsitama maakaevamise ja ehitusmasinaid, traktoreid, mootoreid, pumpe, põllutöömasinaid, hobuseid, ehitusmaterjale, kütet ja maaparandusjaama ning kolhoosi muud vara hoolikalt ja heaperemehelikult, rakendades riigi- ja kolhoosivara hooletus hoidmises ja käsitamises süüdi olevate maaparandusjaama töötajate ja kolhoosi liikmete suhtes rangeid karistusi kuni nende tagandamiseni töölt maaparandusjaamas ja väljaheitmiseni kolhoosist.

Maaparandusjaama või kolhoosi varasse kuritahtlikus suhtumises süüdi olevad isikud võetakse kriminaalvastutusele kui riigi- ja ühiskondliku vara riisujad.

Mis korras toimub maaparandusjaama poolt tehtud tööde vastuvõtmine?

Vastavalt maaparandusjaama ja kolhoosi tüüplepingule peab iga töö lõpetamisel, kuid mitte harvem kui üks kord 10 päeva jooksul maaparandusjaam tehtud töö üle andma ja kolhoos selle vastu võtma akti järgi, millele kirjutavad alla maaparandusjaama direktor või tema ülesandel jaoskonna juhataja ja kolhoosi esimees.

Kuivendussüsteemide ehitamise ja remonditööde ning nendel süsteemidel olevate ehituste üleandmine-vastuvõtmine toimub maakonna põllumajandusosakonna ja veemajandusosakonna (selle osakonna organiseerimisel) esindajate juuresolekul. Aktis peab tingimata olema tähendatud ehitus-montaažitööde hulk, kvaliteet ja nende teostamise tähtajad.

Maaparandusjaama poolt halvasti täidetud töid ei võeta vastu ja need tuleb ümber teha maaparandusjaama poolt tema enda arvel.

Maaparandusjaama direktor või esindaja ja kolhoosi esimees esinevad pärast tööde täitmist kuivendamise alal, tiigi või veekogu ehitustööde lõpuleviimisel aruandega kolhoosi liikmete üldkoosolekul lepingu täitmisest.

Kuidas toimub maaparandusjaama poolt tehtud tööde eest tasu maksmine?

Vastavalt maaparandusjaama ja kolhoosi tüüplepingule tasub kolhoos maaparandusjaamale tema poolt tehtud tööde eest rahas maaparandusjaama tootmis-finantsplaaniga kinnitatud omahinna alusel, teostades tasumist maaparandusjaama arvete alusel kuu aja jooksul, arvates arve saamise päevast.

Maksutähtaja möödalaskmisel nõuab maaparandusjaam kolhoosilt võla sisse rahvakohtu kaudu, sõltumata võla suurusest ning peale selle arvutatakse kolhoosilt mitteõigeaegselt tasutud summade pealt viivist 0,05% suuruses iga möödalastud päeva eest.

4. ABIETTEVÕTTED JA -TÖÖNDUSED

Missugused abiettevõtted ja kodutööndused võivad olla kolhoosis?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 6. punktile on artelli juhatus ja kõik artelli liikmed kohustatud arendama peale põllunduse ja loomakasvatuse kõiki muid põllumajanduse alasid vastavalt kohalikele looduslikele tingimustele ja kodutööndust vastavalt rajooni tingimustele, korras hoidma ja puhastama olemasolevaid tiike, rajama uusi tiike ja organiseerima neis kalakasvatust.

Järelikult on kolhoosid kohustatud organiseerima vaid selliseid abiettevõtteid ja kodutööndusi, mis on seotud põllumajandusliku tootmisega.

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu 22. oktoobri 1938. a. määrusega on kolhoosidele keelatud asutada tööndusliikke ettevõtteid, mis ei ole seotud põllumajandusliku tootmisega.

Kolhoosidel ei või olla: tööndusliikke ettevõtteid, milles kasutatakse palgalist tööjõudu; tööndusliikke ettevõtteid, mis ei ole seotud põllumajapidamisega, mille toodang läheb müügiks väljapoole.

Erand sellest üldeeskirjast on lubatud kolhooside elektrijaamade, sepikodade ja väikeste põllumajanduse käsitööndustlike ettevõtete suhtes (telliste ja katusekivide tehased, potitööstus jt.), mis on vajalikud kolhoosile.

Kas kolhoos on õigustatud asutama mööblitööstust mööbli müümiseks väljapoole organisatsioonidele ja isikutele?

Kolhoos võib organiseerida mööblivalmistamist kolhoosi enda ja kolhoosnikute vajadusteks. Kehtivatel eeskirjadel ei ole aga kolhoos õigustatud organiseerima mööblitööstust mööbli valmistamiseks teistele organisatsioonidele ja isikutele.

Kuidas toimub kolhoosidevahelise elektrijaama ehitustöö juhtimine?

Kolhoosid ja organisatsioonid, kes võtavad osa kolhoosidevahelise elektrijaama ehitamisest, organiseerivad ehitustööde läbiviimise juhtimiseks ja korraldamiseks kolhoosidevahelise elektrijaama nõukogu.

Kolhoosidevaheline elektrijaama nõukogu moodustatakse lepinguga, mis sõlmitakse nende kolhooside ja organisatsioonide vahel, kes võtavad osa elektrijaama või elektriseadeldise ehitamisest.

Kolhoosidevahelise elektrijaama ehitamislepingu või selle ehitamise tehnilise juhtimise lepingu sõlmib kolhoosidevahelise elektrijaama nõukogu. Lepingule kirjutab alla nõukogu poolt nõukogu esimees, kes talitab protokolli alusel, mis on koostatud tema valimise kohta kolhoosidevahelise elektrijaama ehitamisest osavõtvate kolhooside poolt nõukogu esimeheks.

Missugune kord kehtib kolhoosi ja kolhoosidevaheliste elektrijaamade ekspluateerimisel?

Kolhooside vahendite arvel ehitatud elektrijaamade ja elektriseadeldiste ekspluateerimine toimub kolhooside endi poolt.

Nende kolhoosidevaheliste elektrijaamade ja elektriseadeldiste ekspluateerimine, mis on ehitatud mitme kolhoosi arvel, toimub nende kolhooside poolt vahetult või trusti «Maaelekter» poolt kolhoosidega sõlmitud kasutamislepingu alusel.

Maa elektrijaamade ja elektriseadeldiste majandusliku ja tehnilise korrasoleku eest vastutab see organisatsioon, kes neid ekspluateerib.

Trustile «Maaelekter» on pandud organisatsioonilise ja teh-

nilise abi osutamine kolhoosidele nende elektrijaamade ja elektriseadeldiste ekspluateerimisel.

Kas võib riiklik organisatsioon, kes kolhoosidega koos ehitas elektrijaama, hiljem üksi kasutada ja majandada jaama?

On võimalik ehitada kolhooside vahendite arvel, riiklike ettevõtete ja organisatsioonide vahendeid kaasa tõmmates, elektrijaamu.

Nende elektrijaamade ekspluateerimise kord määratakse kindlaks ehitusest osavõtjate — kolhooside ja organisatsioonide — vahelise lepinguga.

Kolhooside ja riiklike ettevõtete ning organisatsioonide poolt ühiselt ehitatud elektrijaamad kantakse vastavates osades nende bilansile.

Järelikult kõik kolhoosid, kes on elektrijaama ehituse osanikud, on õigustatud nõudma elektrienergiaga varustamist nendest jaamadest ja võtma osa elektrijaama ekspluateerimisega seotud küsimuste otsustamisest.

Kas kolhoosidel on õigus nõuda elektrienergia kasutajatelt tasu ja kes kinnitab kolhoosi või kolhoosidevahelisest elektrijaamast antava elektrienergia tariifid?

Kolhooside elektrijaamade poolt töötatud elektrienergia eest võetakse selle kasutajatelt tasu. Elektritariifi kinnitab kolhoosnikute üldkoosolek, võttes arvesse kohalike nõukogude poolt kehtestatud tariife, kui need on olemas.

Trust «Maaelekter» on kohustatud osutama kolhoosidele abi elektrienergia tariifide määramisel, plaanimisel, arvestusel ja aruandlusel.

Missugune on tasu jahvatamise eest kolhoosi veskis?

Jahvatamise eest kolhooside ja samuti ka kõigis teistes veskites võetakse üldiselt matimaksu natuuras, milline täielikult antakse üle riigile.

Matimaksu määrad jahvatamise ja vilja muu töötlemise eest on järgmised:

Kultuuride nimetus ja ümbertöötamise liik Nisu	Matimaks kilogrammides tsentnerilt
Liht- ja kroovitud jahvatus	10
Jahvatus 80—85%-liseks sordijahuks	12
„ 75%-liseks ühe- ja kahesordiliseks sordijahuks	14

Kultuuride nimetus ja ümbertöötamise liik	Matimaks kilogrammides tsentnerilt
Rukis	
Lihtjahvatus	9
Kroovitud jahvatus	11
Jahvatus 87%-liseks sõelajahuks	14
Oder	
Lihtjahuks	9
Tänguks	12,5
Jahuks, koorimisega	14
Kaer	
Lihtjahuks	9
Tangudeks	12,5
Jahuks, koorimisega	15
Vikk, oder, kaer — segajahuks	8
Herned, läätsed, vikk — jahuks	11
Tatar	
Tangudeks	12
65%-liseks jahuks	14
Tatratangud — jahuks	9

Jahvatamise eest üksiktalunikele suurenevad eeltoodud matimaksu määrad 10% võrra.

Need matimaksu määrad on kohustuslikud kõigile veskipidajatele.

Kolhoosid, kes jahvatavad oma vilja oma veskites, on kohustatud tasuma sellelt jahvatuselt matimaksu analoogiliselt kõigi teiste jahvatajatega.

Samuti on kohustatud kolhoosnikud, kes jahvatavad vilja oma kolhoosi veskis, tasuma matimaksu vastavalt tariifile.

Kolhoosiveskisse vastuvõetud mativili tuleb üle anda Keskteraviljasalvele, kes tasub selle eest 540 rbl. tonni kohta, vaatamata vilja liigile.

Vastavalt NSV Liidu varumise rahvakomissari poolt 26. novembril 1943. a. kinnitatud matimaksu juhendile vabastatakse natuuras matimaksmisest need organisatsioonid, kes saavad vilja tsentraliseeritud korras riiklikest ressurssidest ja jahvatavad või töötlevad seda vilja Keskteraviljasalve tellimusel või korraldusel.

Kõrgemate jahvatussortide valmistamisel (püüli, kruupide jt.) võetakse täiendavalt naturaal-matimaksule lisatöötasu rahas — vastavates kehtestatud normides.

Rahas tuleb tasuda vilja surrogaatide ja jäätmete töötlemise eest juhul, kui terade osa nendes ei tõuse üle 10%.

Kehtestatud matimaksu ja tasu määrad jahvatuse ja vilja muu töötlemise eest, kinnitatult NSV Liidu Varumisministeeriumi maakondliku voliniku allkirja ja pitseriga, tulevad veskipidajatel üles panna veskis või veski kontoris nähtavale kohale üldiseks teadmiseks.

Mis korras ja tingimustel toimub kolhoosi liikmete osavõtt metsatöödest?

Metsavarumisorganisatsioon sõlmib kolhoosiga lepingu kolhoosi liikmete värbamise kohta metsatöödele, mille alusel kolhoos eraldab töö- ja veojõudu lepingus ettenähtud töönormide täitmiseks jalatööliste ja veomeeste poolt. Metsavarumisorganisatsiooni ja kolhoosi vaheline leping kuulub registreerimisele kohalikus külanõukogus.

Selle lepingu alusel sõlmib metsavarumisorganisatsioon individuaallepingud kolhoosnikutega. Need lepingud kuuluvad kohustuslikule registreerimisele kolhoosi juhatuses. Lepinguga võtab kolhoosnik endale kohustuse täita kindlateks tähtaegadeks lepingus ettenähtud töönormid.

Töötasu tehtud tööde eest on metsavarumisorganisatsioon kohustatud maksma kaks korda kuus tükitööhinnete alusel vastavalt kehtivatele tariifimääradele erialade järgi, rakendades progressiivset töötasusüsteemi, ning ühtlasi maksma hooaja preemiaid-lisatasusid.

Metsavarumisorganisatsioon tasub kolhoosnikule sõidukulud töökohta, ja juhul, kui sõit kestab üle ühe ööpäeva — ka päevaraha 10 rubla päevas. Töölepingu lõppemisel, kui kolhoosnik on täitnud töönormid — tasub ta ka tagasisõidukulud alatisse elukohta, päevaraha tagasisõidu puhul ei maksta.

Metsavarumisorganisatsioon on kohustatud varustama tööle ilmunud kolhoosnikuid tasuta vajalike metsatööriistadega ning organiseerima tööriistade parandamist ja teritamist. Ühtlasi peab ta kindlustama kolhoosnikud eluruumidega, võimalusega kuivatada riideid ja jalatseid, kindlustama nendele ühistoitlustamise ja kultuur-elukondliku teenindamise.

Pärast lepingus ettenähtud töönormi täitmist on kolhoosnikul õigus töölt oma soovil lahkuda või jääda edasi tööle.

Kolhoosil ei ole õigust ilma metsavarumisorganisatsiooni nõusolekuta kutsuda töölt ära oma liikmeid, kes on individuaallepingu vahekorras metsavarumisorganisatsiooniga, kui lepingud on registreeritud kolhoosi juhatuses, samuti ei või kolhoos neid asendada teiste kolhoosnikutega enne lepingu lõppu.

Juhul, kui kolhoosnik pärast lepingu lõppu soovib jääda metsatöödele, ei ole kolhoos õigustatud teda töölt ära võtma.

Metsavarumisorganisatsioon maksab kolhoosile preemiat kolhoosi kõigi nende kolhoosnikute poolt väljatöötatud töötasu 10% suuruses, kes said hooaja preemiat-lisatasu, juhul, kui kõik metsatöödeks ettenähtud kolhoosnikud saabusid metsatöödele.

Tähendatud preemiat maksab metsavarumisorganisatsioon kolhoosile ka nende kolhoosnikute töötasude järgi, kes astusid metsatööliste alatise kaadri hulka, ühe aasta jooksul pärast nende astumist metsavaruja juurde tööle.

Mis tingimustel kasutatakse kolhooside hobuseid metsatöödel?

Kolhoos annab hobused metsavedudeks koos veomeestega metsavarumisorganisatsiooni ja kolhoosi vahel sõlmitava lepingu alusel.

Kolhoos eraldab metsaveotööks kõlblikke hobuseid koos rakmetega ja veovahenditega ulatuses, mis kindlustab veonormi täitmise ning kindlustab hobused heintega kogu töö ajaks, arvestades vähemalt 10 kg heinu päeva kohta.

Metsavarumisorganisatsioon on kohustatud tagama hobustele vähemalt 3 kg kaerte ostmise iga hobuse kohta päevas, soojad peatuskohad, organiseerima veterinaarjärelevalve ja hobuste rautamise kogu tööaja kestel.

Veomeestele, kes töötavad kolhoosi hobustega, makstakse tasu tegelikult tehtud töö järgi tükitöö hinnete alusel. Veomeeste tasu hulka ei arvata tasu kolhoosi hobuste töö eest. Veomeeste tasu makstakse vahetult veomeestele.

Kolhoosi hobuste töö eest metsaveol maksavad metsavarumisorganisatsioonid tasu kolhoosidele järgmiselt: Eesti NSV Metsa- ja Paberitööstuse Ministeeriumi metsavarumisorganisatsioonid — 100% ulatuses veomehe töötasust põhihinnete järgi; NSV Liidu Sõja- ja Mereväe Ettevõtete Ehitamise Ministeeriumi Balti Mereväelise Ehitusvalitsuse metsavarumisorganisatsioonid — 150% ulatuses veomehe tasust põhihinnete järgi. Peale selle maksavad kõik metsavarumisorganisatsioonid kolhoosidele hobuste töö eest tasu 70% ulatuses veomeeste progressiivsest lisatasust, mis nad saavad töönormi ületamise eest, ning 20% ulatuses — veomeeste hooaja preemiatest-lisatasudest.

Kas kolhoosid on kohustatud võtma osa teede ehituse ja paranduse töödest?

Vastavalt NSV Liidu Kesktäitevkomitee ja Rahvakomissaride Nõukogu 3. märtsi 1936. a. määrusele on kolhoosid kohustatud võtma osa teetöödest.

Kolhooside osavõtt teetöödest seisab selles, et kolhoosid annavad kuueks päevaks aastas teedeehituse organite korraldusse kolhoosidele kuuluvat elavat veojõudu, transpordivahendeid, veoautosid ja tööriistu koos vastavate töötajate-kolhoosnikutega, kelle töö seejuures võetakse samuti arvesse nende isiklike teetööde kohustuse täitmisena.

Kolhoosnikute osavõtt teetöödest seisab nende isiklikus tasuta töötamises teetöödel kuue päeva vältel aastas. Teetöödele rakendatakse mehed 18—45 aasta ja naised 18—40 aasta vanuses.

NSV Liidu Kesktäitevkomitee ja Rahvakomissaride Nõukogu ülaltähendatud määrusega on tunnistatud otstarbekamaks nii kolhoosile kui riigile, et teetöödest ei võtaks osa kõik kolhoosnikud eranditult, vaid et kolhoos eraldaks alatise brigaadi, kes töötab artelli arvel ja kelle töö arvestatakse antud kolhoosi liikmete teetööde kohustuste täitmise katteks.

Kas kohalikud nõukogude organid on õigustatud võtma kolhoosidest veokohustuse korras tööle sugutäkke ja tiineid märasid?

Vastavalt Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu 4. novembri 1944. a. määrusele nr. 253 on sõjaväe- ja tsiviilvõimude poolt pandavatest vedudest ja küütidest vabastatud kõik riikliku hobusekasvanduse sugu- ja noorhobused, riigi sugutäkkude tagavara sugutäkud, põllumajanduslike artellide märgitud sugutäkud, kõik tiined märad alates 6. tiinusekuust, märad alla 6 kuu vanuste varssadega ja kõik noorhobused kuni 4 aasta vanuseni.

Iga aasta augustikuust kuni oktoobrikuuni tuleb kohalikel zoo- ja veterinaartöötajatel teostada kolhooside kõigi paaritatud märade läbivaatus ja anda tiinete märade kohta kolhoosidele välja kaitsetunnistus.

Missugused soodustused on ette nähtud turbatööstuses lepingu alusel töötavatele kolhoosnikutele?

Vastavalt kinnitatud tüüp-töölepingule tööde kohta turba-

tööstuses säilitatakse 1949. a. kolhoosnikutele, kes töötavad turbatööstustes, järgmised soodustused:

a) turbatööstuses töötavate kolhoosnikute majandid vabastatakse piimamüügikohustusest riigile 50% ulatuses,

b) viljasaagi jaotamisel kolhoosis kindlustatakse turbatööstustes töötavad kolhoosnikud viljaga ja loomasöödaga riiklike kokkuostuhindade järgi selles koguses, millega varustatakse kolhoosides kohusetruult töötavaid kolhoosnikuid. Seda soodustust võivad kasutada ainult need kolhoosnikud, kes töötavad turbatööstuses lepingu tähtaja lõpuni.

Kas võib kohustada kolhoosi vedama kolhoosi autodel tasuta reisijaid auto sõidu suunas?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 12. septembri 1946. a. määrusele nr. 738 on seatud sisse Tallinn-Tartu, Tallinn-Viljandi, Tallinn-Pärnu, Tallinn-Rakvere ja Tallinn-Haapsalu maanteede veotraktidel dispetšer-kontrollpunktid, kellele on antud õigus tühjalt sõitvate veoautode koormamiseks laadungiga. See õigus on dispetšer-kontrollpunktidel kõigi tühjalt sõitvate autode suhtes, sõltumata veoautode alluvusest.

50% sissenõutud tariif-tasust pärisuunaliste vedude eest läheb nende organisatsioonide käsutusse, kelle autoga toimub vedu, ning 50% autotranspordibaasidele, kes korraldavad seda vedu.

Sama määrusega kohustatakse Eesti NSV Siseministeeriumi Miilitsa Valitsust võtma ära autojuhtimise õiguse kuni kolmeks kuuks nendelt autojuhtidelt, kes keelduvad tühjalt pärisuunas sõitvat veoautot koormamast, ning võtma administratiivsele vastutusele veoautode kasutamist juhtivad isikud.

Mis ajaks on kolhoos kohustatud esitama oma aastaaruande finantsorganitele?

Vastavalt NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi poolt antud «Kolhooside tulumaksu seadlusele» on kolhoosi juhatus kohustatud esitama igal aastal hiljemalt 1. märtsiks maakonna rahandusosakonnale artelli liikmete üldkoosoleku poolt kinnitatud kolhoosi aastaaruande möödunud aasta kohta. Aastaaruande kohta peab olema kohustuslikult antud revisjonikomisjoni seisukoht.

Aastaaruande tähtajaks mitteesitamise puhul finantsorgani-

tele trahvitakse kolhoosi esimeest ja arvepidajat (raamatupidajat) maakonna täitevkomitee otsusel kuni 50 rubla ulatuses.

Aastaaruandes teadlikult mitteõigete, dokumentidele ja arvepidamisraamatute sissekannetele mittevastavate andmete esitamise eest võetakse kolhoosi juhatuse esimees ja arvepidaja (raamatupidaja) kriminaalvastutusele.

Kas kolhoos on kohustatud esitama külanõukogu või valla täitevkomitee nõudmisel iga päev aruandeid tööde arenemise kohta kolhoosis?

Selliseid aruandeid ei ole kolhoosid kohustatud koostama ega esitama. Kolhoosid esitavad aruanded ainult vastavalt kehtestatud kolhooside aruandluse vormidele ja tähtaegadele.

Kevadiste põllutööde täitmise kohta esitavad kolhoosid külanõukogule aruanded üks kord iga viispäevaku kohta vastavalt kinnitatud vormile nr. 3 (aruanne kevadkülvitööde käigu kohta). Samuti üks kord viispäevaku kohta esitavad kolhoosid kinnitatud vormi nr. 6 kohaselt aruande kesa harimise, rohimis- ja heinakoristustööde kohta, vormi nr. 7 kohaselt viljade koristamise, taliviljade külvi ja sügiskünni kohta.

Ka informatsiooni näol igapäevase aruandluse sisseseadmine kolhooside põllumajandustööde käigu kohta on seadusevastane. NSV Liidu ja vabariigi määrustega on kõigil riiklikel ja ühiskondlikel organisatsioonidel keelatud nõuda ning ettevõtete, asutuste ja kolhooside juhtidel täita ja esitada kas posti või telegraafi teel aruandeid näitajatega ja tähtaegadel, mis ei ole kinnitatud ega ette nähtud NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse poolt kinnitatud vormides.

V. ARTELLI LIIKMED

Keda võib võtta artelli liikmeks?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 7. punktile võivad astuda artelli liikmeks kõik töötajad — nii naised kui mehed, kes on saanud 16 a. vanaks.

Artelli ei võeta kulakuid, sakslaste käsilasi ega ühtki isikut, kellelt on valimisõigus ära võetud.

Järelikult NSV Liidu iga kodanik, kes ei ole kaotanud valimisõigust, ei ole kulak ega sakslaste käsilane, kes kohustub täitma põllumajandusliku artelli põhikirjas liikmete kohta ettenähtud kohustused — omab õiguse astuda põllumajandusliku artelli liikmeks, vaatamata tema soole, rassile ja rahvusele, kui ta on saanud 16 aastat vanaks.

Kuidas toimub põllumajandusliku artelli liikmeks vormistamine?

Kuna põllumajanduslikku artelli astumine on rangelt vabatahtlik ning kolhoosi liikme õigused on isiklikud õigused, siis võib artelli liikmeks võtmine toimuda ainult vastava isiku enda soovil, tema sellekohase kirjaliku või suulise avalduse alusel, ja taluperede astumisel kolhoosi tuleb nende perede iga liige, kes on saanud 16 aastat vanaks ja soovib astuda kolhoosi, võtta vastu eraldi, nimeliselt.

Artelli liikmeks vastuvõtmise otsustab artelli liikmete üldkoosolek. Teistel kolhoosi juhtimisorganitel — juhatusel ega esimehel — seda õigust ei ole. Samuti ei ole kohalikud nõukogude organid õigustatud andma kolhooside üldkoosolekuile korraldusi ühe või teise isiku võtmiseks kolhoosi liikmeks.

Põllumajandusliku artelli liikme õigused ja kohustused tekivad isikul tema kolhoosi liikmeks vastuvõtmise momendist.

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 9. punktile tuleb tasuda liikmeks astumisel sisseastumismaksu 20—40 rubla kolhoosipere kohta, olenevalt nende majapidamise jõukusest. Teistelt sama pere liikmetelt nende astumisel kolhoosi liikmeks sisseastumismaksu enam ei nõuta.

Kuidas vormistatakse artelli liikmeks kolhoosiperede uued liikmed, kes on kolhoosiperesse juurde tulnud abiellumise või muul teel?

Isikud, kes on tulnud kolhoosiperesse juurde abiellumise või mõnel muul teel, võetakse artelli liikmeks vastu üldkorras, s. o. vastava avalduse esildamisel kolhoosi juhatuse ettepanekul kolhoosnikute üldkoosoleku poolt.

Missugused on kolhoosi liikme õigused?

Seoses sellega, et kolhoosi liikme õigused on rangelt isiklikud õigused, on ka liikmevahekorrast kolhoosiga tekkivad õigused ja kohustused, nii varalised kui mittevaralised, liikmete isiklikud õigused ja kohustused. Kolhoosi liige ei või kellelegi teisele üle anda oma õigust tööle kolhoosis, oma õigust saada töövõimetuse või vanaduse puhul toetust kolhoosist jt., samuti ei või anda oma kohustuste täitmist kolhoosi vastu üle teisele isikule.

Mittevaralise iseloomuga õigused on kolhoosi kõigil liikmetel võrdsed ja neid õigusi ei saa ei põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja ega kehtivate seaduslike aktide sätetel keegi piirata. Sugu, vanus, ametalane seisund kolhoosis või kolhoosi liikme varaline seisukord ei avalda mõju kolhoosi liikme nendele õigustele. Kolhoosi üldkoosolekul on nii kolhoosi esimehel, ametiisikutel kui ka tavalisel kolhoosnikul võrdne sõna- kui ka hääleõigus. Liikmete jaotamist täieõiguslikeks ja piiratud õigustega liikmeiks, samuti liikmete kandidaatideks põllumajandusliku artelli põhikirja eeskirjad ei tunne.

Kas jäävad põllumajandusliku artelli liikmeks edasi need kolhoosnikud, kes viibivad ajutiselt kolhoosist eemal?

Need artelli liikmed, kes viibivad ajutiselt artellist eemal mõjuvatel põhjustel (teenistus Punaarmees, viibimine õppeasutuses, teenistus valitud ametites nõukogude ja ühiskondlikes organites, ulgtöö tööjõu organiseeritud värbamise korras), säilitavad artelli liikme õigused ja pöördudes tagasi kolhoosi kasutavad kõiki kolhoosnikutele ettenähtud õigusi ning on

kohustatud kandma artelli liikmetele põhikirjas ettenähtud kohustusi.

Need kolhoosnikud, kes ei pöördu oma kolhoosi tagasi ulgtöölepingu tähtaja lõppemisel ja selle pikendamine uuele tähtajale ei toimu kolhoosi nõusolekul või kes lähevad üle tööstusse, asutusse, ettevõttesse alatisteks töölisteks — tunnistatakse kolhoosist lahkunuks ja nemad ei või kasutada neid soodustusi, mis on ette nähtud nende tööliste kohta, kes lähevad väljaspoole tööle organiseeritud korras.

Samasse kolhoosiperesse kuuluvad teised liikmed aga, kes töötavad ausalt kolhoosis, säilitavad kõik põllumajandusliku artelli liikme õigused.

Missugustel juhtudel ja mis korras võib kolhoosi liiget heita välja artellist?

Kolhoosi liikmete väljaheitmine artellist võib esineda ainult äärmise abinõuna nende artelli liikmete suhtes, kes on ilmselt parandamatud, kes õõnestavad ja desorganiseerivad artelli ühismajapidamist, ja alles pärast seda, kui on rakendatud nende suhtes kõik kasvatusliku iseloomuga ja mõjutusabinõud. Seejuures on nõutav, et peetaks kinni artelli põhikirjas väljaheitmiseks ettenähtud korrast.

Artellist väljaheitmisele kuuluvad need artelli liikmed, kes seadusevastaselt suurendavad nende kasutuses olevat kolhoosipere aiamaad, kes annavad selle rendile või teiste isikute kasutusse;

artelli liikmed, kes omavoliliselt lahkuvad kolhoosist;

need artelli liikmed, kelle muu tegevus õõnestab ja desorganiseerib artelli ühismajapidamist.

On keelatud heita kolhoosist välja kolhoosipere liikmeid põhjusel, et pere üks liige on ajutiselt või alatiseks astunud riigiettevõtte teenistusse, samuti kolhoosi sisekorra eeskirjade rikkumise pärast.

Artellist väljaheitmine võib toimuda ainult artelli liikmete üldkoosoleku otsusel, millest võtab osa vähemalt $^2/_3$ artelli liikmete üldarvust.

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee 19. aprilli 1938. a. määrus «Kolhoosnikute väljaheitmise keelu kohta kolhoosist» määrab, et kolhoosi liikmete üldkoosoleku otsus kolhoosniku väljaheitmise kohta kolhoosist ei jõustu ja kolhoosnik säilitab täielikult kõik artelli liikme õigused seni, kuni üldkoosoleku otsus ei ole lõplikult läbi vaadatud rajooni (maakonna) täitevkomitee poolt.

Kui kolhoosnik ei töötanud ilma kaaluvate põhjusteta miinimumarvu normipäevi aastas, kas tuleb siis püstitada küsimus tema väljaheitmise kohta artellist?

Need töövõimelised mees- ja naiskolhoosnikud, kes ilma kaaluvate põhjusteta ei ole töötanud kehtestatud miinimumarvu normipäevi aastas, tuleb lugeda vastavalt ÜK(b) Partei Keskkomitee ja NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu 27. mai 1939. a. määrusele kolhoosist lahkunuks ja kaotanuks kõik kolhoosi liikmete õigused.

Järelikult ei tule nende isikute suhtes enam püstitada küsimust nende väljaheitmise kohta kolhoosist, vaid nende tunnistamise kohta kolhoosist lahkunuks ja kaotanuks artelli liikmete õigused.

Kas tuleb lugeda kolhoosist lahkunuks artelli liige, kes töötab masina-traktorijaamas kombainerina ja seetõttu ei saanud isiklikult töötada ettenähtud miinimumarvu normipäevi oma artellis?

Kombainer on masina-traktorijaama koosseisuline töötaja. Ta võib ühtaegu olla põllumajandusliku artelli liige. Töötades masina-traktorijaamas, loetakse kombainer ulgtööliseks ja ta säilitab artelli liikme õigused sõltumata sellest, et ei ole isiklikult välja töötanud nõutavat arvu normipäevi.

Järelikult kolhoosniku tunnistamine kolhoosist lahkunuks seetõttu, et ta töötab masina-traktorijaamas kombainerina ja seepärast ei võta isiklikult osa artelli töödest — ei ole õige.

Kolhoosniku-kombaineri töövõimelised perekonnaliikmed-kolhoosiliikmed on aga kohustatud kolhoosi ühistööst osa võtma ja töötama nõutava arvu normipäevi.

Kuidas toimub põllumajanduslikust artellist lahkumine?

Liikme vahekord kolhoosiga lõpeb tervel real asjaoludel: artellist väljaastumine, üleminek riigi asutuse või ettevõtte teenistusse, ühest kolhoosist teise üleminek, kolhoosist väljaheitmine, kolhoosi liikme surm jt.

Kuna kolhoosi iga liikme õigused on rangelt isiklikud õigused, siis kolhoosipere ühe liikme lahkumine kolhoosist ei avalda mingit mõju teiste sama pere liikmete õigustele ja kohustustele. Ka vastutus artelli põhikirja ja teiste sätete rikkumise juhtudel, nii varaline kui ka mittevaraline, kannab rangelt isiklikku iseloomu. Kolhoosi juhtimisorganitel ei ole õigust pöörata

mingit nõudmist või panna karistust kolhoosipere teistele liikmetele ühe liikme üleastumiste pärast.

Kolhoos lahendab artellist lahkunuga kõik varalised vahekorrad. Lahkunu, surma korral aga tema pärijad, on esiteks õigustatud saama rahas ja natuuras tasu töötatud ja seni tasustamata normipäevade eest võrdselt kolhoosi kõigi liikmetega.

Sisseastumismaks ei kuulu tagasimaksmisele. Samuti ei kuulu kolhoosist väljaandmisele ühistatud vara. Viimane läks ühistamisega kolhoosi kui juriidilise isiku piiramatusse omandisse, muutus sotsialistlikuks omandiks. Lahkunud liikmel on õigus ainult tema nimel seisvale osamaksule rahas.

Lõpparve tehakse üldreeglina majandusaasta lõpul.

Lahkunu ei või samuti nõuda tema endise maakasutuse taastamist. Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 2. punktile ei või kolhoosi maad mingil juhul vähendada. Tema varustamine maaga võib toimuda ainult väljaspool kolhoosi maa-ala piire riigi maafondi vabade maade arvel.

Varalised vaided, mis tekivad kolhoosist lahkunud endise liikme ja kolhoosi vahel, kuuluvad lahendamisele rahvakohtus. Seejuures kehtib normipäevadest tekkivate vaiete suhtes üheaastane aegumistähtaeg, arvates lahkumise aasta tulude tegeliku jaotamise ajast, osamaksust tekkivate vaiete suhtes aga kehtib kolmeaastane tähtaeg, mis tuleb arvata selle majandusaasta lõpust, millal kolhoosnik lahkus kolhoosist.

Kolhoosnikute hagidelt normipäevadest tingitud tasu vaietes ei tule tasuda riigilõivu.

VI. ARTELLI AINELISED VAHENDID

NATURAALTULUDE KASUTAMINE

Kuidas toimub kolhoosi naturaaltulude tarbimine ja jaotamine?

Kolhoosi naturaaltulude tarbimise ja jaotamise korra määrab artelli tüüp-põhikirja 11. punkt.

Artelli poolt saadavatest põllu- ja aiasaadustest ning loomakasvatussaadustest artell:

kõigepealt täidab oma kohustused riigi vastu kohustuslike müüginormide ja seemnelaenu tagastamise alal, tasub natuuras masina-traktorijaamale masina-traktorijaama tööde eest kolhoosis vastavalt sõlmitud lepinguile ja täidab kontraheerimislepingud.

Riiklike naturaalkohustuste täitmisele asub kolhoos kohe viljalõikuse ja -peksmise käigus, ära ootamata viljade koristamise ja peksmise lõppu;

seejärele varub seemne külvideks ja loomasööda loomade söötmiseks kogu aasta vajaduse ulatuses;

moodustab ka ikalduse ja söödapuuduse puhuks puutumatud, iga aasta uuendatavad seemne- ja söödakindlustusfondid 10—15% ulatuses aastasest tarvidusest;

asutab üldkoosoleku otsusel abistamisfondid kokku mitte üle 2% ulatuses kolhoosi üldtoodangust;

eraldab artelli liikmete üldkoosoleku poolt kindlaksmääratud ulatuses osa saadusi müügiks riigile või turul;

kõik ülejäänud põllu-, aia- ja loomakasvatussaadused jaotab artell oma liikmete vahel vastavalt töötatud normipäevade arvule.

1. RIIKLIKUD MÜÜGIKOHUSTUSED

Mis põhimõtetel arvutatakse põllumajandussaaduste müügikohustuse normid?

Alates 1940. a. on kehtestatud kolhooside suhtes põllusaaduste kohustuslikud müüginormid — sõltuvalt põllumaa hektaaride arvust, ja loomakasvatussaaduste müüginormid — sõltuvalt kolhoosile kinnistatud maapinna üldisest (põld ja aiamaa, heinamaa, karjamaa) hektaaride arvust. Kohustuslike müükide arvutamise selline printsiip, kus arvutamise aluseks on kasutatava maa suurus, suurendas kolhooside huvi põlluviljakuse tõstmise, külvipindade edasise laiendamise, loomade arvu suurendamise ja nende produktiivsuse tõstmise vastu.

Vastavalt ÜK(b)P Keskkomitee veebruaripleenumi otsusele (1947. a.) «Abinõudest põllumajanduse arendamiseks sõjajärgsel perioodil» on ühtlasi kehtestatud kolhoosidele teraviljamüüginormide diferentseeritult määramise printsiip selliselt, et ühtse normi asemel kõigile ühe administratiiv-rajooni kolhoosidele kehtestatakse mitu normi kolhooside rühmade järgi, mis võimaldab reguleerida kolhooside kohustuslike müüginormide määrasid, arvesse võttes nendele kinnistatud maa headust ja kasutamise määra.

Eesti NSV-s on Ministrite Nõukogu 13. aprilli 1948. a. määrusega nr. 366 kehtestatud teravilja- ja kartulimüüginormid maakondade rühmade viisi ning peale selle on antud maakondade täitevkomiteedele õigus Varumisministeeriumi voliniku Eesti NSV-s kinnitamisel diferentseerida riigile teravilja ja kartuli kohustuslikke maakondlikke müüginorme kolhooside järgi, kaldudes suurendamise või vähendamise poole kuni 30% piirides, kuid selliselt, et selle määrusega maakonnale määratud normid oleksid täielikult säilitatud.

Kuidas arvestatakse kolhoosi teravilja-müügikohustus?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. aprilli 1948. a. määrusele nr. 366 arvestatakse kolhoosi teravilja kohustuslik müük riigile igalt tema kasutuses oleva põllumaa hektaarilt, sõltumata faktiliselt külvi alla võetud pindalast.

Põllumaaks, mille järgi arvestatakse teravilja kohustuslik müük riigile, arvatakse ka aiamaa, söödismaa ning riikliku plaani järgi kasutuselevõtmisele kuuluv uudismaa (uudismaa teisest kasutamise aastast, võsastiku juurimisel ja soode kuivendamisel — kolmandast kasutuselevõtmise aastast).

Põllumaast, mille järgi arvestatakse teravilja-müüginormid, jääb välja suhkrupeedi, lina, kanepi, koksagõsi ja mahorka külvi alla võetud pinnad.

Masina-traktorijaama poolt teenindatavatele kolhoosidele on määratud järgmised teravilja kohustuslikud müüginormid aastas igalt põllumaa hektaarilt:

Viljandimaa, Tartumaa, Jõgevamaa, Võrumaa ja Järvamaa kolhoosidel — 50 kg;

Pärnumaa, Virumaa, Jõhvimaa ja Harjumaa kolhoosidel — 40 kg;

Läänemaa, Saaremaa, Hiiumaa ja Valgamaa kolhoosidel — 30 kg.

Masina-traktorijaamade poolt mitteteenindatavate kolhooside teravilja-müüginormid on eeltoodust 15% võrra kõrgemad.

Kolhooside poolt riigile teravilja-müügikohustuste täitmise arvel kuulub äraandmisele vähemalt 60% toiduteraviljas (rukis, nisu, hernes, türgiuba, lääts), ülejäänud osa söödateraviljas.

Kuidas toimub kolhooside liigitamine masina-traktorijaama poolt teenindatavateks ja mitteteenindatavateks kolhoosideks teravilja ja kartuli kohustuslike müüginormide kindlaksmääramiseks?

NSV Liidu Varumisministeeriumi rajooni (maakonna) volinik koostab enne teravilja kohustuslike müüginormide väljaarvestamist kõigi kolhooside nimestiku, jaotades need masina-traktorijaamade poolt teenindatavateks ja mitteteenindatavateks kolhoosideks, märkides nimestikus põllumaa suuruse, mis on kinnitatud maakonna täitevkomitee poolt maakonna põllumajandusosakonna ettepanekul iga kolhoosi kohta, mille alusel arvestatakse teravilja-müügikohustus.

Masina-traktorijaamade poolt teenindatavate kolhooside nimestikku kannab Varumisministeeriumi rajooni (maakonna) volinik need kolhoosid, kel on lepingud masina-traktorijaamaga kolhoosi tootmisalaseks teenindamiseks, s. o. jooksva aasta saakide jaoks tööde teostamiseks.

Kolhoosidele, keda hakkavad teenindama masina-traktorijaamad pärast müügikohustuse teadete kätteandmist, asendab Varumisministeeriumi rajooni (maakonna) volinik need uute teadetega, mis on koostatud masina-traktorijaamade poolt teenindatavate kolhooside normide järgi. Selline asendamine toimub aga ainult juhul, kui masina-traktorijaama poolt kolhoosile jooksva aasta lõikuseks tehtud tööde naturaaltasu moo-

dustab vähemalt 20% teravilja- ja kartulimüügikohustusest, mis on arvestatud masina-traktorijaamade poolt teenindatavate kolhooside normide alusel.

Masina-traktorijaamade poolt teenindatavatel kolhoosidel, kellel kuni 1. novembrini masina-traktorijaama poolt tehtud tööde naturaaltasu on alla 20% temale esitatud teravilja ja kartuli riiklikust müügikohustusest — annulleerib Varumisministeeriumi rajooni (maakonna) volinik juba antud müügikohustuse teate ja asendab selle uuega, milles müügikohustus on arvestatud masina-traktorijaama poolt mitteteenindatavate kolhooside normide järgi.

Kuidas arvestatakse teravilja-müügikohustus kolhooside liitumisel, kui ühte neist teenindas masina-traktorijaam, teist aga mitte?

Kahe kolhoosi liitumisel, kui ühte neist teenindas masina-traktorijaam, teist aga mitte — ja kui see liitumine toimus pärast müügikohustuse teate kätteandmist — arvestatakse teravilja-müügikohustus uuele suurenenud kolhoosile nende normide alusel, mis kehtivad masina-traktorijaama poolt teenindatavate kolhooside suhtes.

Seejuures jäävad need teravilja-müügikohustused — s. o. masina-traktorijaamade poolt teenindatavate kolhooside normides — kehtima vaid sel juhul, kui kuni 1. novembrini tehtud masina-traktorijaama tööde eest arvutatud naturaaltasu moodustab mitte alla 20% kolhoosi müügikohustuse teates ettenähtud hulgast.

Mitme kolhoosi liitumisel, kui nendel on erinevad teravilja riiklikud müügikohustused, arvestatakse uue kolhoosi teravilja-müügikohustus normide järgi, mis igal üksikul juhul määratakse Varumisministeeriumi kohaliku voliniku ettepanekul.

Mis vahekorras võib anda müügikohustuse katteks ühtesid teraviljakultuure teiste asemel?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja EK(b) Partei Keskkomitee 2. juuli 1949. a. määrusele nr. 18 «Viljasaagi koristamise ja põllumajandussaaduste varumise läbiviimisest 1949. a.» tuleb kolhoosidel, samuti ka kolhoosiperedel (kui neil on teravilja külve) täita müügikohustused kultuuride järgi täpses vastavuses kätteantud kohustustele, kusjuures nisu, rukist, kaunvilju ja tatart tuleb anda määral, mis on märgitud

kätteantud müügikohustuse teates iga tähendatud kultuuri kohta. Ülejäänud teraviljakultuure lubatakse äraandmisel asendada teiste teraviljakultuuridega müügikohustuse täitja valikul, vastavalt kehtestatud asendamisvahekorrale.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu 14. aprilli 1947. a. määrusega nr. 989 on kehtestatud müügikohustuste täitmisel teravilja asendamine teiste teraviljakultuuridega (kui asendamine lubatud) järgmistes ekvivalentides:

100 kg nisu eest tuleb anda 66,7 kg tatart; 100 kg rukki eest — 85 kg nisu või 57,1 kg tatart; 100 kg teiste teraviljade eest — 57,1 kg nisu või 66,7 kg rukist või 38,1 kg tatart.

Kaunviljadega võib asendada järgmiselt: valget, rohelist ja kollast hernest ning türgiuba võib anda 66,7 kg — 100 kg nisu eest, 57,1 kg — 100 kg rukki eest, 100 kg — 100 kg tatra eest, 38,1 kg — 100 kg teiste teraviljakultuuride eest.

Väiketeralist läätse, halli hernest ja põlduba võib anda: 100 kg — 100 kg nisu eest, 90 kg — 100 kg rukki eest, 150 kg — 100 kg tatra eest, 57,1 kg — 100 kg teiste teraviljakultuuride eest.

Kuidas arvestatakse kolhooside kartulimüügikohustuse suurus?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. aprilli 1948. a. määrusele nr. 366 arvestatakse kolhooside kartulimüüginorm kolhoosi kasutuses oleva põllumaa hektaaride arvu järgi. Põllumaa alla arvatakse sel juhul ka aiamaa, söödismaa ning riikliku plaani järgi kultuuride alla võtmisele kuulunud uudismaa (uudismaa teisest kasutamise aastast, võsastiku juurimisel ja soode kuivendamisel — kolmandast kasutuselevõtmise aastast). Põllumaa suurusest arvatakse maha lina, suhkrupeedi, kanepi, koksagõsi ja mahorka külvipinnad.

Kartulimüügikohustused on maakondade järgi diferentseeritud. Masina-traktorijaamade poolt teenindatavatel kolhoosidel tuleb müüa iga põllumaa ha kohta: Lääne-, Saare-, Valga- ja Hiiumaal — 40 kg; Pärnu-, Viru-, Jõhvi ja Harjumaal — 50 kg; Viljandi-, Tartu-, Jõgeva-, Võru- ja Järvamaal — 60 kg.

Masina-traktorijaamade poolt mitteteenindatavatel kolhoosidel on kartuli kohustuslikud müüginormid 15% kõrgemad.

Kas kolhoos võib anda teravilja temale lähemasse varumispunkti, kui kohustuses on näidatud teine, kaugem punkt?

Teravili, mis antakse kolhoosi poolt riikliku müügikohustuse teates näidatud normide katteks, tuleb ära anda üldreeglina sinna punkti, mis on teates näidatud. Kolhoos ei või oma äranägemisel muuta teravilja äraandmise asukohta.

Kuidas arvestatakse riiklikud liha- ja piimamüügikohustused kolhoosidele?

Kolhooside suhtes rakendatakse liha ja piima kohustuslik müük riigile igalt kolhoosile kinnistatud maapinna hektaarilt (põld, sealhulgas ka aiamaa, heina- ja karjamaa).

Nii liha kui ka piima kohustuslikud müüginormid on diferentseeritud maakondade gruppide viisi.

Eesti NSV kolhoosidele toimub riiklike liha ja piima kohustuslike müüginormide väljaarvestamine 1949. a. soodustatult — s. o. 50% ulatuses kehtestatud normidest (Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. aprilli 1948. a. määrus nr. 367).

Missuguste loomadega tuleb täita lihamüügikohustus?

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b) Keskkomitee 26. mai 1949. a. määrusele nr. 2153 «Loomakasvatussaaduste varumisest» võivad kolhoosid ja kolhoosnikud täita oma lihamüügikohustust mistahes liiki kariloomade ja lindude müümisega, välja arvatud riiklik sealiha-müügikohustus.

Kolhoosid ja kolhoosnikud on kohustatud müüma lihamüügikohustuse katteks üldreeglina ainult heas toitumuses loomi. Halva (alla keskmise) toitumusega loomade müümisel lihanormiks arvestatakse ühe kilogrammiga kaetuks 750 grammi (eluskaalust) müügikohustuse teates tähendatud kohustusest.

Lihavarumisplaani täitmiseks vähema arvu loomadega on keelatud varumisorganitel vastu võtta lihamüügikohustuse arvel loomi alla:

	kolhoosidelt	kolhoosiperedelt
Veised	130 kg	60 kg
Sigu	60 „	40 „
Lambaid ja kitsi .	25 „	25 „

Kui suur on kolhoosidel munade müügikohustus aastas ja missugused soodustused on kolhoosidel selle kohustuse täitmisel?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. mai 1949. a. määrusega nr. 333 on kolhoosidele kinnitatud munade kohustusliku müügi

plaan — 10 muna suuruses kolhoosidele kinnistatud põllumaa (kaasa arvatud puu- ja köögivilja aiamaa) iga hektaari kohta.

Munade kohustuslikust müügist riigile on 1949. aastal vabastatud need kolhoosid, mis on organiseeritud 1948. ja 1949. a.

1950. aastaks arvestatakse 1948. ja 1949. aastal organiseeritud kolhoosidele munade müügikohustus 50% suuruses eeltähendatud kehtivast aasta-müüginormist.

Mis tingimustel ja korras toimub haudemunadeks kõlblike munade vastuvõtmine müügikohustuse katteks?

Igal aastal haudeperioodil (1. aprillist kuni 1. augustini) teostavad haude-linnukasvatusjaamad haudemunadeks kõlblike munade vastuvõtmist kolhoosidelt ja kolhoosiperedelt riikliku munamüügikohustuse arvel, kusjuures arvestatakse kaks kanamuna — kolme, üks pardimuna või üks kalkunimuna — kolme ja üks hanemuna — viie muna eest, mis on näidatud müügikohustuse teates.

Kas võib munade müügikohustust täita teiste põllumajandussaadustega ja missuguses asendusvahekorras?

Kolhoosidel ja kolhoosiperedel, kel ei ole võimalik täita munade riiklikku müügikohustust selle saadusega natuuras, on lubatud müüa selle kohustuse täitmiseks liha ja piima järgmises asendusvahekorras: 10 muna asemel 1 kg liha (eluskaalus) või 5 kg baasilise rasvasusega (3,5%) täispiima. (Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. mai 1949. a. määrus nr. 333.)

Kui suur on kolhooside villa kohustuslik müüginorm aastas?

Kolhooside villamüüginormiks on aasta kohta 40 grammi poolkarevilla kolhoosile kinnistatud maa igalt hektaarilt (põllumaa, kaasa arvatud õue- ja aiamaa; heinamaa, karjamaa).

Need kolhoosid, mis organiseeriti 1948. ja 1949. aastal, on 1949. aastal vabastatud villamüügist riigile.

1950. aastal arvestatakse 1948. a. ja 1949. aastal organiseeritud kolhoosidele villa kohustuslik müüginorm 50% ulatuses kehtestatud aasta-müüginormist (Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. mai 1949. a. määrus nr. 331).

Mis vahekorras võetakse müügikohustuse katteks vastu ühte või teist sorti villa?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. mai 1949. aasta määrusele nr. 331 võetakse kolhoosidelt ja kolhoosi-

peredelt iga kohustuses tähendatud kilogrammi villa täitmiseks vastu:

800 grammi peenvilla-lammaste — meriino I ja II klassi villa, samuti normaalset tsigaajavilla;

900 grammi inglise lihalammaste ja segavereliste lammaste poolkaredat I ja II klassi villa, samuti muud meriino ja tsigaajavilla;

1000 grammi segavereliste lammaste III ja IV klassi villa;

1100 grammi karevillaliste lammaste villa;

1500 grammi kitsevilla;

250 grammi kammitud kitsevilla esimesest kammimisest;

300 grammi kammitud kitsevilla teisest kammimisest.

Kammitud kitsevilla võetakse normikohustuste täitmiseks kolhoosidelt ja kolhoosiperedelt ainult siis vastu, kui neil on tegelikult olemas kitsi.

Mis alusel arvestatakse kolhooside riiklik heinamüügikohustus? Kui suur on heinamüüginorm?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 14. juuni 1949. a. määrusele nr. 440 kehtib alates 1949. a. saagist Eesti NSV kolhoosidel riiklik heinamüügikohustus igalt kolhoosile kinnistatud põllu- ja heinamaa hektaarilt, sõltumata heinakülvi all tegelikult olevast pindalast, kilogrammides maakondade järgi:

Pärnu, Tartu, Viru, Harju, Järva, Viljandi, Valga, Võru, Lääne, Jõgeva ja Jõhvi maakondades	16
Saare ja Hiiu maakondades	12

Heinamüügikohustuse arvestamisel jäetakse põllumaast välja suhkrupeedi, lina, kanepi, koksagõsi ja tubaka külvi all olevad pindalad.

Mis normides ja kelle poolt tasutakse riiklikud teravilja- ja kartulimüügikohustused talundite ühinemisel kolhoosi?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. aprilli 1948. a. määrusele nr. 366 toimub riigile teravilja ja kartuli kohustusliku müügi täitmine enne teraviljakultuuride koristamise algust kolhoosidesse astunud Eesti NSV üksiktalundite ühistatud külvidelt kolhooside poolt kolhoosi kohta kehtestatud normis.

Pärast teraviljakultuuride koristamise algust kolhoosi astunud üksiktalundid täidavad riigile teravilja- ja kartulimüügikohustused ise kooskõlas neile kätte antud kohustusteadetega.

Missugused soodustused riiklike müügikohustuste alal on kolhoosi astuvaile talundeile? Kuidas korraldatakse ümber liha-, piima-, munade, villa- ja heinamüügikohustused talude astumisel kolhoosi?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. mai 1949. a. määrusele nr. 332:

kustutatakse 1948. a. ja 1949. a. kolhoosi astunud talunditelt nende eelmiste aastate võlgnevus põllumajandussaaduste kohustusliku müügi alal riigile;

ei panda 1949. a. liha- ja piimamüügikohustust kolhoosi astuvaile maata majapidamistele ja neile majapidamistele, kus oli enne kolhoosi astumist isiklikuks kasutamiseks maad kuni 1 hektaar (incl.) ja majapidamine oli vabastatud liha- ning piimamüügikohustusest;

1949. aastaks jäetakse kehtima kolhoosiperede majanditele need liha- ja piimamüüginormid, mis arvestati neile enne kolhoosi astumist, kui need normid ei ületa kolhoosiperedele määratud norme. Kui aga talundile enne kolhoosi astumist arvestatud liha- ja piimamüüginormid ületavad kolhoosiperedele arvestatavaid norme, siis arvestatakse nende saaduste kohustuslikud normid ümber kolhoosiperedele määratud normide järgi, alates sellest kvartalist, millal nad astusid kolhoosi.

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. mai 1949. a. määrusele nr. 333 täidavad kolhoosi astunud talundid oma kohustused riigile munade kohustusliku müügi alal kolhoosi astumise momendist kolhoosiperedele ettenähtud normide järgi, s. o. 50 muna aastas iga kolhoosipere kohta, vaatamata kanade arvule.

Samuti toimub Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. mai 1949. a. määruse nr. 331 ja 1. juuli 1949. a. määruse nr. 480 alusel talundite poolt villamüügikohustuse täitmine kolhoosi astumise momendist alates kolhoosiperedele ettenähtud normide järgi, s. o. 500 grammi poolkarevilla igalt majapidamises olevalt lambalt ja 130 grammi kitsevilla igalt majapidamises olevalt kitselt, kusjuures nendes normides tuleb müüa villa maksustamise aastale eelneval 1. detsembril majapidamises tegelikult olnud igas vanuses lammaste ja kitsede kohta.

Heinamüügikohustus täidetakse enne heinakoristamist kolhoosi astunud üksiktalundite osas kolhoosi poolt vastavalt kolhoosidele kehtestatud normidele.

Pärast heinakoristamise alustamist kolhoosi astunud üksik-

talundid täidavad oma heinamüügikohustused ise või kolhoosi kaudu üksiktalundite normide alusel, vastavalt nendele kätteantud müügikohustusele (Eesti NSV Ministrite Nõukogu 14. juuni 1949. a. määrus nr. 440).

Missuguses korras toimub linakiu- ja linaseemnevarumine Eesti NSV kolhoosidelt?

Linakiu- ja linaseemnevarumine kolhoosidelt toimub kontraheerimise korras. Kontraheerijaks on Eesti Tarbijate Kooperatiivide Vabariiklik Liit.

Kontraheerimislepingud kolhoosidega sõlmivad kohalikud tarbijate kooperatiivid.

Linakiu ja linaseemnete kontraheerimisest vabastatakse need kolhoosid, kellel on riigi lina sordi-katsepõldudele külvatud lina. Lina külvid, mis on tehtud teravilja ja teiste kultuuride sordi-katsepõldudele, kuuluvad kontraheerimisele üldistel alustel 100 ha ületavalt pindalalt.

Linavarumisel kontraheerimise korras arvestatakse linakiud, leotatud linavarred ja murtud lina järgmises vahekorras: linakiu ja linavarred — 1:4,5 vastu, s. o. 1 tsentneri linakiu eest 4,5 tsentnerit linavarsi; linakiu ja murtud lina — 1:2,5 vastu, s. o. 1 tsentneri ropsitud linakiu eest 2,5 tsentnerit toorlina. Linavarumise organisatsioonid on kohustatud kindlustama, et varumispunktides ja linavabrikutes oleksid lina riiklikud etaloonid ja standardproovid.

Lina külvipinnalt ei arvestata teravilja ja kartuli müügikohustust.

Missugused on kolhoosi kohustused linasaaduste kontraheerimislepingu alusel?

Kolhoosi ja tarbijate kooperatiivi vahel sõlmitava linasaaduste kontraheerimislepingu alusel (lepingu üldised tingimused on kinnitatud NSV Liidu varumisministri, põllumajanduse ministri ja Tarbijate Kooperatiivide Keskliidu juhatuse esimehe poolt 1. juulil 1949. a.) kohustub kolhoos täitma lepinguga kindlaksmääratud agrotehnilised nõuded ja Valitsuse otsuse kohaselt müüma tegelikult lina alla seemendatud pindalalt 1949. aastal ha kohta:

	Linakiudu (kg)	Linaseemet (kg)
Pärnumaal, Viljandimaal, Tartumaal, Jõgevamaal, Valgamaal ja Võrumaal	100	70
Läänemaal	90	60
Virumaal, Jõhvimaal, Järvamaal ja Harjumaal	70	50

Linakiumüügi eeltähendatud normatiivid on arvestatud linakiu keskmise sordinumbri nr. 10 järgi (leotatud linavarte andmisel kiu asemel arvestatakse normatiivid linavarte keskmise sordinumbri nr. 1 järgi).

Äraantavate linaseemnete puhtus peab olema mitte alla 90% ja niiskusesisaldus — mitte üle 13%.

Juhul, kui üleantavad linakiud (või varred) on tähendatud keskmisest sordinumbrist madalama kvaliteediga, tuleb kolhoosil anda täiendavalt linakiudu (või varsi) normatiivi ja tegelikult antud kilonumbrite (tsentnerinumbrite) vahe ulatuses.

Kolhoosi poolt masina-traktorijaama tööde eest linasaadustes antud naturaaltasu arvestatakse kontraheerimislepingu täitmiseks, kuid rahalist tasu nende koguste eest ei maksta.

Kolhoosil on alati õigus anda linasaadusi üle kontraheerimislepingus ettenähtud määra, kas linakiudu või leotatud linavarsi, kusjuures see andmine loetakse üleplaaniliseks ja tasustatakse vastavalt kõrgendatult.

Äraantavad linakiud ja leotatud linavarred peavad olema nõuete kohaselt (mis määratakse üksikasjaliselt lepinguga) sorteeritud ja pakitud, linakiud hästi ropsitud. Leotatud linavarte normaalniiskus ei tohi olla üle 16% ja need ei tohi sisaldada üle 5% umbrohtu. Iga niiskusprotsendi eest, mis varred on üle või alla selle normi, tehakse maha- või juurdearvestus hinnale ja varte kaalule. Leotatud linavarsi, mis on niiskusega üle 20%, vastu ei võeta.

Lina sordiseemnete andmisel tuleb kolhoosil esitada tarbijate kooperatiivile nende üleandmisel ühtlasi sorditunnistus, mis on alla kirjutatud kolhoosi esimehe poolt ja kinnitatud kolhoosi pitsati jäljendiga. Tunnistus koostatakse lina sordikontrollakti alusel.

Vaidluste puhul, mis tekivad linasaaduste üleandmisel kolhoosi ja tarbijate kooperatiivi vahel linasaaduste sordi, niiskuse, puhtuse jt. küsimustes, otsustab linakiu kvaliteedi küsimuse ETKVL Kokkuostu Valitsuse linapraaker, linavarte kvaliteet otsustatakse toorlinavabriku laboratooriumis uurimisel ja linavarte niiskuse küsimus otsustatakse nende proovi kuivatamise teel kuivatuskapis. Kui tähendatud otsustega või lahenduste tulemustega ei ole kolhoos nõus — otsustab vaieldava küsimuse riiklik linakvaliteedi inspektor.

Missugust hinda makstakse kolhoosile lina kontraheerimise korras kokkuostmisel?

Lina varumist 1949. a. saagist teostatakse Eesti NSV kolhoosidelt kehtestatud hindadega.

Lina varumisel hinnatakse alates 1949. a. saagist seni Eesti NSV-s kehtinud lina hindamise süsteemi asemel ropsitud ja murtud lina, leotatud linavarred ja linakoonal — üleliiduliste sortide standardide alusel.

Peale põhihinna makstakse kolhoosidele lisapreemiat: linasaaduste üleplaanilise andmise puhul kuni 10% plaanist makstakse lisapreemiat varumishinna 100%-lises suuruses kogu üle plaani antud toote eest;

linakiu, -varte ja -seemnete üleplaanilise andmise puhul 10—25% ulatuses plaanist makstakse lisapreemiat varumishinna 200%-lises suuruses kogu üle plaani antud toote eest;

linakiu, -varte ja -seemnete üleplaanilise andmise puhul rohkem kui 25% ulatuses plaanist makstakse lisapreemiat varumishinna 300%-lises suuruses kogu üle plaani antud toote eest.

Linakiu ja -varte andmist riigile üle kontraheerimisplaani teostatakse kolhooside poolt pärast seda, kui nad on täitnud kontraheerimise kohustused koguse ja kvaliteedi järgi, linaseemnete alal aga pärast seda, kui nad on täitnud kohustused kontraheerimise ja seemnelaenu tagastamise alal (selles osas, mis kuulus tagastamisele vastava aasta saagist) ja pärast seemnefondide moodustamist.

Masina-traktorijaamade poolt teenindatavatele kolhoosidele makstakse lisapreemiaid kõigi kiu, varte ja seemnete eest, mis kolhoosid on tegelikult andnud kontraheerimise ja masina-traktorijaamade naturaaltasu alusel (koos arvatud) üle kontraheerimislepingus ettenähtud koguse ja kvaliteedi.

Lisapreemiaid makstakse ka linakiu ja -varte kõrgemate numbrite andmisel kui kontraheerimislepingus on ette nähtud, arvestades üle plaani antud tsentnerinumbrite järgi.

Lisapreemiat toodangu kõrgema kvaliteedi eest makstakse ainult juhul, kui plaan on koguseliselt täidetud.

Peale selle makstakse toorlinatööstuste poolt nendele kolhoosnikutele, kes veavad linavarsi tööstusse, täiendavalt kolhooside poolt arvutatud normipäevadele lisatasu 20 kopikat iga tsentner/kilomeetri eest veo puhul kuni 15 km kaugusele ja 30 kopikat ts./km eest alates 16 kilomeetrist ja kaugemale.

Kas ja mis korras antakse lina kasvatavatele kolhoosidele, kes on sõlminud kontraheerimislepingu, rahalist avanssi?

Alates 1949. aastast antakse rahalist avanssi linakasvatuskolhoosidele kontraheerimislepingute sõlmimisel järgmises ulatuses: kontraheeritud linakiu 1 tsentneri kohta — 50 rbl., linavarte iga tsentneri kohta — 5 rbl.

Avansisummalt tuleb kolhoosidel tasuda 3% aastas. Avansid tagastatakse kolhooside poolt toodete äraandmisel, kusjuures avansside tasumiseks arvatakse 50% äraantava linakiu, -varte ja -seemnete hinnast. Kolhooside poolt lepingu tähtaegade rikkumisel võib kinni pidada kuni 100% äraantavate toodete hinnast avansi katteks.

Missugune kord kehtib kontraheerimise korras lina müünud kolhoosidele tööstuskaupade vastumüümisel?

Linakiu, -varte ja -seemnete müügi stimuleerimiseks on seatud sisse alates 1. juulist 1949. aastast linakiu, -varte ja -seemnete müügi puhul, kui see toimub kontraheerimise plaani arvel, tööstuskaupade vastukaubastamine. Seejuures võetakse arvesse ka masina-traktorijaama tööde eest naturaaltasuks antud linakiud, -varred ja -seemned.

Vastukaubana müüakse

1. teravilja: ühe tsentneri linakiu nr. 10 eest — 150 kg nisu, ühe tsentneri linavarte, keskmiste nr. 1 eest — 20 kg nisu ja ühe tsentneri seemnete eest — 60 kg nisu.

Üle plaani müüdud linakiu, -varte ja -seemnete eest müüakse nisu kahekordses koguses.

Nisu müüakse riiklike kokkuostuhindadega.

2. Puuvillase ja linase riide vastumüüki teostatakse kontraheerimisplaani arvel (kaasa arvatud naturaaltasu) müüdud linakiu ja -varte eest 100% ulatuses riigile antud toodangu hinnast.

Üle plaani antud linakiu, -varte ja -seemnete eest teostatakse tööstuskaupade müüki 150% ulatuses üle plaani antud toodangu hinnast, mitte arvestades lisapreemiaid. Üle plaani antud linatoodangu eest müüdavate kaupade sortimenti kuuluvad puuvillane ja linane riie vähemalt 75% ulatuses, ülejäänud summa eest aga jalatsid ja muud tööstuskaubad.

3. Taimevõi ja õlikookide vastumüüki teostatakse linaseemnete müüjaile järgmises korras: kolhooside poolt kontraheerimisplaani ja masina-traktorijaamade tööde naturaaltasu arvel antud linaseemnete iga tsentneri eest müüakse taimevõid ja õlikooke, üle plaani antud seemnete eest vastavas koguses taimevõid ja õlikooke.

Taimevõi asemel lubatakse müüa suhkrut suhkrupeedi andjate jaoks määratud hinnaga, arvestades 1 kg suhkrut 1 kg taimevõi eest.

Keelatud on kiulinaseemnete töötlemine õliks kolhoosides enne linaseemnete varumisplaani täitmist ja kiulinaseemnete seemnefondide täitmist kogu vastava maakonna ulatuses.

Kas on õigus vastukaubana osta saadusi ka nendel kolhoosidel, kes on müünud takku?

Kolhoosidele, kes müüvad takku, müüakse, kui nad soovivad osta, 20 kilogrammi nisu ühe tsentneri müüdud takkude kohta ja müüdud takkude hinna täies ulatuses tööstuskaupu. Nisumüük toimub riiklike kokkuostuhindadega.

Mis korras toimub suhkrupeedi varumine?

Suhkrupeedi varumine Eesti NSV kolhoosidelt toimub kontraheerimislepingu alusel, mis sõlmitakse vastava kolhoosi ja Eesti NSV Suhkrupeedibaasi vahel. Lepingu üldised tingimused on ühesugused kogu NSV Liidu ulatuses ja need on kinnitatud NSV Liidu põllumajanduse ministri ja NSV Liidu toiduainetetööstuse ministri poolt. Suhkrupeedi kasvatamist kontraheerimislepingute alusel ei teostata seni Eesti NSV-s üle kogu vabariigi, vaid ainult nendes maakondades, kus on mullastik selleks sobivam, nagu Tartu, Viljandi, Valga, Pärnu, Jõgeva, Järva maakond jt.

Missugused kohustused on kolhoosile ette nähtud suhkrupeedi kontraheerimislepingus?

Suhkrupeeti kasvatav kolhoos kohustub kontraheerimislepingu alusel:

külvama kokkulepitud põllupinna ulatuses suhkrupeeti ja andma Eesti NSV Suhkrupeedibaasile üle tema vastuvõtupunktis kogu suhkrupeedisaagi sellelt põllupinnalt kohe pärast peetide koristamist. Kontraheeritud suhkrupeeti on keelatud kasutada oma majapidamises või anda teistele ettevõtetele või isikutele;

teostama suhkrupeedipõllul kogu kompleksi agrotehnilisi töid, mis kindlustavad suure saagi. Need agrotehnilised tööd ja võtted on üksikasjaliselt loetletud lepingu tingimustes;

viima suhkrupeedi äraandmise tingimustele vastavasse seisukorda, nimelt: koristatud peedil ära lõikama lehed lehtede kõige madalamast väljaajamise kohast, ära lõikama peajuure

1 sm läbimõõdu kohalt, kõrvaldama muda ja väikesed kõrvaljuured, puhastama peedid mädanikust ja hallitusest. Suhkrupeet peab olema vigastusteta, mädanikuta ja hallituseta, mitte närbunud, mitte külmanud, mitte prahine (õled, umbrohi, pealsed, muld);

kogu äraantud suhkrupeedikogusest arvestatakse maha 2% mulla arvel;

suhkrupeedikasvataja on kohustatud toimetama suhkrupeedid vastuvõtupunkti oma veovahenditega ja paigutama suhkrupeedi vastuvõtupunktis vastuvõtja näpunäidete kohaselt vagunisse.

Missugused õigused on suhkrupeeti kasvataval kolhoosil ette nähtud kontraheerimislepingus?

Vastavalt 1949. a. kontraheerimislepingu tingimustele on suhkrupeeti kasvatav kolhoos, kes on sõlminud kontraheerimislepingu Eesti NSV Suhkrupeedibaasiga, õigustatud Eesti NSV Suhkrupeedibaasilt saama:

kohe suhkrupeetide äraandmisel suhkrupeedi iga tsentneri eest kehtivatele hindadele;

tasu suhkrupeedi toimetamise eest vastuvõtupunkti 10 kop. iga tsentnerkilomeetri eest;

soodustatud hinnaga — 1,5 kg peensuhkrut äraantud suhkrupeedi iga tsentneri kohta, sellest saama suhkrupeedi külvipinna iga ha kohta 20 kg avansina ette pärast suhkrupeedi lõplikku harvendamist;

äraantud suhkrupeedi iga tsentneri kohta tasuta 40 kg värskeid peedijätteid või vastavalt Suhkrupeedibaasi instruktsioonidele hapusid peedijätteid, või 4 kg kuivi peedijätteid. Peedijätteid võib suhkrupeedikasvataja nõusolekul asendada rahaga riiklike hindade alusel, samuti on õigus saada äraantud suhkrupeedi iga tsentneri kohta raha melassi asemel;

tasuta suhkrupeediseemne mahakülvamiseks.

Suhkrupeedi jaoks masina-traktorijaamade poolt tehtud tööde tasuks natuuras äraantud suhkrupeetide eest saab suhkrupeedikasvataja suhkrut ja peedijätteid samadel tingimustel, nagu kontraheerimislepingu järgi vastuvõtupunkti äraantud suhkrupeetide eest.

Kui kolhoosiperel on tehtud aiamaale teraviljakülve, kas tekib siis kolhoosiperel teravilja-müügikohustus?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. aprilli 1948. a. määrusele nr. 366 rakendatakse teraviljakultuuride külve

omavate kolhoosiperede suhtes riigile teravilja kohustuslik müük tegelikult külvipinnalt normide järgi, mis kehtivad kuni 10 ha suuruste talundite kohta. Peale selle tuleb kolhoosiperel täita kartuli riiklik müügikohustus vastavalt kartuli külviplaanile.

Kui suur on kolhoosipere kartuli riiklik müügikohustus?

Kartuli riiklik müügikohustus Eesti NSV kolhooside kolhoosiperedel on 8 tsentnerit kartulit kartuli külviplaani 1 ha kohta.

Kui suured on kolhoosiperede liha-, piima-, munade ja villamüügikohustused?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. aprilli 1948. a. määrusele nr. 367 rakendatakse kolhoosiperede majandite suhtes liha kohustuslik müük igalt kolhoosiperelt ja piima kohustuslik müük — igalt kolhoosipere kasutada olevalt lehmalt järgmistes normides aasta kohta:

Liha (eluskaalu kilogrammides looma keskmise rammususe juures):
Lääne, Valga, Saare ja Hiiu maakonnas — 30;
Harju, Pärnu, Viru ja Jõhvi maakonnas — 40;
Järva, Viljandi, Tartu, Jõgeva ja Võru maakonnas — 50.
Piim (kilogrammides baasilise rasvasusega 3,5%):
Valga, Saare, Lääne, Hiiu maakonnas; Tartu, Jõgeva ja Võru maakonna asulates, mis asetsevad piki Peipsi järve äärt; Tartu maakonna Avinurme vallas ja Välgi asulas ning Võru maakonna Saatse, Järvesuu ja Mäe vallas — 250;
Viru, Jõhvi, Harju, Pärnu maakonnas; Lääne maakonna Kullamaa, Märjamaa, Vigala ja Velise vallas — 300;
Järva, Viljandi, Tartu, Jõgeva ja Võru maakonnas — 350.

Kolhoosiperede piimamüügikohustust vähendatakse 50% võrra normikohustuse aasta esimesel poolaastal esmakordselt lüpsmatulnud lehmade kohta.

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. mai 1949. a. määrusele nr. 333 on kolhoosiperede kanamunade müügikohustus 50 muna pere kohta aastas, ning 1. juuli 1949. a. määrusele nr. 480 on kolhoosipere villamüüginorm aastas 500 grammi poolkarevilla igalt maksustamise aastale eelneval 1. detsembril tegelikult olnud lambalt ja 130 grammi kitsevilla igalt samaks ajaks majapidamises olnud kitselt.

Missugustele kvaliteedinõuetele peavad vastama riigile müügikohustuse korras müüdavad põllumajandussaadused?

Põllumajandussaadused, mis müüakse riiklike müügikohustuste katteks, peavad üldiselt vastama järgmistele kvaliteedinõuetele:

Teravili, kui see antakse jaamalähedastesse varumispunktidesse, ei või olla niiskusega üle 19%, maa sügavpunktidesse antav vili aga — niiskusega üle 16%. Müüdava rukki ja nisu puhtus peab olema vähemalt 95%, teistel teraviljadel — vähemalt 92%. Äraantava teravilja liik ei või sisaldada teisi teravilja liike üle 15%.

Riikliku müügikohustuse katteks ei võeta vastu teravilja, mis on kopitanud, kuumaks läinud või millel on teraviljale mitteomane lõhn.

Kartul, mis müüakse riigile, peab olema mullast puhas, kuiv, mehaaniliste vigastusteta, mädaniketa ja läbimõõduga mitte alla 4 sm.

Müüdav hein peab olema kuiv. Vastu ei võeta sooheina, tarna sisaldavat heina ja kopitanud heina.

Liha müügikohustuse katteks müüdavad loomad peavad olema vähemalt keskmise toitumusega ja terved.

Müügikohustuse katteks antav piim peab olema värske, happesusega mitte üle 18° Terneri järgi. Vastavalt piima tegelikule rasvasisaldusele arvestatakse normiks toodav piim ümber 3,5% rasvasusega piimaks.

Munad, mis müüakse müügikohustuse katteks, peavad olema värsked ja koor vigastusteta.

Villa võetakse vastu riigi müügikohustuse katteks, samuti ka kokkuostu korras, kui see on kuiv, pügatud elusatelt lammastelt ja kitsedelt ning ei ole sõnnikune ega vanunud.

Kolhoosidel ja kolhoosiperedel on kasulikum anda riigile kõrgekvaliteedilisi põllumajandussaadusi, sest madalakvaliteediliste saaduste puhul tuleb neid anda tunduvalt suuremas koguses.

Mis tähtaegadeks tuleb täita riiklikud müügikohustused?

Müügikohustused tuleb täita kolhoosidel ja kolhoosiperedel:

teraviljal: augustis — 20%, septembris — 50%, oktoobris — 30%;

kartulil: septembris — 40%, oktoobris — 60%;

piimal: I kvartalis — 10%, II kvartalis — 40%, III kvartalis — 40%, IV kvartalis — 10% aastanormist;

lihal: I kvartalis — 30%, II kvartalis — 15%, III kvartalis — 25%, IV kvartalis — 30% aastanormist;

munadel: I kvartalis — 10%, II kvartalis — 50%, III kvartalis — 30% ja IV kvartalis — 10% aastanormist;

v i l l a l: kolhoosiperedel kuni 15. juulini ja kolhoosidel kuni 1. augustini — 60% ja 15. novembriks — 40% aastanormist;
h e i n a l: täies ulatuses 1. novembriks.

Kolhoosidele, kes ei ole tähtajaks täitnud antud müügikohustust, saadab NSV Liidu Varumisministeeriumi maakondlik volinik kirjaliku hoiatuse. Kui sellele ei järgne 10 päeva vältel normide täitmist, kontrollib tähendatud volinik isiklikult mittetäitmise põhjusi ja esitab kolhooside suhtes, kes sihilikult ei ole tähtajaks täitnud müügikohustust — materjalid vabariigi prokurörile kolhoosi juhatuse kohtulikule vastutusele võtmiseks, rahalise trahvi määramiseks ja täitmata jäänud müügikohustuste sundkorras sissenõudmiseks natuuras.

Missugustele kolhoosiperede majanditele ei rakendata põllumajandussaaduste müügikohustust?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. aprilli 1948. a. määrus nr. 366 määrab need majandite liigid, millised on vabad teravilja- ja kartuli-, ning 13. aprilli 1948. a. määrus nr. 367 — need majandite liigid, millised on vabad liha- ja piimamüügikohustuste täitmisest või milliste suhtes rakendatakse piimamüügikohustust soodustatult, s. o. 50% määral.

Teravilja- ja kartulimüügikohustust ei rakendata:

kõrge vanuse tõttu töövõimetute 60 a. vanuste meeste ja 55 a. vanuste naiste majandeile, kus ei ole teisi antud majandis töötavaid töövõimelisi perekonnaliikmeid, samuti vanade meeste ja naiste majandeile, kelle pojad on tegevas sõjaväeteenistuses ja perekondades on järele jäänud naised alla 7 aasta vanuste lastega;

rea-, seersandi- ja vanematekoosseisu sõjaväelaste majandeile, kui perekonnapea on tegevas sõjaväeteenistuses ja perekonnas on järele jäänud ta naine või ema alla 7 aasta vanuste lastega või ainult töövõimetud perekonnaliikmed;

sõja- ja tööinvaliidide majandeile, kes on sotsiaalhoolduse või sotsiaalkindlustuse organite poolt arvatud esimesse ja teise invaliidsuse gruppi, kui nende perekonna koosseisus ei ole antud majandis töötavaid töövõimelisi perekonnaliikmeid;

majandeile, mille koosseisu kuuluvad Isamaasõja esimese grupi invaliidid, kui majandis on ainult üks töövõimeline;

majandeile, mille koosseisu kuuluvad Isamaasõja teise grupi invaliidid, kui perekonnas ühe töövõimelise puhul on lapsi kuni kaheksa aasta vanuseni;

majandeile, mille koosseisus on Isamaasõja esimese või

teise grupi invaliid, kaks töövõimelist perekonnaliiget ja viis või rohkem last kuni kuueteistkümne aasta vanuseni, sealhulgas kuni kaheksa-aastased lapsed.

Piimamüügikohustust rakendatakse soodustatult — 50% määral kindlaksmääratud normidest:

kõrge vanuse tõttu töövõimetute (mehed, kes on vastava aasta 1. jaanuariks saanud 60-aastaseks, ja naised — 55-aastaseks) majandeile, kus ei ole vanade töövõimetutega koos elavaid töövõimelisi perekonnaliikmeid;

rea-, seersandi- ja vanematekoosseisu sõjaväelaste majandeile, kui nende perekondadesse ühe töövõimelise — sõjaväelase naise või ema puhul jäi kaks ja rohkem töövõimetut, sealhulgas alla 7 aasta vanused lapsed;

majandeile, mille koosseisus on alla kaheksa aasta vanuseid lapsi, kelle pealt riik maksab pensioni toitja kaotuse puhul, kui perekonnas ei ole rohkem kui üks majandis töötav töövõimeline perekonnaliige;

I grupi sõjainvaliidide majandeile, samuti majandeile, mille koosseisu kuuluvad Isamaasõja I grupi invaliidid, kui perekonnas ei ole rohkem kui üks majandis töötav töövõimeline perekonnaliige;

II grupi sõjainvaliidide majandeile, samuti majandeile, mille koosseisu kuuluvad Isamaasõja II grupi invaliidid, kui majandis ühe töövõimelise perekonnaliikme puhul on alla kaheksa aasta vanuseid lapsi;

Isamaasõja I või II grupi invaliidide majandeile, samuti majandeile, mille koosseisu kuuluvad Isamaasõja I või II grupi invaliidid, kui majandis kahe töövõimelise perekonnaliikme puhul on viis või rohkem last kuni kuueteistkümne aasta vanuseni, sealhulgas kuni 8-aastased lapsed;

kolhoosnikute majandeile, kui kolhoosnikud töötavad põlevkivi-, fosforiidi- või turbatööstuses ettevõtetega sõlmitud lepingute alusel, mis on registreeritud kolhoosi juhatuses.

Riigile lihamüügikohustust ei rakendata:

kõrge vanuse tõttu töövõimetute (mehed, kes on vastava aasta 1. jaanuariks saanud 60-aastaseks, ja naised — 55-aastaseks) majandeile, kus ei ole vanade töövõimetutega koos elavaid töövõimelisi perekonnaliikmeid;

Nõukogude Armeesse, Sõja-merelaevastikku ja Siseministeeriumi vägedesse kutsutud rea-, seersandi- ja vanematekoosseisu sõjaväelaste majandeile juhul, kui nende perekondadesse jäi kutsutu naine või ema ühes kuni 7 aasta vanuste lastega

ning kui ei ole teisi majandis töötavaid töövõimelisi perekonnaliikmeid või on ainult töövõimetud perekonnaliikmed;

riigiorganeilt pensioni saavate pensionäride majandeile, kui neid ei maksustata põllumajandusmaksuga ja nende perekonna koosseisus ei ole majandis töötavaid töövõimelisi liikmeid;

majandeile, mille koosseisus on lapsi kuni 8 aasta vanuseni, kelle pealt riik maksab pensioni toitja kaotuse puhul, kui perekonnas ei ole rohkem kui üks majandis töötav töövõimeline perekonnaliige;

majandeile, mille koosseisu kuuluvad Isamaasõja I grupi invaliidid, kui perekonnas on ainult üks töövõimeline, samuti Isamaasõja II grupi invaliidid, kui perekonnas ühe töövõimelise puhul on kuni 8 aasta vanuseid lapsi;

majandeile, mille koosseisus on Isamaasõja I või II grupi invaliide, kui kahe töövõimelise perekonnaliikme puhul on viis ja rohkem last kuni kuueteistkümne aasta vanuseni, sealhulgas kuni 8-aastased lapsed.

Peale selle ei rakendata riigile liha- ja piimamüügikohustust:

a) sotsiaalkindlustuse organite poolt invaliidsuse I või II gruppi arvatud sõja- ja tööinvaliidide majandeile, kui neid ei maksustata põllumajandusmaksuga ja nende perekondade koosseisus ei ole nendega koos elavaid töövõimelisi liikmeid;

b) põllu- ja muudest töödest osa võtma mittesuuteliste vigaste inimeste majandeile, kui neil ei ole külve põldudel, kui neid ei maksustata põllumajandusmaksuga või kui nende perekondade koosseisus ei ole nendega koos elavaid töövõimelisi liikmeid.

Algkoolide, 7-klassiliste koolide ja keskkoolide, vabrikukoolide, tehnikumide ja kõrgemate õppeasutuste õpilased, samuti alla 16 aasta vanused lapsed ja vigased, kes ei või osa võtta põllutöödest ja muudest töödest, loetakse töövõimetute ja majandis mittetöötavate hulka.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. mai 1949. a. määrustega nr. 333 ja nr. 331 määratakse, et munade ja villa kohustuslikku müüki ei rakendata nendele kolhoosiperedele, kes ülaltoodud alustel on vabastatud riigile liha kohustuslikust müügist.

Kuidas toimub Eesti NSV-s heinaseemnete varumine?

Eesti NSV-s toimub heinaseemnete varumine mitte kohustusliku, vaid tavalise kokkuostu korras, mida teostavad kolhoosidelt ja talunditelt Varumisministeeriumi varumisorganid.

Kas kokkuostupunktidesse müüdud heinaseeme arvatakse teiste põllumajandussaaduste müügikohustuse katteks ja mis vahekorras?

Alates 1948. a. arvestatakse müüdav heinaseeme teraviljamüüginormide ja masina-traktorijaama tööde eest makstava naturaaltasu, samuti ka heina kohustuslike müüginormide arvele järgmises asendusvahekorras, makstes samal ajal kolhoosidele välja heinaseemne hinna rahas:

üks tsentner müüdud ristiku-, lutserni-, timuti-, keraheina-, raiheina-, rebasesaba-, punase aruheina seemet — 5 tsentneri teraviljakultuuride ja 15 tsentneri heina eest;

üks tsentner müüdud pärisaruheina-seemet 3 tsentneri teraviljakultuuride ja 9 tsentneri heina eest;

üks tsentner müüdud aasnurmiku-, valge kasteheina, roots ristiku ja valge ristiku seemet — 6 tsentneri teraviljakultuuride ja 15 tsentneri heina eest.

Kolhoosidele, kes on täitnud viljamüügikohustuse ja tasunud naturaaltasu masina-traktorijaama tööde eest ning kes müüvad heinaseemet üle müügikohustuse plaani, müüakse nende soovi korral teravilja varumishindadega vahekorras, mis on eespool näidatud — s. o. mis kehtib heinaseemnete arvestamiseks teravilja kohustuslike müüginormide katteks.

Kolhoosidel, kes on täitnud heinamüügikohustuse, arvestatakse äraantavad heinaseemned järgmise aasta heinamüügikohustuse katteks.

Heinaseemnete arvestamine teravilja ja heina kohustuslike müüginormide katteks ja teraviljamüük toimub enne 1. detsembrit äraantud heinaseemnete vastu, kuid tingimusel, et on tasutud heinaseemnete laen ja kolhoosid esitavad maakondade põllumajandusosakondadele õiendised heinaseemnete seemnefondidesse eraldamise kohta.

2. NATURAALTASU MASINA-TRAKTORIJAAMA TÖÖDE EEST

Missuguste masina-traktorijaama tööde eest tuleb tasuda natuuras ja missuguste eest rahas?

Natuuras tasutakse nende põllumajanduslike tööde eest, mis masina-traktorijaam teeb teraviljakultuuride (nisu, rukis, oder, kaer, tatar, kaunviljad) tarvis, viki tarvis (kui see koris-

takse viljaks), suhkrupeedi, kiulina, kanepi ja kartuli külvidel, ja lutserni seemnepõldude harimisel, heinaniitmise eest jt. (NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, Varumisministeeriumi ja Rahandusministeeriumi 17. juuni 1948. a. juhend «Kolhooside arvete õiendamise korrast masina-traktorijaama poolt teostatud tööde eest»).

Nende tööde eest, mille kohta ei ole kehtestatud naturaaltasu, tasuvad kolhoosid rahas, väljudes masina-traktorijaama 1 ha traktoritööde plaanilisest omahinnast.

Rahaline tasu makstakse masina-traktorijaama ja kolhoosi vahel sõlmitud lepingus määratud tähtaegadeks kolme kuu vältel, arvates tööde üleandmise ajast, kuid hiljemalt saagi koristamise lõpuks.

Missuguste masina-traktorijaama tööde eest on ette nähtud diferentseeritud tasumäärad?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 27. aprilli 1948. a. määrusega nr. 434 on Eesti NSV maakonnad naturaaltasunormide suhtes jaotatud kolme gruppi. Peale selle diferentseeritakse naturaaltasu teraviljakultuuride tööde alal sõltuvalt kultuuri viljakusest, mille jaoks töö on tehtud, ning kõigi kultuuride osas sõltuvalt sellest, kas töö on masina-traktorijaama poolt tehtud tähtajaks või hilinemisega.

Maakondadest kuuluvad naturaaltasunormide suhtes: II gruppi — Viljandi, Viru, Jõhvi, Pärnu, Tartu, Jõgeva ja Järva maakond, III gruppi — Valga, Lääne ja Harju maakond, IV gruppi — Võru, Saare ja Hiiu maakond.

Sõltuvalt viljakusest kehtib 8 tasujärku (saak 1 ha kohta: kuni 7 ts., 7—9 ts., 9—11 ts., 11—13 ts., 13—15 ts., 15—17 ts., 17—19 ts., 19 ja rohkem ts.).

Masina-traktorijaamade poolt kolhoosidele lepingutes ettenähtud tähtaegadest hiljem täidetud tööde eest arvestatakse naturaaltasu madalamate määrade järgi kui tähtaegadeks täidetud tööde eest.

Missugused naturaaltasumäärad kehtivad masina-traktorijaamade poolt kolhoosidele tehtud tööde eest?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 27. aprilli 1948. a. määrusele nr. 434 ja Eesti NSV põllumajanduse ministri 30. aprilli 1949. a. käskkirjale nr. 20-131 kehtivad 1949. a. järgmised naturaaltasumäärad masina-traktorijaamade poolt kolhoosidele tehtud tööde eest:

Tööd teraviljakultuuride alal (kilogrammides 1 ha eest)

	Saak 1 ha kohta tsentnerites							
	kuni 7	7–9	9–11	11–13	13–15	15–17	17–19	19 ja rohkem
Viljandi, Viru, Jõhvi, Pärnu, Tartu, Jõgeva ja Järva maakonnas								
Sügiskünd, kesakünd ja kevadkünd tähtajaks . . .	39,6	48,6	58,5	73	87,3	107,1	126	145,8
Sügiskünd, kesakünd ja kevadkünd hilinemisega . .	35,1	43,2	51	65	77,4	94,5	112,5	129,6
Tali- ja suviviljade külv tähtajaks	4	4,9	6,9	11	14	18,9	24,3	29,6
Tali- ja suviviljade külv hilinemisega	3,2	3,8	5,9	8,1	11	14,4	18	22,5
Külvieelne ja kesa kultiveerimine tähtajaks	5	6,1	7,2	9	11	13,5	16,2	18
Külvieelne ja kesa kultiveerimine hilinemisega	4,1	5	5,9	7,2	8,1	11	13,1	14,4
Valga, Lääne ja Harju maakonnas								
Sügiskünd, kesakünd ja kevadkünd tähtajaks	34,2	44,1	53,1	68,4	82,8	97,2	117	136,8
Sügiskünd, kesakünd ja kevadkünd hilinemisega . .	29,7	38,7	47,7	60,3	72,9	86,4	103,5	122,4
Tali- ja suviviljade külv tähtajaks	3,4	4,4	6,4	10,3	12,8	17,6	22,5	27
Tali- ja suviviljade külv hilinemisega	2,7	3,3	5	7,7	10,3	13,1	17,1	21,6
Külvieelne ja kesa kultiveerimine tähtajaks	4,2	5,4	6,8	8,6	10,4	12,2	14,6	17,1
Külvieelne ja kesa kultiveerimine hilinemisega	3,4	4,5	5,3	6,8	8,3	9,7	11,7	13,7
Võru, Hiiu ja Saare maakonnas								
Sügiskünd, kesakünd ja kevadkünd tähtajaks	29,7	39	48,6	63	77,4	92,7	107,1	126,9
Sügiskünd, kesakünd ja kevadkünd hilinemisega . . .	26,1	35,1	43,2	56,7	69,3	81,9	95,4	112,5
Tali- ja suviviljade külv tähtajaks	3	4	5,8	9	12,4	16,7	21,6	25,2
Tali- ja suviviljade külv hilinemisega	2,2	3	4,4	6,3	9,3	12,2	15,3	18,9
Külvieelne ja kesa kultiveerimine tähtajaks	3,6	4,9	6	7,8	9.6	11,5	13,5	15,8
Külvieelne ja kesa kultiveerimine hilinemisega . . .	2,9	3,9	4,9	6,3	7,7	19,2	10,8	12,7

	Saak 1 ha kohta tsentnerites							
	Kuni 7	7–9	9–11	11–13	13–15	15–17	17–19	19 ja rohkem
Vabariigi kõigis maakondades								
Kombainidega viljakoristamine tähtajaks	7,7% kombainidega pekstud teravilja kogusest							
Kombainidega viljakoristamine hilinemisega	6,8% kombainidega pekstud teravilja kogusest							
Vilja niitmine	9	18	23	27	36	43,2	52,2	61,2
Äestamine ühekordselt	0,5	0,9	1,4	1,8	2,7	3,6	4,5	5,4
Randaalimine, kultiveerimine ja kõrrekoorimine	3,6	4,5	5,9	7,2	9	11	13,5	15,3
Kesa korduskünd	13,5	20	29	36	45	54	63	76,5
Viljapeks	4,5% masina-traktorijaama peksumasinatega pekstud teravilja kogusest							

Naturaaltasumäärad uudismaa künni eest arvestatakse 15% kõrgemad kui kesakünni, sügiskünni ja kevadkünni eest.

Masina-traktorijaamade poolt kolhoosi süü läbi hilinemisega täidetud tööde eest maksab kolhoos tasu nagu tähtajaks täidetud tööde eest.

Masina-traktorijaamade poolt üle kolhoosidega sõlmitud lepingutes ettenähtud kohustuste täidetud tööde eest arvestatakse naturaaltasu tähtajaks täidetud tööde jaoks ettenähtud määrade järgi.

Tööd kartuli alal (kilogrammides 1 ha eest)

	Virumaa, Jõhvimaa Järvamaa, Viljandimaa, Tartumaa ja Jõgevamaa	Valgamaa, Läänemaa, Harjumaa ja Pärnumaa	Saaremaa, Võrumaa ja Hiiumaa
Künd	450	360	270
Kartulipanek	252	216	171
Kartulivõtmine	450	360	270
Äestamine	32	25	18
Randaalimine	77	63	50
Kõrrekoorimine	225	180	135
Muldamine, vagude ajamine, vagude kinniajamine	54	36	27
Korduskünd	360	270	180

Uudismaa künd kartuli alla — 675 kg kartuleid 1 ha eest kõigis maakondades.

Tööd lina alal

(linakiudu ja -seemet — kumbagi 1 ha eest kilogrammides)

	Kõigis maakondades
Künd	9
Korduskünd	6,3
Külv	2,7
Linakitkumine	10,8
Peksmine masinatega	2,7
Randaalimine	2,7
Äestamine	0,9
Kultiveerimine	0,9
Kõrrekoorimine	2,7
Uudismaa künd	10,8

Nii kartuli kui ka lina alal hilinemisega teostatud künni-, külvi-, kultiveerimis- ja koristustööde eest arvestatakse naturaaltasumäärad 10% madalamad, välja arvatud need juhud, kus hilinemine toimus kolhoosi süü läbi või kus tööd teostati üle lepingus ettenähtud kohustuste; neil juhtudel makstakse tasu tähtajaks täidetud tööde jaoks ettenähtud määrade järgi.

Tööd heinaseemne puhastamise, teravilja kuivatamise, teravilja veo ja teravilja sorteerimise eest

Ristikuseemne peksmine koos hõõrumisega: tähtajaks	8% masina-traktorijaama masinatega pekstud ja hõõrutud seemnest
hilinemisega	6,6% „
Ristikuseemne peksmine hõõrumiseta ja timutiseemne peksmine: tähtajaks	3,5% pekstud seemne hulgast
hilinemisega	2,85% „
Pekstud ristikuseemne hõõrumine: tähtajaks	4,6% hõõrutud seemne hulgast
hilinemisega	3,8% „
Teravilja kuivatamise eest masina-traktorijaama kuivatises	2% kuivatatud teravilja hulgast
Teravilja veo eest varumispunktidesse MTJ autodega:	
kuni 100 km kaugusele	1,5 kg teravilja iga tonn/km eest
üle 100 „ „	1,0 „ „ „ „ „

Masina-traktorijaama traktoritega teravilja veo eest tuleb kolhoosidel tasuda 2,5 kg teravilja iga tonnkilomeetri eest.

Masina-traktorijaama poolt teravilja sorteerimisel viljapuhastusmasinaga VIM-2:

esimese läbilaske eest . . . . 2% sorteeritud vilja kogusest
iga järgneva läbilaske eest . . 1% „

MTJ viljapuhastusmasinaga VIM-2 vilja sorteerimisel kolhoosi hobuste jõul arvestatakse naturaaltasu $^2/_3$ määral eelpool ettenähtud normist.

Kuidas arvestatakse naturaaltasu, kui masina-traktorijaam kasutab kokkuleppel kolhoosiga kolhoosile kuuluvaid haakemasinaid, viljapeksumasinat viljapeksuks masina-traktorijaama jõuallikaga, või masina-traktorijaama viljapeksumasinaümberveoks kolhoosi jõuallikat?

Tööde eest, mis masina-traktorijaam täidab oma traktoritega, kasutades kolhoosile kuuluvaid haakemasinaid, kolhoosi viljapeksumasinat või kolhoosi jõuallikat viljapeksuks masina-traktorijaama masinaga — arvestatakse naturaaltasu üldkehtivates normides. Kuid sellistel juhtudel tasub masina-traktorijaam kolhoosile tema masinate amortiseerimise (kulumise) nende normide ulatuses, mis on kehtestatud masina-traktorijaama põllutöömasinate ja -riistade remondiks. Kolhoosi elektrienergia kasutamisel tasub masina-traktorijaam ka elektrienergia kulu.

Mis kultuuridega tuleb maksta naturaaltasu masina-traktorijaama poolt teraviljakultuuride jaoks tehtud tööde eest?

Naturaaltasu masina-traktorijaama poolt kolhoosidele teraviljakultuuride juures tehtud tööde eest, välja arvatud koristustööd kombainidega, viljapeks, sorteerimine ja viljavedu varumispunkti — näidatakse masina-traktorijaamade poolt kolhoosidele esitatavates arvetes eraldi üksikute kultuuride viisi, vastavalt nende kultuuride suhetele kolhoosi riiklikus müügikohustuses.

Nisu, rukis, kaunviljad ja tatar tuleb kolhoosidel tasuda kultuurides ja kogustes, mis on näidatud arvetes — neid ei või naturaaltasu maksmisel asendada teiste kultuuridega. Teisi teraviljakultuure (oder, kaer) võib naturaaltasu maksja suva järgi asendada teiste teraviljakultuuridega, kehtestatud asendusvahekorras.

Naturaaltasu kombaini koristustöö, viljapeksu, sorteerimise ja viljaveo eest varumispunkti arvestatakse selles kultuuris, mida koristati kombainiga, peksti, sorteeriti või veeti masina-traktorijaama poolt varumispunkti.

Missugune on naturaaltasu asutuste ja ettevõtete autotranspordiga kolhooside vilja vedamisel varumispunkti?

On kehtestatud naturaaltasu kolhooside vilja vedamise eest viljapeksukohtadelt varumispunkti selleks asutustelt ja ettevõtetelt värvatud autotranspordiga. Selle transpordi eest tuleb maksta riigile naturaaltasu 1,5 kg vilja ühe tonnkilomeetri veo eest.

Tasu autoomanikele maksavad varumisorganid kehtivate ühtsete tariifide järgi.

Peale ülaltähendatud naturaaltasu mingit muud tasu autotranspordivaldajad ei ole õigustatud kolhoosidelt nõudma.

Kui suur on viivis naturaaltasu tähtajaks mittemaksmisel?

Tähtajaks tasumata naturaaltasult arvestab masina-traktorijaam viivist natuuras, sõltumata mittetasumise põhjustest, ja annab igale kolhoosile teate viivise määramise kohta. Viivis arvestatakse ühe protsendi määral iga 10 viivituspäeva kohta selle naturaaltasu osa pealt, mis ei ole tasutud määratud tähtajaks, arvates viivist päevast, mis järgneb äraandmise tähtpäevale. Viivise tasub kolhoos ühel ajal viivitatud tasu maksmisega ja samade kultuuridega.

Kas aegub masina-traktorijaama nõue kolhoosi vastu tööde naturaaltasu sissenõudmises?

NSV Liidu kohtu rahvakomissari 27. mai 1941. aasta käskkirjaga nr. 82 antud juhistel tuleb naturaaltasu võlga masina-traktorijaama töö eest võrrutada selle sissenõudmise korra suhtes maksudega ja teiste kohuslike maksetega riigile, mille jaoks kehtiva seadusandlusega ei ole määratud mingisuguseid aegumistähtaegu.

3. KOLHOOSI NATURAALFONDID

Missugused naturaalfondid tuleb moodustada kolhoosides?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 11. punktile on kolhoosid kohustatud varuma seemnefondid kõigi külvide jaoks, söödafondi loomade söötmiseks kogu aasta jooksul, moodustama iga aasta uuendatavad puutumatud seemne- ja söödakindlustusfondid 10—15% ulatuses aastasest tarvidusest, samuti abistamisfondid.

Missugusest viljast moodustatakse kolhoosi seemnefond? Kuidas toimub seemnefondi kasutamine?

Kolhooside seemnefondid moodustatakse kolhooside seemnepõldude saagist. Seemnepõldude saaki ei või kulutada ühekski muuks otstarbeks peale seemendamise. Seemnefondid peavad täielikult kindlustama kevad- ja sügiskülvide plaanikohase teostamise, arvestades ka külvipindade ettenähtud laiendamist.

Neil erakordsetel juhtudel, kus seemnepõldude saagist ei jätku külviplaani täielikuks täitmiseks, lubatakse kolhoosidel eraldada seemnefondidesse puuduv osa üldkülvide saagist, kuid alles pärast seda, kui teravilja-müügikohustused on täidetud.

Juhtudel aga, kui vilja tunnustamise andmetel ei ole seemnepõldude saak kõlblik seemneks, on kolhoosil õigus vilja tunnustaja osavõtul eraldada seemne otstarbeks teine põld üldkülvidest seemnepõllule võrdses suuruses, kus vili on paremate seemneomadustega ja viljakam. Seemnepõllu asendamine teise põlluga on lubatud ainult erandjuhtudel rajooni täitevkomitee (maakonna täitevkomitee) igakordsel kinnitusel ja seda võib teha mitte hiljem kui 10 päeva enne vastava kultuuri koristamise algust.

Vastutus seemnefondide õigeaegse eraldamise eest määral, mis kindlustab täielikult kevad- ja sügiskülviplaani täitmise ning külvipindade vajaliku laiendamise — on pandud kolhoosides isiklikult kolhooside esimeestele.

Riiklik viljavarumise ja põllutööde plaan loetakse edukalt täidetuks vaid nende kolhooside poolt, kes kindlustavad end seemnetega kogu kevad- ja sügiskülvi ulatuses (NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee 28. juuli 1947. a. määrus nr. 2657 ja NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu 24. veebruari 1945. a. määrus nr. 359).

Kuidas toimub kolhoosi seemnepõldude eraldamine ning saagi koristamine ja arvestamine neilt põldudelt?

Kolhoosi seemnepõllud eraldatakse selleks, et kindlustada kolhoosi paremate omadustega seemnetega oma kolhoosist. Seemnepõldudeks eraldatakse paremad ja umbrohupuhtamad põllutükid, külv nendele tehakse valitud paremate omadustega seemnetega kas hästiharitud kesale või õigeaegselt ja sügavalt teostatud sügiskünnile.

Seemnepõllud kinnistatakse harimiseks seemnekasvatuslüli-

dele, kes on kohustatud kindlustama külvide hea hoolduse, saagi õigeaegse koristamise ja peksmise ja saadud vilja ladustamise seemneks hiljemalt 15. novembriks. Seemnepõlde tuleb koristada eraldi üldpõldudest ja parimatel agrotehnilistel tähtaegadel.

Alates 1948. a. on tehtud kolhoosidele kohustuseks külvata teraviljakultuuride seemnepõllud ainult sordiseemnetega selleks, et alates 1949. a. minna täielikult üle teravilja sordikülvidele, paremate, viljakamate, kohalikele kliima- ja mullastikutingimustele kohandatud sortide arvel.

Seemnepõldude eraldamine vormistatakse kolhoosis vastava aktiga.

Seemnepõldudelt saadud ja seemnefondi eraldatud vili antakse kolhoosi laohoidjale hoiule akti alusel, milles näidatakse hoiule antud vili kultuuride ja sortide järgi nii kaaluliselt kui kvaliteedilt.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee 28. juuli 1947. a. määrusega nr. 2657 on keelatud kulutada seemnepõldudelt saadud vilja ühekski muuks otstarbeks peale seemendamise. Isikud, kes on süüdi seemnepõldudelt saadud vilja kasutamises mittevastavalt otstarbele, samuti need isikud, kes kolhoose õhutavad sellele, võetakse kriminaalvastutusele kui kriminaalkuriteo sooritajad.

Mis tingimustel vahetab riik kolhoosidele sordiseemet tarbevilja vastu?

Tarbevilja saab vahetada sordivilja vastu riiklikest ressurssidest järgmistel tingimustel: sordivilja antakse kolhoosidele ainult vahetuse korras tarbevilja vastu, kusjuures 100 kg sordivilja kohta tuleb anda 112,5 kg sama kultuuri tarbevilja ja tasuda hinnavahe.

Sordiseeme antakse välja pärast seda, kui vahetamiseks on tarbevili ära antud varumisorganisatsioonide punktidesse.

Kui suur peab olema kolhoosi söödafond?

Söödafond moodustatakse nii koresöödast (heinad, õled, aganad) kui ka mahlakatest söötadest (söödajuurvili, silo, kartul jt.) ja jõusöötadest vastavalt söödaratsioonidele. Sööta peab jätkuma kolhoosi ühiskarja talveperioodiks ja lisasöödaks karjatamisperioodil, arvestades plaanilist karja juurdekasvu. Eraldi tuleb arvestada iga loomade liigi: sigade, hobuste jt. söödafond.

Mis otstarveteks kulutatakse saak loomakasvatusfarmi lähedastelt, farmi teenindamiseks eraldatud maatükkidelt?

Loomadele mahlaka sööda kindlustamiseks soovitatakse kolhoosidel eraldada 3—5 ha suurune farmilähedane maatükk söödajuurvilja, kartuli ja teiste söödakultuuride kasvatamiseks ja selle maatüki harimiseks loomakasvatusfarmi töötajate poolt. Sellelt maatükilt saadud söödajuurvili, kartul jt. söödad kasutatakse eranditult loomade söödaks.

Farmi töötajatele arvestatakse sellel maatükil tehtud tööde eest normipäevi võrdselt põllutööde kohta kolhoosi üldkoosoleku poolt kehtestatud töönormidele ja -hinnetele.

Hobuste jaoks soovitatakse farmilähedastel maatükkidel külvata porgandit, peeti ja panna kartulit kokku 0,1 ha iga hobuse kohta. Neid maatükke harivad tallimehed ja hobusemehed samadel tingimustel kui loomakasvatusfarmi töötajadki.

Kuidas moodustatakse abistamisfond kolhoosis?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 11. punktile asutab kolhoos üldkoosoleku otsusel vastavad fondid invaliidide, raukade, ajutiselt töövõime kaotanute ja punaarmeelaste puudustkannatavate perekondade abistamiseks ning lastesõimede ja vaeslaste ülalpidamiseks — kõik kokku mitte üle 2% ulatuses üldtoodangust.

Vastavalt NSV Liidu põllutöö rahvakomissari 13. augusti 1937. a. selgitusele võib neis kolhoosides, kus on teravilja külvipind suhteliselt väike, moodustada kolhoosnikute üldkoosoleku otsusel naturaalfondi asemel rahalise abistamise fondi nende kolhoosi rahaliste tulude arvel, mis saadakse tehniliste kultuuride jt. müügist riigile. Eraldamised sellesse fondi ei või ületada 2% kolhoosi üldtoodangu maksumusest.

Kas võib kuni riiklike müügikohustuste lõpliku täitmiseni teha eraldamisi kolhoosi abistamisfondi?

Riiklike müügikohustuste täitmise ajal on lubatud eraldada 15% viljast kolhoosnikutele naturaalavansside andmiseks ja kolhoosisisesteks vajadusteks. Selle vilja tegeliku jaotuse määrab artelli liikmete üldkoosolek. Järelikult on artelli liikmete üldkoosolek õigustatud vilja kulutamise küsimuse otsustamisel määrama sellest osa abistamisfondi ja ka teistesse fondidesse, näiteks söödafondi. Seejuures tuleb silmas pidada põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 11. punkti nõuet, s. o. et eraldamine abistamisfondi ei ületaks ettenähtud protsenti.

Kas kolhoosi vastastikuse abistamise kassa juhatus on õigustatud nõudma kassale abistamisfondi eraldatud vilja, ja kas ta võib pidada oma laohoidjat ja laekurit, makstes nendele tasu natuuras selle fondi osa arvel?

Abistamiskassa on põllumajandusliku artelli liikmete iseseisvaks ühiskondlikuks organisatsiooniks oma juhtimisorganitega. Kassa peab eksisteerima peamiselt oma vahendite arvel, mis moodustuvad põllumajandusliku artelli liikmete — kassa liikmete ühekordsest sisseastumismaksust ja iga-aastastest protsentuaalsetest mahaarvamistest artelli liikmete sissetulekutest ning artelli liikmete üldkoosoleku otsusega artelli üldsaagist eraldatud fondidest. Kuid kassa juhatus ei ole õigustatud nõudma mingi kindla osa andmist endale abistamisfondist, vaid eraldatava fondi suuruse määrab üldkoosolek.

Põllumajandusliku artelli vastastikuse abistamise kassal ei ole otstarbekohane pidada palgalist laohoidjat ja laekurit. Need ülesanded tulevad ühiskondliku tööna panna kassa liikmetele.

Kas põllumajandusliku artelli esimees on õigustatud käsutama põllumajandusliku artelli vastastikuse abistamise kassa vahendeid?

Põllumajandusliku artelli vastastikuse abistamise kassa vahendite käsutamise õigus on kassa üldkoosolekul ja tema poolt valitud kassa juhatusel üldkoosoleku poolt kinnitatud operatiivfinantsplaani kohaselt.

Kolhoosi esimees ei ole õigustatud käsutama vastastikuse abistamise kassa varasid ega vahendeid.

Missuguste hindadega võivad müüa kolhoosid oma saadusi, mis on üldkoosoleku poolt eraldatud müügiks turul?

Vastavalt NSV Liidu Kesktäitevkomitee ja Rahvakomissaride Nõukogu 20. mai 1932. a. määrusele «Kolhooside, kolhoosnikute ja töötavate üksiktalupoegade kaubanduse kohta» kehtivad kolhooside ja kolhoosnikute poolt teostatava kaubanduse kohta turul kujunevad hinnad.

Kas kolhoosi juhatusel on õigus müüa üksikutele isikutele saadusi alandatud hinnaga?

Seda õigust kolhoosi juhatusel ei ole. Selline talitus on vastuolus põllumajandusliku artelli põhikirja sätetega.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu mõistis 8. novembril 1948. a. antud määrusega uuesti hukka mõnede nõukogude ja põllu-

majandusorganite ning kolhooside juhatuste riigi- ja kolhooside vastase praktika — võimaldada kolhoosi saaduste raiskamist müümise näol ilmselt madalate hindadega.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu nõudis kolhooside sellise põllumajandussaaduste raiskamise praktika kohest likvideerimist, ning kindlustamist, et kolhoosi põllumajandussaadused jaotataks ja realiseeritaks täpses kooskõlas põllumajandusliku artelli põhikirja eeskirjadega ning et teostataks kontrolli selle üle, et vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 11. punktile turul ja riigile müümiseks eraldatud saaduste realiseerimine toimuks õigesti.

4. KOLHOOSI NATURAALTULUDE JAOTAMINE KOLHOOSI LIIKMETE VAHEL

Kuidas toimub naturaaltulude jaotamine kolhoosi liikmete vahel?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 11. punktile jaotab artell kõik taime- ja loomakasvatussaadused, mis jäävad üle riiklike kohustuste täitmisest, fondide moodustamisest ja eraldamisest müümiseks riigile ja turul — oma liikmete vahel normipäevade alusel.

Iga normipäeva kohta väljaandmisele kuuluva saaduse põhimäär natuuras määratakse kindlaks pärast seda, kui jaotamisele kuuluvate saaduste üldisest kogusest on eraldatud see osa, mis tuleb anda traktoribrigaadi töötajatele garanteeritud alammäära korras, samuti ka kolhoosnikutele-eesrindlastele lisatasuks määruse nr. 668 jt. alusel. Kolhoosides, kus on riiklik sordi-katsepunkt, tuleb peale selle arvestada maha see osa saadustest, mis antakse sordi-katsepunkti teenindanud brigaadi liikmeile garanteeritud alammäärana.

Normipäevade hulka, millele jaotatakse naturaaltulud, võetakse kõik normipäevad, mis kolhoosnikute üldkoosoleku poolt on tunnistatud tasustamisele kuuluvaiks. Nende hulka arvestatakse vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusele nr. 668 täiendavalt arvestatud normipäevad ning lahutatakse sama määruse alusel mahaarvamisele kuuluvad normipäevad. Samuti lahutatakse üldisest normipäevade arvust veel põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 17. punkti alusel määratud trahvi korras ning kohtuotsusel kolhoosnikutelt mahaarvestamisele kuuluvad normipäevad.

Mõned kolhoosid jaotavad normipäevade alusel natuuras vaid teravilja ja koresöödad. Kolhoosnikutele väljaantud köögiviljade, kartulite ja loomakasvatussaaduste maksumus kantakse nende isiklikele arvetele kui rahas väljaantud avanss. Kas selline teguviis on õige?

Ei ole.

Kõik taimekasvatussaadused — tera- ja köögivili, kartul, tehniliste kultuuride tooted, kore- ja mahlakad söödad, puuviljad ja marjad, samuti kõik loomakasvatussaadused — liha, piim, munad, vill, mesi jt. on kolhoosi naturaaltulud ja need kuuluvad jaotamisele vastavalt põllumajandusliku artelli tüüppõhikirja 11. punktile. Pärast riiklike kohustuste täitmist (saaduste müüki riiklike müügikohustuste katteks, naturaaltasu maksmist masina-traktorijaama tööde eest, naturaallaenude tagastamist ja kontraheerimislepingute kohustuste täitmist), pärast kolhoosi naturaalfondide moodustamist põhikirjas ettenähtud suuruses, osa saaduste eraldamist kolhoosnikute üldkoosoleku otsusel müümiseks riigile ja turul — jaotatakse kogu ülejäänud taime- ja loomakasvatussaadused kolhoosnikute vahel normipäevade alusel.

Saaduste natuuras jagamise asemel nende müümine kolhoosnikutele on põllumajandusliku artelli põhikirja rikkumine.

Kuidas toimub koresöötade jaotamine kolhoosis?

Tegelikult kogutud koresöötadest tuleb eraldada vastavalt loomade arvule, loomakasvatuse arendamise plaanile ja söödanormidele kolhoosi ühisloomakasvatusele vajalikud kogused ning ülejäänud osa jaotada kolhoosnikute vahel vastavalt töötatud normipäevadele. Koresööta jaotatakse tavaliselt ainult nendele kolhoosnikutele, kellel on loom või kes soetavad endale looma, teistele aga asendatakse normipäevade järgi kuuluvad koresöödad naturaaltoodangu muude liikidega (piim, köögivili, kartul jt.).

Kas kolhoosi esimees, tema asetäitja ja arvepidaja on õigustatud võtma endale normipäevade alusel rohkem vilja avansiks kui saavad teised kolhoosnikud, ning kas nad võivad võtta avansiks selliseid saadusi, mida selles kolhoosis teistele kolhoosnikutele ei anta?

Kolhoosi esimees, tema asetäitja, arvepidaja ja kolhoosi teised ametiisikud võivad saada nende endi ja nende perekonnaliikmete poolt töötatud normipäevade järgi avansiks vilja sa-

mal määral kui seda saavad teised artelli liikmed, s. o. suhteliselt väljatöötatud normipäevade arvule. Mingit teist korda nende kohta ei kehti. Samuti võivad kolhoosi ametiisikud avansina saada ainult neid produkte, missuguseid antakse normipäevade alusel välja teistelegi kolhoosnikutele.

Mis ulatuses võib viljakoristamise ajal eraldada vilja avansside andmiseks kolhoosnikutele ja kolhoosi sisemisteks vajadusteks? Mis põhimõtetel toimub avansside väljaandmine?

Viljakoristamise ajal enne riiklike müügikohustuste lõplikku täitmist võib vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 3. juuli 1947. a. määrusele eraldada kolhoosnikutele naturaalavansside andmiseks ja kolhoosi sisemisteks vajadusteks 15% ulatuses teravilja ja kartuleid kogusest, mis on tegelikult ära antud müügikohustuse katteks varumispunktidesse.

Tegelikult müügikohustuse katteks antud vilja all mõistetakse seda hulka, mis on arvestatud riikliku kohustuse täitmiseks, vastavalt kehtestatud konditsioonidele.

Samuti teostatakse eraldamine masina-traktorijaama tööde eest naturaaltasuks makstud ja naturaallaenu tasumiseks äraantud teravilja- ja kartulikogusest.

Kolhoosnikutele naturaalavansside andmine peab toimuma rangelt kooskõlas töötatud normipäevade arvuga.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee 13. juuni 1949. a. määrus nr. 2470 ja ENSV Ministrite Nõukogu ja EK(b)P Keskkomitee 2. juuli 1949. a. määrus nr. 18 nõuavad, et täielikult lõpetataks kolhoosi saaduste omavolilise jagamise praktika isikutele, kel ei ole midagi ühist kolhoosi tootmisega, samuti avansside väljaandmine sõltumata töötatud normipäevade arvust.

Kas Varumisministeeriumi maakonnavolinik on õigustatud keelama viljakoristamise ja -varumise ajal eraldamiste teostamise ja selle arvel kolhoosi liikmetele avansside andmise?

Nii Varumisministeeriumi kui ka teised nõukogude organid ei ole õigustatud kolhoosidele ära keelama eraldamisi vastavalt valitsuse poolt määratud normidele majapidamiste sisemisteks vajadusteks ja kolhoosnikutele avansi andmiseks, samuti ka avansside väljaandmist.

Kohalike nõukogude, varumis- ja põllumajandusorganite ülesandeks on — teostada kontrolli selle üle, et kolhooside

juhatused teostaksid tähendatud eraldamised kooskõlas kehtivate juhiste ja normidega ning et eraldatud vili õigesti kulutataks.

Kas kolhoosi juhatus on õigustatud naturaalavansside väljaandmisel võtma arvesse varem kolhoosnikutele väljaantud avanssi?

Avansside andmise korra määrab kolhoosis kolhoosnikute üldkoosolek. Üldkoosolek võib määrata, et avansside korduva väljaandmise puhul aastas võetakse igal järgmisel andmisel arvesse varem väljaantud avansid, kusjuures tingimuseks on, et üldiselt kõigile kolhoosi liikmetele normipäevade eest väljaantud avansid oleksid suhteliselt võrdsed tehtud normipäevade arvuga.

Ei saa pidada õigeks nähtust, et ühtesid kolhoosnikuid avansseeritakse üle nendel normipäevade alusel saadaoleva määra, teisi aga avansseeritakse puudulikult; see ajaks segi arvestused kolhoosnikutega. NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee 19. sept. 1946. a. määrusega on mõistetud hukka selline praktika. Selles määruses on tähendatud, et mitteõigete arvelduste tõttu rikutakse paljudes kolhoosides põllumajanduslikku artelli põhikirja, ja ajal, kus osa kolhoosnikuid ei saa nende normipäevadele kuuluvat tasu natuuras ja rahas, saab teine osa rohkem kui nendele normipäevade alusel kuulub.

Kas tuleb müüa vilja ja teisi põllumajandussaadusi avansside andmiseks eraldatud viljast ja saadustest nendele kolhoosnikutele, kes töötavad turbatööstuses, või tuleb seda teostada alles lõpparvelduste tegemisel kolhoosnikutega, s. o. pärast riiklike kohustuste täitmist, fondide moodustamist jt.?

Neile kolhoosnikutele, kes töötavad turbatööstuses kolhoosi juhatuses registreeritud individuaal-töölepingute alusel, ja on töötanud seal hooaja lõpuni, on kolhoos kohustatud müüma vilja ja loomasööta võrdselt kohusetruult töötanud artelli liikme normipäevadele langevale hulgale. See ei kehti teiste saaduste kohta. Müük teostatakse riiklike kokkuostuhindade alusel.

Kuna teravilja avansi andmise ajal ei saa veel määrata kindlaks turbatööstustes töötavatele kolhoosnikutele müümisele kuuluvat teravilja koguhulka, siis avansside andmise ajal võib nendele vilja müüa ka avansi korras. Ülejäänud vili ja loomasööt müüakse nendele samal ajal, kui kolhoosnikutega tehakse aasta-lõpparveid.

Mis hinnaga tuleb anda kolhoosist saadusi traktoristide ja teiste kolhoosnikute ühistoitlustamiseks?

Ühistoitlustamiseks antavate saaduste hinna määrab kolhoosnikute üldkoosolek .

Vastavalt masina-traktorijaama ja kolhoosi tüüplepingu 23. punktile on kolhoos kohustatud organiseerima põllutööde perioodil traktoristide, traktoribrigaadide brigadiiride, nende abide, kombainerite, nende abide ja traktoribrigaadi teiste töötajate toitlustamist hindade alusel, mis ei ületa riiklikke jaehindu. Erandi moodustab küpsetatud leib, mille eest üldiselt peetakse kinni teravilja traktoribrigaadide töötajatelt nendega normipäevade alusel lõpparve tegemisel ja kombaineritelt teraviljast, mida nad saavad lisatasuna viljapeksu eest.

Praegu, kuni NSV Liidu teistes vabariikides traktoristide tasustamise alal kehtiva korra meil rakendamiseni, tasuvad meie traktoribrigaadide kõik töötajad ka leiva eest rahas.

Sellist hindade piiramist ei ole saaduste kohta, mis lähevad teiste kolhoosnikute ühistoitlustamiseks. Saadused ühistoitlustamiseks antakse sellest fondist, mis eraldatakse vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 11. punktile müümiseks turul. Seepärast järelikult tuleb nende saaduste hinna määramisel lähtuda vastavatest turuhindadest.

Kas on õige esitada kolhoosnikute üldkoosolekule premeerimiseks kolhooside juhtivaid töötajaid loomade ja saadustega, kui sellist premeerimist ei näe ette kolhoosnikute üldkoosoleku poolt vastuvõetud üldine töötasusüsteem?

Kolhooside töötasusüsteem näeb ette kolhoosnikute ja kolhooside juhtivate töötajate materiaalset hüvitamist — premeerimist hea töö ja heade töötagajärgede eest. Igale kolhoosnikule, kes on oma tööga ületanud viljakuseplaani või loomade produktiivsuse plaani, arvestatakse täiendavalt normipäevi. Peale selle antakse neile lisatasu. Töötasu- ja premeerimissüsteemis on kindlalt ette nähtud, missuguste saavutuste eest töös antakse kolhoosnikutele loomi, teravilja ja muid saadusi.

Loomade ja põllumajandussaaduste andmine kolhoosi töötajatele sõltumata nende töösaavutustest õõnestab kogu kolhoosnikute töötasusüsteemi ja on sisuliselt kolhoosivara raiskamine. Seepärast osutuks kolhoosnikute üldkoosoleku selline otsus artelli töötajate premeerimise kohta loomadega kolhoosi ühiskarjast ja viljaga kolhoosi ühistest fondidest — mitteõigeks. Kolhoosnikute selline premeerimine oleks mõeldav ainult üksi-

kutel täiesti erakordsetel juhtudel, näiteks kui kolhoosnik töötades ennastsalgavalt kustutas tulekahju või päästis kolhoosivara, kaitses kolhoosivara suuremate õnnetuste eest. Need premeerimised kuuluvad iga kord enne preemia väljaandmist otsustamisele kolhoosi liikmete üldkoosolekul.

5. RAHALISTE TULUDE KASUTAMINE

Kuidas toimub rahaliste tulude jaotamine kolhoosis?

Kolhoosi rahaliste tulude jaotamine on ette nähtud põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 12. punktis.

Artelli rahalistest tuludest tasub artell esmajärjekorras riigile seadusega kindlaksmääratud maksud, õiendab kindlustusmaksed ja tagastab rahalised laenud;

teeb vajalikud kulutused kolhooside jooksvateks tarveteks (hoonete ja põllutööriistade jooksev remont, masina-traktorijaama poolt tehtud tööde tasustamine rahas, kulutused mineraalväetistele, kütte- ja määrdeainetele, loomade raviks jt.);

kasutab artelli administratiiv-majanduslikkudeks kuludeks mitte üle 2% rahalistest tuludest (palgatud administratiiv- ja teenindava personaali tasuks, posti, telegraafi, kantselei ja telefoni kuludeks, kütteks, valgustuseks jt.).

Seejärel eraldab kolhoos summad kultuurilisteks vajadusteks, nagu: kolhoosi kaadri ettevalmistamine, lastesõimede ja mängumurude organiseerimine, raadio sisseseadmine jt.

Osa rahalistest tuludest on kolhoos kohustatud eraldama jagamatusse fondi kulutuste tegemiseks põllutööriistade ja kariloomade ostmiseks, ehitusmaterjalide eest tasumiseks, tasu maksmiseks töölistele, kes on väljastpoolt palgatud ehitustöödele, ja teisteks kapitalimahutusteks — hoonete, põllutöömasinate ja -riistade kapitaalremondiks, maaparandusteks, mitmeaastaste istanduste rajamiseks.

Jagamatute fondide täiendamiseks eraldatakse Eesti NSV-s kui karjakasvatussuunaga vabariigis mitte alla 15%, kuid mitte üle 20% artelli rahalistest tuludest. Kogu ülejäänud summa artelli rahalistest tuludest jaotatakse artelli liikmete vahel normipäevade alusel.

Mis korras toimub rahaliste kulutuste tegemine kolhoosis?

Kolhoosi rahaliste vahendite kulutamise ja tarvitamise korra määrab põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 12. punkt.

Selles punktis öeldakse: nii tulude laekumise kui ka summade kulutamise kohta koostab artelli juhatus aasta-eelarve, mis jõustub alles pärast seda, kui ta on artelli liikmete üldkoosolekul kinnitatud.

Artelli juhatus võib summasid kulutada ainult eelarves ettenähtud otstarveteks, ettenähtud artiklite järgi. Summade omavolilist kulutamist, s. o. kuluartiklite suurendamist teiste artiklite arvel, ei ole lubatud. Ühtede kuluartiklite suurendamine teiste vähendamise arvel võib juhatuse poolt toimuda vaid üldkoosoleku loal.

Põhikirja selles punktis öeldakse samuti, et kolhoosi juhatus võib kolhoosnikute üldkoosoleku poolt kinnitatud aasta-eelarves kolhoositöö vajadusteks määratud summadest kulutada enne lõikuse väljavaadete lõplikku selgumist mitte üle 70%. Ülejäänud 30% jääb varuks ja kulutatakse alles pärast lõikuse väljavaadete lõplikku selgumist ning pärast kolhoosnikute üldkoosoleku otsust.

Kas kolhoosi kulutused tootmisvajadusteks on normeeritud ja missugused on normid?

Kolhoosi vahendite kulutamisel tootmisvajadusteks ei ole põllumajandusliku artelli põhikirjaga norme (teatud protsenti tuludest) ette nähtud.

Kolhoosi kulude-tulude eelarves tuleb ette näha kulutused kõigiks tootmisplaanis ettenähtud ülesanneteks — külvi- ja koristustöödeks, töödeks farmides, abiettevõtetes jt., mille juures esineb kulutusi rahas või ostumaterjalides.

Kulutused nendeks ülesanneteks tuleb ette näha summas, mis artelli juhatuse ja üldkoosoleku arvestustel on vajalikud plaanis ettenähtud tööde teostamiseks. Nii eelarve koostamisel kui ka kulutuste tegemisel tootmisvajadusteks tuleb taotleda kolhoosi vahendite ranget kokkuhoidu selleks, et pärast kõigi kulutuste ja mahaarvamiste teostamist jääks tunduvalt rahalist tulu jaotamiseks normipäevadele.

6. KOLHOOSIDE TULUMAKS

Mis alusel toimub kolhoosi maksustamine tulumaksuga?

Kolhoosi tulumaks määratakse NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 11. augusti 1948. a. seadluse alusel «Kolhooside tulumaksu kohta».

Maks arvestatakse kolhoosi eelmise aasta tulude alusel, mis tehakse kindlaks kolhoosi aastaaruande alusel pärast aruande dokumentaalset kontrollimist. Möödunud aasta aruande on kolhoosi juhatus kohustatud esitama maakonna rahandusosakonnale hiljemalt 1. märtsiks, kinnitatult kolhoosi liikmete üldkoosoleku poolt.

Missugune kolhoosi tulu maksustatakse tulumaksuga?

Kolhoosi maksustatava tulu hulka kuuluvad rahalised ja naturaaltulud taimekasvatusest, loomakasvatusest, mesindusest, kolhooside abiettevõtete toodete müügist ja muudest sissetulekutest.

Kolhoosi maksustatava tulu hulka ei arvata:

riigile normikohustuste katteks saaduste müümisest saadud summasid, kolhoosi ühiskarja söötmiseks kulutatud sööta, samuti ka söötasid puutumatus söödakindlustusfondis;

kolhoosifarmides lindude söötmiseks eraldatud saadusi, vasikate ja põrsaste jootmiseks kulutatud piima, haudemune ja mesilaste abisöödaks kulutatud mett;

masina-traktorijaama tööde naturaaltasuks kulutatud saadusi, samuti tema poolt kolhoosile tehtud tööde eest makstud rahasummasid;

summasid, mis on saadud töö ja produktiivloomade müügist (elusalt ja tapasaadustena) ja on arvatud kapitalimahutuste arvele paremate loomade või tõukarja soetamiseks või karja taastamiseks ja suurendamiseks, samuti hobuste andmisest Nõukogude Armeele saadud summasid;

kolhoosi abiettevõtte tootmiskulusid rahas ja natuuras;

hävinenud varanduse ja külvide eest Riikliku Kindlustuse organeilt saadud kindlustushüvituse summasid.

Kuidas hinnatakse kolhoosi naturaaltulusid tulumaksuga maksustamisel?

Kolhoosi naturaaltulude väärtuse kindlakstegemisel tulumaksuga maksustamise otstarbel hinnatakse kolhoosi need saadused, mis kasutatakse majandi sisemisteks vajadusteks, nagu: seemned, seemnelaenude tagastamine, eraldamised puutumatusse seemnekindlustusfondi, toiduteravilja-kindlustusfondi, invaliidide abistamise fondi, lastesõimede ja orbude ülalpidamiseks ning teistesse naturaalfondidesse — riiklike varumishindade alusel, saadused aga, mis jaotatakse kolhoosi liikmete vahel — riiklike kokkuostu hindade alusel.

Mis määral võetakse tulumaksu kolhoosi tuludelt?

Kolhoosi tulumaks arvutatakse järgnevas suuruses:

tuludelt, mis on arvestatud kolhoosimajandi sisemisteks vajadusteks kasutatud saadustelt — 6% määral maksustatavast tulust;

tuludelt, mis saadakse saaduste müügist kontraheerimislepingute alusel ja riikliku kokkuostu korras — 6% määral maksustatavast tulust;

tuludelt, mis on arvestatud kolhoosnikute vahel jaotatud saadustelt — 12% määral maksustatavast tulust;

tuludelt saaduste, loomade ja lindude müügist kolhoosikaudanduse korras, nagu: müük turul ja kolhoosnikutele, kooperatiivsetele ja teistele organisatsioonidele turul kujunevate hindadega ning muud müügid, samuti ka tuludelt kolhooside abiettevõtete mittepõllumajanduslike toodete müügist, kolhooside teenistusest tehtud tööde ja osutatud teenuste eest ning muudest rahalistest sissetulekutest — 13% määral maksustatavast tulust.

Kas on võimalikud tulumaksu tasumise soodustused kolhoosidele ikalduste ja teistel juhtudel?

Vastavalt «Kolhooside tulumaksu seadluse» 10.—12. punktile võidakse maakonna töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee otsusel lubada loodusõnnetuste tagajärjel kannatanud kolhoosidele jooksva aasta piires tulumaksu tasumise pikendusi.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu võib lubada loodusõnnetuste tagajärjel kannatanud üksikutele kolhoosidele maksu tasumiseks pikendusi kuni 1 aastani, arvates viimase tasumistähtaja möödumisest.

NSV Liidu Ministrite Nõukogul on õigus vabastada üksikuid kolhoose täielikult või osaliselt tulumaksu tasumisest, samuti anda vajalikel juhtudel kolhoosidele rahvamajanduse üksikute harude väljaarendamise eesmärgil maksusoodustusi.

Mis tähtaegadeks peab kolhoos tasuma tulumaksu?

Kolhoosid tasuvad tulumaksu järgmisteks tähtaegadeks:

25. märtsiks — tulumaksu avanss 20% suuruses eelmise aasta tulumaksu summast;

1. juuniks — 30% jooksva aasta maksusummast, kusjuures arvatakse maha 25. märtsiks avansina tasutud tulumaksu summa;

1. oktoobriks — 30% jooksva aasta maksusummast ja 1. detsembriks — 40% jooksva aasta maksusummast.

Maksu tähtpäeva möödalaskmisel võetakse viivist 0,05% iga viivitatud päeva eest.

Tulumaksu seatud tähtajaks tasumata jätmisel kantakse tasumata maksusumma kolhooside jooksvailt arveilt maha rahvakohtu otsuse alusel.

Mis maksuga maksustatakse kolhoosiperede majandid? Missugused on maksude tingimused?

Vastavalt NSV Liidu Rahandusministeeriumi 22. juuli 1949. a. juhendile nr. 1085 ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 5. augusti 1949. a. määrusele nr. 581 maksustatakse kolhoosiperede majandid põllumajandusmaksuga.

Maksustamise aluseks on tulu põllumaa kasutamisest, viljapuu- ja marjaaiast, lehmade ja mesilasperede pidamisest.

Kolhoosipere õue-aiamaa arvatakse põllumaa hulka, välja arvatud viljapuude ja marjaistanduste, hoovi ja hoonete alune maa-ala.

Tulukuse keskmine määr on vabariigi kohta määratud: põllumaa ühelt hektaarilt 1300 rbl., viljapuu- ja marjaaia ühelt hektaarilt 1500 rbl., ühelt lehmalt 1200 rbl., ühelt mesilasperelt 120 rbl. aastas.

Tulukusenormid on vabariigi üksikute maakondade ja valdade järgi diferentseeritud ja kõiguvad: põllumaa 1 ha kohta 640 rublalt (osal Saaremaa valdadest) kuni 1600 rublani (paremate maadega vallad Tartu- ja Viljandimaal) aastas, ühe lehma kohta 900 rbl. — 1300 rublani aastas. Tulukusenormid puuvilja- ja marjaistandustest ja mesilasperedelt on üle vabariigi ühtlased, esimesel 1500 rbl. 1 ha kohta aastas ja teisel 120 rbl. mesilasperelt aastas. Seejuures alandatakse kolhoosiperede majapidamistele, kus on kuni 15 taru — tulukusenorme mesindusest 50% võrra, 16 kuni 25 taru juures aga 25% võrra.

Kolhoosiperede majanditel ei maksustata tulusid väikekariloomadelt: lammastelt, kitsedelt ja sigadelt.

Samuti ei maksustata põllumajandusmaksuga kolhoosnikute tulusid, mis nad saavad kolhoosi ühismajapidamisest normipäevade alusel rahas ja natuuras.

Täielikult on vabastatud põllumajandusmaksust kolhoosiperede majandid, mille maksustatav tulu ei ületa 1200 rbl. aastas.

Kolhoosiperede majanditele vähendatakse põllumajandusmaksu 50% võrra, võrreldes üksiktalumajapidamistega, ja nendele arvutatakse põllumajandusmaksu:

aasta tulu puhul kuni 2000 rbl. — 2,5 kop. igalt tulurublalt;

üle 2000 rbl. — 3000 rbl. — 50 rbl. + 2,75 kop. igalt tulurublalt üle 2000 rbl.;
üle 3000 rbl. — 4000 rbl. — 77,5 rbl. + 3 kop. igalt tulurublalt üle 3000 rbl.;
üle 4000 rbl. — 5000 rbl. — 107,5 rbl. + 3,25 kop. igalt tulurublalt üle 4000 rbl.;
üle 5000 rbl. — 6000 rbl. — 140 rbl. + 3,5 kop. igalt tulurublalt üle 5000 rbl.;
üle 6000 rbl. — 7000 rbl. — 175 rbl. + 4 kop. igalt tulurublalt üle 6000 rbl.;
üle 7000 rbl. — 8000 rbl. — 215 rbl. + 5 kop. igalt tulurublalt üle 7000 rbl.

jne., kusjuures maksumäär tõuseb progressiivselt.

1949. a. põllumajandusmaks tasutakse võrdsetes osades kolmel tähtajal: 15. septembriks, 1. novembriks ja 1. detsembriks.

Enne esimest maksutähtaega põllumajanduslikku artelli astunud majandid tasuvad põllumajandusmaksu soodustatud määral, s. o. 50% üksiktalude määrast.

Pärast 1. maksutähtaega kolhoosi astunud majandeile alandatakse maksu ainult eelseisvate maksutähtaegade järgse maksusumma osas.

Kui kolhoosipere koosseisus üksikud töövõimelised liikmed ei ole kolhoosi liikmeiks või lahkusid kolhoosist (heideti välja) ega tööta palgalistena, siis sellisele kolhoosipere majandile kõrgendatakse maksusummat 20% võrra.

Põllumajandusmaksu tasumisest vabastatakse 50% ulatuses need kolhoosiperede majandid, mida peavad kõrge vanaduse tõttu töövõimetud kolhoosi liikmed (mehed 60 a. ja vanemad, naised 55 a. ja vanemad), kui neis ei ole isikliku tööga majapidamisest osavõtvaid töövõimelisi perekonnaliikmeid.

Põllumajandusmaksust vabastatakse Isamaasõja I ja II grupi invaliidide, I ja II grupi tööinvaliidide ning sõjaväelaste majandid NSV Liidu Rahandusministeeriumi 22. juuli 1949. a. juhendis nr. 1085 näidatud tingimuste esinemisel.

Õnnetuste läbi kannatanud majandid — põllukultuuride või viljakandvas eas olevate istanduste hävinemisel rahe, üleujutuse, raju või vihmavalangu tagajärjel, suurte loomade hukku-

misel, majandi põhivara hävinemisel tulekahju, maaväringu, üleujutuse, raju, vihmavalangu ja maalibisemise või -varisemise tõttu, ainsa töövõimelise perekonnaliikme surma või pikaldase raske haiguse puhul — vabastatakse maakondade täitevkomiteede poolt valdade täitevkomiteede ettepanekul põllumajandusmaksust täielikult või osaliselt, olenevalt kahju suurusest.

Vastavalt NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 8. juuli 1944. a. seadlusele maksustatakse lasteta ning üht ja kaht last omavad kolhoosnikud: mehed 20 kuni 50 aasta vanuseni ja naised 20 kuni 45 aasta vanuseni vallalistele ja vähelapselistele kodanikele ettenähtud maksuga, et suurendada materiaalset abi rasedatele naistele, lasterikastele ja vallasemadele, ning tugevdada emade ja laste kaitset. Maks on — lastetuil kolhoosnikutel 150 rbl., ühe lapse puhul — 50 rbl. ja kahe lapse puhul — 25 rbl. aastas.

Sellest maksust vabastatakse I ja II grupi invaliidid, kesk- ja kõrgemate koolide õpilased kuni 25. eluaastani, sõjaväelaste naised jt., vastavalt seadluse eeskirjadele.

Tulud, mis kolhoosi liikmed saavad vahetult asutustelt ja organisatsioonidelt tööde eest (näit. riigi metsa ülestöötamise eest, metsaveo eest kolhoosi hobustega jt.) maksustatakse tulumaksuga töötasu väljamaksmisel. Neid tulusid ei arvata põllumajanduslike tulude hulka ega maksustata viimaste alusel.

2. KOLHOOSI VARADE KINDLUSTAMINE

Milline kolhoosivara kuulub määralisele kohustuslikule kindlustamisele?

Vastavalt NSV Liidu Ülemnõukogu 4. aprilli 1940. a. seadusele määralise kohustusliku kindlustuse kohta ning Eesti NSV Ministrite Nõukogu 4. septembri 1947. a. määrusele nr. 659 kuuluvad määralisele kohustuslikule kindlustamisele Eesti NSV kolhoosides:

hooned, inventar, sisseseade, transpordivahendid, saadused, toorained ja materjalid;

põllumajanduslike kultuuride külvid, sealhulgas ka katmikkultuurid, puukoolid ja puuvilja- ning marjaaedade saagid;

veised, lambad, kitsed ja sead alates 6 kuu vanuselt, hobused ühe aasta vanuselt, noored tõuhobused 6 kuu vanuselt;

kalapüügi ujuvvahendid.

Kohustuslikule kindlustusele ei kuulu kolhoosides:

tammid, paisud, maaparandusseadeldised, kaevud, sillutised;
erikolhoosidesse koondatud malleiini ja nakkavat kehvveresust põdevad hobused;
looduslike niitude hein;
katevilja-alused taimed (ristik, lutsern jt.) külviaastal kuni talve alla minekuni;
haljasväetiseks või karjamaana kasutamiseks külitud taimed;
dekoratiiv- ja metsaistandused;
metsa- ja dekoratiivistanduste puukoolid;
viljapuud ja marjapõõsad, kasvud, põõsad ja väädid (nende istanduste juures kindlustatakse ainult saagid).

Aasta vältel muutub kolhoosivara seis. Kuidas võetakse need muudatused arvesse kohustuslikul määralisel kindlustamisel?

Kohustuslikule kindlustamisele kuuluva vara arvelevõtmist teostatakse üks kord aastas. Kindlustusmaksud arvutatakse selle vara järgi, mis on arvele võetud.

Vara eest, mis kolhoos soetas pärast arvelevõtmist, võetakse kindlustusmaksud alles pärast vara järgmist arvelevõtmist.

Kui selgub, et kohustuslikule määralisele kindlustamisele kuuluvat vara on registreerimisel varjatud, nõutakse kindlustusmaksud sisse kogu aja eest, mille jooksul see vara ei olnud arvele võetud, kuid mitte rohkem kui kahe aasta eest.

Missuguste kahjude puhul hüvitab Riiklik Kindlustus kolhoosile tekkinud kahju?

Hoonete, inventari, sisseseadete, transpordivahendite, saaduste, materjalide, toorainete kindlustuse alal tasub Riiklik Kindlustus tulest, pikselöögist, plahvatusest (ka siis, kui pikselöögi või plahvatuse tagajärjel ei tekkinud tulekahju), üleujutusest, maavärisemisest, tormist, vihmavalangust, rahest, maalibisemisest ja sisselangemisest tekkinud kahjud. Kahjud tasutakse ka neil juhtudel, kui tulekahju levimise vältimiseks oli vajalik hoone lammutada.

Põllumajanduslike kultuuride kindlustuse alal tasub Riiklik Kindlustus kahjud, mis tekkisid rahest, vihmavalangust, tormist ja tulest kasvu ajal, samuti liigveest, külmumisest, lämbumisest, hallast ja üleujutusest.

Loomade kindlustuse alal tasub Riiklik Kindlustus kahjud, mis tekkisid loomade hukkumisest haiguse, vanaduse või õnnetusjuhtumi tagajärjel.

Kas tasub Riiklik Kindlustus kahjud, mis on tekkinud loomade hädatapmisest?

Riiklik Kindlustus tasub loomade hädatapmise kahjud järgmistel tingimustel:

kui tapmine toimus veterinaararsti või veterinaarvelskri korraldusel seoses abinõude tarvituselevõtmisega võitluseks taudide vastu;

kui tapmine toimus veterinaararsti või veterinaarvelskri, nende puudumisel aga külanõukogu esimehe või külanõukogu saadiku korraldusel siis, kui loomaga juhtus õnnetus ja teda möödapääsmatult ähvardas hukkumine;

kui tapmine toimus veterinaararsti või -velskri korraldusel looma parandamatu haiguse puhul, mis ei võimalda looma edaspidist kasutamist.

Mil määral tasub Riiklik Kindlustus kolhoosidele kahjud õnnetusjuhtumite korral?

Põllumajanduslikele artellidele kuuluvate hoonete, inventari, sisseseadete, transpordivahendite, saaduste, toorainete, materjalide ja kalapüügi ujuvvahendite hukkumise puhul tule ja teiste loodusõnnetuste läbi makstakse kindlustushüvitus välja vara täies väärtuses inventeerimishinde alusel.

Põllumajanduslike kultuuride külvide hukkumisel makstakse põllumajanduslikele artellidele kindlustushüvitust alates 1947. aastast järgmistes normides (rublades 1 ha kohta):

Nisu	100
Rukis, kaer, oder ja teised teraviljakultuurid (peale nisu), kaunviljad, silokultuurid	80
Põldhein (välja arvatud põldheina seemnepõllud)	100
Aedviljakultuurid ja nende kultuuride seemnepõllud	800
Puuviljaaiad, marjaaiad	1000
Tubak	800
Tubaka, kapsa, tomati ja teiste kultuuride taimelavad, viljapuude ja teiste kultuuride puukoolid	10000
Juurviljad (peale suhkrupeedi)	250
Kartul, suhkrupeet, juurvilja seemneistandused, põldheina seemnepõllud, lina, kanep	400

Loomade hukkumise korral makstakse põllumajanduslikele artellidele: veiste ja hobuste eest — 600 rbl. ühe looma kohta, lamba ja kitse eest — 100 rbl. looma kohta, sea eest — 150 rbl. looma kohta.

Põllumajanduslikele artellidele kuuluvad tõuhobused vanusega üle 2 aasta, samuti ka üle 1 aasta vanad tõuveised,

-lambad, -kitsed ja -sead kindlustatakse täies väärtuses kindlustushinde järgi.

Kindlustamisel vähendatakse kindlustuskaitse normi 50% võrra 6 kuu kuni 2 aasta ja üle 18 aasta vanuste hobuste, samuti 6 kuu kuni 1 aasta vanuste veiste suhtes.

Kindlustushüvitus makstakse välja kindlustuskaitse summa täies ulatuses ainult vara täieliku hukkumise korral; osalise hukkumise või vigastamise korral makstakse välja vastav osa kindlustuskaitse summast.

Loomade hukkumise korral makstakse kindlustushüvitus kindlustuskaitse normi ulatuses, kuid mitte üle loomade tegeliku väärtuse enne haigestumist.

Missugused on kindlustusmaksu määrad kolhoosi vara määralisel kohustuslikul kindlustamisel?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 4. septembri 1947. a. määrusega nr. 659 on kehtestatud järgmised kindlustusmaksu määrad (tariifid) tule- ja teiste loodusõnnetuste vastu kindlustamisel (rublades kindlustuskaitse 100 rublalt):

	Põllumajanduslikele artellidele
Hooned	
a) maal	0,60
b) linnades ja alevites	0,30
Saadused, toorained ja materjalid	
a) maal	0,60
b) linnades ja alevites	0,30
Inventar, sisseseaded ja transpordivahendid	0,30
Kalapüügi ujuvvahendid	2,00

Põllumajanduslike loomade kindlustamisel kehtivad järgmised kindlustusmaksude määrad (tariifid) (rublades kindlustuskaitse 100 rublalt ja ühelt loomalt):

	Põllumajanduslikele artellidele	
	Kindlustuskaitse 100 rublalt	Ühelt loomalt
Hobused vanusega 2 kuni 18 a.	6,00	36,00
Hobused vanusega üle 18 a.	6,00	18,00
Veised vanusega üle 1 a.	2,00	12,00
Lambad ja kitsed	3,00	3,00
Sead	4,00	6,00

Kolhooside põllumajanduslike kultuuride kindlustamisel kehtivad järgmised kindlustusmaksude määrad (tariifid) (rublades kindlustuskaitse 100 rublalt ja ühelt hektaarilt):

	Kindlustuskaitse 100 rublalt	Ühelt hektaarilt
Suvinisu	2,95	2,95
Kaer, oder ja teised teraviljakultuurid (peale nisu ja rukki), kaunviljad, silokultuurid	2,95	2,36
Talinisu	4,75	4,75
Talirukis	4,75	3,80
Mitmeaastased põldheinad	4,75	4,75
Mitmeaastaste põldheinte seemnepõllud	4,75	19,00
Üheaastased põldheinad	2,95	2,95
Üheaastaste põldheinte seemnepõllud	2,95	11,80
Aedviljakultuurid ja nende seemnepõllud	2,95	23,60
Puuviljaaiad, marjaaiad	2,95	29,50
Tubak	7,00	56,00
Mahorka	6,00	24,00
Tubaka, kapsa, tomati ja teiste kultuuride taimelavad, viljapuu ja teiste kultuuride puukoolid	2,95	295,00
Juurviljad (peale suhkrupeedi)	2,95	7,38
Kartul, suhkrupeet, juurvilja seemnepõllud, kiulina, kanep ja muud kultuurid	2,95	11,80

Missugused on kolhoosi kohustused vara kindlustamise puhul?

Kolhoosid on kohustatud hoidma vara ja külve täielikus korras ja ranges kooskõlas tulekahjude vastu võitlemise, agronoomiliste ning veterinaareeskirjadega, võtma tarvitusele kõik neist olenevad abinõud tulekahjude, loomade haigestumise jne. vältimiseks.

Kindlustatud vara hukkumisest või riknemisest loodusõnnetuse tagajärjel tuleb põllumajanduslikel artellidel teatada külanõukogule ja kindlustusinspektorile: hoonete ja muu vara, samuti ka loomade hukkumise korral — hiljemalt 1 ööpäeva jooksul, arvates loodusõnnetuse või õnnetusjuhtumi päevast; põllumajanduslike kultuuride hukkumise või riknemise korral — hiljemalt 5 päeva jooksul, arvates kindlakstegemise päevast, kalapüügi ujuvvahendite hukkumise või vigastumise korral

— hiljemalt 5 ööpäeva jooksul, arvates loodusõnnetuse päevast.

Kindlustusvõtjatel-kolhoosidel tuleb tasuda Eesti NSV Ministrite Nõukogu 4. septembri 1947. a. määrusega nr. 659 kehtestatud tariifide kohaselt kindlustusmaksud, tasudes need määralise kohustusliku kindlustuse puhul järgmistel tähtpäevadel:

40% maksust — 15. septembriks,
30% — 1. novembriks ja
30% — 1. detsembriks iga aasta.

Kolhoosid kannavad kindlustusmaksud Riigipanga osakonda Riikliku Kindlustuse inspektuuri arvele sularahatute arvelduste korras.

Kindlustusmaksud, mis ei ole tasutud tähtpäevaks, muutuvad maksuvõlaks ja nendelt arvutatakse viivist 0,05% määral iga viivitatud päeva eest.

Missugused soodustused on kolhoosidel hoonete ja loomade määralisel kohustuslikul kindlustamisel?

Põllumajanduslikud artellid, kel on parimad näitajad tulekahjude vastu võitlemise alal ja kes püstitavad ehitusi tulekindlate katustega (katusekivi, plekk, kildkivi jt.), saavad hoonete, inventari, sisseseadete, transpordivahendite, saaduste, toorainete ja materjalide kindlustamisel arvutatud kindlustusmaksude summast kuni 50% alandust.

Loomakasvatuse arendamisele kaasaaitamiseks alandatakse kolhoosidele kindlustusmaksu tõuloomade kindlustamise alal — 20%.

Kui aga kolhoos ületab riikliku loomakasvatusplaani ja omab parimaid näitajaid loomapidamise alal, — alandatakse kindlustusmaksu kuni 25%.

Noorveised vanusega 6 kuust kuni 1 aastani, noorhobused 1—2 aastani (noored tõuhobused aga 6 kuust kuni 2 aastani) kindlustatakse kindlustusmaksu võtmata.

Missugune on kahjuaktide koostamise kord kolhoosi kindlustatud vara hukkumisel või riknemisel?

Hoonete, inventari, põllumajanduslike kultuuride, kalapüügi ujuvvahendite ja muu kolhoosivara hukkumise või vigastumise korral koostatakse aktid Riikliku Kindlustuse organite poolt kolhoosi esimehe, külanõukogu esimehe ja kahe tunnistaja kohustuslikul osavõtul; põllumajanduslike kultuuride hukkumise korral on nõutav ka agronoomi juuresolek.

Kindlustatud loomade hukkumisel koostatakse aktid külanõukogu esimehe või tema poolt volitatud külanõukogu saadiku poolt kolhoosi juhatuse esimehe või eriti selleks volitatud juhatuse liikme kohustuslikul osavõtul ja kahe tunnistaja juuresolekul.

Mis juhtudel võib Riiklik Kindlustus keelduda kolhoosile kahjutasu maksmisest?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 4. septembri 1947. aasta määrusele nr. 659 ei hüvita Riikliku Kindlustuse organid kahjusid neil juhtudel, kui kindlustatud vara hukkumine või vigastumine tekkis põllumajandusliku artelli juhatuse süü läbi.

Samuti on Riiklikul Kindlustusel õigus keelduda kindlustushüvituse väljamaksmisest, kui kolhoos ei teatanud vara hukkumisest või riknemisest ettenähtud tähtaja jooksul, kuigi tal oli selleks võimalus.

Riiklikul Kindlustusel on õigus rahvakohtu kaudu nõuda väljamakstud kahjuhüvituse tasumist temale isikute poolt, kes on süüdi kindlustatud vara hukkumises või vigastumises.

Kas Riikliku Kindlustuse organitel on õigus pidada kindlustusmaksude tasumiseks kinni kolhoosidele maksmisele kuuluvaid kindlustushüvituse summasid?

Riikliku Kindlustuse organitel on lubatud pidada kolhoosile väljamaksmisele kuuluvast kindlustushüvituse summast kinni ainult määralise kohustusliku kindlustuse maksude võlga ja viiviseid.

NSV Liidu rahandusminister andis 22. mail 1948. aastal käskkirjaga nr. 299 juhiseid kindlustusorganitele — teostada hüvitussummadest kindlustusmaksude viiviste kinnipidamine täiel määral, maksuvõlgade kinnipidamine aga ainult möödunud tähtpäevade eest kuni lähima järjekordse maksutähtpäevani, sellest jooksva tähtaja osas ainult juhul, kui kindlustusvõtjale on kätte antud kindlustustunnistus.

Kas põllumajanduslik artell võib kindlustada põllumajanduslikke kultuure, loomi ja muud vara kõrgemalt riikliku kohustusliku kindlustuse määradest?

Vastavalt NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu 4. juuli 1942. aasta määrusele nr. 1106 on kolhoosidel lubatud kindlustada vabatahtliku kindlustuse korras põllumajanduskultuure, loomi, transpordivahendeid, põllumajandussaadusi ja muud vara üle riikliku kohustusliku kindlustuse kindlustusnormide.

Kuidas vormistatakse kolhoosivara vabatahtlik kindlustamine?

Kolhoosivara vabatahtliku kindlustamise küsimuse otsustab artelli juhatus ja esitab selle kinnitamiseks kolhoosi liikmete üldkoosolekule. Pärast üldkoosoleku poolt küsimuse jaatavat otsustamist esitab kolhoosi juhatus Riikliku Kindlustuse kohalikule organile vastava vormikohase kirjaliku avalduse kolhoosi esimehe ja arvepidaja allkirjaga.

Kindlustamine vormistatakse kolhoosile kindlustustunnistuse väljaandmisega.

Missugused eelised on kolhoosidel, kes kindlustavad peale määralise kohustusliku kindlustuse veel vabatahtliku kindlustuse korras põllumajanduskultuurid ja -saadused ning loomad?

Kui kolhoos kindlustas põllumajanduskultuurid ja -saadused peale kohustusliku kindlustuse veel vabatahtliku kindlustuse korras, siis nende hukkumisel tasub Riiklik Kindlustus kolhoosile kahjud riikliku kohustusliku kindlustuse hüvitusnormides ja peale selle veel:

põllumajanduskultuuride ja -saaduste eest riiklike jaemüügihindade alusel (nende puudumisel aga riiklike varumis- või kokkuostuhindade alusel) arvutatud hinna ja riikliku kohustusliku kindlustuse kindlustusnormide vahe ulatuses;

loomade vabatahtlikul kindlustamisel tasub Riiklik Kindlustus peale kohustusliku kindlustuse hüvitussummade veel: hobuste kindlustamisel — kohalike turuhindade alusel arvutatud hinna (kuid mitte rohkem kahekordsest varumishinnast) ja riikliku kohustusliku kindlustusnormide vahe ulatuses; veiste ja sigade kindlustamisel — nende liha riikliku jaemüügihinna alusel arvutatud hinna ja riikliku kohustusliku kindlustuse kindlustusnormide vahe ulatuses. Suure piimaanniga mitte üle 10 aasta vanade lehmade vabatahtlik kindlustamine ja vastavalt ka hukkumise puhul hüvitamine võib olla toodud hindest kõrgem, sõltuvalt looma produktiivsusest ja vanusest.

Kas ja missugused soodustused on kolhoosidel loomade vabatahtlikul kindlustamisel?

Riikliku loomakasvatuse plaani ületanud kolhoosidele, kel on parimad näitajad loomapidamise alal, võimaldatakse loomade vabatahtliku kindlustamise eest arvestatud kindlustusmaksu alandamist kuni 25%, kuid mitte suurema protsendi ulatuses

kui samale kolhoosile on nende ürituste eest maksualandamist ette nähtud kohustusliku kindlustuse puhul.

Kas Riikliku Kindlustuse organid on õigustatud nõudma kolhoosilt kolhoosnikute loomade vabatahtliku kindlustuse eest kindlustusmaksude tasumist ja pidama kinni kolhoosile väljamaksmisele kuuluva kindlustushüvituse kuni nende summade tasumiseni?

Kolhoosnikute isiklike loomade vabatahtlik kindlustamine on kolhoosnikute isiklik, mitte aga kolhoosi asi. Riiklik Kindlustus ei ole õigustatud nõudma nende maksude tasumist kolhoosi poolt, sest kolhoosid ei või tasuda neid makse. Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 12. punktile tasub kolhoos kindlustusmaksu ainult kolhoosile kuuluva vara kindlustamise eest.

Riikliku Kindlustuse organid ei või kinni pidada kolhoosile väljamaksmisele kuuluvat kindlustushüvitust seoses sama kolhoosi kolhoosnikute poolt kindlustusmaksu mittetasumisega. Kinnipidamisi kolhoosi kindlustushüvitusest võib teostada ainult kolhoosivara kindlustusmaksu võlgade ja viiviste katteks.

Kuidas toimub kindlustushüvituse summade ülekandmine kolhooside arvetele?

NSV Liidu rahanduse rahvakomissari poolt 13. septembril 1943. a. antud seletuse kohaselt toimub kindlustushüvituse summade ülekandmine Riikliku Kindlustuse poolt kolhooside arvetele järgmises korras:

kolhoosi tootmise põhivahendite (hoonete, ehituste, töö- ja produktiivloomade, põllutööriistade ja -masinate, inventari ja sisseseade, transpordivahendite) hävimisel kantakse kolhoosile kuuluv kindlustushüvituse summa Riikliku Kindlustuse poolt nii määralise kohustusliku kindlustuse kui ka vabatahtliku kindlustuse puhul üle Põllumajanduspanka kolhoosi kapitalimahutuste arvele nende arvestamiseks kolhoosi jagamatusse fondi;

kolhoosi muu vara hävimisel, mis ei kuulu tootmise põhivahendite hulka (põllumajanduskultuuride külvid, põllu- ja heinamaasaadused, küttematerjal jt.) kantakse kindlustushüvituse summa nii määralise kohustusliku kui ka vabatahtliku kindlustamise puhul üle kolhooside jooksvatele arvetele Riigipangas.

Riikliku Kindlustuse organid on kohustatud kirjalikult teatama kolhoosidele nende arvetele kindlustushüvituse summade

ülekandmisest, ühtlasi ära näidates teates kindlustushüvituse summast kindlustusmaksu võlgade ja viiviste katteks kinni peetud summad.

Kas põllumajanduslik artell on õigustatud võtma hukkunud loomade eest saadud kindlustushüvituse summasid üldtuludesse, jaotama need normipäevadele või kulutama kolhoosi jooksvateks vajadusteks?

Hukkunud loomade eest kolhoosile kuuluv kindlustushüvituse summa (pärast maksuvõlgade ja viiviste kinnipidamist) kantakse Riikliku Kindlustuse poolt üle panka kolhoosi kapitalimahutuste arvele. See hüvitus on ette nähtud kolhoosi hukkunud karja taastamiseks. Järelikult ei või kolhoos kasutada neid vahendeid jaotamiseks normipäevadele või kolhoosi jooksvate vajaduste katteks. Neid võib kulutada üksnes kolhoosi tootmise põhivahendite suurendamiseks — nimelt loomade ostmiseks ja kontraheerimiseks.

Kas Riikliku Kindlustuse organid võivad kindlustusmaksu võla sissenõudmist pöörata kolhoosi kapitalimahutuse arvele või teistele pangaarvetele?

Vastavalt NSV Liidu kohtu rahvakomissari 18. aprilli 1941. a. seletusele võib pöörata nõudmisi kolhoosi kapitalimahutuste arvele ainult nende võlgade sissenõudmiseks, mis tekkisid kolhoosi kulutustest põllutööriistade ja kariloomade ostmiseks, ehitusmaterjalide eest tasumiseks ja tasu maksmiseks töölistele, kes on palgatud väljastpoolt ehitustöödele, s. o. kulutusteks, mis on ette nähtud põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 12. punktis.

Teised nõudmised, nende hulgas ka kinnipidamised maksude ja rahaliste laenude alal pööratakse kolhoosi jooksvale arvele Riigipangas.

Vastavalt NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu 27. märtsi 1935. a. määrusele nr. 521 võib toimuda sundsissenõudmine kolhooside jooksvatelt arvetelt vaid kolhoosi enda maksuvõlgade puhul ja seda neil juhtudel, kui maksude tähtpäevad on möödunud. Selline mahakandmine kolhoosi jooksvatelt arvetelt võib toimuda ka siis, kui seaduses ettenähtud korras tehtud kohtuotsusega on määratud kolhoosidelt sissenõudmisele nende kohustuste katteks summasid.

Sunduslikku sissenõudmist kolhoosi jooksvatelt arvetelt lubatakse kuni 70% ulatuses kolhoosi jooksval arvel olevaist vahen-

deist, sellest summast mitte jätkumisel — mitte üle 70% järgmistest sissemaksudest jooksvale arvele kuni võla täieliku tasumiseni.

Missugune kolhoosipere vara kuulub kindlustamisele ja missugused on kindlustuse tingimused?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 4. septembri 1947. a. määrusele nr. 659 p. 2 kuuluvad määralisele kohustuslikule kindlustamisele kolhoosipere hooned, veised vanusega 6 kuust, lambad ja kitsed vanusega 1 aastast ning sead vanusega 9 kuust.

Kindlustusmaksu määraks kolhoosipere hoonete kindlustamisel on 0,80 rbl. maal ja 0,50 rbl. linnades ja alevites kindlustuskaitse 100 rublalt. Kolhoosiperede loomade kindlustamisel on järgmised kindlustusmaksude määrad (rublades kindlustuskaitse 100 rublalt ja ühelt loomalt):

	Kindlustuskaitse 100 rublalt	Ühelt loomalt
Veised vanusega üle 1 a.	3,00	15,00
Lambad ja kitsed	5,00	4,00
Sead	6,00	6,60

Kolhoosiperede 6 kuust kuni 1 aasta vanuste veiste kindlustamine on tasuta — kindlustusmaksu nende eest ei tule maksta.

Kindlustatud vara hukkumisel hüvitamise kord ja normid, hukkumisest teadaandmise kord, kindlustusmaksu tasumise tähtajad on samad, mis on ette nähtud põllumajanduslike artellide kohta.

3. KOLHOOSIDE RIIKLIK KREDITEERIMINE

Mis korras toimub kolhooside riiklik krediteerimine?

Riiklikke laene antakse kolhoosidele nende ühise majapidamise plaaniliseks arendamiseks ja tugevdamiseks, kui kolhoosil endal ei jätku vahendeid sellega seotud kulutuste katmiseks ajal, millal see on tarvilik.

Laenu abil teostatavad üritused peavad olema ette nähtud kolhoosi tootmisplaanis ning laenu tegemist peab ette nägema kolhoosi tulude-kulude eelarve.

Pikaajalist laenu annab kolhoosidele Põllumajanduspank oma osakondade kaudu maakondades, lühiajalist laenu Riigipanga osakonnad maakondades.

Pangad on õigustatud loobuma kolhoosi krediteerimisest:

kui kolhoos on ise võimeline, mobiliseerides oma sisemised vahendid, teostama ürituste läbiviimiseks vajalikud kulutused või kapitalimahutused;

kui kolhoos ei taga taotletava laenu ning varem saadud laenude õigeaegset tasumist;

kui kolhoosile on varem saadud laenude alal möödunud tähtaegadega võlgnevust;

kui kolhoosi juhatus ei pea kinni kolhoosnikute üldkoosoleku poolt kinnitatud tulude-kulude eelarvest ja kulutab raha plaanitult;

kui kolhoosil on korratu arvepidamine;

kui ei peeta kinni põllumajandusliku artelli põhikirjaga vabade rahasummade hoidmiseks ettenähtud korrast, s. o. kui kassasse kogutakse suuri rahasummasid (üle üldkoosoleku poolt ettenähtud määra);

kui kolhoosil ei ole kinnitatud tulude-kulude eelarvet, jt.

Laenude saamiseks on teiste võrdsete tingimuste juures eesõigus nendel kolhoosidel, kes täidavad korralikult jagamatute fondide moodustamiseks, hoidmiseks ja fondi vahendite kasutamiseks kindlaksmääratud korda.

Laenu väljaandmisel on tingimuseks, et kolhoos ise võtaks oma isiklike vahendite, tööga ja materjalidega osa laenu abil teostatavast üritusest.

Laenu saamiseks tuleb vastava vormi kohase avaldusega pöörduda (lisandades vajalikke dokumente) vastavalt kas Põllumajanduspanga või Riigipanga osakonna poole maakonnas.

Mis otstarveteks antakse kolhoosidele pikaajalist laenu?

Vastavalt seadustele, valitsuse määrustele ja Põllumajanduspanga juhistele antakse põllumajanduslikele artellidele pikaajalist laenu:

Maaparandusteks:

drenaažikraavide kaevamise ja kinniajamisega seoses olevate mehhaniseeritud tööde ning drenaažimaterjalide, samuti kraavide lahtise võrgu ehitamise ja ümberkorraldamisega seoses olevate mehhaniseeritud tööde eest tasumiseks;

uudismaade ülesharimiseks — kändude juurimiseks, kividest puhastamiseks, üleskündmiseks;

turba ülestöötamiseks;

metsaistutamistöödeks;

lubja soetamiseks hapude muldade lupjamiseks.

Loomakasvatuse arendamiseks:

töö- ja produktiivloomade ostmiseks, väikeloomakasvatuse sisseseadmiseks (karusloomа- ja küülikukasvatus, linnukasvatus, mesilastepidamine), kalahaudemajade korrastamiseks;

igasuguste loomakasvatuseks vajalike ehituste, kunstliku seemenduse punktide ja isoleerimispunktide, lammaste pesemise basseinide, silotornide ja -aukude ehitamiseks, kolhooside loomakasvatusfarmide mehhaniseerimiseks ja vesivarustuse sisseseadmiseks, põllumajanduslikele kolhoosidele kalakasvanduste ja kalapüügi sisseseadmiseks kohalikes veekogudes;

mitmeaastaste heintaimede seemnete ostmiseks heina- ja karjamaade parandamiseks ja külviks põldudele, heinaseemnekasvatuse sisseseadmiseks.

Taimekasvatuseks:

a) tehniliste kultuuride — lina ja kanepi tootmiseks vajalike ehituste korrastamiseks, humala, ravim- ja eeterõlitaimede ning tubaka kasvatamise korrastamiseks;

b) puuviljaaedade, marjaaedade ja viljapuukoolide rajamiseks, köögiviljakasvatuse, mitmeaastaste köögiviljakultuuride ja söödajuurvilja seemnekasvatuste rajamiseks.

Teisteks tootmisvajadusteks:

niisutusseadiste, põllumajanduslike vesivarustusseadmete, kaevude jms. ehitamiseks ja remondiks;

põllumajanduse elektrifitseerimiseks: väikeste hüdro- ja soojuselektrijaamade ehitamiseks, kolhooside elektrifitseerimiseks olemasolevaist elektrienergiaallikaist;

põllutöömasinate ja veokite soetamiseks; veskite, kruubiveskite ja teiste põllumajandussaaduste töötlemise abiettevõtete ehitamiseks ja kapitaalremondiks; viljakuivatiste ja aitade ehitamiseks; kolhooside üldkasutatavate ja kultuur-olustikuliste ehituste (saunad, klubid jt.) rajamiseks ning muudeks sellisteks otstarveteks.

Mineraalväetiste ostmiseks.

Põllumajanduspanga maakondlikule osakonnale esitatakse laenu saamiseks vastava vormi kohane laenuavaldus. Laenuavaldusele tuleb lisandada väljavõte kolhoosnikute üldkoosoleku protokollist laenu taotlemise kohta.

Pikaajalist laenu antakse tähtajaga 3 kuni 10 aastaks, kusjuures tasumine ei alga laenu saamise aastal, vaid 2.—4. aastal pärast laenu saamist.

Üldreeglina antakse laenu kapitalimahutusteks kuni 75% ulatuses krediteeritavate üritustega seotud kuludest, välja ar-

vatud laenud kolhoosidele: kulutusteks, mis on seoses loomakasvatuseks vajalike hoonete ja ruumide ehitamisega; Eesti NSV Ministrite Nõukogu poolt kinnitatud nimekirja alusel kolhoosidele loomakasvatusfarmide mehhaniseerimisega ja selleks masinate soetamisega ning loomakasvatuses töömahukate tööde mehhaniseerimisega (masinate soetamisega heina koristamiseks ja sileerimiseks) seoses olevateks kulutusteks; tõukarusloomade ostmiseks, mineraalväetiste ja mitmeaastaste heintaimede seemnete ostmiseks, lubja ostmiseks hapude muldade lupjamiseks jt., milleks antakse laenu kuni kulutuste 100% ulatuses; drenaažikraavide kaevamise ja kinniajamisega seoses olevate mehhaniseeritud tööde, drenaažimaterjalide, kraavide lahtise võrgu ehitamise ja ümberkorraldamise mehhaniseeritud tööde eest tasumiseks — 80% ulatuses rahalistest kulutustest.

Pikaajaliselt laenult maksab kolhoos 3% aastas intressi, viivituses olevate tähtmaksude pealt aga 6%. Laenude intressid tasutakse üks kord kvartalis.

Mis otstarveteks saavad kolhoosid lühiajalist laenu?

Vastavalt Riigipanga eeskirjadele antakse kolhoosidele lühiajalist laenu üldiselt järgmisteks tootmisalasteks kulutusteks:

a) tagavaraosade ja materjalide ostmiseks põllumajandusliku inventari, autode ja jõumasinate jooksva remondi otstarbel, samuti töökodadele ja remonditehastele jooksva remondi kuluarvete tasumiseks;

b) kolhoosi autopargi ja jõumasinate jaoks kütte- ja määrdeainete ostmiseks;

c) üheaastaste heintaimede, köögiviljade, tehniliste kultuuride ja söödajuurviljade seemnete, seemnekartulite ja köögiviljataimede ostmiseks;

d) vahe tasumiseks üheaastaste kultuuride hariliku seemne vahetamisel sordiseemne vastu;

e) taimekahjurite vastu võitlemiseks kemikaalide ja käsitsitöötavate aparaatide ostmiseks;

f) kolhoosi karjale riiklikelt ja kooperatiivsetelt organisatsioonidelt jõusöötade ostmiseks;

g) väikeinventari (hangud, rehad, vikatid jne.), taara, sidumisnööri jm. ostmiseks;

h) kunstkärgede ja mesilaste söödaks suhkru ostmiseks;

i) inkubaatorjaamadest kolhooside linnufarmidele tibude, samuti ka kolhooside inkubaatorite jaoks tõumunade ostmiseks;

j) kalandusfarmide jaoks võrkude ja mitmesuguste materjalide, samuti ka veekogudesse laskmise otstarbel kalamaimude ostmiseks;

k) põllumajandusega seotud abiettevõttele toor-, abi- ja küttematerjalide ostmiseks;

l) veterinaarravimite ostmiseks.

Lühiajaline laen antakse välja Riigipanga osakondade kaudu maakondades — tähtajaga kuni 12 kuud. Iga laenu tasumise tähtajad määratakse kindlaks Riigipanga osakonna poolt kokkuleppel kolhoosi juhatusega selliselt, et kogu laen tasutakse väljaandmise aastal.

Lühiajalistelt laenudelt maksab kolhoos intressi 4% aastas, viivituses olevate tähtmaksude pealt aga — 6% aastas.

Kui suures ulatuses antakse kolhoosidele laenu elektrijaamade ja -seadeldiste ehitamiseks?

Kolhoosidele antakse pikaajalist laenu elektrijaamade ja elektriseadeldiste, kõrge- ja madalpinge elektriliinide ja transformaatori alajaamade ehitamiseks, samuti ka elektri jõu- ning valgustusseadmete monteerimiseks — kuni 75% ulatuses nende tööde eelarvelistest rahalistest kuludest. Laenu tasumine peab toimuma kuni 10 aasta jooksul, alates 3. aastast pärast laenu väljaandmist.

Kuidas korraldatakse laenud, mis talupidajad on võtnud enne kolhoosi astumist ja on kolhoosi astumise momendiks osaliselt tasumata?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 26. oktoobri 1948. aasta määrusele nr. 1005 vormistatakse ümber kolhoosi nimele need laenud, mis kolhoosi astunud või kolhoosi astuvad talunikud on saanud loomade ostmiseks, maaparandustöödeks, majapidamishoonete ehitamiseks, põllutööriistade ja masinate ning muu vara ostuks, millised ühistatakse kolhoosi astumisel ja millise võla tasumise tähtaeg saabub pärast kolhoosi astumist. Kolhoosi nimele ümbervormistamisele ei kuulu laenusaaja-kolhoosniku möödunud tähtajaga laenuvõlgnevus.

Kolhoosniku isiklikuks kasutamiseks jäänud elumajade ja kõrvalhoonete ehitamiseks ning produktiivkarja ja muu vara ostmiseks (mis ei kuulu ühistamisele) saadud laenud tasub kolhoosi astunud või kolhoosi astuv laenusaaja ise otseselt võlakohustuses ettenähtud tähtaegadel.

Kolhoosi astunud talunikud esitavad avalduse põllumajandus-

likule krediidiühingule, kust laen saadud, näidates selles, millise laenuvõlasumma nad soovivad ümber vormistada kolhoosi nimele ning missuguse ühistatud vara eest.

Kolhoosnikute avaldustel peab olema kolhoosi juhatuse õiend selle kohta, et laenusaaja poolt avalduses näidatud vara on tõepoolest ühistatud ning et kolhoosi juhatusel on üldkoosoleku otsuse kohaselt lubatud laen üle võtta. Ümbervormistatud laenu kindlustuseks annab kolhoos NSV Liidu Põllumajanduspanga osakonnale võlakohustuse tähtajaga 10 aastat, kusjuures laenu tagasimaks algab neljandast aastast. Laenult maksab kolhoos intresse 3% aastas.

Mis otstarveteks ja missugustel tingimustel antakse laenu kolhoosnikutele?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 24. veebruari 1948. a. määrusele nr. 159

antakse kolhoosnikutele Põllumajanduspangast laenu 3 aastaks kuni 2000 rubla ulatuses produktiivkarja ja mesilasperede soetamiseks, tagasimaksuga alates teisest aastast;

oma hooneid mitteomavaile kolhoosnikutele antakse nende ümberasumisel kolhoosiasulasse individuaalelamu ehitamiseks Põllumajanduspangast laenu 8 aastaks kuni 7000 rubla ulatuses, tagasimaksuga alates teisest aastast;

kolhoosiasulaisse ümberasuvaile kolhoosnikutele antakse nende elu- ja majapidamishoonete üleviimiseks Põllumajanduspangast laenu 3 aastaks kuni 2000 rubla ulatuses, tagasimaksuga alates teisest aastast.

4. KOLHOOSIDE RAHALISED FONDID, RAHALISTE TULUDE JAOTAMINE

Missugune kord kehtib kolhoosi kapitalimahutuste summade hoidmisel?

NSV Liidu Ministrite Nõukogu soovitab kolhooside juhatustel:

hoida kõik oma vabad rahasummad, mis on ette nähtud kapitalimahutusteks (eraldamised rahalistest tuludest jagamatusse fondi, kolhoosi liikmete sisseastumismaksud, vara müügist saadud summad, vara kindlustushüvituse summad jt. kapitalimahutusteks ettenähtud summad), Põllumajanduspanga asutustes oma kapitalimahutuste arvel, kus Põllumajandus-

panga asutusi aga ei ole, seal Riigipanga osakondades, kuid mitte ühisel kolhoosi jooksval arvel, vaid kapitalimahutuste eriarvel;

üle kanda Põllumajanduspanga osakonda kapitalimahutuste arvele jagamatusse fondi vabad rahasummad pidevalt kogu aasta vältel: mahaarvamised rahalistest tuludest — vastavalt tulude laekumisele, teised kapitalimahutusteks ettenähtud summad — vastavalt nende saamisele.

Kapitalimahutuste summadelt maksab Põllumajanduspank kolhoosidele 3,5% intresse.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu kohustas vabariikide ministrite nõukogusid ja rajoonide (maakondade) täitevkomiteesid korraldama süstemaatilist kontrolli kolhooside poolt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirjaga ettenähtud korra täitmise üle rahaliste jagamatute fondide moodustamise, hoidmise ja kulutamise kohta ja kõigiti kaasa aitama selleks, et rahaliste jagamatute fondide vabad summad hoitakse alal Põllumajanduspanga asutustes vastavatel arvetel.

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee kohustasid Põllumajanduspanka ja NSV Liidu Riigipanga juhatust lõpetama nende kolhooside krediteerimise, kes ei täida jagamatu fondi moodustamise, hoidmise ja kulutamise kohta kehtestatud korda.

Kas kolhoos võib jätta tegemata eraldamised rahalistest tuludest artelli jagamatusse fondi põhjendades sellega, et kolhoosil ei jätkunud selleks rahalisi vahendeid?

Kolhoosi rahalistest tuludest jagamatu fondi täiendamiseks summade eraldamine on põllumajandusliku artelli põhikirjaga nõutav ja kolhoosile kohustuslik.

Kolhoos ei või kulutada teisteks otstarveteks neid summasid, mis kuuluvad eraldamisele või sissemaksmisele jagamatu fondi arvele.

Kas kolhoosil on lubatud kasutada ajutiselt jagamatu fondi summasid kolhoosi majapidamise vajadusteks, mis ei ole seotud kapitalimahutustega?

NSV Liidu Ministrite Nõukogu kohustas Põllumajanduspanka ja tema kohalikke organeid välja andma kolhoosi liikmete üldkoosoleku otsusel kolhoosidele summasid nende kapitalimahutuste arvetelt ajutise laenutamise korras majapidamise nendeks vajadusteks, mis ei ole seotud kapitalimahutus-

tega: seemnete, sööda ja väetise ostmine, loomade ravimine, põllumajandustaimede kahjurite tõrje ja teised tootmisvajadused. Jagamatutest fondidest ajutiselt võetud summade tagasimaksu tähtajad määratakse kolhoosi juhatuse poolt kokkuleppel Põllumajanduspanga asutustega.

Eeltähendatud määrus ei piira tagasimaksu tähtaega summade võtmise aastaga. Seepärast võivad tagasimaksu tähtajad ületada antud kalendriaasta.

Missugused on Põllumajanduspanga asutuste ülesanded kolhooside teenindamisel?

Vastavalt eeskirjadele on Põllumajanduspank ja tema kohalikud organid kohustatud:

kindlustama kolhooside jagamatute fondide summade alalhoidmise ja jälgima nende õiget kulutamist;

andma kolhoosidele, nende kirjaliku nõude alusel, millele on alla kirjutanud kolhoosi esimees ja arvepidaja — takistamatult pangas alalhoitavatest jagamatu fondi vahenditest välja summasid kapitalikulutusteks vastavalt kolhoosi liikmete üldkoosoleku poolt kinnitatud tootmisplaanile ja tulude-kulude eelarvele, samuti teostama kolhooside ülesandel ka kõiki kapitalimahutustega seotud arveldusi;

kindlustama kolhoosidele kolhoosi liikmete üldkoosoleku otsusel vahendite väljaandmist kapitalimahutuste arvelt ajutise laenutamise korras nendeks majapidamise kulutusteks, mis ei ole seotud kapitalimahutustega;

osutama artellidele abi nende finantsmajanduse ja arvepidamise korraldamisel, samuti ka organisatsioonidel ja isikutel kolhoosidele võlgu olevate summade väljaselgitamisel ja sissenõudmisel, kui need tulenevad arveldustest kapitalimahutuste summade alal;

ette kandma rajooni täitevkomiteele (maakonna täitevkomiteele) ja kolhoosi liikmete üldkoosolekule jagamatu fondi summade hoidmise ja kulutamise alal selgunud eeskirjade rikkumisest.

Mil määral tuleb teha eraldamisi kolhoosi rahalistest tuludest kultuurilisteks vajadusteks?

Kolhoosi rahalistest tuludest kultuurilisteks vajadusteks summade eraldamise määra põllumajandusliku artelli tüüppõhikiri ette ei näe. Vastavalt tüüp-põhikirja 12. ja 20. punktile määrab kolhoosi liikmete üldkoosolek iga aasta kohta

summa, mis eraldatakse kultuurilisteks vajadusteks (kolhoosi kaadri ettevalmistamine, lastesõimede ja mängumurude organiseerimine, raadio sisseseadmine jms.).

Kas kolhoosil tuleb organiseerida lasteaed?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu poolt kohustatakse kolhooside juhatusi organiseerima naiste töötingimuste parandamiseks ja neile kolhoosi ühismajapidamises töötamise võimaluste loomiseks lasteaiad, mängumurud ja lastesõimed.

Kus on võimalik õppida traktoristiks?

Traktoristide ettevalmistamine toimub peamiselt masina-traktorijaamade juures sügis-talvistel perioodidel. Traktoristide kursuste õppeaja kestvus on tavaliselt kolm kuud. Õppus toimub kursustel kindla õppekava järgi.

Samuti toimub traktoristide ettevalmistamine ka põllumajanduse mehhaniseerimise koolide juures (Helmes, Suure-Jaanis).

Kursused komplekteeritakse üldreeglina masina-traktorijaamade poolt teenindatavate kolhooside liikmetest selliselt, et oleksid hõlmatud võimalikult kõik kolhoosid.

Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt on soovitatud kolhoosidel arvestada kolhoosi liikmetele traktoristide kursustel viibimise aja eest normipäevi järgmiselt:

kolhoosnikutele, kes on lõpetanud kursused hinnanguga väga hea — 1 normipäev, hinnanguga hea — 0,75 normipäeva ja hinnanguga rahuldav — 0,50 normipäeva iga kursusel viibitud päeva eest.

Kursust mittelõpetanuile ei oleks alust normipäevi arvestada.

Kas ja kuidas tasutakse Kolhooside Juhtiva Kaadri Ettevalmistamiskooli õpilastele praktikale sõidu kulud ja päevarahad?

Kolhooside Juhtiva Kaadri Ettevalmistamiskooli õpilastele-praktikantidele tasutakse kulud, mis on seotud sõiduga raud- ja veeteedel praktikakohta ja tagasi kooli arvel. Üle 400 km kaugusele sõites lubatakse sõita platskaardivagunites ja veeteedel — kajutites.

Kui tootmispraktika on seotud väljasõiduga kooli asukohast, siis tasutakse ka päevaraha 4 rbl. suuruses ühe päeva kohta.

Missugune on kolhoosi vaba raha hoidmise kord?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 12. punktile hoiab kolhoos oma vabad rahasummad jooksval arvel kas

pangas või hoiukassas. Kapitalimahutuste summad hoitakse Põllumajanduspangas kolhoosi eriarvel.

Summade kolhoosi jooksvalt arvelt väljaandmine võib toimuda ainult kolhoosi juhatuse korraldusel (tšekk), millele on kirjutanud alla kolhoosi esimees ja arvepidaja; nende allkirjadeta ei ole tšekk kehtiv. Kolhoosi sularahatud arveldused teiste organisatsioonidega toimuvad maksukorralduste alusel, mis vormistatakse samas korras nagu tšekk. On lubatud arvete tasumine, mis esitatakse vahetult pangale, kuid ainult tingimusel, kui kolhoos vastavad arved aktseptib (võtab vastu tasumiseks). Aktsepti pealkiri arvel peab kandma kolhoosi esimehe ja arvepidaja allkirja. Kolhoosi tšekita, maksukorralduseta või aktseptita võib kolhoosi summasid pangaarvetelt maha kanda üksnes kohtuotsuste alusel, milles peab olema täpselt tähendatud, missuguselt arvelt ja missugune summa kuulub mahakandmisele.

Väiksemad rahasummad, mis on vajalikud kolhoosile jooksvate kulutuste tegemiseks rahas, võib kolhoos hoida oma kassas. Rahasumma suurus, mida juhatus võib hoida kolhoosi kassas jooksvateks vajadusteks, määratakse kindlaks kolhoosi liikmete üldkoosoleku poolt tulude-kulude eelarve kinnitamisel, lähtudes selle panga osakonna kaugusest kolhoosist, kus kolhoos hoiab oma rahalised vahendid.

Kolhoosi revisjonikomisjoni ülesannete hulka kuulub ka kontrolli teostamine selle üle, et kolhoosi kassas hoitakse raha ainult kolhoosi jooksvateks vajadusteks ettenähtud ulatuses, kooskõlas üldkoosoleku otsusega.

Mis korras võib anda rahalist avanssi kolhoosnikutele?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 16. punktile võib anda rahalist avanssi artelli liikmele aasta jooksul mitte üle 50% ulatuses sellest summast, mis tal töö eest saada on.

Põllumajanduslikes artellides, kus viljeldakse tehnilisi kultuure, teostatakse rahaliste tulude väljaandmist artelli liikmetele ka enne lina, suhkrupeedi ja tubaka äraandmise lõpetamist riigile, vastavalt nende müümisele, vähemalt üks kord nädalas, 60% ulatuses müügist saadud summast.

Rahalised avansid antakse analoogiliselt naturaalavanssidele artelli esimehe ja arvepidaja poolt allakirjutatud «Naturaal- ja rahaliste väljaandmiste lehe» alusel täpses vastavuses artelli iga liikme poolt töötatud normipäevade arvule.

Avansside väljaandmine kolhoosi esimehe sedelite alusel ja ilma töötatud normipäevi arvestamata on keelatud.

Kuidas toimub rahaliste tulude jaotamine kolhoosi liikmete vahel?

Pärast seda, kui artelli poolt on tasutud riigimaksud ja rahaliste laenude tähtmaksud, tehtud vajalikud kulutused kolhoosi töö jooksvateks tarveteks, kaetud artelli administratiivmajanduslikud kulud, määratud summad kultuurilisteks kulutusteks ja täiendatud artelli jagamatut fondi ettenähtud ulatuses — jaotab artell kogu ülejäänud summa artelli rahalistest tuludest artelli liikmete vahel normipäevade alusel.

Seejuures eraldatakse kõigepealt summad nendele kolhoosi liikmetele rahalise tasu maksmiseks garanteeritud alammäära ulatuses, kellele seda teostab kolhoos (kombainerite abid, sordivõrdluspõldude lülide ja brigaadide kolhoosnikud jt.), samuti ka lisatasu maksmiseks kolhoosnikutele juhtudel, kus lisatasu maksmine on ette nähtud rahas.

Rahalise tulu ülejäänud summad jaotatakse kõigile kolhoosis jooksval aastal töötatud normipäevadele, pärast seda, kui on lõplikult kontrollitud normipäevade kulutamise plaani täitmine ning tehtud normipäevade ettenähtud juurde- ja mahaarvestamised.

Jooksva aasta rahalistest tuludest summade lõplikul väljamaksmisel tuleb tingimata arvestada maha ja pidada kinni kolhoosi liikmetelt nende võlgnevus kolhoosile jooksval aastal ja varematel aastatel välja antud rahalistest avanssidest.

VII. TÖÖKORRALDUS, TÖÖTASU JA TÖÖDISTSIPLIIN

1. TÖÖ ORGANISEERIMINE

Kuidas tuleb organiseerida kolhoosi liikmete tööd?

Põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 13. punkt määrab, et kõik tööd artelli majapidamises teostatakse artelli liikmete ühise tööga üldkoosoleku poolt vastuvõetud sisekorraeeskirjade kohaselt.

Põhikiri kohustab artelli liikmeid töötama ausalt, alluma põhikirja nõudmistele ja üldkoosoleku ning juhatuse otsustele, täitma sisekorraeeskirju, korralikult teostama juhatuse ja brigadiiri poolt neile määratud tööd, täitma neile antud ühiskondlikud kohustused ja rangelt kinni pidama töödistsipliinist.

Kõik põllumajanduslikud tööd artellis teostatakse üldreeglina individuaalse ja väikerühmalise tükitöö alusel. Kolhoosi tööjõureservide paremaks ärakasutamiseks, isikliku vastutamatuse likvideerimiseks ja võrdsustamise ärahoidmiseks moodustatakse igas artellis artelli liikmetest alatised tootmisbrigaadid (põllutöö, loomakasvatuse jne.). Samal eesmärgil moodustatakse põllutöö-, köögiviljakasvatuse ja teistes taimekasvatuse brigaadides lülid.

Kas kolhoos võib palgata väljastpoolt tööjõudu ja mis tingimustel?

Kõik tööd artelli majapidamises peab teostatama artelli liikmete isikliku tööga.

Palgata on lubatud ainult isikuid, kes omavad eriteadmisi ja eriettevalmistust, kui vastava eriala töötajaid kolhoosil oma

liikmete hulgas ei ole (agronoomid, insenerid, tehnikud, arvepidajad jt.).

Ajutiste töötajate palkamine on lubatud üldiselt ehitustöödeks.

Vastavalt Töökoodeksi sätetele peavad kõik väljastpoolt kolhoosi palgatud töötajad saama kindlaksmääratud töötasu kas ajatöö või tükitöö hinnete alusel.

Kolhooside tulude jaotamisest ei saa osa võtta isikud, kes ei ole kolhoosi liikmed, ja seepärast ei saa nendele arvestada normipäevi, välja arvatud need juhtumid, mis on otseselt ette nähtud valitsuse eeskirjades. Näiteks on valitsuse poolt ette nähtud normipäevade arvestamine nendele mitte-kolhoosiliikmetele, kes on värvatud kolhoosidesse põllumajanduslikele koristustöödele organiseeritud korras.

Töötasu suurus ja selle maksmise kord määratakse kindlaks palgatud töötaja ja kolhoosi vahel vastastikuse kokkuleppe alusel. Töötingimused, töötasu suurus ja tasumaksmise kord nähakse ette töölepingus, mille kolhoos sõlmib väljastpoolt tööle võetud töölise või teenistujaga.

Palgatud töötajatele saab järelikult anda saadusi nendest saadustest, mis on määratud müümiseks, ja müügihindade alusel.

Samuti on kolhoos sotsiaalkindlustuse eeskirjade alusel kohustatud tasuma väljastpoolt palgatud töötajate palgafondilt sotsiaalkindlustuse maksud ning andma nendele töötajatele igal aastal puhkuse, nagu see on Töökoodeksis ette nähtud. Ajutise töövõimetuse korral ei saa need töötajad tasu kolhoosilt, vaid nendele makstakse toetust sotsiaalkindlustuse summadest sõltuvalt nende pidevast tööstaažist antud kolhoosis.

Kuidas moodustatakse kolhoosis põllutööbrigaadid?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 14. punktile moodustatakse kolhoosi kõik tootmisbrigaadid, sealhulgas ka põllutööbrigaadid, artelli juhatuse poolt.

Põllutööbrigaadid moodustatakse vähemalt ühe külvikorra kestuseks ja selle aja peale määratakse põllutööbrigaadile ka maatükid külvikorra-põldudel.

Igale põllutööbrigaadile kinnitab juhatus eriaktiga kõik talle vajaliku inventari, tööloomad ja majapidamishooned.

Kas brigadiirile kinnistatud tootmisvahendeid võib ilma brigadiiri teadmata anda artelli teiste liikmete kasutusse?

16. juuli 1948. a. määruses nr. 668 märgib Eesti NSV Ministrite Nõukogu, et üheks puuduseks töö organiseerimisel kolhoosides on asjaolu, et brigaadile kinnistatud tootmisvahendeid kasutatakse sageli brigadiiri teadmata väljaspool brigaadi, mis takistab brigaadi normaalset tööd.

Sama määrusega Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab, et brigaadile kinnistatud tootmisvahendeid ei või võtta kolhoosi teistele töödele väljaspool brigaadi ilma brigadiiri teadmata või kolhoosi juhatuse otsuseta.

Kes jaotab tööd brigaadis ja kuidas toimub kolhoosnikute poolt tehtud tööde arvestamine?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 14. punktile jaotab tööd artelli liikmete vahel otseselt brigadiir, kes on kohustatud kõige otstarbekamalt ära kasutama oma brigaadi iga kolhoosniku tööjõudu, mitte lubades töö jaotamisel mingit onupoja- või perekonnapoliitikat ja rangelt arvestades igaühe tööoskust, tema kogemusi ja füüsilist jõudu.

Kui on aga brigaadis organiseeritud lülid, siis brigadiir jaotab tööd lülide poolt täidetavas osas ainult lülide vahel. Põhikiri kohustab brigadiiri tegema vähemalt üks kord nädalas kokkuvõtte artelli iga liikme poolt tehtud töö kohta ja vastavalt kolhoosnikute üldkoosolekul kinnitatud tööhinnetele kandma iga kolhoosniku tööraamatusse tema normipäevade arvu. Artelli juhatus peab iga kuu välja panema artelli liikmete nimekirja, kus on ära näidatud nende poolt möödunud kuul töötatud normipäevade arv.

Teadaande artelli iga liikme poolt möödunud aasta jooksul töötatud normipäevade arvu kohta paneb kolhoosi juhatus üldiseks teadmiseks välja vähemalt kaks nädalat enne üldkoosolekut, kus kinnitatakse artelli tulude jaotus. Aasta töö kokkuvõttele kirjutavad alla peale arvepidaja veel tingimata ka brigadiir ja artelli esimees.

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusele nr. 668 on kolhooside juhatused kohustatud teostama ranget kontrolli põllutööde kvaliteedi üle, jälgides, et brigadiirid arvestaksid iga päev kolhoosnikute poolt tehtud töid ning et õigeaegselt kantaks kolhoosnikute tööraamatutesse nende poolt töötatud normipäevad.

Kolhoosi esimees on kohustatud tööd vastu võtma brigaadilt vähemalt üks kord nädalas.

Kas kolhoosi juhatus võib määrata tööle kolhoosnikuid — invaliide ja rauku — ning võtta nendelt aiamaa kasutamise õigus, kui nad ei ole töötanud ettenähtud normipäevi?

Vanad ja töövõimetud kolhoosi liikmed säilitavad õiguse aiamaa kasutamisele nendes normides, mis on ette nähtud vastava kolhoosi põhikirjas, ka siis, kui nad ei ole suutelised töötama ja seetõttu ei võta enam tegelikult osa kolhoosi töödest. Kui aga kolhoosnik — invaliid või vana — on osaliselt töövõimeline ja saab töötada kergematel töödel, siis on ta kohustatud ka vastavatest töödest kolhoosi juhatuse nõudmisel osa võtma. Miinimumarvu normipäevade väljatöötamise nõue ei kehti vanade ja töövõimetute kohta.

Kas külanõukogu või valla täitevkomitee esimees on õigustatud määrama artelli liikmeid tööle väljaspool artelli?

Külanõukogu ega valla täitevkomitee ei ole õigustatud käsutama kolhoosi tööjõudu. Nad ei või suunata kolhoosnikuid ükskõik missugusele tööle artelli juhatuse nõusolekuta.

Juhtudel, kui kolhoosnikute suunamine töödele väljaspool kolhoosi on ette nähtud seadusega või valitsuse määrusega (töö- ja veokohustused, värbamised töökoolidesse ja teised), tuleb valla täitevkomiteel need suunamised teha kolhoosi juhatuse kaudu.

Igasugune korraldus kolhoosnikute suunamise kohta ühele või teisele tööle, kui see ei ole ette nähtud valitsuse määrusega, on seadusevastane ning ei kuulu täitmisele ja sellest tuleb teatada maakonna täitevkomiteele või maakonna prokurörile seadusevastase korralduse tühistamiseks järelevalve korras ning korralduse andnud isikute vastutusele võtmiseks.

Kuidas organiseeritakse lülid, tööd lülis ja lüli juhtimist?

Lülid moodustatakse tootmisbrigaadides nende brigaadide liikmetest. Nad moodustatakse selleks, et vältida isiklikku vastutamatust üksikute kultuuride harimisel ja tööde juhtimise paremustamiseks. Lüli alatise koosseisu kinnitab kolhoosi juhatus.

Lülidele kinnistatakse väärtuslikumad ja rohkem tööd nõudvad vaheltharitavad, tehnilised ja köögiviljakultuurid, samuti ka seemnepõllud. Kus see on võimalik, seal kinnis-

tatakse lülidele ka teravilja-, esijoones toiduteravilja-kultuurid.

Kultuuride kinnistamist lülidele teostatakse vähemalt üheks aastaks, arvestades nende töönõudlust, harimise ja saagikoristamise aega selleks, et koormata võrdselt tööga kõigi brigaadide lülid ning et mitte liigselt killustada külve lülide vahel.

Lülidele põldude eraldamine ja kinnistamine peab täieliku harimise võimaldamiseks toimuma: suvivilja alla — enne sügiskündi ja talivilja alla — enne kesakündi. Iga lüli normipäevad ja lülile kinnistatud põlluosalt saadud saak arvestatakse teistest lahus.

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusele nr. 668 kinnitab kolhoosi juhatus lüli juhtimiseks vilunud ja autoriteetsete kolhoosnikute hulgast lülivanema.

Lülivanem töötab võrdselt kõigi lüli kolhoosnikutega. Ühtlasi paigutab tema kolhoosnikud tööle, valvab selle järele, et lüli liikmed peaksid kinni töökorrast, valvab töönormide täitmise ja töö kvaliteedi üle ning viibib juures, kui brigadiir lüli kolhoosnikute poolt täidetud töid vastu võtab.

Millest lähtuda lülide arvu kindlaksmääramisel brigaadis?

Kujunenud praktika järgi sõltub tootmisbrigaadides organiseeritavate lülide arv brigaadi kuuluvate kolhoosnikute arvust ja sellest, millised kultuurid lülidele kinnistatakse, samuti ka lüli suurusest.

Kolhoosides, kus täielikult on mindud töö lüliviisilisele organiseerimisele, moodustatakse brigaadis 2—3 ja ka rohkem lüli, umbes 8—12 inimest igas lülis.

Küsimuse, mitu lüli kolhoosis moodustada, otsustab kolhoosnikute üldkoosolek artelli tootmisplaani kinnitamisel.

Kuidas vormistatakse lülide koosseis ja neile põldude määramine?

Kõik andmed lülide koosseisu, nendele kinnistatud kultuuride, põldude ja põllumajanduskultuuride viljakuse plaaniülesannete kohta fikseeritakse brigaadide ja lülide aasta tootmisülesandeis. Pärast seda, kui kolhoosnikute üldkoosolek on kinnitanud brigaadi tootmisülesande ja juhatus-lüli ülesande, antakse brigaadi ülesanne brigadiiri kätte ja lüli ülesanne lülivanema kätte. Teine eksemplar tootmisülesandeist hoitakse alal kolhoosi juhatuses.

Kolhooside praktikas toimub põldude jaotamine lülidele koha-

peal põllul, piirimärkide ülesseadmine toimub lülivanemate juuresolekul ja see vormistatakse aktiga. Aktil märgitakse põldude asukoht ja haritavate pindalade suurus.

Milline on artelli äsja vastuvõetud liikmete brigaadidesse ja lülidesse määramise kord?

Artelli äsja vastuvõetud liikmete paigutamisel brigaadidesse ja lülidesse peetakse kinni samast korrast, mis kehtis artelli vanade liikmete suhtes, s. o. eelkõige peetakse silmas artelli tootmisalaseid huve, artelli liikme elukohta ja võimeid temale antava töö täitmiseks.

Pole õige, kui mõned kolhooside juhatused loovad uutest kolhoosnikutest uue brigaadi või uue lüli, arvestamata nende elukohta.

Kas tuleb kõik brigaadi liikmed lülidesse jaotada?

Tehniliste ja vaheltharitavate kultuuride poolest suurte külvialadega kolhoosides, samuti neis kolhoosides kindlakskujunenud praktika järgi, kus lülidele kinnistatakse peamised teraviljakultuurid, vajatakse nende kultuuride peale mineva töö õigeaegseks tegemiseks kõigi brigaadi liikmete tööjõudu. Sellepärast praktiseeritakse neis kolhoosides kõigi põllutööbrigaadides olevate kolhoosnikute lülidesse jaotamist. Erandi moodustavad brigadiir, tallimees ja teised pidevalt üldbrigaadiliste töödega seotud brigaadi liikmed.

Iga lüli koosseisu arvatakse niihästi suurte kui ka väiksemate kogemustega kolhoosnikuid, niihästi mehi kui ka naisi, samuti hobuse- ja jalamehi.

Kolhoosides, kus tehniliste ja vaheltharitavate kultuuride all on vähem maad ja kus peale nende lülidele kinnistatakse ainult teraviljade seemnepõllud, tavalised viljapõllud aga jäävad kinnistamata, arvatakse lülidesse brigaadist kolhoosnikuid ainult sel määral, kuipalju neid läheb vaja lülidele kinnistatud põldudel tööde õigeaegseks tegemiseks. Seejuures tuleb arvesse võtta brigaadi iga liikme töökoormust, et tööga kogu brigaadile määratud põldudel õigeaegselt toime tulla.

Kas tohib lülivanemale panna töö arvestamise kohustus lülis?

Ei tohi. Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 15. punktile peab brigaadis töö üle arvet brigadiir. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusega nr. 668 ko-

hustatakse kolhooside juhatusi sisse seadma range kontrolli põllutööde kvaliteedi üle, jälgima, et brigadiir iga päev üles märgiks iga kolhoosniku poolt tehtud töö ja õigel ajal kolhoosniku tööraamatusse märgiks tema poolt väljatöötatud normipäevade arvu.

Sama määrus näeb ette ka lülivanema kohustused. On kindlaks määratud, et lülivanem, kes töötab võrdselt kõigi lüli kolhoosnikutega, organiseerib kolhoosnikute tööle paigutamist, jälgib, et lüli liikmed kindlaksmääratud töökorrast kinni peaksid, töönorme täidaksid ja kvaliteetset tööd teeksid, ning viibib juures, kui brigadiir lüli kolhoosnikuilt nende poolt tehtud tööd vastu võtab.

Kas tuleb lülidele kinnistada hobuseid ja põllumajanduslikku inventari?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 14. punktile kinnistab kolhoosi juhatus igale põllutööbrigaadile aktiga kogu temale vajaliku inventari, tööloomad ja majapidamishooned. Peale selle määrab Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrus nr. 668, et tootmisbrigaadile kinnistatud inventar, põllutöömasinad, hobused ja transpordivahendid jäävad brigadiiri korraldusse. Vastavalt NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee 12. mai 1943. a. määrusele nr. 510 tuleb kõik tööhobused koos riistadekomplektiga kolhoosides kinnistada tootmisbrigaadidele, brigaadides aga kolhoosnikuile. Seega tuleb hobused ja põllumajanduslik inventar (külvimasinad, adrad, niidumasinad jne.) vahetult kinnistada brigaadile, brigaadis aga üksikuile kolhoosnikuile, mitte lülile.

Et kolhoosnikud (hobusemehed), kellele tööloomad kinnistatakse, oleksid koos teiste lüli liikmetega põllumajanduslike kultuuride viljakuse tõstmisest huvitatud, tuleb nad arvata lülide koosseisu. Sel juhul tuleb brigadiiril hobusemeestele töökäske andes arvesse võtta, kes kuski lülis töötab, et nad võiksid oma lüli põllul töötada.

Kuidas toimub loomakasvatusbrigaadide organiseerimine ja nende juhtimine?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 14. punktile moodustab artelli juhatus loomakasvatusbrigaadid vähemalt 3 aastaks.

Vähese loomade arvuga kolhoosides eraldatakse üks looma-

kasvatusbrigaad kõigi loomaliikide talitamiseks, ning võimaluse ja vajaduse korral antakse brigaadile täiendavalt teisi töid, mis on võimalik sooritada loomade talitamise kõrval peaülesannet kahjustamata. Suurema loomade arvuga kolhoosides eraldatakse eri brigaadid kas kahe või iga loomakasvatusfarmi jaoks.

Loomakasvatusbrigaadid on soovitav kolhoosidel komplekteerida loomakasvatuse alal kogenud kolhoosnikutega ja kinnistada igale loomakasvatusbrigaadile produktiivloomad, loomade talitamiseks vajalik inventar, veovahendid ja karjalaudad.

Üldreeglina juhivad loomakasvatusbrigaade loomakasvatusfarmide juhatajad või kolhoosi loomakasvatuse juhatajad.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusega nr. 668 on soovitatud kolhoosidel määrata loomakasvatusfarmide juhatajad, kui farmides on emasloomi vähemalt: hobusekasvatusfarmis — 20 mära, veisekasvatusfarmis — 35 lehma, seakasvatusfarmis — 20 emist, lambakasvatusfarmis 800 utte.

Kolhoosides, kus emasloomade arv on väiksem, määratakse kolhoosi loomakasvatuse juhataja.

Juhtudel, kui loomakasvatuse juhataja ei ole täies ulatuses koormatud loomakasvatuse juhtimise tööga, kinnistatakse temale loomi talitamiseks, loomakasvatuse juhtimise eest arvestatakse aga temale täiendavalt 10—15 normipäeva kuus.

Kui suur arv loomi on soovitav kinnistada ühele töötajale talitamiseks?

Veisekasvatusfarmis kinnistatakse talitamiseks: lüpsjale-karjatalitajale — 8—14 lehma, karjatalitajale-karjasele — 30—50 lehma, vasikatalitajale — 20—25 vasikat, noorloomavõi nuumlooma-talitajatele — 30—50 looma, sugupullide talitajale — 3—4 looma.

Seakasvatusfarmis kinnistatakse: seatalitajale — 7—8 emist koos põrsastega, kui aga 3—4 kuu vanusest alates toimub põrsaste talitamine eri seatalitaja poolt, siis 10—12 emist.

Lambakasvatusfarmides kinnistatakse lambatalitajale-karjasele — 75 täiskasvanud utte koos talledega. Lammaste poegimise ja pügamise ajaks eraldatakse lambatalitajale abiks kolhoosnikuid.

Linnukasvatusfarmis kinnistatakse linnutalitajale täiskasva-

nud linde: 500 kana või 300 parti, või 100 hani, või 100 kalkunit, noorlinde aga: 800 kanapoega või 400 pardipoega, või 300 hanepoega, või 300 kalkunipoega.

Hobusekasvatusfarmis kinnistatakse tallimehele talitamiseks 10 täiskasvanud hobust või 12 kuni kolme aasta vanust noorhobust; tõunoorhobuseid kinnistatakse ühe tallimehe kohta 6.

2. TÖÖ TASUSTAMINE PÕLLUNDUSES JA LOOMAKASVATUSES

Kuidas ja missugusele tähtajale määratakse kolhoosis töönormid ja tööhinded?

Põllumajanduslikud tööd artellis teostatakse tükitöö alusel. Artelli juhatus töötab välja ja kolhoosnikute üldkoosolek kinnitab töönormid kõigi põllumajanduslike tööde kohta ja iga töö hinde normipäevades. Näidis-töönormid ja -hinded tähtsamate põllumajanduslike tööde kohta on antud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusega nr. 668. Töönormid ja tööhinded tulevad pärast nende kinnitamist üldkoosoleku poolt kontrolli korras läbi vaadata maakondade täitevkomiteede koosolekuil.

Sama määrusega on tunnistatud vajalikuks teostada iga aasta kolhoosides seal kehtivate töönormide täitmise kontrolli ja nende normide revideerimist. Kui rakendatud töönormidest osa või kõik osutuvad madalaiks, võrreldes saavutatud töövõudluse tasemega, siis tuleb vastavaid norme kolhoosnikute üldkoosoleku otsuse alusel tõsta.

Kuidas talitada töönormide ja -hinnete väljatöötamisel ja kinnitamisel kolhoosis nende tööde osas, millede kohta ei ole ette nähtud näidis-töönorme ega -hindeid?

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 19. aprilli 1948. aasta määrusele nr. 1259 on lubatud vabariikide ministrite nõukogudel vajaduse korral töötada täiendavalt välja näidis-töönorme ja -hindeid normipäevades nende tööde kohta, mille kohta ei ole antud näidis-norme sama määrusega (Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 668), kuid missuguseid töid vabariikide kolhoosides sooritatakse.

Tööde kohta, kus ei ole näidis-töönorme ja tööhindeid, määrab need kolhoos ise, arvestades antud kolhoosi eesrindlike kolhoosnikute saavutatud tööviljakust.

Millal ja mis alusel koostatakse normipäevade kulutamise plaan?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusega nr. 668 16. juulist 1948. a. soovitatakse kolhooside juhatustel koostada ühtaegu aastatootmisplaani ja tulude-kulude eelarve koostamisega normipäevade kulutamise plaan põllumajandusharude, iga kultuuri või samalaadsete kultuuride grupi järgi — iga brigaadi ja iga lüli jaoks, loomaliikide alal aga — iga loomakasvatusfarmi, iga abikäitise, iga ehitusobjekti ja sisemiste majapidamistööde jaoks, samuti töötasu maksmiseks administratiiv- ja teenindavale personaalile.

Normipäevade kulutamise plaanid nii kogu kolhoosi kohta kui ka üksikute brigaadide, lülide ja loomakasvatusfarmide kohta koostatakse riikliku plaaniga kindlaksmääratud ülesannete — külvipindade suuruse, viljakuse ja loomakasvatuse arendamise ülesannete alusel, arvestades kolhoosis rakendatud töönorme ja tööhindeid normipäevades.

Normipäevade kulutamise plaani koostamisel iga brigaadi ja lüli kohta tuleb arvestada tööde mehhaniseerimise taset, mullastiku erisusi ja põldude umbrohtumist, eelvilju ja viljeldavate kultuuride sortide omadusi.

Kolhooside normipäevade kulutamise plaani koostamisele tuleb kaasa tõmmata brigadiire, lülivanemaid ja eesrindlikke kolhoosnikuid. Need normipäevade kulutamise plaanid kuuluvad kinnitamisele kolhoosnikute üldkoosoleku poolt.

Kuidas teostatakse kontrolli selle üle, et normipäevade kulutamine toimuks vastavalt plaanile?

Määrusega nr. 668 soovitatakse kolhooside juhatustel ja revisjonikomisjonidel teostada kontrolli normipäevade õige arvestamise üle ja vähemalt üks kord kvartalis ning aasta lõpul enne tulude jaotamist võrrelda normipäevade tegelikku kulutamist kulutamise plaani arvudega ja tegelikult tehtud tööde hulgaga iga brigaadi, lüli, farmi osas kultuuride, ehitusobjektide järgi ning administratiiv-teenindava personaali töötasuks normipäevade kulutamist.

Normipäevade kulutamise võrdlemisel määratakse kindlaks põhjused ja selgitatakse isikud, kes on süüdi normipäevade ülekulutamises, samuti plaanis ettenähtud agrotehniliste ja zootehniliste ürituste mittetäitmises.

Kontrolli tulemustest tuleb koos vastavate ettepanekutega ette kanda kolhoosnikute üldkoosolekule.

Kuidas talitada siis, kui selgub, et kolhoosnikule on normipäevad arvestatud mitteõigesti?

Kui selgub, et kolhoosnikule on brigadiiri või farmijuhataja poolt arvestatud mitteõigesti normipäevi, alandades omavoliliselt töönorme, tõstes tööhinnet, mõõtes täidetud tööd ebaõigesti või teostades arvestamist ebatäpselt, samuti kui selgub, et on arvestatud normipäevi halvakvaliteediliste ja ümbertegemisele kuuluvate tööde eest — siis soovitatakse kolhoosi juhatusel need mitteõigesti rohkem arvestatud normipäevad maha arvata.

Brigadiirilt või farmijuhatajalt, kes teostas normipäevade mitteõige arvestuse, arvestatakse kolhoosi juhatuse otsusel neil juhtudel maha kuni 5 normipäeva.

Kas võib arvestada normipäevi tööde eest, mis ei ole ette nähtud tööde ja normipäevade kulutamise plaanis?

Juhul, kui brigaadidel või lülidel tuleb teha lisatöid neile kinnistatud põldudel või farmides, mis suurendavad või kindlustavad saaki või soodustavad loomakasvatuse arendamist, kuid ei ole ette nähtud normipäevade kulutamise plaanis, peab kolhoosi esimees lubama need tööd teostada.

Nende lisatööde tegemiseks normipäevade kulutamine tuleb pärast kinnitada kolhoosnikute üldkoosoleku poolt (Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. määrus nr. 668).

Kas kolhoosnikul, kes sai kolhoosi töö juures vigastada, on õigus nõuda normipäevade edasiarvestamist?

Vastavalt NSV Liidu Ülemkohtu pleenumi 14. augusti 1942. aasta määrusele mõistab kohus sellistel juhtumitel, kui tehakse kindlaks, et kolhoosi liige sai kehavigastuse kolhoosis vääralt korraldatud töö tagajärjel (mitte oma hooletuse või lohakuse tõttu), kolhoosnikule välja kahjutasu perioodiliste maksete näol natuuras või rahas, kuid mitte normipäevades. Tasu suuruse määrab kohus sõltuvalt vigastuse tõttu kaotatud töötasu suurusest, töövõime kaotuse tasemest, samuti ka arvesse võttes vigastatu varalist seisukorda ning kolhoosi majanduslikku taset.

Kui aga vigastatu tervislikus seisundis toimusid pärast kohtuotsust olulised muudatused paranemise ja töövõime suurenemise suunas, siis võib kolhoos vastavalt NSV Liidu Ülemkohtu pleenumi 10. juuni 1943. a. seletusele esitada kohtule hagi kahjutasu maksete vähendamiseks.

Kui kehavigastus tekitati kolhoosnikule masinate või mootorite läbi (traktorid, kombainid jt.), mis ei kuulu kolhoosile, siis kannab ainelist vastutust kannatanu ees see ettevõte või organisatsioon, kes on masinate ja mootorite valdaja.

Kes on õigustatud kolhoosi liikme surma korral saama tema poolt töötatud normipäevadele jaotatavad saadused ja raha?

Kuna normipäevade arvestamine kolhoosides peab toimuma kooskõlas iga kolhoosniku töö hulgaga ja kvaliteediga ning et tehtud normipäevade eest jaotatav tasu tuleb lugeda kolhoosniku isiklikuks varaks, mille suhtes ei või rakendada kolhoosipere ühisvara käsitlevaid eeskirju, siis ei lähe kolhoosniku surma korral tema poolt kolhoosist saamata jäänud normipäevade tasu selle kolhoosipere vara ühisfondi, kus kadunu oli liikmeks, vaid Tsiviilkoodeksi pärimiseeskirjade järgi isikuile, kes osutuvad kadunu pärijaiks (VNFSV Ülemkohtu presiidiumi määrus 3. märtsist 1932. a.).

Kas brigadiiri poolt normipäevade arvestamine on lõplik ja kas selle alusel toimub tulude jaotus.

Brigadiiride poolt teostatud normipäevade arvestust ei saa pidada lõplikuks, vaid see kuulub kontrollimisele ja vigade avastamisel korrigeerimisele. Normipäevade lõpliku arvu, millele jaotatakse tulud, kinnitab kolhoosnikute üldkoosolek pärast normipäevade kulutamise plaani täitmise lõplikku kontrollimist.

Kuidas toimub brigaadidele ja lülidele normipäevade juurde- ja mahaarvestamine sõltuvalt põllumajanduskultuuride saakidest?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusega nr. 668 soovitatakse kolhoosidel jaotada omad tulud, arvesse võttes saaki, mis on saadud brigaadi poolt, brigaadides aga — lülide poolt, selliselt, et brigaadide ja lülide kolhoosnikud, kes on saanud oma töö tulemusena suurema saagi, saaksid ka suurema tasu, ja vastupidiselt — kes on saanud väiksema saagi — saaksid ka väiksema tasu, kehtestades selleks normipäevade arvestamise alal järgmise korra:

brigaadile või lülile, kes on ületanud temale antud saagiplaani temale kinnistatud kultuuri või samalaadsete kultuuride grupi alal, tuleb täiendavalt juurde arvestada iga protsendi eest, mille võrra on plaan ületatud, üks protsent normipäeva-

dest, mis on kulutatud antud kultuuri või samalaadsete kultuuride grupile;

brigaadilt või lülilt, kes ei ole täitnud temale antud saagiplaani temale kinnistatud kultuuri või samalaadsete kultuuride grupi alal, arvestada maha iga protsendi eest, mille võrra jäi plaan täitmata, 1% normipäevadest, kuid mitte üle 25% normipäevadest, mis on kulutatud antud kultuurile või samalaadsete kultuuride grupile;

brigaadile või lülile, kes on täitnud antud saagiplaani temale kinnistatud kultuuri või samalaadsete kultuuride grupi alal, arvestada kõik normipäevad, mis on kulutatud antud kultuurile või samalaadsete kultuuride grupile.

Kui kolhoosnikute üldkoosolek, lähtudes kolhoosi konkreetsetest tootmistingimustest, peab vajalikuks hinnata brigaadide ja lülide töötulemusi mitte neile kinnistatud plaani täitmise järgi, vaid võrreldes viljakuseplaani täitmisega keskmiselt kogu kolhoosi ulatuses, siis nendeks juhtudeks soovitatakse teostada normipäevade juurde- või mahaarvestamist järgmiselt:

brigaadile või lülile arvestada vastavalt juurde või maha nii mitu protsenti normipäevi, mitme protsendi võrra brigaad või lüli ületas või sai väiksema saagi kui saadi selle või samalaadsete kultuuride grupi alal keskmiselt kogu kolhoosi kohta. Seejuures ei või aga brigaadilt või lülilt mahaarvestatavate normipäevade arv ületada 25% nendest normipäevadest, mis on brigaadi või lüli poolt töötatud nendele kinnistatud kultuuride alal;

brigaadilt või lülilt, kes täitis või ületas temale antud saagiplaani, ei arvestata normipäevi maha, kuigi kolhoosi saagiplaani ületamise keskmine protsent samade kultuuride alal on kõrgem, vaid nendele arvestada normipäevi ulatuses, mis nad on töötanud.

Normipäevade mahaarvestamist brigaadidelt ja lülidelt ei teostata saagiplaani mittetäitmisel, juhul kui külvid kannatasid loodusõnnetuste tõttu, mis on tõestatud Riikliku Kindlustuse aktidega.

Kas võib normipäevi arvestada kolhoosnikuile ka kogutud saagi tsentnerite arvu alusel?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusega nr. 668 on lubatud kolhoosnikute üldkoosoleku otsusel arvestada brigaadide või lülide kolhoosnikuile normipäevi köögivil-

jade ja vaheltharitavate kultuuride alal ka saadud saagi iga tsentneri järgi, arvestades normipäevi vastavalt kehtestatud hinnetele.

Hinded normipäevades saagi iga tsentneri kohta määratakse kindlaks, lähtudes brigaadile või lülile antud saagiplaanist, kehtestatud töönormidest ja -hinnetest, samuti plaanitud saagi saamiseks vajalikest normipäevade arvust. Need hinded vajaduse korral täpsustatakse aasta lõpul tegelikult teostatud tööde järgi.

Kuidas toimub brigaadile või lülile juurde- või mahaarvestatud normipäevade jaotamine brigaadi või lüli kolhoosnikute vahel?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusele nr. 668 toimub normipäevade juurde- või mahaarvestamine kolhoosnikuile saagi eest, mis on brigaadi või lüli poolt nendele kinnistatud kultuuride alal saadud üle plaani või plaanist vähem — proportsionaalselt kõigile normipäevadele, mis on iga kolhoosniku poolt antud kultuuri või samalaadsete kultuuride grupi alal tehtud. Normipäevade juurdearvestamist ei teostata brigaadi või lüli neile kolhoosnikuile, kes kaaluva põhjuseta ei ole aasta jooksul töötanud ettenähtud kohustusliku miinimumarvu normipäevi.

Normipäevade mahaarvestamist ei teostata töövõimetuilt kolhoosnikuilt ja alaealistelt kuni 16 aasta vanuseni.

Kuidas arvestatakse normipäevi põllutööbrigaadi töötajatele brigaadile kinnistatud hobuste talitamise eest?

Põllutööbrigaadi brigadiirile soovitatakse arvestada iga brigaadile kinnistatud hobuse kohta, kui ta on keskmise toitumusega — 0,2 normipäeva ja kui ta on hea toitumusega — 0,4 normipäeva kuus. Hobusemehele soovitatakse arvestada iga temale tööks kinnistatud hobuse kohta, kui ta on keskmise toitumusega — 3 normipäeva, kui aga hea toitumusega — 6 normipäeva kuus. Iga saadud ja märast võõrutatud varsa kohta soovitatakse arvestada brigadiirile 3 normipäeva ja hobusemehele, kellele vastav mära kinnistatud — 10 normipäeva.

Põllutööbrigaadi brigadiirile ja hobusemehele ei arvestata normipäevi hobuste kohta, kes on alla keskmise toitumusega.

Hobuste vigastuste või muude kahjustuste esinemisel arvestatakse maha selles süüdlastelt kolhoosnikutelt hobuse iga

seisupäeva eest kuni tervenemiseni 2 normipäeva, märade abordi puhul aga — 20 normipäeva.

Kuidas tasustatakse põllutööbrigaadi brigadiiri tema töö eest?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusega soovitatakse kolhooside juhatustel arvestada igakuiselt normipäevi põllutööbrigaadi brigadiiridele, sõltuvalt nende töömahust järgmises ulatuses:

1) Teravilja ja tehniliste kultuuride (lina, suhkrupeedi jt.) külvidega kolhoosides, kui brigaadile on kinnistatud külvipinda: kuni 60 ha — kuni 20 normipäeva; 61 kuni 100 ha — kuni 35 normipäeva; 101 kuni 300 ha — kuni 40 normipäeva; 301 kuni 500 ha — kuni 45 normipäeva; 501 kuni 700 ha — kuni 50 normipäeva, üle 700 ha — kuni 55 normipäeva.

2) Põllutööbrigaadi brigadiiridele soovitatakse täiendavalt arvestada juurde normipäevi sõltuvalt nende tööstaažist kolhoosis järgmiselt: kes töötavad kolhoosis kolmandat aastat — 5%, neljandat ja viiendat aastat — 10% ja kes on töötanud viis ja rohkem aastat — 15% iga kuu neile arvestatud normipäevade arvust.

3) Külviplaani täitmisel ja saagiplaani ületamisel brigaadile kinnistatud kõigi teravilja-, tehniliste, köögivilja- ja söödakultuuride ning kartuli alal arvestatakse täiendavalt juurde iga nende kultuuri alal saagiplaani ületamise iga protsendi kohta 1% neile aastas põhitöötasuna arvestatud normipäevadest.

Saagiplaani mittetäitmisel arvestatakse plaani mittetäitmise iga protsendi kohta iga nimetatud kultuuri alal brigadiirilt 1% aasta põhitöötasu normipäevadest maha, kuid mitte üle 25% neile aasta põhitöötasuna arvestatud normipäevadest.

Kas brigadiirile ettenähtud töötasu väheneb, kui ta võtab isiklikult osa töödest?

Normipäevade arvestamine brigadiiridele, loomakasvatusfarmide juhatajatele, samuti ka kõigile administratiiv- ja teenindava koosseisu töötajaile isiklikult kolhoosi põldudelt või farmides tehtud tööde eest toimub võrdselt teiste kolhoosnikutega vastavalt töönormidele ja hinnetele, mis on kehtestatud kolhoosis.

Need normipäevad arvestatakse nendele töötajatele sõltumata nende põhitöötasust, tingimusel, et nad täidavad kõik oma otsesed ülesanded.

Kuidas tasustatakse lülivanemat lüli juhtimise eest?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusele nr. 668 soovitatakse arvestada lülivanemale täiendavalt tema poolt töötatud normipäevadele lüli töö juhtimise eest juurde 2—3% normipäevade üldarvust, mis on töötatud lüli kõigi liikmete poolt lülile kinnistatud kultuuridel.

Normipäevade juurdearvestamist lülivanemale teostatakse iga kuu.

Eeltähendatud määruse järgi organiseeritakse lülid üksikute kultuuride harimisel isikliku vastutamatuse vältimiseks ja lülidele kinnistatakse tingimata harimiseks kultuuride maa-alad ja seemnepõllud. Seega moodustab lüli brigaadi kolhoosnikute rühma, kellele on ettenähtud ajaks kinnistatud hooldamiseks ja teiste tööde teostamiseks kultuurid.

Kui aga brigaadis on rühm kolhoosnikuid, kes tavaliselt töötavad koos, kuid kellele ei ole kinnistatud maa-ala külvide hooldamiseks, siis sellist rühma ei saa pidada lüliks tähendatud määruse mõttes, selle rühma tööde juhtijat ei saa lugeda lülivanemaks ega temale kohaldada lülivanema tasunorme.

Kuidas toimub kolhoosifarmides töötavate kolhoosnikute tasustamise korra kindlaksmääramine?

Loomakasvatuse alal töötavate kolhoosnikute, samuti ka kolhoosi teistel tööaladel töötavate kolhoosnikute tasustamise kord määratakse kindlaks artelli liikmete üldkoosoleku otsusega.

Töö organiseerimise ja töötasu maksmise korra edasiseks parandamiseks kolhoosi farmides, samuti korra loomiseks normipäevade arvestamiseks ja kolhoosnikute materiaalse huvi tõstmiseks, kõrge produktiivsuse saavutamiseks ja loomade arvu tõstmiseks loomakasvatuses soovitatakse Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusega nr. 668 kolhoosidel määrata loomakasvatuse alal töötavaile kolhoosnikutele töötasu sõltuvalt nende poolt saavutatud piimatoodangust, villatoodangust, noorloomade juurdesünnist ja nende üleskasvatamisest, töö- ja produktiivloomade eluskaalu juurdekasvust ja toitumusest.

Sama määrusega on kinnitatud näitlikud koormusnormid, tükitöö hinded ja normipäevade arvestamise kord, milledest lähtutakse kõigis kolhoosides töönormide ja -hinnete määra-

misel. Seejuures võetakse arvesse kolhoosis saavutatud loomade produktiivsuse senist taset ja loomakasvatusalaste tööde mehhaniseerimist.

Kolhoosidele soovitatakse teostada iga aasta kehtivate töönormide täitmise ja loomade nende talitajatele kinnistamise normide kontrolli ning teha vajalikud muudatused, mis kindlustavad tööviljakuse edasist kasvu.

Kui palju arvestatakse kolhoosi tallimehele normipäevi hobuste talitamise eest?

Tallimehele, kes talitab täiskasvanud hobuseid, soovitatakse arvestada iga hobuse talitamise eest 3 normipäeva kuus; tallimehele noorhobuste talitamise alal — 2,5 normipäeva iga noorlooma kohta kuus; tallimehele, kes talitab tõunoorhobuseid — iga looma kohta 5 normipäeva kuus; sugutäkkude talli tallimehele soovitatakse arvestada iga täku talitamise eest 4 normipäeva kuus ja iga mära kohta, kes on paaritatud tallimehele kinnistatud täkuga, käest paaritamise puhul, pärast tiinuse selgumist — 1,5 normipäeva.

Peale selle soovitatakse arvestada tallimehele, kes talitab täiskasvanud hobuseid, nendelt saadud iga terve varsa eest 10 normipäeva ja iga märast võõrutamiseni kasvatatud varsa eest — 15 normipäeva.

Vanem-tallimehele soovitatakse arvestada normipäevi hobuste talitamise eest normides, nagu see on ette nähtud tallimeestele, ning peale selle arvestada temale töö juhtimise eest 5—10 normipäeva kuus.

Mis juhtudel arvestatakse tallimehele töö eest juurde või maha normipäevi?

Täiskasvanud ja noorhobuste talli tallimeestele soovitatakse Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusega nr. 668 arvestada iga hobuse kohta, kes on hea toitumusega, täiendavalt juurde 1 normipäev, iga alla keskmise toitumusega hobuse eest aga — arvestada maha 1 normipäev kuus.

Normipäevade juurde- või mahaarvestamist tallimeestele teostatakse iga kuu lõpul hobuste ülevaatuse ja nende toitumuse kindlaksmääramise akti alusel, mis koostatakse ja kirjutatakse alla kolhoosi esimehe, revisjonikomisjoni esimehe ja kolhoosi zootehniku või veterinaartöötaja poolt.

Kuidas tuleb arvestada normipäevi karjatalitaja-lüpsja töö eest?

Lüpsjale-karjatalitajale soovitatakse arvestada iga 100 l piima kohta, mis saadakse temale kinnistatud lehmade grupilt karjatamisperioodil — 1,2—1,8 normipäeva, ja laudaperioodil — 2,2—3,2 normipäeva.

Peale selle arvestada lüpsjale-karjatalitajale iga temale kinnistatud lehmalt ja mullikalt saadud terve vasika eest 7 normipäeva, iga saadud ja 15—20 päeva vanuseni kasvatatud vasika eest aga — 12 normipäeva.

Vasikatalitajale soovitatakse arvestada vasikate kaalu juurdekasvu iga 10 kg eest 0,8—1,3 normipäeva, vasikate mittekaalumisel aga 0,9—1,3 normipäeva iga looma eest kuus.

Kuidas arvestada normipäevi karjatalitajale-karjasele tema töö eest?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusega nr. 668 soovitatakse arvestada karjatalitajale-karjasele iga 100 liitri piima kohta, mis on saadud temale kinnistatud lehmadelt karjatamisperioodil — 0,4—0,5 normipäeva ja laudaperioodil — 0,7—1,0 normipäeva; iga terve vasika eest, kes on saadud temale kinnistatud lehmadelt ja mullikatelt — 2—3 normipäeva.

Noorloomi talitavale karjasele soovitatakse arvestada iga 10 kg loomade eluskaalu juurdekasvu eest 0,8—1,0 normipäeva, loomade mittekaalumisel aga — 0,5—0,7 normipäeva iga looma eest kuus.

Karjamaa- või laudanuumal olevate loomade iga 10 kg eluskaalu juurdekasvu eest arvestada karjatalitajale-karjasele 0,8—1,2 normipäeva, loomade mittekaalumisel aga — 0,6—0,8 normipäeva iga looma eest kuus.

Noorloomi talitavale karjasele soovitatakse arvestada täiendavalt iga terve vasika eest, kes on saadud määratud tähtajaks paaritatud lehmmullikalt, 2—3 normipäeva.

Kui noorloomi ja nuumloomi ei kaaluta, siis soovitatakse arvestada noorloomade ja nuumloomade karjatalitajale-karjasele iga üle keskmise toitumusega looma eest täiendavalt juurde 0,5 normipäeva, iga alla keskmise toitumusega looma eest aga — maha 0,3 normipäeva.

Sugupullide talitajale soovitatakse arvestada 4 normipäeva kuus iga temale kinnistatud pulli talitamise eest ja pulliga

paaritatud iga lehma eest pärast tiinuse kindlakstegemist — 1,5 normipäeva.

Karjatalitajale-karjasele, kes talitab ühtaegu erinevatesse vanuserühmadesse kuuluvaid loomi, soovitatakse arvestada normipäevi vastavate loomade gruppide karjatalitajatele ettenähtud töönormide ja -hinnete järgi piimatoodangu, noorloomade kasvatamise, noor- ja nuumloomade kaalu juurdekasvu ja toitumuse eest.

Kuidas tasustatakse veisefarmi juhataja tööd?

Veisefarmi juhatajale soovitatakse arvestada, kui farmis on 35—50 lehma — kuni 40 normipäeva kuus, kui on 50—80 lehma — kuni 45 normipäeva ja kui on üle 80 lehma — kuni 50 normipäeva kuus.

Kuidas tasustatakse seatalitajate töö kolhoosides?

Seatalitajale soovitatakse arvestada iga terve põrsa eest, kes on temale kinnistatud emiste grupilt saadud ja kuni võõrutamiseni üles kasvatatud — 3 normipäeva, iga võõrutatud terve põrsa eest, kelle eluskaal on vähemalt 12 kg — 4 normipäeva; nuumsigade ja kesikute kasvatamisel saadud eluskaalu juurdekasvu iga 10 kg eest — 1 normipäev.

Seatalitajale soovitatakse arvestada kultide talitamise eest, nende heas seisukorras hoidmise ja nende hea toitumuse puhul iga looma pealt 3 normipäeva kuus; kultide kohta, kes on alla keskmise toitumusega, normipäevi arvestada ei soovitata (Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrus nr. 668).

Kuidas arvestatakse töötasu seakasvatusfarmi juhatajale?

Seakasvatusfarmi juhatajale soovitatakse arvestada tema töö eest, kui seakasvatusfarmis on 20—25 emist — kuni 40 normipäeva kuus, kui on 25—30 emist — kuni 45 normipäeva, ja üle 30 emise — kuni 50 normipäeva kuus.

Kui palju arvestatakse normipäevi lambatalitajale tema töö eest?

Lambatalitajale soovitatakse arvestada normipäevi järgmiselt: iga temale kinnistatud utekarjalt saadud ja võõrutamiseni üles kasvatatud talle eest, olenevalt aretatavast lammaste tõust — 1,4 kuni 1,7 normipäeva; iga kuu lõpuks säilinud täiskasvanud looma ja pärast võõrutamist — ka iga noorlooma

eest — 0,15 normipäeva ning kinnistatud lammaste grupilt pügatud villa iga kg eest — 0,30 kuni 0,35 normipäeva (Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrus nr. 668).

Kuidas arvestatakse tasu kolhoosi linnukasvatusfarmis töötavatele kolhoosnikutele?

Vastavalt määrusele nr. 668 soovitatakse kolhoosidel arvestada linnukasvatusfarmi linnutalitajatele esialgselt normipäevi iga säilinud linnu kohta kuus järgmiselt: kana kohta — 0,05 normipäeva, pardi kohta — 0,08 normipäeva, kalkuni ja hane kohta — 0,20 normipäeva ning aasta lõpul teha linnutalitajatega normipäevade lõpparvestus linnukasvatuse tegelike aastatulemuste järgi järgmiste näitajate ja näidishinnete alusel:

arvestada iga saja	kanamuna	kohta	1,5	normipäeva
„ „ „	pardimuna	„	4,0	„
„ „ „	kalkunimuna	„	20,0	„
„ „ „	hanemuna	„	40,0	„

Iga üleskasvatatud linnu eest, kes on müüdud müügikohustuse alusel, tapetud lihaks, müüdud kolhoosikaubanduse korras või jäetud farmi, arvestada: kanade kohta 0,5 normipäeva, partide eest — 0,6 normipäeva, hanede ja kalkunite eest — 0,9 normipäeva;

lindude poolt väljahautud iga 10 noorlinnu kohta arvestada: kanatibude kohta — 0,8 normipäeva, parditibude kohta 1,5 normipäeva, kalkunitibude kohta — 2,5 normipäeva ja hanetibude kohta — 3,0 normipäeva.

Kui linnutalitajale on aasta jooksul arvestatud normipäevi vähem kui toodangu järgi tuleks arvestada, arvestatakse temale täiendavalt aasta jooksul arvestatud ja toodangu järgi arvestatavate normipäevade vahe ulatuses.

Kui aga linnutalitajale on aasta jooksul arvestatud normipäevi rohkem kui saadud toodangu järgi tuleks arvestada, siis rohkem arvestatud normipäevad kantakse tema arvelt maha, kuid mitte üle 25% temale aastas arvestatud normipäevadest.

Linnukasvatusfarmides, kus on kolm ja rohkem linnutalitajat täie töökoormusega, soovitatakse määrata üks linnutalitajaist farmi juhatajaks, mitte vabastades teda lindude hooldamisest.

Linnutalitajate töö juhtimise eest arvestatakse linnukasvatusfarmi juhatajale kuus 5 kuni 10 normipäeva.

Kuidas toimub töötasu maksmine kolhoosi karusloomа- (hõbe-, sini- ja plaatina- ning teiste rebaste) farmides töötavatele kolhoosnikutele?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 25. juuni 1949. a. määrusega nr. 468 soovitatakse kolhoosidel kolhoosnikute üldkoosoleku otsuse kohaselt ajutiselt rakendada karusloomа- (hõbe-, sini- ja plaatina- ning teiste rebaste) farmides töötasu arvestamisel järgmised töökoormuse näidisnormid ja tööhinded normipäevades:

a) kinnistada ühele karusloomakasvatajale (hooldajale) 15—20 emasrebast koos poegade ja isasrebasega;

b) arvestada karusloomakasvatajale kuus iga emas- ja isaslooma eest, kes on säilitatud kuu lõpuni, 1,1—1,3 normipäeva;

c) arvestada iga sündinud ja imetamisaja lõpuni säilitatud rebasepoja eest 0,2—0,4 normipäeva kuus;

d) arvestada pärast imetamise lõppu kuni tapmiseni kasvatatud iga noorrebase eest 0,3—0,5 normipäeva kuus;

e) arvestada rebasetalitajale täiendavalt iga müüdud I sordi rebasenaha, samuti põhikarja jäetud rebase või tõuloomaks müüdud rebase eest aasta lõpul 2 normipäeva;

f) farmidele antud poegade saamise plaani ületamise ning üle plaani saadud poegade säilitamise eest kuni tapmiseni või suguloomadeks müümiseni või põhikarja üleviimiseni arvestada hooldajale tema poolt saadud ja üleskasvatatud rebase eest täiendavalt 10 normipäeva;

g) suuremates farmides, kus töötab 3—4 hooldajat täie koormatusega, määrata üks hooldajatest farmi juhatajaks, vabastamata teda otsesest tööst, kuid farmis töö juhtimise eest määrata talle täiendavalt 5—10 normipäeva kuus.

Paaritus- ja poegimishooajal määrata hooldajale lisatöölõude abiks, arvestades neile 1 normipäev iga paaritatud ja tiinestunud emasrebase eest ning 1 normipäev korraliku poegimise eest.

Kas on ette nähtud loomakasvatusfarmide ja loomakasvatusala juhatajaile täiendav tasu tööstaaži ja loomakasvatusplaani täitmise eest?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusega nr. 668 soovitatakse arvestada kolhoosides loomakasvatusfarmide juhatajaile ja kolhoosi loomakasvatusala juhatajaile täiendavalt normipäevi sõltuvalt tööstaažist — neile, kes töö-

tavad kolhoosis kolmandat aastat — 5%, kes töötavad neljandat ja viiendat aastat — 10%, viis ja rohkem aastat töötanuile — 15% neile iga kuu arvestatud normipäevade arvust.

Loomade arvu suurendamise ja loomakasvatuse produktiivsuse plaani täitmise eest soovitatakse arvestada farmide ja loomakasvatuse juhatajaile kõigi loomaliikide alal loomade arvu suurendamise ja nende produktiivsuse plaani ületamise iga protsendi eest juurde nende aasta põhitöötasuks arvestatud normipäevadele 1% normipäevi.

Kui farmi või loomakasvatusala juhataja ei täida tähendatud plaane, arvestada nende aasta põhitöötasuks arvestatud normipäevadest maha 1% normipäevi iga protsendi kohta, mille võrra nad ei täitnud loomakasvatuse ja loomade produktiivsuse plaani iga loomaliigi alal, kuid mitte rohkem kui 25% neile aasta kohta arvestatud normipäevadest.

Kuidas tasustatakse kolhoosis veterinaartöötajate tööd?

Kui kolhoosi tugevasti laienenud loomakasvatus nõuab veterinaararsti või -velskri pidevat tööd kolhoosis, siis selle töötaja töölerakendamisel: juhul kui ta on sama põllumajandusliku artelli liige — arvestatakse temale töö eest normipäevi ulatuses, nagu seda on määranud artelli liikmete üldkoosolek, kui aga veterinaarala töötaja ei ole artelli liige, siis makstakse temale tasu rahas vastavalt töölepingule, mis sõlmitakse veterinaartöötaja ja kolhoosi juhatuse vahel. See leping kuulub kinnitamisele artelli liikmete üldkoosoleku poolt.

Veterinaartöötajale tasu määramisel tuleb arvestada tema kvalifikatsiooni ja töökogemusi, samuti ka töömahtu.

3. TÖÖTASUDE ARVESTAMINE MITMESUGUSTEL KOLHOOSIDE TÖÖDEL

Kuidas tasustatakse nende kolhoosnikute tööd, kes töötavad kolhoosi abiettevõtetes?

Kolhoosnikutele, kes töötavad kolhoosi abiettevõtetes, arvestatakse normipäevi nende töönormide ja -hinnete kohaselt, mis on kinnitatud kolhoosnikute üldkoosoleku poolt abiettevõtete kohta. Abiettevõtetes töötavate kolhoosnikutega toimuvad kõik töötatud normipäevadest tulenevad arveldused (avansid jt.) ühistel alustel teiste kolhoosnikutega.

Kuidas tasustatakse kolhooside autojuhtide tööd?

Kolhoosnikutele-autojuhtidele arvestatakse analoogiliselt teiste artelli liikmetega normipäevi vastavalt tehtud tööhulgale ning artelli liikmete üldkoosoleku poolt kinnitatud töönormidele ja -hinnetele. Mingit erisüsteemi (tasu garanteeritud alammäär jt.) kolhooside autojuhtide tasustamiseks ei ole ette nähtud.

Kas arvestatakse kolhoosnikutele normipäevi nende ajutise töövõimetuse puhul, eriti kas on see ette nähtud naiskolhoosnikute raseduse ja sünnituspuhkuste korral?

Põllumajandusliku artelli tüüp-põhikiri ei pane kolhoosile kohustust arvestada normipäevi kolhoosnikutele nende ajutise töövõimetuse puhul. Erand on tehtud rasedate ja imetavate naiste suhtes, keda kolhoos vabastab kuuks ajaks enne ja kuuks ajaks pärast sünnitamist, säilitades neile selle kahe kuu kestel poole sellest normipäevade arvust, mis nad keskmiselt teenisid 12 kuu jooksul enne seda aega.

Põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 11. punkt näeb ette artelli liikmete üldkoosoleku otsusel abistamisfondide moodustamise kuni 2% ulatuses kolhoosi üldtoodangust. Nende fondide eesmärgiks on abi osutamine neile kolhoosnikutele, kes seda vajavad, nende hulgas ka ajutiselt töövõime kaotanuile.

Peale selle organiseeritakse põllumajanduslikes artellides vastastikuse abistamise kassa. Selle kassa üheks ülesandeks on abistada liikmeid neil juhtudel, kui nad mingisugustel põhjustel ei saa osa võtta artelli tööst ja vajavad ühiskondlikku abistamist.

Kas arvestatakse kolhoosnikutele normipäevi nende õppimise ajal Kolhooside Juhtiva Kaadri Ettevalmistamiskoolis või kuuekuistel kolhoosi esimeeste kvalifikatsiooni tõstmise kursustel?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu peab soovitavaks, et kolhoosid arvestaksid kolhoosnikute üldkoosoleku otsusel neile kolhoosnikutele, kes õpivad Kolhooside Juhtiva Kaadri Ettevalmistamiskoolis ja kelle ülalpidamisel on töövõimetuid perekonnaliikmeid — 15—20 normipäeva kuus; kolhooside esimeestele aga, kes on komandeeritud 6-kuistele kvalifikatsiooni tõstmise kursustele — säilitada kursustel viibimise ajal normipäevade arvestamine.

Ühtlasi makstakse Kolhooside Juhtiva Kaadri Ettevalmista-

miskooli õpilastele ja kolhooside esimeeste kvalifikatsiooni tõstmise 6-kuistest kursustest osavõtjaile riiklik stipendium 200 rbl. ulatuses kuus kogu õppeaja kestel ja võimaldatakse tasuta kasutada ühiselamut.

Kas kolhoosi sepp on kohustatud remontima masina-traktorijaamale kuuluvaid põllumajandusmasinaid ja inventari? Kuidas toimub selle remondi eest tasu maksmine?

Vastavalt masina-traktorijaama ja kolhoosi vahelisele tüüplepingule, mis on kinnitatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 18. märtsi 1948. a. määrusega nr. 238, on masina-traktorijaam ise kohustatud teostama omal kulul kogu vajaliku remondi oma traktoritele, jõumasinatele, põllutöömasinatele ja -riistadele.

Kolhoosi sepp võib teostada masina-traktorijaamale kuuluvate põllutöömasinate ja -riistade remonti ainult sel juhul, kui kolhoosi juhatuse ja masina-traktorijaama vahel on sõlmitud vastav kirjalik leping ja on ette nähtud kolhoosile tasu, mis katab kõik kolhoosi kulud selle remondi alal.

Kolhoosi liikmetele, kes töötavad kolhoosi sepikojas ja teiste tööde hulgas remondivad ka masina-traktorijaama masinaid, arvestatakse töö eest kolhoosi poolt normipäevi üldkorras vastavalt kolhoosis kehtestatud töönormidele ja -hinnetele. Arveldused masina-traktorijaamaga remondi eest toimuvad aga kolhoosi juhatuse poolt ja need arvestatakse kolhoosi arvepidamises.

Kas kolhoosi juhatus võib tasuda normipäevadega korterite omanikele korterite eest, mis on kolhoosi poolt üüritud ja antud väljastpoolt palgatud agronoomi ja arvepidaja kasutusse?

Normipäevadega ei saa tasuda korterite kasutamise üüri. Üüri maksmine tuleb ette näha kolhoosi tulude-kulude eelarves ja tasuda vastavalt kokkuleppele.

Kas tuleb arvestada normipäevi kolhoosnikutele aja eest, mil nad võtavad osa rahva kaasistujatena rahvakohtu istungitest?

Üldiselt ei arvestata kolhoosnikutele normipäevi aja eest, mil nad töötavad rahvakohtus rahvakaasistujana. Neile makstakse selle aja eest päevaraha riigi poolt 10 rbl. ulatuses iga tööpäeva kohta.

Kas külanõukogu võib kohustada kolhoosi arvestama normipäevi külanõukogu töötajaile?

Külanõukogul seda õigust ei ole. NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee mõistsid 19. septembri 1946. a. määrusega «Abinõudest põllumajandusliku artelli põhikirja rikkumiste likvideerimiseks kolhoosides» hukka nähted, et kohalike võimuorganite nõudel peavad kolhoosid ülal normipäevade arvel isikuid, kes ei tööta kolhoosides ja kellel ei ole sidet kolhoosi tootmisega.

Selle määrusega on keelatud kohalikele nõukogude ja parteiorganeile nõuda kolhoosidelt normipäevadega nende tööde eest tasumist, millel ei ole ühist kolhoosi tootmisega.

4. ADMINISTRATIIV- JA TEENINDAVALE PERSONAALILE NING TEISTELE AMETIISIKUTELE TÖÖTASU MAKSMINE

Kuipalju võib kolhoosis kulutada normipäevi administratiiv- ja teenindavale personaalile töötasu maksmiseks?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 27. oktoobri 1948. a. määrusega nr. 1007 «Administratiiv- ja teenindava personaali koosseisude vähendamise kohta kolhoosides ja neile töötasu maksmiseks normipäevade kulutamisest» on määratud, et normipäevade arv, mis kulutatakse kolhoosides töötasu maksmiseks administratiiv- ja teenindavale personaalile, kaasa arvatud lastesõimede, lasteaedade ja laste-mängumurude töötajaile, ühistoitlustamise alal töötajaile, revisjonikomisjoni esimeestele ja liikmetele tegelike revideerimispäevade eest — ei tohi ületada järgmisi protsente kolhoosides aasta jooksul töötatud normipäevadest:

Kolhoosides, kus töötatakse aastas	Normipäevade kulu administratiiv- ja teenindava personaali töötasu maksmiseks ei või ületada
kuni 20 tuh. normipäeva	8 protsenti
20— 35 tuh. „	7 „
35— 55 tuh. „	6 „
55— 75 tuh. „	5 „
75—100 tuh. „	4 „
üle 100 tuh. „	3 „

Normipäevi arvestatakse administratiiv- ja teenindavale personaalile tegelikult töötatud päevade eest.

Missugused töötajad kolhoosis kuuluvad administratiiv-teenindava personaali hulka?

Kolhoosi administratiiv- ja teenindava personaali hulka kuuluvad: kolhoosi esimees, kolhoosi arvepidaja (raamatupidaja), arveala töötajad, laohoidjad, majandusjuhatajad, kolhoosi abiettevõtete juhatajad, arvestajad brigaadides ja farmides, kirjakandjad, valvurid (välja arvatud need kolhoosnikud, kes ajutiselt on tööl masina-traktorijaama traktorite ja põllutöömasinate, kolhoosi viljapõldude, vilja ajutiste ladude, kolhoosi viljapuuaedade valve alal), lasteaedade ja ühistoitlustamise töötajad jt. Normipäevad, mis arvestatakse revisjonikomisjoni esimehele ja liikmeile revideerimisel tegelikult kulutatud päevade eest, arvestatakse samuti administratiiv- ja teenindava personaali ülalpidamiseks kulutatavate normipäevade hulka.

Kas tuleb arvata administratiiv- ja teenindava personaali ülalpidamiseks kulutatud normipäevade hulka tasu, mis makstakse kolhoosi esimehe asetäitjale ja teistele ametiisikutele, kui nende ametialane töö on ühendatud tootva tööga?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 27. oktoobri 1948. a. määrusega nr. 1007 soovitatakse kolhoosidel ühendada administratiiv- ja teenindava personaali ameteid tootva tööga: panna kolhoosi esimehe asetäitjale tähtsama majandusharu juhtimine kolhoosis, möldrile — veski juhtimine, mesinikule — mesila juhtimine, sepale — sepikoja juhtimine, puusepale — puutöökoja juhtimine, karja öösistele talitajaile — loomakasvatusfarmide öövalve, valvuritele — kontoriruumide koristamine jne.

Kolhoosides, kus normipäevade aastakulu on kuni 10 tuh. normipäeva, soovitatakse panna põllunduse ja loomakasvatuse juhtimine kolhoosnikute üldkoosoleku otsusel vahetult kolhoosi esimehele.

Normipäevad, mis arvestatakse tähendatud töötajatele tööde eest tootmises, normipäevad, mis arvestatakse töötasuks põllutööbrigaadi ja aia-köögiviljabrigaadi brigadiiridele, loomakasvatusala ja loomakasvatusfarmide juhatajaile, normipäevad brigaadide ja farmide juhtimise eest, kui seda teeb kolhoosi esimees, esimehe asetäitja, normipäevad agronoomidele, zootehnikutele, veterinaartöötajatele, samuti ka kolhoosnikutele, kes täidavad ajutiselt valvuri ülesannet masina-traktorijaama traktorite ja põllutöömasinate, külvide, viljapuuaedade, vilja

ajutiste ladude valve alal, tuleb arvata kolhoosi vastava tootmisharu tootmiskuludeks, — neid ei arvestata administratiiv- ja teenindava personaali ülalpidamise kuludeks.

Kas kolhoosi esimehele ja arvepidajale tööstaaži eest arvestatavad normipäevad tuleb arvata administratiiv- ja teenindava personaali töötasudeks kulutada lubatud normipäevade hulka?

Normipäevad, mis arvestatakse kolhoosi esimehele ja arvepidajale tööstaaži eest, tuleb arvestada samuti nagu nende põhitöötasugi administratiiv- ja teenindava personaali töötasudeks kulutada lubatud normipäevade hulka.

Kas võib määrata arvestajaid abiks kolhooside brigadiiridele tööde arvestamisel?

Arvestajaid soovitatakse määrata abiks brigadiiridele mitte üle 3—4 kuuks aastas pingelisemate tööde ajaks ja ainult suurtes kolhoosides ja tootmisaladel, nimelt: brigaadides, kus teravilja külvipind on üle 500 ha, brigaadides, kus teravilja, tehniliste kultuuride ja kartuli külvipind on üle 300 ha (kui tehniliste kultuuride külvipind on mitte alla 10% brigaadi üldisest külvipinnast), piimatootmisfarmides, kus lehmade arv on üle 100 (Eesti NSV Ministrite Nõukogu 27. oktoobri 1948. a. määrus nr. 1007).

Kes kinnitab kolhoosi administratiiv- ja teenindava personaali koosseisud?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 27. oktoobri 1948. aasta määrusele nr. 1007 kinnitab kolhoosi administratiiv- ja teenindava personaali koosseisu, samuti ka neile töötasu maksmiseks kulutatavate normipäevade hulga kolhoosi liikmete üldkoosolek.

Kolhoosnikute üldkoosoleku otsuseta ei või kolhoosi juhatus neid koosseise suurendada.

Maakondade täitevkomiteed on kohustatud kontrollima iga kolhoosi administratiiv- ja teenindava personaali koosseisu ja nendele normipäevade arvestamist, et need vastaksid kehtestatud normatiividele.

Kas ja missugust vastutust kannavad kolhoosi esimees ja arvepidaja administratiiv- ja teenindavale personaalile töötasudeks normipäevade ülekulutamise pärast?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 27. oktoobri 1948. a. määru-

sega nr. 1007 soovitatakse kolhoosidel maha kanda kolhoosnikute üldkoosoleku otsusel kolhooside esimeestelt, arvepidajatelt (raamatupidajatelt) ja kõigilt juhatuse liikmetelt (igaühelt) kuni 10% nendele arvestatud normipäevadest administratiiv- ja teenindava personaali töötasudeks normipäevade ülekulutamise puhul.

Mis põhimõtetel toimub kolhooside esimeestele tasu maksmine töö eest?

Et tõsta kolhooside esimeeste materiaalset huvi põllumajanduskultuuride kõrge viljakuse, kolhoosi ühisloomakasvatuse arendamise ja rahaliste tulude suurendamise vastu, pannakse kolhoosidele ette maksta esimeestele tasu sõltuvalt kolhoosi külvipinna suurusest, kolhooside ühisloomade arvust ja kolhoosi rahaliste tulude suurusest.

Põllumajanduskultuuride saagiplaanide ja loomakasvatuse produktiivsuse plaani ületamisel soovitatakse arvestada kolhoosi esimehele täiendavalt normipäevi, ning anda rahalist lisatasu, vastupidi — nende plaanide mittetäitmisel soovitatakse teostada mahaarvestamist nendele töö eest kuuluvatest normipäevadest.

Kui palju arvestatakse kolhoosi esimehele normipäevi sõltuvalt kolhoosi külvipinna suurusest?

Kolhoosi esimehele soovitatakse arvestada taimekasvatusala juhtimise eest normipäevi sõltuvalt kolhoosi külvipinna (kaasa arvatud köögivilja maa-ala, viljapuu- ja marjaaiad) suurusest. Külvipindala puhul kuni 60 ha pannakse ette arvestada 22 normipäeva kuus, 61—100 ha külvipinna puhul — 27 normipäeva, 101—300 ha külvipinna puhul 30 normipäeva, 301—500 ha — 33 normipäeva, 501—700 ha — 36 normipäeva, 701—1000 ha — 42 normipäeva, 1001—1500 ha — 48 normipäeva ja üle 1500 ha külvipinna puhul — 54 normipäeva kuus (Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrus nr. 668).

Kui palju arvestatakse normipäevi kolhoosi esimehele loomade arvu alusel farmides?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusega nr. 668 soovitatakse kolhoosidel arvestada kolhoosi esimehele loomakasvatuse juhtimise eest normipäevi sõltuvalt loomade arvust farmides. Nimelt soovitatakse arvestada, kui veiste-

farmis on 5—10 lehma — 5 normipäeva, 11—20 lehma — 6 normipäeva, 21—40 lehma — 7 normipäeva, 41—60 lehma — 8 normipäeva, 61—80 lehma — 9 normipäeva, 81—100 lehma — 11 normipäeva, 101—150 lehma — 14 normipäeva, üle 150 lehma — 18 normipäeva kuus; kui seakasvatusfarmis on 4—6 emist — 5 normipäeva, 7—10 emist — 6 normipäeva, 11—15 emist — 7 normipäeva, 16—20 emist — 8 normipäeva, 21—25 emist — 9 normipäeva, 26—30 emist — 11 normipäeva, 31—35 emist — 14 normipäeva ja üle 35 emise — 18 normipäeva kuus; kui lambakasvatusfarmis on 30—100 utte — 5 normipäeva, 101—200 utte — 6 normipäeva, 201—350 utte — 7 normipäeva, 351—550 utte — 8 normipäeva kuus; kui kolhoos aga ei täida temale ettenähtud emasloomade miinimumarvu plaani, tuleb kolhoosi esimehe töötasu vähendada iga miinimumi mittetäitnud farmi osas 10% võrra eeltähendatud vastava farmi kohta ettenähtud normipäevade arvust; kui linnukasvatusfarmis on kuni 200 kana või 100 parti või 50 hane ja kalkunit — 3 normipäeva, 200—500 kana või 100—250 parti, või 50—125 hane ja kalkunit — 5 normipäeva, 500—1000 kana või 250—500 parti, või 125—250 hane ja kalkunit — 7 normipäeva, üle 1000 kana või 500 pardi, või üle 250 hane ja kalkuni — 10 normipäeva kuus; kui hobusekasvatusfarmis on 5 mära — 2 normipäeva, 6—15 mära — 4 normipäeva, 16—25 mära — 6 normipäeva, 26—35 mära — 8 normipäeva, 36—50 mära — 10 normipäeva kuus.

Normipäevad loomade arvu eest kolhoosifarmides arvestatakse kolhoosi esimehele iga farmi kohta eraldi, sõltuvalt loomade arvust igaühes neist.

Mis alusel arvestatakse kolhoosi esimehele rahalist tasu?

Kolhoosi esimeestele makstakse peale tasu arvestamise normipäevades ka rahalist tasu. Kolhoosi esimehe rahaline tasu sõltub kolhoosi rahaliste tulude suurusest aastas. Kolhoosi aasta rahaliste tulude puhul kuni 10 000 rbl., makstakse kolhoosi esimehele iga kuu 25 rbl., 10 000—25 000 rbl. — 50 rbl., 25 000—50 000 rbl. — 75 rbl., 50 000—100 000 rbl. — 125 rbl., 100 000—200 000 rbl. — 150 rbl., 200 000—300 000 rbl. — 175 rbl., 300 000—400 000 rbl. — 200 rbl., 400 000—500 000 rbl. — 225 rbl., 600 000—700 000 rbl. — 275 rbl., 700 000—800 000 rbl. — 300 rbl. iga kuu.

Kuni kolhoosi aasta rahalise tulu lõpliku selgumiseni maks-

takse kolhoosi esimehele rahalist tasu eelmise aasta rahalise tulu alusel, makstes välja 70% ulatuses.

Lõplik arveldus kolhoosi esimehega rahalise tasu alal toimub aasta lõpul pärast aastaaruande kinnitamist kolhoosnikute üldkoosolekul ja selle läbivaatamist maakonna täitevkomitee poolt.

Kas arvestatakse kolhoosi esimehele täiendavalt normipäevi põllumajandusplaanide ületamise eest ja kui palju?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusele nr. 668 arvestatakse kolhoosi esimehele täiendavalt normipäevi ja makstakse rahas juurde põllumajanduskultuuride saagi ja loomakasvatuse produktiivsuse plaani ületamise eest järgmiselt:

kui on ületatud saagiplaan kõigi teraviljakultuuride alal keskmiselt kuni 10% — arvestatakse igakuisele töötasule täiendavalt juurde normipäevades ja rahalisele tasule — 15%, kui on ületatud 11—25% — arvestatakse juurde 25%, ning plaani ületamisel üle 25% — arvestatakse juurde 40%;

kui on saagiplaan ületatud kõigi tehniliste ja köögiviljakultuuride ning kartuli alal kuni 10% — arvestatakse täiendavalt kolhoosi esimehe igakuisele töötasule juurde normipäevades ja rahalisele tasule 15%, kui on nende kultuuride saagiplaan ületatud 11—25% — arvestatakse juurde 25%, saagiplaani ületamisel üle 25% — arvestatakse juurde 40%;

loomakasvatuse produktiivsuse plaani ületamisel kahe või rohkem loomakasvatusfarmi alal kuni 10% — arvestatakse kolhoosi esimehe igakuisele töötasule täiendavalt juurde normipäevades ja rahalisele tasule 15%, produktiivsuse plaani ületamisel 11—25% — arvestatakse juurde 25%, produktiivsuse plaani ületamisel üle 25% — arvestatakse juurde 40%.

Peale selle arvestatakse kolhoosi esimehele aasta lõpul iga protsendi eest, mille võrra on loomakasvatuse arendamise arvuline plaan ületatud, iga loomaliigi alal juurde 1% normipäevadest, mis on temale arvestatud aasta kohta põhitöötasuna loomakasvatuse alal.

Täiendavat tasu põllumajanduskultuuride saagiplaani ületamise eest makstakse kolhoosi esimeestele ainult siis, kui külviplaan on täidetud kõigi teravilja-, tehniliste ja köögiviljakultuuride ning kartuli alal.

Kas teostatakse kolhoosi esimehe töötasust mahaarvestamisi põllumajanduskultuuride ja loomakasvatuse plaanide mittetäitmise puhul ja millisel määral?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusega nr. 668 soovitatakse kolhoosidel arvestada maha kolhooside esimeeste töötasust iga protsendi kohta, mille võrra ei ole täidetud: saagiplaan keskmiselt kõigi teraviljakultuuride alal — 1% normipäevadest, tähtsamate tehniliste kultuuride alal — 1%, köögiviljakultuuride ja kartuli alal — 1%, ühisloomakasvatuse arendamise plaani mittetäitmise iga protsendi eest iga loomaliigi alal — 1% ja piimatootmise plaani mittetäitmise iga protsendi eest — 1% temale aasta kohta põhitöötasuna arvestatud normipäevadest.

Kolhoosi esimehe tasust ei või maha arvata üle 25% temale aastas põhitöötasuna arvestatud normipäevadest.

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusele nr. 668 on kolhoosi esimehe normipäevadest maha arvestatud 25%. Kas võib veel arvestada maha 10% normipäevi administratiiv-teenindava koosseisu töötasuks normipäevade ülekulutamise pärast?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrus nr. 668 soovitab kolhoosidel arvestada maha kolhoosi esimehe töötasust saagiplaani mittetäitmise eest, kuid kokku mitte üle 25% temale aastas põhitöötasuna arvestatud normipäevadest.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 27. oktoobri 1948. a. määrus nr. 1007 soovitab kolhoosidel maha arvestada kolhoosnikute üldkoosoleku otsusel administratiiv- ja teenindavale personaalile töötasu maksmiseks normipäevade ülekulutamise eest kolhooside esimeestelt, arvepidajatelt (raamatupidajatelt) ja juhatuse liikmetelt (igaühelt) kuni 10% neile arvestatud normipäevadest.

Normipäevade mahaarvestamine on piiratud 25%-iga ainult tootmisplaani mittetäitmise pärast. Seepärast toimub hiljem määrusega kehtestatud kuni 10% mahakandmine administratiiv- ja teenindavale personaalile töötasuks normipäevade ülekulutamise eest sõltumata esimesest.

Kas arvestatakse kolhooside esimeestele täiendavalt normipäevi sõltuvalt tööstaažist ja millisel määral?

Kolhooside esimeestele arvestatakse tööstaaži eest nende igakuisele arvestatud normipäevadele juurde — neile, kes töö-

tavad kolhoosis kolmandat aastat — 5%, neljandat ja viiendat aastat — 10% ja neile, kes on töötanud 5 ja rohkem aastat — 15% (Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrus nr. 668).

Kuidas makstakse tasu kolhoosi esimehe asetäitjale, kui ta asendab kolhoosi esimeest viimase haiguse, komandeerimise või teiste äraolekute puhul?

Kolhoosi esimehe asetäitjale, kes täidab esimehe ülesandeid, võib kolhoosnikute üldkoosoleku otsusel maksta tasu kas tema põhitöökoha järgi, määrates täiendava tasu esimehe ülesannete täitmise eest, või juhul, kui asetäitja on selleks ajaks vabastatud ülesannetest põhitöökohal, siis üldkoosoleku poolt määratud tasunormi kohaselt.

Kuidas toimub töötasu maksmine kolhoosi arvepidajale?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusega nr. 668 soovitatakse kolhoosidel määrata kolhoosi arvepidaja (raamatupidaja) töötasu suurus sõltuvalt tema kvalifikatsioonist ja arvepidaja tööhulgast kolhoosis — 60—80% ulatuses kolhoosi esimehe töötasust nii normipäevades kui ka rahas.

Kui arvepidamine on kolhoosis hästi sisse seatud, siis soovitatakse maksta arvepidajale (raamatupidajale) täiendavat töötasu 50% ulatuses kolhoosi esimehe poolt saadavast täiendavast töötasust.

Peale selle soovitatakse arvestada kolhoosi arvepidajale (raamatupidajale) täiendavalt normipäevi sõltuvalt tööstaažist — kui ta töötab selles kolhoosis arvepidajana kolmandat aastat — 5%, neljandat ja viiendat aastat — 10%, kui on töötanud viis ja rohkem aastat — 15% temale põhitöötasuna arvestatud normipäevadest.

Kui aga arvepidaja (raamatupidaja) organiseerib ja täidab kolhoosi arvepidamist mitterahuldavalt, koostab halvakvaliteediliselt ja mitte õigeaegselt kolhoosi aastaaruande, siis kolhoosnikute üldkoosolek vähendab kolhoosi juhatuse, revisjonikomisjoni või maakonna põllumajandusosakonna ettepanekul kolhoosi arvepidaja töötasu kuni 10% tema poolt aasta jooksul töötatud normipäevade arvust.

Kui kolhoosis töötab peale arvepidaja veel teisi arveala töötajaid, kuidas toimub siis nendele töötasu maksmine?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrus

nr. 668 annab näidis-töötasunormid ainult kolhoosi arvepidaja kohta. Teiste arveala töötajate töötasu määrab kolhoosnikute üldkoosolek, arvesse võttes administratiiv- ja teenindava personaali töötasuks kulutada lubatud normipäevade kontingenti, arveala töö hulka ja palgatavate töötajate kvalifikatsiooni.

Kuidas makstakse tasu kolhoosi revisjonikomisjoni esimehele ja liikmetele revideerimise töö eest kolhoosis?

Töö eest, mis revisjonikomisjoni esimees ja liikmed täidavad kolhoosis, soovitatakse arvestada normipäevi kolhoosnikute üldkoosoleku otsusel järgmisel määral: revisjonikomisjoni esimehele — võrdselt kolhoosi esimehega, kusjuures arvestatakse ainult esimehe põhitöötasu, revisjonikomisjoni liikmetele — võrdselt nende keskmise töötasuga kolhoosi tootmises. Revideerimise eest arvestatud normipäevade hulga kinnitab artelli liikmete üldkoosolek.

Alatise tasu maksmine revisjonikomisjoni esimehele ja liikmetele on keelatud. Nendele arvestatakse normipäevi ainult selle aja kohta, mis nad on tegelikult kulutanud revideerimisele.

Kuidas toimub tasu maksmine kolhoosi sellele administratiiv- ja teenindavale personaalile ja spetsialistidele, kelle töötasu näidisnorme Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määruses nr. 668 ei ole ette nähtud?

Kolhoosi sellele administratiiv- ja teenindavale personaalile ning spetsialistidele, kelle kohta ei ole töötasu näidisnorme määruses ette nähtud, määrab töötasunormid kolhoosnikute üldkoosolek, arvestades töötaja kvalifikatsiooni, tema poolt täidetavat tööhulka ja tööoskust ning teistel sellele tööalale lähedastel aladel makstavat tasu.

Kuidas toimub töötasu maksmine kolhoosnikutele, kes töötavad kolhoosi lasteaias või lastesõimes?

Kolhoosi lastesõime ja lasteaia juhatajale ja töötajaile makstakse tasu normipäevades artelli liikmete üldkoosoleku poolt kinnitatud määral. Need normipäevad arvatakse kolhoosi administratiiv- ja teenindava personaali töötasuks kulutatavate normipäevade hulka.

Kui kolhoosi arvepidaja või mõni teine töötaja kolhoosi administratiiv- ja teenindavast personaalist on kolhoosi juhatuse poolt vabastatud mõneks päevaks töölt isiklikes vajadus-

tes, kas tuleb siis nendele arvestada normipäevi nende päevade eest, mil nad puudusid töölt?

Isiklikeks vajadusteks ja isiklikes huvides puudutud päevade eest puudub alus normipäevade arvestamiseks, sest tööd ei ole siis tehtud. Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 27. oktoobri 1948. a. määrusele nr. 1007 arvestatakse normipäevi administratiiv- ja teenindavale personaalile ainult tegelike tööpäevade eest.

5. LISATASU MAKSMINE

Kas on õigus lisatasule artelli liikmetel, kes ei ole täitnud ettenähtud alammäära normipäevi?

Põllumajanduskultuuride saagiplaanide ja loomakasvatuse produktiivsuse plaanide ületamise eest on õigus lisatasule ainult neil artelli liikmetel, kes täitsid ettenähtud kohustusliku alammäära normipäevi (Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrus nr. 668 jt.).

Kas võib välja maksta lisatasu, kui on täidetud riiklikud müügikohustused ja moodustatud kolhoosi fondid, ära ootamata kolhoosi aastaaruande kinnitamist?

Lisatasu natuuras ja rahas antakse üldkorras välja ühel ajal tulude jaotusega, pärast riiklike müügikohustuste täitmist, seemne-, sööda-, kindlustus- ja teiste ettenähtud fondide moodustamist kolhoosis.

Takistused ja viivitused aastaaruande kinnitamisega ei saa olla põhjuseks kolhoosnikutele täiendava tasuna kuuluvate saaduste kinnipidamisel.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu tegi 16. juuli 1948. a. määrusega nr. 668 Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumile ja maakondade täitevkomiteedele ülesandeks sisse seada range kontroll kolhoosnikuile arvestatava lisatasu õigeaegse ja õige väljamaksmise üle.

Missugusest saagiplaanist ja loomakasvatuse produktiivsuse plaanist tuleb lähtuda kolhoosnikutele täiendava tasu arvestamisel — kas plaanist, mis on kolhoosile antud kohalike nõukogude organite poolt, või sellest plaanist, mis võttis vastu kolhoosnikute üldkoosolek?

Täiendava tasu arvestamisel tuleb juhinduda plaanidest, mis kinnitas kolhoosnikute üldkoosolek üksikutele brigaadidele ja

lülidele põllumajanduskultuuride viljakuse kohta ning farmidele — loomade arvu ja produktiivsuse kohta, kusjuures loomulikult kogu saagiplaan kolhoosi ulatuses ning loomade arvu ja produktiivsuse plaan ei tohi olla madalamad sellest plaanist, mis on kolhoosile antud kohalike nõukogude organite poolt.

Kas kolhoosi juhatus võib anda kolhoosnikutele täiendava tasu arvel avansse?

Täiendava tasu arvel on lubatud anda avansina piima, köögivilju ja teisi kiirelt riknevaid saadusi. Selliste saaduste avansina väljaandmine toimub kogu aasta vältel tähtaegadel, mis määrab kolhoosi liikmete üldkoosolek, ning sõltuvalt riiklike müügikohustuste täitmisest.

Kuidas toimub täiendava tasu jaotamine brigaadis või lülis?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusele nr. 668 tuleb kogu arvestust normipäevade juurde- või mahaarvestamise alal brigaadidele või lülidele teostada lähtudes kõigist normipäevadest, mis on kulutatud antud kultuurile ja kinnitatud kolhoosnikute üldkoosoleku poolt pärast normipäevade kulutamise plaani lõplikku kontrollimist.

Normipäevade juurde- või mahaarvestamine toimub proportsionaalselt kõigile normipäevadele, mis on iga kolhoosniku poolt antud kultuuri alal töötatud.

Kas võib kolhoosi juhatus lisatasu väljaandmisel asendada ühtesid saadusi teistega?

Välja arvatud need juhud, kus see vastava määrusega on otseselt ette nähtud, ei ole ühtede lisatasuks määratud saaduste asendamine teistega lubatud. Määrustes lisatasu kohta on täpselt tähendatud, mis saadused või loomad ja mis ulatuses antakse lisatasuna tööde ja saavutuste eest põllunduses ja loomakasvatuses, samuti on ette nähtud need juhud, kus makstakse lisatasu rahas, mitte natuuras.

Kolhoosis ikaldus osa talivilja. Ikaldus on vormistatud Riikliku Kindlustuse aktiga ja selle eest on makstud kolhoosile kindlustushüvitus. Kas tuleb see ikaldunud pind arvestada koristuspinna hulka lisatasu arvestamisel?

Loodusõnnetuste tõttu ikaldunud viljade külvipindu, kui ikaldus on tõestatud Riikliku Kindlustuse aktiga, ei võeta arvesse

saagiplaani täitmisel ja sellest olenevalt ka lisatasu arvestamisel.

Kuidas toimub brigaadide ja lülide kolhoosnikute premeerimine heinaseemne kasvatamise eest?

Kolhoosnikute huvi tõstmiseks mitmeaastaste heinte seemnete tootmise suurendamise vastu on alates 1948. a. seatud sisse nende brigaadide ja lülide kolhoosnikute premeerimine, kelle brigaadid ja lülid on ületanud kolhoosi poolt määratud heinaseemnepõldude viljakuse plaani — iga tsentneri eest, mis on saadud üle viljakuseplaani, makstakse täiendavat töötasu teraviljas 40% ulatuses normist, mis kehtib heinaseemnete müügi puhul teravilja müügikohustuse katteks arvestamise kohta (vt. lk. 93). Teravilja väljaandmist teostatakse pärast puhastatud seemnete vastuvõtmist kolhoosi laohoidja poolt.

Peale selle soovitatakse kolhooside juhatustel välja anda brigaadide ja lülide kolhoosnikutele, kes kasvatasid heinaseemet, 30% rahast, mis kolhoos sai riigile müüdud heinaseemnete eest.

Lisatasu viljas ja rahas makstakse brigaadide ja lülide kolhoosnikutele sõltuvalt heinaseemnete kasvatamisele kulutatud normipäevade arvust.

Kas põllumajanduskultuuride saagiplaani ületamise eest on õigus saada lisatasu ka valvuritel, arvestajatel, seppadel, puuseppadel, lasteaia töötajatel?

Kehtivad määrused lisatasu kohta kolhoosides näevad ette lisatasu maksmist brigaadide ja lülide kolhoosnikutele saagiplaanide ületamise eest ainult nende normipäevade kohta, mis on arvestatud tööde eest põllumajanduskultuuride alal. Valvurid, arvestajad, sepad, puusepad, lasteaia töötajad jt. saavad lisatasu vaid nende normipäevade kohta, mis on nendele arvestatud tööde eest põllunduskultuuride alal brigaadides ja lülides.

6. TÖÖDISTSIPLIIN

Mis korras toimub kolhoosnikute vastutuselevõtmine töödistsipliini rikkumise pärast?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 17. punktile võib kolhoosi juhatus karistada kolhoosnikuid korratu ja hooletu suhtumise eest kolhoosi ühisomandisse, mõjuva põh-

juseta tööle mitteilmumise ja halva töö eest ning töödistsipliini ja põhikirja muude rikkumiste eest vastavalt sisekorraeeskirjadele, näiteks määrata halvasti tehtud töö ümbertegemisele, arvestamata selle eest normipäevi, avaldada hoiatus, noomitus või laitus üldkoosolekul, kanda mustale tahvlile, trahvida kuni 5 normipäeva mahaarvestamisega, paigutada madalamalt tasutavale tööle, kõrvaldada ajutiselt töölt.

Neil juhtumeil, kui kõik artelli poolt tarvituselevõetud kasvatus- ja karistusabinõud ei anna tulemusi, esitab juhatus küsimuse artelli parandamatute liikmete suhtes üldkoosolekule otsustamiseks.

Kas brigaadi nõupidamine võib trahvida kolhoosnikut nõupidamisele mitteilmumise pärast?

Brigaadi nõupidamine ei või määrata kolhoosnikutele mingisuguseid trahve. Korra ja töö eest brigaadis vastutab brigadiir, kes vajaduse korral võib esineda juhatusele ettepanekuga süüdlaste karistamiseks vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja 17. punktile. Brigaadi nõupidamisele mitteilmumise pärast ei saa trahvi määrata.

Kas kolhoosi juhatusel on õigus karistada kolhoosnikuid, kes keelduvad töötamast, põhjendades keeldumist sellega, et nad on juba töötanud kindlaksmääratud alammäära normipäevi?

Normipäevade alammäära väljatöötamine ei vabasta kolhoosnikuid veel kolhoosi töökohustustest. Kolhoosnikud, kes on töötanud küll kohustusliku alammäära normipäevi, kuid ei täida kolhoosi juhatuse ja brigadiiri edasisi töökorraldusi, vastutavad kolhoosi töödistsipliini rikkumise eest põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 17. punktis ettenähtud korras. See punkt määrab, et artelli kõik liikmed kohustuvad töötama ausalt, alluma juhatuse otsustele, korralikult teostama juhatuse ja brigadiiri poolt neile määratud tööd, rangelt pidama töödistsipliini.

Kas kolhoosi juhatus on õigustatud määrama kolhoosnikule töödistsipliini rikkumise pärast rahalist trahvi?

Rahalise trahvi määramist kolhoosnikuile põllumajandusliku artelli tüüp-põhikiri ette ei näe.

Kui kolhoosniku süü läbi tekkis kolhoosile kahju ja kolhoosi juhatus trahvis kolhoosnikut juba viie normipäeva maha-

arvestamisega, kas võib siis kolhoos veel nõuda kahju hüvitamist kohtu korras?

Kolhoosi juhatuse poolt kolhoosniku suhtes põllumajanduslik artelli põhikirja 17. punkti alusel trahvi rakendamine korratu ja hooletu suhtumise pärast ühiskondlikku omandisse ei vabasta kolhoosnikut Tsiviilkoodeksi 403. paragrahvis ettenähtud materiaalsest vastutusest kahjude eest, mis on tekitatud kolhoosivarale mitteõige talitamisega või lohakusega töö juures.

Kolhoos võib nõuda kohtu kaudu süüdlaselt-kolhoosnikult kahjude katmist vaatamata tema trahvimisele normipäevade mahaarvestamisega.

Kas kolhoosi esimees ja arvepidaja on kohustatud isiklikult vahetult osa võtma töödest põllul ja farmis?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 27. okt. 1948. a. määrus nr. 1007 näeb ette, et pingelisemate põllumajanduslike tööde ajal rakendatakse nende tööde täitmisele kolhoosis kõik administratiiv- ja teenindavail ametikohtadel töötavad kolhoosnikud. Mingit erandit esimehe ja arvepidaja kohta tähendatud määrus ei tee.

Suurte kolhooside esimeeste ja arvepidajate kohta ei kehti kohustus välja töötada 25% normipäevade alammäärast, nagu see on ette nähtud ja rakendatakse üldkoosoleku otsusel muu administratiiv- ja teenindava personaali suhtes.

VIII. ARTELLI JUHTIMINE JA ASJAAJAMINE

Missugused on artelli liikmete üldkoosoleku õigused?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 20. punktile on artelli üldkoosolek artelli juhtimise kõrgeimaks organiks. Ta valib artelli esimehe ja artelli juhatuse, samuti ka artelli revisjonikomisjoni, toimetab uute liikmete vastuvõtmist ja artellist väljaheitmist; kinnitab artelli aastatootmisplaani, tulude-kulude eelarve, ehitustööde plaani, normipäevade kulutamise plaani, töönormid ja tööhinded normipäevades, administratiiv- ja teenindava personaali koosseisu ja normipäevade kulutuse nende töötasuks; kinnitab lepingu masina-traktorijaamaga, juhatuse aastaaruande ja aruanded tähtsamate põllumajanduslike kampaaniate kohta, kinnitab mitmesuguste fondide suuruse ja saaduste ning raha hulga, mis kuulub väljaandmisele normipäevade kohta, kinnitab artelli sisekorraeeskirjad jt.

Kõigis loetletud küsimustes on juhatuse otsused artelli liikmete üldkoosoleku kinnituseta kehtetud.

Kas artelli juhatus on kohustatud regulaarselt kokku kutsuma üldkoosolekuid?

NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee 19. septembri 1946. a. määrusega «Abinõudest põllumajandusliku artelli põhikirja rikkumiste likvideerimiseks kolhoosides» mõistsid hukka kui põllumajandusliku artelli põhikirja tõsise rikkumise asjaolu, et paljudes kolhoosides oli lakatud kolhoosnikute üldkoosolekuid kokku kutsumast, nii et kolhoosnikud olid kõrvaldatud kolhoosi juhtimisest ja asjaajamisest osavõtust ning kõik põllumajandusliku artelli asjad, nende hulgas ka tulude jaotamine, majandusplaanid ja kõigi materiaal-

sete ressursside kasutamine otsustati faktiliselt ainult kolhoosi juhatuse või esimehe poolt, kolhoosi juhatus ja esimees aga ei andnud aru kolhoosnikute üldkoosolekule oma tööst.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee nõudsid kolhoosides demokraatliku, põhikirjas ettenähtud korra kehtestamist kolhoosnikute üldkoosoleku kokkukutsumise kohta ja kolhoosiküsimuste otsustamist ja arutamist vastavalt põhikirja sätetele.

Kes kutsub kokku kolhoosnikute üldkoosoleku ja kas on selleks vajalik kohalike võimuorganite luba?

Kolhoosnikute üldkoosoleku kutsub kokku artelli juhatus ja selleks kokkukutsumiseks ei ole kohalike võimuorganite luba nõutav.

Millal on kolhoosnikute üldkoosolek otsusevõimeline?

Kolhoosnikute üldkoosolek on otsusevõimeline kõigi küsimuste otsustamiseks, kui koos on vähemalt pool liikmete üldarvust, välja arvatud põllumajandusliku artelli põhikirja läbivarutamine ja kinnitamine, artelli juhatuse ja esimehe valimine, artellist väljaheitmine ja mitmesuguste fondide suuruse küsimus, millede otsustamiseks on nõutav vähemalt $^2/_3$ liikmete kohalviibimine.

Kuidas talitada juhul, kui artelli esimehe valimisel poolt antud häälte arv moodustab enamiku, kuid on alla poole üldkoosolekul viibinud kolhoosnikute arvust? Kas sellisel juhul tuleb lugeda valimine toimunuks?

Kolhoosi esimees ja artelli juhatuse liikmed tunnistatakse valituks juhul, kui nende poolt hääletas üldkoosolekul (millest võtab osa vähemalt $^2/_3$ liikmete arvust) üle poole koosolekul viibinud liikmetest. Kui nende kandidaatide poolt antud häälte arv ei moodusta hääleteenamust, siis ei saa lugeda kandidaate valituks.

Keda võib valida artelli juhatuse liikmeks? Kas põllutöö-brigaadi brigadiir võib olla juhatuse liige?

Põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja eeskirjad ei piira artelli ühegi liikme õigust saada valitud artelli juhatusse ka siis, kui ta töötab kolhoosi mingil ametikohal. Artelli üldkoosolek võib seepärast valida artelli juhatusse oma suva järgi iga kolhoosniku, kelle suhtes on üldine usaldus, sealhulgas võib valida ka brigadiiri.

Samuti ei keela põhikirja eeskirjad nimetada artelli juhatusel brigadiiriks juhatuse liiget.

Kas on tarvis artelli juhatusse valida täiendavalt uusi liikmeid, kui kolhoosi on astunud suur hulk uusi liikmeid?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 21. punktile valib artelli liikmete üldkoosolek, lähtudes artelli suurusest, kaheks aastaks 5—9 inimesest koosneva artelli juhatuse. Esimesed kolhoosid koosnesid oma enamikus 10—15 artelli liikmest ja nende kolhooside juhatusse valiti 5 inimest. Nüüd on aga nende artellide koosseis uute liikmete vastuvõtmise tõttu kasvanud 40—80 ja rohkem liikmeni. Järelikult on õige laiendada artelli juhatuse koosseisu täiendavate valimiste teel.

Juhatuse koosseisu võivad valitud olla nii vanad kui ka uued artelli liikmed. See oleneb sellest, keda isiklikult valib üldkoosoleku enamik lahtisel hääletamisel.

Juhatuse uute liikmete täiendava valimise koosolek toimub vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 20. punktile, s. o. vähemalt $^2/_3$ liikmete osavõtul.

Kas kolhoosi juhatuse liikmed võivad olla kolhoosi üksikute majapidamisharude juhatajaiks?

Ülesannete jaotus kolhoosi juhatuse liikmete vahel toimub juhatuse koosolekul. Kolhoosi juhatusel on õigus panna majapidamise üksikute harude (veisekasvatus, linnukasvatus jt.) juhtimist nii kolhoosi juhatuse liikmetele kui ka teistele asjatundlikele kolhoosnikutele.

Kas võib valida artelli juhatuse liikmeks artelli liiget, kui see töötab kolhoosi arvepidajana?

Artelli põhikiri ei piira ühegi artelli liikme õigust saada valitud juhatusse, sealhulgas ka arvepidajat, kui ta on kolhoosi liige.

Vastavalt revisjonikomisjoni töö näidisjuhendile, mis on kinnitatud NSV Liidu põllutöö rahvakomissari poolt 11. veebr. 1940. a., ei või arvepidajat valida revisjonikomisjoni liikmeks.

Kas võib valida artelli liikmete üldkoosolekul kolhoosi loomakasvatuse juhatajat ja laohoidjat?

Artelli üldkoosolek valib artelli juhatuse, artelli esimehe ning artelli revisjonikomisjoni.

Artelli loomakasvatuse juhataja ja laohoidja nimetab ametisse kolhoosi juhatus ja nemad vastutavad oma töö eest kolhoosi juhatuse ees.

Kelle ees kannab vastutust artelli juhatus artelli töö juhtimise eest?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 21. punktile valib artelli liikmete üldkoosolek artelli asjaajamise juhtimiseks kaheks aastaks 5—9-liikmelise juhatuse, olenevalt artelli suurusest.

Artelli juhatus on artelli täidesaatvaks organiks. Ta vastutab artelli liikmete üldkoosoleku ees artelli töö eest ja artelli riiklike kohustuste täitmise eest.

Kas artelli juhatuse koosolekust võivad osa võtta kolhoosnikud, kes ei ole juhatuse liikmed, ja kas nad võivad esineda sõnavõtuga nendel koosolekutel?

Üldreegli kohaselt on artelli juhatuse koosolekud lahtised. Nendest võib osa võtta artelli iga liige ja nad võivad koosoleku juhataja loal esineda sõnavõttudega ja esitada ettepanekuid, kuid ei või osa võtta küsimuse otsustamisest, s. o. hääletamisest.

Missugused on kolhoosi arvepidaja (raamatupidaja) ülesanded?

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt 17. juuni 1947. a. määrusega nr. 2109 kinnitatud kolhoosi arvepidaja (raamatupidaja) õiguste ja kohustuste põhimäärusele on kolhoosi arvepidaja (raamatupidaja) ülesandeks pidada kolhoosi arveid kindlaksmääratud vormide ja juhendite järgi, talitada täpses kooskõlas põllumajandusliku artelli põhikirja ning seaduste, valitsuse määruste ja korralduste eeskirjadega. Tema kohuseks on:

arvestada kolhoosi kõiki majanduslikke operatsioone: kolhoosi riiklike kohustuste täitmist, arveldusi masina-traktorijaamaga tehtud tööde eest, vara, materjale ja saadusi, kolhoosi põhikirjafonde, rahalisi vahendeid ja vastastikuseid arveldusi asutuste ja isikutega, tootmisplaani ja tulude-kulude eelarve täitmist, normipäevi ja arveldusi kolhoosi liikmetega, naturaal- ja rahalisi tulusid, abiettevõtete ja töökodade tööd jt.;

teostada õigeaegselt sissekanded maa-nöörraamatusse kolhooside maade arvestuse kohta;

teostada operatiivvaruandlust ja esitada operatiivvaruanded ettenähtud tähtaegadeks;

hoida alal kolhoosi arvepidamise ja aruandluse dokumente, samuti ka lepinguid ning kohustusi ja jälgida nende täitmist;

koostada õigeaegselt kolhoosi aastaaruanne ja tulude-kulude eelarve ning võtta osa tootmisplaani koostamisest;

teostada kolhoosi asjaajamist.

Peale kolhoosi esimehe või tema asetäitja kirjutab kolhoosi kõigile raamatupidamise ja operatiivvaruannetele alla ka kolhoosi arvepidaja. Arvepidaja kirjutab teisena alla raha, saaduste, materjalide ja kolhoosi muu vara sissetuleku ja väljamineku dokumentidele, samuti ka normipäevade arvestuse ning kolhoosi liikmetega ja teiste asutuste ning isikutega toimuvate arvelduste dokumentidele, kui ta leiab need õiged olevat. Ilma arvepidaja allkirjata ei ole need dokumendid kehtivad, — nende järgi ei saa teostada rahalisi väljamakse kassast ega saaduste ja materjalide väljaandmisi ladudest.

Samuti ei ole ülaltähendatud dokumendid kehtivad, kui need kannavad ainult arvepidaja allkirja, s. o. kui neil puudub kolhoosi esimehe või tema asetäitja allkiri.

Missugused on kolhoosi arvepidaja (raamatupidaja) õigused korra ja seaduslikkuse taotlemisel dokumentide vormistamisel ja kulutuste tegemisel?

Kolhoosi arvepidaja õiguste ja kohustuste põhimäärus määrab, et kolhoosi arvepidaja (raamatupidaja) kõik nõudmised operatsioonide vormistamise korra, dokumentide esitamise ja arvestamise õigeaegse teostamise kohta on kohustuslikud kolhoosi kõigi ametiisikute (brigadiiride, laohoidjate, laekuri, farmijuhatajate, abiettevõtete juhatajate) suhtes, samuti ka kolhoosi liikmete suhtes, kes on saanud raha või muid vahendeid nende tarvitamise kohta aruande esitamise kohustusega — nende hulgas ka kolhoosi juhatuse liikmed ja kolhoosi esimees. Kolhoosi arvepidaja nõuded tulevad sel alal nendel isikutel täpselt täita.

Kui arvepidaja saab kolhoosi esimehelt või juhatuselt täitmiseks seadusevastase korralduse, siis on ta enne selle täitmist kohustatud kirjalikult juhtima nende tähelepanu sellele, et antud korraldus on seadusevastane või mitteõige; kui sellepeale tuleb kolhoosi esimehelt kirjalik kinnitus selle korralduse täit-

miseks, siis täidab arvepidaja selle, kuid teatab sellest viivitamata kolhoosi revisjonikomisjonile ja maakonna põllumajandusosakonnale, vajaduse korral ka maakonna prokurörile.

Kui aga teistkordselt arvepidajale antud kirjaliku korralduse täitmine toob endaga kaasa kriminaalvastutusele võtmise, siis arvepidaja seda korraldust ei täida, teatades sellest viivitamata maakonna põllumajandusosakonnale ja maakonna prokurörile.

Missugust vastutust kannab kolhoosi arvepidaja kolhoosi arvepidamise ja aruandluse õigsuse eest?

Mitteõigete andmetega riiklike aruannete esitamise, samuti ka seadusevastaste dokumentide vormistamise ja läbikandmise eest kannab arvepidaja kriminaalvastutust.

Arvepidaja kannab vastutust kogu kolhoosi arvepidamise õigsuse ja õigeaegsuse eest, tema on kohustatud pidevalt kontrollima arvestamise teostamist kassas, ladudes, brigaadides, farmides, abiettevõtetes, juhatama ja osutama abi seal arvestuse õigeks sisseseadmiseks.

Kas kolhoosi arvepidaja kannab vastutust kohustuslike maksude tähtaegade möödalaskmise eest, mille tõttu kolhoosilt nõutakse viivist?

NSV Liidu Ministrite Nõukogu 17. juuni 1947. a. määrusega nr. 2109 on kinnitatud «Kolhoosi arvepidaja (raamatupidaja) õiguste ja kohustuste põhimäärus», mille kohaselt kolhoosi arveametnik on kohustatud kolhoosi juhatusele õigeaegselt teatama kolhoosi kohustuslike maksude lähenevaist tähtaegadest.

Arvepidaja kannab vastutust, kui tema hooletuse ja halva arvestamise tõttu võetakse kolhoosilt viivist maksutähtaegade möödalaskmise eest või kolhoosi võlakohustuste mitteõigeaegse kustutamise eest riiklike või lepinguliste kohustuste täitmisel.

Kui kolhoosi juhatuse finantsilise tegevuse kontrollimisel teeb revisjonikomisjon kindlaks, et kolhoos ei ole oma riiklikke kohustusi õigel ajal täitnud ja maksutähtaegade möödalaskmise pärast on kolhoosilt tema arvepidaja või teiste ametiisikute süü läbi võetud viivis, esitatakse süüaluste kohta küsimus kolhoosnikute üldkoosolekule seisukoha võtuks.

Kas maakonna täitevkomitee põllumajandusosakonnal on õigus määrata kolhoosi arvepidajale trahvi riikliku aruande tähtajal mitteesitamise pärast?

Maakonna täitevkomitee põllumajandusosakonnal seda õigust ei ole. Ta võib esitada kolhoosi juhatusele ettepaneku arvepidaja karistamiseks põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 17. punkti alusel.

Ühtlasi võib maakonna täitevkomitee põllumajandusosakond kolhoosi aastaaruande läbivaatamisel, käsitades Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määruse nr. 668 p. 49, esitada kolhoosnikute üldkoosolekule ettepanek vähendada mitterahuldava arvepidamise pärast arvepidaja töötasu kuni 10 protsendi võrra tema poolt aasta vältel töötatud normipäevadest.

Missugune on kolhoosi revisjonikomisjoni valimise kord ja koosseis?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 20. punktile valib artelli revisjonikomisjoni artelli liikmete üldkoosolek.

NSV Liidu põllutöö rahvakomissari poolt 11. veebruaril 1940. aastal kinnitatud «Kolhoosi revisjonikomisjoni töö tüüpjuhendi» eeskirjadel valitakse revisjonikomisjon 3—5-liikmeline, sõltuvalt artelli suurusest, ning tähtajaga kaheks aastaks.

Revisjonikomisjoni valitud liikmed jaotavad ise omavahel ametid, s. o. valivad endi keskelt revisjonikomisjoni esimehe.

Kolhoosi revisjonikomisjoni koosseis kuulub maakonna töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee kinnitamisele.

Keda võib valida revisjonikomisjoni liikmeks?

Revisjonikomisjoni liikmeks võib valida ainult antud kolhoosi liikmeid.

Revisjonikomisjoni liikmeiks ei või valida: kolhoosi juhatuse liikmeid ega nende lähedasi sugulasi,

kolhoosi ametiisikuid — laekurit, laohoidjat, arvepidajat (raamatupidajat),

kolhoosi üksikute majapidamisharude ja abiettevõtete juhatajaid.

Revisjonikomisjoni soovitatakse valida aktiivsemaid kol-

hoosnikuid, kes on võimelised edukalt täitma revisjonikomisjonile pandud ülesandeid.

Missugused on kolhoosi revisjonikomisjoni õigused?

Kolhoosi revisjonikomisjon on kolhoosi liikmete üldkoosoleku poolt valitud organ, nagu kolhoosi juhatuski, ja ta töötab iseseisvalt, lahus juhatusest.

Kolhoosi revisjonikomisjonil on õigus:

1. nõuda kolhoosi ametiisikuilt kontrollimiseks vajalikke toimikuid, raamatuid, dokumente ning saada nendelt suulisi ja kirjalikke seletusi, vajaduse korral aga kutsuda revideerimisele abiks kolhoosi juhatuse kaudu arveala töötajaid ja teisi spetsialiste;
2. osa võtta juhatuse koosolekuist sõnaõigusega (hääleõigus juhatuse koosolekutel on ainult juhatuse liikmetel). Kui revisjonikomisjon leiab, et artelli juhatuse otsus on vastuolus artelli põhikirjaga, kehtivate seaduste või määrustega või kolhoosi ühise sotsialistliku majapidamise või kolhoosnikute huvidega — on revisjonikomisjonil õigus panna juhatusele ette tähendatud otsus uuesti läbi vaadata ning võtta arvesse revisjonikomisjoni poolt esiletoodud asjaolud;
3. teha juhatusele ettepanekuid eeskirjade ilmnenud rikkumiste ja puuduste viivitamatuks kõrvaldamiseks, vajaduse korral aga nõuda juhatuselt artelli liikmete erakorralise üldkoosoleku kokkukutsumist;
4. järele vaadata kolhoosi kassa, laod, farmid ja teised ettevõtted ning tegevusharud.

Kui artelli juhatus ei kõrvalda revisjonikomisjoni poolt äranäidatud väärnähteid ja puudusi, on revisjonikomisjonil õigus esitada küsimus artelli liikmete üldkoosolekule, või, vastaval juhul, maakonna täitevkomiteele.

Juhul, kui artelli juhatus ei kutsu revisjonikomisjoni ettepanekul kokku artelli liikmete üldkoosolekut, väärnähted aga kahjustavad tõsiselt kolhoosi ühist sotsialistlikku majandit — esitab revisjonikomisjon samuti küsimuse maakonna täitevkomiteele.

Missugused on maakonna täitevkomitee ja kolhooside vahelised vahekorrad? Missugused on maakonna täitevkomitee ülesanded kolhooside töö suunamisel ja järelevalvel?

Maakondade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed juhivad kolhooside ülesehitustööd maakonnas, teostavad järele-

valvet kõigi organisatsioonide ja asutuste töö üle maakonnas, kes on seotud kolhooside ülesehitustööga.

Maakonna täitevkomitee annab kolhoosidele riiklikud põllumajanduse arendamise plaanid. Nende plaanide kinnitamisel peavad täitevkomitee istungist tingimata osa võtma ka vastavate kolhooside esimehed.

Maakondade täitevkomiteede tähtsamateks eriülesanneteks kolhooside töö juhtimisel ja järelevalve teostamisel on:

põllumajanduslike artellide põhikirjade ja põhikirja kõigi muudatuste registreerimine;

artellidele riiklike maa põlise kasutamise aktide väljaandmine;

kolhoosnikute üldkoosoleku otsuste kolhoosi liikmete väljaheitmise kohta lõplik läbivaatamine;

kolhooside revisjonikomisjonide koosseisu kinnitamine;

kolhooside tulude-kulude eelarve läbivaatamine;

kolhooside aastatootmisplaanide läbivaatamine;

kolhooside aastaaruannete, töönormide ja -hinnete normipäevades läbivaatamine;

kolhooside külvikordade kinnitamine;

kolhoosidevaheliste vaiete lahendamine maa küsimustes;

süstemaatilise kontrolli teostamine kolhoosnikute osavõtu üle kolhoosi tootmistööst, kolhoosnikuile kindlaksmääratud kohustusliku miinimumi normipäevade nende poolt väljatöötamise üle ja vajalike abinõude tarvituselevõtmine töödistsipliini kõvendamiseks kolhoosides.

Teostades kolhooside abistamist, nende tööde üldist suunamist, järelevalvet, on maakondade täitevkomiteedel õigus juhul, kui kolhoosi juhatuse või üldkoosoleku otsus ka küsimustes, mis ei ole ülalpool loetletud, on põllumajandusliku artelli põhikirja või kehtivate seaduste või määruste sätetega vastuolus — tühistada vastav otsus, kui aga otsus on ilmselt kahjulik kolhoosi ühismajapidamisele, kuigi mitteseadusevastane — on kohustatud juhtima sellele kolhoosi juhatuse tähelepanu ja esitama küsimuse uueks arutamiseks ja otsustamiseks vastavalt kas juhatuse koosolekule või üldkoosolekule. Seadusevastased otsused ei kuulu täitmisele. Nende täitmine ei loo õigusi ega kohustusi, võib aga kutsuda esile, kui need riivavad teiste organisatsioonide või isikute varalisi huve, kahjutasunõudmise kolhoosi vastu, pahatahtlikkuse ilmnemisel aga ka kriminaalvastutuse.

Kas artelli liikmete üldkoosolek võib kustutada ja jätta kolhoosnikult sisse nõudmata summa, mis on kohtuotsusega temalt kolhoosi kasuks raiskamise tõttu välja mõistetud?

Artelli liikmete üldkoosoleku selline otsus ei ole õige, sest see tooks kahju kolhoosi ühisele sotsialistlikule omandile.

Missugune kohtu- või muu asutus lahendab kolhooside hagid teiste organisatsioonide vastu? Kuhu tulevad esitada kolhoosi hagiavaldused?

Vastavalt NSV Liidu Kesktäitevkomitee ja Rahvakomissaride Nõukogu 27. augusti 1937. a. määrusele vaatab läbi kolhooside hagid kolhooside vastu, samuti ka riiklike ja kooperatiivsete organisatsioonide vastu kõigis varalistes küsimustes rahvakohus, sõltumata vaidesumma suurusest, välja arvatud vaided maa kohta, mis vaadatakse läbi maaorganite poolt.

Hagiavaldus tuleb üldiselt esitada kostja asukoha (elukoha) jaoskonna rahvakohtule, kui lepingus, millest tekkis vaie, ei olnud lepet, et vaided lahendatakse hageja asukoha või mõnes teises rahvakohtus.

Missugused aegumise tähtajad kehtivad kolhooside hagide suhtes?

Hagi esitamise õigus kustub seaduses ettenähtud tähtaja möödumisel — hagi aegumisel.

Kolhooside hagide suhtes kehtivad üldiselt järgmised aegumise tähtajad:

vaietes riigi ettevõtete ja asutustega, teiste kolhoosidega, samuti ka kooperatiiv- ja ühiskondlike organisatsioonidega — poolteist aastat;

kolhoosnikute ja kolhoosivahelistes hagides tasude pärast normipäevade eest — üks aasta, arvates tulude tegeliku jaotamise päevast antud kolhoosis;

kolhoosi hagides füüsiliste isikute vastu — kolm aastat;

kõigi trahvi-, viivitustrahvi-, leppetrahvi-hagides — kuue-kuuline tähtaeg.

Hagi aegumise tähtaeg algab ajast, millal tekkis õigus hagi esitamiseks.

Aegumine peatub, kui hagejal ei olnud vääramata jõu tõttu võimalik esitada hagi ning kui see takistus tekkis aegumistähtaja viimase kuue kuu jooksul.

Kohtule on antud õigus kõigil juhtudel, kus ta tunnistab

aegumistähtaja möödalaskmise põhjused vabandatavaiks — ennistada tähtaega.

Kolhoosid võivad saada tunduvaid kahjusid, kui lasevad mööda hagi esitamiseks ettenähtud aja. Seepärast tuleb kolhooside esimeestel ja arvepidajatel (raamatupidajatel) rangelt jälgida võlgade laekumist ja aegumise tähtaegu.

Kui palju tuleb kolhoosidel maksta riigilõivu hagidelt?

Vastavalt NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 10. aprilli 1942. a. seadlusele «Riigilõivu kohta» ja NSV Liidu rahanduse rahvakomissari 8. mai 1942. a. juhendile nr. 278 tuleb kolhoosidel maksta hagidelt nende kohtusse esitamisel riigilõivu järgmisel määral:

hagidelt kolhooside omavahelistes vaietes ja kolhooside vaietes riiklike ning kooperatiivsete organisatsioonidega — 1% määral hagi hinnast, kuid mitte vähem kui 1 rubla;

kolhoosi hagidelt eraisikute vastu:

hagi hinna puhul kuni 200 rbl. — 3 rbl.;

hagi hinna puhul 200—500 rbl. — 5 rbl.;

hagi puhul 500—5000 rbl. — 2% hagi hinnast;

hagi puhul 5000 rbl. ja üle selle — 6% hagi hinnast;

mittevaralise iseloomuga hagiavaldustelt — 3 rubla;

kassatsioonikaebustelt kohtuasutuste otsustele — 50% hagiavalduse maksumäärast, mis on arvestatud kaebuste vaieldavast summast.

Soodustatud lõivumäära, mis on kehtestatud hagiavaldustelt kolhooside asjades (1%), kohaldatakse sõltumata sellest, kes on nendes vaietes hagejaks pooleks — kolhoos ise või mingi riiklik või kooperatiivne organisatsioon.

TÄHESTIKULINE SISUJUHT

(Numbrid viitavad lehekülgedele)

A.

Abiettevõtted — kolhoosi abiettevõtted ja kodutööndused — 58—59; elektrijaam — 59—60.
Abistamisfond — abistamisfondi moodu tamine ja ülesanne — 101; saaduste eraldamine abi tamisfondi enne riiklike müügikohustuste lõplikku täitmist — 101.
Administratiiv- ja teenindav personaal — normipäevade kulutamine adm. ja teenindava personaali tasuks — 159—161; koosseisu kinnitamine — 161; töötasu maksmine — 162—168; kohustus osa võtta töödest põllul ja farmis — 172.
Aegumine — hagi esitamise õiguse kustutamine — 182.
Aruanded — kolhoosi aastaaruande esitamise tähtaeg — 65; operatiivaruannete esitamine — 66.
Arvepidaja — ülesanded, õigused, vastutus — 176—179; töötasu — 166.
Auta ustamine — vt. Kolhoosnikute autasustamine.
Avansside andmine — vt. Tulude jaotamine kolhoosi liikmete vahel.

B.

Brigaad — vt. Põllutööbrigaad, Loomakasvatuse brigaad.

E.

Elektrijaam — kolhoosi ja kolhoosidevaheliste elektrijaamade ehitamine, ekspluateerimine — 59—60; tasu elektrienergia andmise eest — 60.

F.

Farmid — vt. Loomakasvatus.
Fondid — vt. Seemnefondid, Sööda-fondid, Jagamatu fond; fondide suuruse kinnitamine — 174.

G.

Geodeetilised märgid — nende säilitamine ja aluse maa-ala kasutamine — 17.

H.

Haake-põllutöömasinad — vt. Traktorid.
Hagide esitamine — alluvus — 182; aegumine — 182; riigilõiv hagiavaldustelt — 183.
Heinamüügikohustus — vt. Kolhooside riiklikud müügikohustused.
Heinamaa kasutada andmine — heinamaa ülejäägi kasutada andmine heinategemiseks teistele kolhoosidele — 12.
Heinaseemnete riiklik kokkuost — 91; müüdud heinaseemne arvamine teiste põllumajandussaaduste müügikohustuse katteks — 92.
Hobuste töö — hobuste kinnistamine tööks brigaadidele, brigaadides aga kolhoosnikutele — 34, 141; hobuste kasutada andmine

kolhoosnikutele isiklikeks vajadusteks — 35; tallimehe ja hobusemehe vastutus kolhoosi hobuse hukkumisel, kurnatuse puhul, hüvitamised hobuse hea toitumuse puhul — 38—39; hobuste vabastamine töödest — 34; sugutäkkude, tiinete märade ja noorhobuste vabastamine veokohustustest — 64; metsaveod kolhoosi hobustega — 63.
Hooned — vt. Vaibevara; hoonete ostmine kolhoosile kolhoosi endistelt liikmetelt — 36; kolhoosi hoonete kasutamine külanõukogu või mõne teise organisatsiooni poolt — 36.

J.

Jagamatu fond — jagamatu fondi summade hoidmine — 130; täiendamiseks summade ülekandmine — 130; jagamatust fondist ajutiselt summade laenutamine tootmisvajadusteks — 130—131; jagamatu fondi summade kasutamise kord — 131.
Jahvatamise tasu — 60.
Juhatus — vt. Kolhoosi juhatus.

K.

Kahjutasu — kahjude puhul hooletu suhtumise tõttu kolhoosi varasse — 171—172; sissenõudmise kord kohtu kaudu — 182—183; kolhoosi maa omavolilisel kasutamisel — 13.
Kanamunade müügikohustus — vt. Kolhoosside riiklikud müügikohustused, Kolhoosiperede riiklikud müügikohustused.
Kao normid — põllumajandussaaduste loomulku kao normidest säilitamisel ja transportimisel — 41.
Kapitalimahutuste arve — vabade rahasummade hoidmine kapitalimahutuste arvel — 129—130; kapitalimahutuste arvelt ajutiselt summade laenutamine tootmisvajadusteks 130—131; kapitalimahutuste summade käsutamine — 131.
Karjatamine — kolhoosi karjamaal tööliste, teenistujate, maaõpetajate, agronoomide jt. kolhoosi liikmeks mitteolevate isikute individuaalloomade karjatamine — 14; tasu karjatamise eest — 15; kolhoosi loomade karjatamine riigimetsas — 15.
Kartulimüügikohustus — vt. Kolhooside riiklikud müügikohustused, Kolhoosiperede riiklikud müügikohustused.
Kindlustus —
a) Kolhoosi vara — kohustuslikule kindlustamisele kuuluv vara kolhoosis — 114; kahjude hüvitamine kindlustamise puhul — 115—116; kolhoosi kohustused vara kindlustamisel — 118; kahjude koostamise akt — 119; kindlustusmaksu määrad ja soodustused kindlustusmaksu tasumisel — 117—119; kindlustusmaksu tasumise tähtajad ja kord — 119—120; Riikliku Kindlustuse keeldumine kahjude hüvitamisest — 120; vara vabatahtlik kindlustamine — 120—121; soodustused kolhoosidele loomade vabatahtlikul kindlustamisel — 121; kolhoosilt kolhoosnikute vara kindlustamise eest kindlustusmaksude nõudmise lubamatus — 122; kindlustushüvituse summade ülekandmine kolhooside arvetele — 122; kindlustusmaksu sissenõudmine — 123.
b) Kolhoosipere vara kindlustamine — 124.
Kinoseadeldised — 35.
Kohtulõiv — riigilõiv kolhooside hagidelt — 183.
Kolhoosi asutamine — kolhoosi asutamise algatamine — 5; kolhoosi asutamiskoosolek ja asutamiskoosoleku päevakord — 5—6.
Kolhoosi põhikiri — kolhoosi põhikirja vastuvõtmine — 5; kolhoosi põhikirja registreerimine — 6; kolhoosi põhikirja registreerimise tagasilükkamine — 7; muudatuste

tegemine kolhoosi põhikirjas — 7; kolhoosi põhikirja säilitamine — 8; kolhoosiperede õue-aiamaa suuruse märkimine põhikirja — 21.
Kolhoosi omand — 26, missuguseid tootmisvahendeid võivad kolhoosid omada — 26, kolhoosi omandi kaitse — 37—41.
Kolhooside maakasutus — maa kinnistamine kolhoosile põliseks kasutamiseks — 9; maakasutuse vähendamise keeld ja erandid sellest — 10; ühismaa — 9; maakasutust läbivate maanteede maaribad — 16; telegraafi- ja telefoniliinide alune maariba — 16—17; geodeetiliste märkide maa-ala — 17; maa ajut. kasutada andmine teistele kolhoosidele heinategemiseks — 12; keeld anda kolhoosi viljapuuaeda ja ühismaad kasutada — 12—13; kolhooside maa omavoliline kasutamine — 13.
Kolhooside metsad — missugused metsad loetakse kolhooside metsadeks — 18; ülesanded kolhooside metsade majandamisel — 18; metsaraiumine kolhooside metsadest — 19; puidu müük kolhooside metsadest — 19; tulud kolhooside metsadest — 19; vastutus metsaeeskirjade rikkumise eest kolhooside metsade suhtes — 20.
Kolhooside veekogud — 13.
Kolhoosi vastastikune abistamiskassa — abistamisfondist vilja andmine abistamiskassale — 102; abistamiskassa vahendite käsutamine — 102.
Kolhoosi liikmed — keda võib võtta kolhoosi liikmeks — 67; liikmeks vastuvõtmine — 67—68; liikme õigused — 68; ajutiselt eemalolevad liikmed — 68—69; liikme väljaheitmine kolhoosist — 69; liikme lahkumine kolhoosist — 70—71; miinimumarvu normipäevi mittetöötanud kolhoosi liige — 70; kolhoosi liige — kombainer — 70.
Kolhoosi liikmete üldkoosolek — kokkukutsumine — 173—174; ülesanded — 173—175; otsusevõime — 174.
Kolhoosi juhatus — esimehe ja juhatuse liikmete valimine — 174—175; juhatuse liikmed — majapidamisharude juhatajad — 175; vastutus kolhoosi töö eest — 176; osavõtt juhatuse koosolekuist mitte-juhatuseliikmeil — 176.
Kolhoosi esimees — valimine — 174; töötasu — 162—166.
Kolhoosnikute autasustamine — suurte saakide eest põllunduses — 45; autasustamiseks esitamise kord — 46—48.
Kolhoosi tootmisplaan — tootmisplaani koostamine ja ümbertegemine — 49.
Kolhoosi tulude-kulude eelarve — eelarve koostamine — 50.
Kolhooside riiklikud müügikohustused — põllumajandussaaduste müügikohustuste määramise põhimõtted — 73; teravilja müügikohustuse normid — 73—75; teravilja ja kartuli müügikohustuse normide sõltuvus sellest, kas kolhoosi teenindab masina-traktorijaam või mitte — 74; ühtede teraviljakultuuride asendamine müügikohustuste täitmisel teistega — 75—76; kartulimüügikohustus — 76; liha- ja piimamüügikohustused — 77; kanamunade müügikohustus — 77—78; villamüügikohustus — 78—79; heinamüügikohustus — 79; müügikohustuste täitmine talude astumisel kolhoosi — 79—80; põllumajandussaaduste kvaliteedinõuded müügikohustuste täitmisel — 87—88; müügikohustuste täitmise tähtajad — 88—89.
Kolhooside maksud:
a) Tulumaks — maksustamisele kuuluv kolhoosi tulu — 110; naturaaltulude hindamine tulumaksuga maksustamiseks — 110; tulumaksu määr — 111; soodustused tulumaksu tasumisel ikalduste jt. juhtudel — 111; tulumaksu tasumise tähtaeg — 111.
b) Kindlustusmaks — kindlustus-

maksu määrad ja soodustused kindlustusmaksu tasumisel — 117—119; kolhoosilt kolhoosnikute vara kindlustamise eest maksude nõudmise lubamatus — 122; kindlustusmaksude sissenõudmine — 123.

Kolhoosiperede õue-aiamaa — kolhoosiperede õue-aiamaafond — 20; kolhoosiperede õue-aiamaa suurus — 20—21; selle märkimine põhikirja — 21; hooneteaiuse maa-ala arvamine õue-aiamaa suuruse sisse — 21; kolhoosiperede õue-aiamaa suuruse vähendamine — 22; suurendamine — 22; kolhoosi uute perede varustamine õue-aiamaaga — 23; kahe kolhoosipere ühinemisel õue-aiamaa korraldamine — 23; kolhoosiperede jagunemisel õue-aiamaa jaotamine — 23; õigus õue-aiamaa kasutamisele kolhoosnikute alaealistel vanemateta lastel — 23; õigus õue-aiamaa kasutamisele vanadel ja töövõimetutel kolhoosi liikmetel — 25, 138; aiamaale teravilja külvamine — — 23; õue-aiamaa ja viljapuuaia kasutamise õiguse lõppemine kolhoosist lahkumisel — 24; keeld võtta kolhoosiperele õue-aiamaad kolhoosi ühismaast — 12; kolhoosiperede õue-aiamaa suurus, kui üks pere liikmetest on maa õpetaja — 25.

Kolhoosiperede loomad ja m. vara — ühistamata ja kolhoosipere iiklikuks kasutamiseks jääv vara 26—27; ühistamata jäävad karusloomad — 27; kolhoosipere poolt teiste isikute loomade pidamine — 34.

Kolhoosiperede riiklikud müügikohustused — teravilja müüginorm, kui aiamaale on külvatud teravilja 86—87; kartuli müüginorm — 87; liha-, piima-, munade ja viljamüügikohustused — 87; saaduste kvaliteednõuded nende andmisel müügikohustuse katteks 87—88; müügikohustuste täitmise tähtajad 88—89; kolhoosiperede majandite vabastamine riiklike müügikohustuste täitmisest 89—91.

Kolhoosiperede maksud — põllumajandusmaks — arvutamise alused, maksumäärad — 112—113; lastetusmaks kolhoosi liikmetelt — — 114; kindlustusmaks — 124.

Krediteerimine — vt. Laenud.

Kulud — rahaliste kulutuste tegemise kord kolhoosis — 108—109; vt. ka Tulumaks, Kindlustusmaks.

Kultuurilisteks vajadusteks summade eraldamine rahalistest tuludest — 131—132.

Külviplaan — maakonna täitevkomitee poolt külviplaani andmine kolhoosidele — 48—49.

Külvikorrad — külvikordade väljatöötamine ja rakendamine kolhoosides — 11.

L.

Laenud —

a) Kolhoosidele — laenude andmise kord ja tingimused — 124—125; pikaajalised laenud — 125—127; lühiajalised laenud — 127—128; laenud elektrijaamade ehitamiseks — 128; laenude ümberkorraldamine talude astumisel kolhoosi — 128—129.

b) Kolhoosnikutele — 129.

Lasteaed — lasteaia asutamine kolhoosis — 132.

Lihamüügikohustus — vt. Kolhooside riiklikud müügikohustused; Kolhoosiperede riiklikud müügikohustused.

Liikmed — vt. Kolhoosi liikmed.

Lina kontraheerimine — linakiu ja -seemnete kontraheerimine — 81—82; lina hind ja lisapreemiad kontraheerimisel — 83; avansside maksmine kolhoosidele lina kontraheerimisel — 84; tööstuskaupade vastumüük lina kontraheerimisel — 84—85.

Lisatasu maksmine — sõltuvalt plaani täitmisest — 168—169; ainult miinimumarvu normipäevi töötanud kolhoosnikutele — 168;

avansid lisatasu arvel — 169; enne aastaaruande kinnitamist — 168; lisatasu jaotamine brigaadi ja lüli liikmete vahel — 169; valvuritele, seppadele, arvestajatele jt. ametiisikutele — 170; heinaseemnete kasvatamisel — 170.
Lülid — lülide moodustamine, kultuuride kinnistamine lülidele, lülivanema töö — 138—140; lülide arv brigaadis — 139; lülide koosseis — 139—140; artelli juurdevõetud liikmete jaotamine lülidesse — 140; lülivanema töötasu — 150.
Loomakasvatus — loomakasvatusfarmide arv — 27; veiste miinimumarv farmides — 28; sigade miinimumarv farmides — 28; lammaste miinimumarv farmides — 29; kodulindude miinimumarv farmides — 29; piimatoodang kolhoosi veisefarmides — 31; missugused suunad on määratud vabariigi loomakasvatuses — 30; söötade varumise normid kolhooside loomadele — 32; tõuloomade tapmine — 32; noorloomade ostmine kolhoosnikutelt, üksiktalunikelt, töölistelt ja teenistujatelt — 33; hobuste ostmine teistelt kolhoosidelt — 33; loomakasvatuse arendamise, produktiivsuse jt. plaanid kolhoosidele — 48.
Loomakasvatuse brigaad — loomakasvatusbrigaadide moodustamine, komplekteerimine, juhatamine — 141—142.

M.

Maa — vt. Kolhooside maakasutus.
Maaparandustööde teostamine — maaparanduste läbiviimise organiseerimine ja korraldamine — 53—55; maaparanduste teostamiseks lepingu sõlmimine maaparandusjaamaga — 55; kolhoosi ülesanded maaparanduslepingust — 56; maaparandustööde vastuvõtmise kord — 57; tasu maksmine maaparandustööde eest — 58.
Maksud — vt. Kolhooside maksud.
Masina-traktorijaam — masina-traktorijaama ja kolhoosi vaheline leping — 50; masina-traktorijaam ei või keelduda kolhoosiga lepingut sõlmimast — 51; masina-traktorijaama tööde vastuvõtmine — 52; kahjutasu nõudmine masina-traktorijaamalt — 52; masinate, traktorite, kütte- ja määrdeõlide toimetamine masina-traktorijaamast töökohale kolhoosi — 53.
Masina-traktorijaama nõukogu — 51.
Metsad — vt. Kolhooside metsad.
Metsatööd ja -veod — 62—63.

N.

Naturaaltulude kasutamine — 72.
Naturaaltasu masina-traktorijaama tööde eest — naturaaltasu ja rahaline tasu — 92—93; naturaaltasu diferentseerimine — 93; naturaaltasumäärad — 93—96; naturaaltasu kolhoosi haakemasinate või jõuallika kasutamisel — 97; mis viljas tuleb maksta naturaaltasu — 97; naturaaltasu kolhoosi vilja transportimise eest — 98; viivis naturaaltasu tähtajaks mittetasumisel — 98; naturaaltasu nõudmine ei aegu — 98.
Normipäevade kulutamise plaanid — 144; kontrolli teostamine normipäevade plaanikohase kulutamise üle — 144.
Normipäevade arvestamine — a) brigaadidele ja lülidele normipäevade juurde- ja mahaarvestamine — 146—147; normipäevade arvestamine saagi tsentnerite arvu järgi — 147—148; juurde- või mahaarvestatud normipäevade jaotamine brigaadi ja lüli liikmete vahel — 148; normipäevade arvestamine brigaadi töötajatele hobuste talitamise eest — 148; mitteõigesti arvestatud normipäevad — 145; normipäevade arvestamine, kui nende kulutamine ei ole ette nähtud normipäevade kulutamise plaanis — 145; vigastuste ja töövõimetuse puhul ei arvestata nor-

mipäevi — 145, 157; naiskolhoosnikutele sünnituse puhul normipäevade arvestamine — 157;
b) normipäevade arvestamine kolhoosifarmides töötavatele kolhoosnikutele — 150; karjatalitajale-lüpsjale, karjasele — 152; tallimehele — 151; seatalitajale — 153; lambatalitajale — 153; linnukasvatusfarmi töötajatele — 154; karusloomafarmi töötajatele — 155;
c) normipäevade arvestamine põllutööbrigaadi brigadiirile — 149; veisefarmi juhatajale — 153; seakasvatusfarmi juhatajale — 153; linnukasvatusfarmi juhatajale — 154; karusloomafarmi juhatajale — 155; farmide juhatajate täiendav tasu tööstaaži ja loomakasvatuse plaani täitmise eest — 155—156; normipäevade arvestamine veterinaartöötajatele — 156.
d) normipäevade arvestamine abiettevõtetes töötajatele — 156; väljastpoolt kolhoosile antud töö tegemisel (sepatööd) — 158; autojuhtidele — 157; õppimise ajal — 157; kaasistujana rahvakohtu istungist osavõtmisel — 158;
e) normipäevade arvestamine administratiiv- ja teenindavale personaalile — normipäevade kulutamise norm adm. ja teenindava personaali tasuks — 159; kes kuuluvad adm. ja teenindava personaali hulka kolhoosis — 160; koosseisude kinnitamine — 161; arvestajate palkamine brigaadidesse ja farmidesse — 161; normip. arvestamine ametialase ja tootva töö üheaegsel täitmisel — 160; normipäevad töötaaži eest adm. ja teenindavale personaalile — 161; normipäevade ülekulutamine adm. ja teenindav. personaalile — 161—162; kolhoosi esimehe töö eest normipäevad ja tasu — 162—166; kolhoosi esimehe aset. normipäevad ja tasu — 166; arvepidaja normipäevad ja tasu — 166; normipäevad ja tasu revisjonikomisjoni esimehele ja liikmetele — 167; lasteaia ja lastesõime töötajatele — 167; töölt puudutud päevade eest — 167—168; ametiisikutele ja spetsialistidele, kelle tasu näidisnorme ei ole antud — 168.
Normipäevade pärandamine — 146.

O.

Omavoliline maakasutus — kolhoosi maa omavoliline kasutamine — 13.

P.

Piimamüügikohustus — vt. Kolhooside riiklikud müügikohustused, Kolhoosiperede riiklikud müügikohustused.
Plaaniülesanded — maakondade täitevkomiteede poolt kolhoosidele plaaniülesannete andmine — 48.
Premeerimine — lisapreemiate maksmine lina kontraheerimisel — 83; kolhoosiliikmete erakordsed premeerimised — 107; brigaadide ja lülide kolhoosnikute premeerimine heinaseemne kasvatamise eest — 170.
Põhikiri — vt. Kolhoosi põhikiri.
Põllumajandusliku artelli asutamine — vt. Kolhoosi asutamine.
Põllutööbrigaad — põllutööbrigaadide moodustamine — 136; brigaadile tootmisvahendite kinnistamine — 137, 141; tööde jaotamine brigaadis — 137.
Põllutööbrigaadi brigadiiri töötasu — 149.

R.

Raamatupidaja — vt. Arvepidaja.
Raha — kolhoosi vaba raha hoidmise kord — 132—133.
Reisijate vedu kolhoosi autodel — 65.
Revisjonikomisjon — valimine — 179; õigused — 180.
Riiklik akt kolhooside maa põlise kasutamise kohta — kolhooside maa põlise kasutamise kohta riikliku akti koostamise ja kolhoosidele väljaandmise kord — 9.

S.

Saaduste müümine — müügi hind — 102; müümise lubamatus alandatud hindadega — 102.
Seemnefondid — seemnefondi moodustamine ja kasutamine — 99; seemnefondi loomiseks seemnepõldude rajamine ja kasutamine — 99—100; sordivilja vahetamine seemneks — 100.
Seemnete analüüs — tasu maksmine seemnete puhtuse ja idanevuse analüüsi eest — 41.
Suhkrupeedi kontraheerimine — 85; kolhoosi õigused ja kohustused suhkrupeedi kontraheerimisest — 85—86.
Sõidukulud ja päevarahad — tasumine Kolhooside Juhtiva Kaadri ettevalmistamiskooli õpilastele — 132.
Söödafondid — söötade varumise normid kolhoosides — 32; söödafond kolhoosis — 100; söödad farmilähedastelt maatükkidelt — 101.

T.

Teede ehitamise ja parandamise tööd — 64.
Telegraafi- ja telefoniliinide alune maa — telegraafi- ja telefoniliinide ehitamine läbi kolhoosi maa ja kitsendused liinialuste maade kasutamisel — 16—17.
Teravilja müügikohustus — vt. Kolhooside riiklikud müügikohustused, Kolhoosiperede riiklikud müügikohustused.
Tootmisplaan — vt. Kolhoosi tootmisplaan.
Trahvi määramine — ei ole lubatud rahas töödistsipliini rikkumise pärast — 171; brigaadi nõupidamisele mitteilmumisel — 171.
Traktoristide ettevalmistamine — 132.
Traktorid — kolhooside traktorite ja haake-põllutöömasinate äraostmine masina-traktorijaama poolt — 35.
Tulude-kulude eelarve — 50.
Tulude jaotamine kolhoosi liikmete vahel
a) Naturaaltulude jaotamine — 103—104; koresöötade jaotamine — 104; avansside andmine viljas kolhoosi liikmetele — 105—106; erandite tegemise lubamatus avansside andmisel kolhoosi ametiisikute suhtes — 104—105; avansside andmine turbatööstuses töötavatele kolhoosnikutele — 106.
b) Rahaliste tulude jaotamine — 108, 134; summade eraldamine jagamatusse fondi — 130; kultuurilisteks vajadusteks — 131; rahaliste avansside andmine kolhoosnikutele — 133.
Tulumaks — vt. Kolhooside maksud.
Täiendav tasu — vt. Lisatasu.
Töödistsipliini rikkumine — kolhoosi liikmete vastutusele võtmine töödistsipliini rikkumise pärast — 170—171.
Töötõu palkamine kolhoosi väljastpoolt — 135—136.
Töökohustus — kõigil kolhoosi liikmetel — 135—136; admin. ja teeninduva personaali kohustus osa võtta töödest põllul ja farmides — 172.
Töönormid ja tööhinded — töönormide ja tööhinnete väljatöötamine — 143; töönormide ja -hinnete kehtivus — 143.
Töö organiseerimine — 135; invaliidide ja raukade töötõu kasutamine — 138.
Tööd väljaspool kolhoosi — kolhoosi liikmete osavõtt metsatöödest — 62; metsaveod kolhoosi hobustega — 63; teede ehitamise ja parandamise tööd — 64.

V.

Vaibevara — vaibevaraks tunnustatud hoonete üleandmine maal kolhoosile või kolhoosi vastastikuse abistamise kassale — 35—36.
Vanad ja töövõimetud kolhoosi liikmed — õigus õue-aiamaa kasutamisele — 25, 138; töökohustus — 138.

Vara ühistamine kolhoosi astumisel — missugune vara kuulub ühistamisele talude ühinemisel kolhoosi — 26; era-karusloomakasvatajate astumisel kolhoosi nende karusloomakasvanduste ühistamine — 27.
Veepaisutuse alandamine heinakoristuse ajaks — 14.
Vigastused — kahjutasu vigastuste puhul kolhoosi tööde juures — 145.
Villamüügikohustus — vt. Kolhooside riiklikud müügikohustused, Kolhoosiperede riiklikud müügikohustused.

Õ.

Õue-aiamaad — vt. Kolhoosiperede õue-aiamaad; tööliste ja teenistujate, mitte-kolhoosiliikmete varustamine õue-aiamaaga — 24; maal elunevate agronoomide, zootehnikute, maakorraldajate, veterinaararstide, masina-traktorijaama mehaanikute ja õpetajate varustamine õue-aiamaaga kolhoosi õue-aiamaafondist — 25.

Ü.

Üldkoosolek — vt. Kolhoosi liikmete üldkoosolek.
Ühistamine — vt. Vara ühistamine kolhoosi astumisel, Kolhoosiperede vara.
Ühistoitlustamine — maaparandusjaama töötajatele ühistoitlustamise korraldamine kolhoosi poolt — 57; ühistoitlustamiseks toiduainete andmine kolhoosi poolt — 107.

SISUKORD

I. Põllumajandusliku artelli organiseerimise ja vormistamise kord 5

II. Maa 9
1. Kolhooside ühismaa 9
2. Kolhooside metsad 18
3. Kolhoosiperede õue-aiamaad 20

III. Tootmisvahendid 26

IV. Artelli ja tema juhatuse tegevus 43
1. Üldeeskirjad 43
2. Masina-traktorijaam ja kolhoosid 50
3. Maaparandused. Maaparandusjaam ja kolhoosid 53
4. Abiettevõtted ja -tööndused 58

V. Artelli liikmed 67

VI. Artelli ainelised vahendid 72
Naturaaltulude kasutamine 72
1. Riiklikud müügikohustused 73
2. Naturaaltasu masina-traktorijaama tööde eest 92
3. Kolhoosi naturaalfondid 98
4. Kolhoosi naturaaltulude jaotamine kolhoosi liikmete vahel . 103
Rahaliste tulude kasutamine 108
1. Kolhooside tulumaks 119
2. Kolhoosivarade kindlustamine 114
3. Kolhooside riiklik krediteerimine 124
4. Kolhooside rahalised fondid, rahaliste tulude jaotamine . . 139

VII. Töökorraldus, töötasu ja töödistsipliin 135
1. Töö organiseerimine 135
2. Töö tasustamine põllunduses ja loomakasvatuses 143
3. Töötasude arvestamine mitmesugustel kolhooside töödel . . 156
4. Administratiiv- ja teenindavale personaalile ning teistele ametiisikutele töötasu maksmine 159
5. Lisatasu maksmine 168
6. Töödistsipliin 170

VIII. Artelli juhtimine ja asjaajamine 173

Vastutav toimetaja A. Mäe.
Tehniline toimetaja E. Plaks.

Юридические советы сельскохозяйственным артелям
На эстонском языке.

Ladumisele antud 14. X 1949. Trükkimisele antud 2. XI 1949. Paber 54:84 cm 1/16. Trükitähti trükipoognas 40 320. Trükipoognaid 12. Arvutuspoognaid 11,41. MB-07817. Tellimise nr. 2090. Trükikoda „Ühiselu", Tallinn, Pikk tn. 40/42.
Trükiarv 3000.
Köitekoda „Iluköide", Tallinn, Toompuiestee 18.

Trükivigade õiendus

Lk.	Rida	On trükitud	Peab olema	Kelle viga
—	Sisukorras 13. rida alt	119	109	Korrektori
—	Sisukorras 10. rida alt	139	129	

RBL. 6.—

A-18114

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU
1 0300 00017564 8